

Täysistunto

Tiistai 14.12.2021 klo 10.03—21.30

Täysistunto alkoi klo 10.03. Täysistunto päättyi klo 21.30.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (10.03—11.28, 15.00—16.43 ja 19.26—20.07), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (11.28—12.59 ja 20.07—21.30) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (12.59—15.00 ja 16.43—19.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle verontilityslain 12 ja 12 f §:n, tuloverolain 124 ja 124 b §:n sekä verotusmenettelystä annetun lain 32 c §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 213/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 31/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Keskustelu asiasta päättyi 13.12.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Ville Vähämäki Mari Rantasen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen. Lisäksi keskustelussa on Matias Marttinen Antero Laukkanen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 213/2021 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Ville Vähämäen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 86, ei 54; poissa 59 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 54; poissa 58 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 53; poissa 59 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Matias Marttisen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 56; poissa 56 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 18/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Keskustelu asiasta päättyi 13.12.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Riikka Purra Mari Rantasen kannattamana tehnyt perusteluja koskevan ehdotuksen ja vastalauseen 1 mukaiset kaksi lausumaehdotusta. Lisäksi Wille Rydman on Heikki Vestmanin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset viisi lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 135/2021 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Puhemies Anu Vehviläinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä perusteluja koskevasta ehdotuksesta ja lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran perusteluja koskeva ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 31, tyhjiä 22; poissa 59 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 87, ei 56; poissa 56 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 33; poissa 60 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Wille Rydmanin lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 29, tyhjiä 1; poissa 58 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Wille Rydmanin lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 86, ei 57; poissa 56 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Wille Rydmanin lausumaehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 86, ei 57; poissa 56 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Wille Rydmanin lausumaehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 86, ei 57; poissa 56 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Wille Rydmanin lausumaehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 55; poissa 56 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 174 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 168/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 37/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 13.12.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Sanni Grahn-Laasonen Pia Kauman kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 26; poissa 56 (äänestys 13).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 168/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kaivoslain 40 ja 58 §:n ja ydinenergialain 23 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 38/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Keskustelu asiasta päättyi 13.12.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Sanni Grahn-Laasonen Pia Kauman kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen perusteluja koskevan ehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 169/2021 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Sanni Grahn-Laasosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 25, tyhjää 1; poissa 55 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 talousarvioesityksen (HE 146/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Hallituksen esitys HE 216/2021 vp

Talousarvioaloite TAA 1-429/2021 vp

Toimenpideoite TPA 73/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2021 vp.

Valtion vuoden 2022 talousarviota koskeva menettelytapa hyväksyttiin 10.12.2021 pidetyssä täysistunnossa ja mietintö pantiin pöydälle 13.12.2021 pidetyssä täysistunnossa tämän päivän täysistuntoon. Nyt ryhdytään yleiskeskusteluun.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 5 minuuttia. Tämän jälkeen valtiovarainministeri käyttää enintään 7 minuutin puheenvuoron. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Pääluokkakohdaiset yleiskeskustelut käydään edustajille jaetun erillisen aikataulun mukaan. Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät mietinnön asianomaiset pääluokan osalta, minkä jälkeen ministereille varataan puheenvuoro ennen debattia.

Tässä vaiheessa, edustajat, tiedotan myös siitä, että tänä päivänä piti olla pääluokan 28 käsittely, mutta ministeri Paateron ollessa estyneenä tämä pääluokka siirretään käsiteltäväksi huomenna keskiviikkona kello 18.30—20.00.

Nyt siirrymme yleiskeskusteluun. Yleiskeskustelun esittelypuheenvuoro, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Keskustelu

10.16 Johannes Koskinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa, sen jäseniä ja jaostoja, asiallisesta ja ripeästä käsittelystä, vaikka ongelmallisia asioita esillä onkin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Päätöksiä!] Tätä syksyä ovat toisaalta varjostaneet covid-19-pandemian uudet aallot, mutta toisaalta sitä on valaisnut positiivisempi talouskehitys Suomessa ja laveamminkin Euroopassa.

Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen. Patoutunut kysyntä on purkautunut, kun liiketoiminnalle asetettuja rajoitteita on purettu. Kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaan on vahvistunut, ja rokottaminen on edennyt nopeasti. Myös koronapassin käyttöönotto on osaltaan lisännyt luottamusta ja mahdollisuuksia yhteiskunnan avoinna pitämiseen.

Talousarvioesitys pohjautui valtiovarainministeriön ennusteeseen, jonka mukaan talouskasvun arvioidaan pysyvän vahvana loppuvuonna 21 ja jatkuvan myös vuonna 22. Bkt:n kasvuarvio: 3,3 prosenttia tälle vuodelle ja 2,9 prosenttia ensi vuodelle. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat pitivät valtiovarainministeriön ennusteita realistisina.

Talouskasvu vauhdittaa myös työllisyyttä. Talousarvioesityksessä työllisyysasteen arvioidaan olevan 73,6 prosenttia ja työttömyysasteen 6,8 prosenttia vuonna 22. Tilastokeskuksen viimeisimmän työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysasteen trendiluku oli jo kuluvan vuoden lokakuussa 72,7 prosenttia, siis jo vajaan prosentin päässä tuosta ensi vuoden tavoitteesta, ja työttömyysasteen trendiluku 7,1 prosenttia.

Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimääräistä paremmin muihin EU-maihin verrattuna. Talousarvioesityksen mukaan julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousi kuitenkin 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen koronakriisiä, jolloin se oli hieman alle 60 prosenttia. Valtionhallinto on kantanut suurimman osan koronavirustilanteen vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista, ja se on julkisen sektorin alasektoreista alijäämäisin. Valtionhallinnon alijäämän arvioidaan pienenevän vuonna 22 vahvan talouskasvun ja päättyvien tukitoimien myötä.

Paikallishallinnon rahoitusasema kääntyi ylijäämäiseksi vuonna 20 mittavien tukitoimien seurauksena, mutta sen ennustetaan palaavan jälleen alijäämäiseksi tänä ja ensi vuonna. Vuonna 23 julkisyhteisöjen rakenne muuttuu, kun sosiaali- ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille, mikä helpottaa kuntien menopaineita.

Kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämä pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja työllisyyden kasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Julkista taloutta vahvistaa myös koronapandemiaan liittyvän rahan käytön ja tukitarpeen väheneminen.

Valtiovarainvaliokunta on tyytyväinen siihen, että hallituksen finanssipolitiikka oli koronakriisin aiheuttamassa taantumassa nopeaa, etupainotteista ja voimakkaasti elvyttävää. Hallitus toteutti laajoja toimia, joilla turvattiin työpaikkoja ja toimeentuloa sekä helpotettiin yritysten taloustilannetta. Päätetyillä väliaikaisilla toimilla estettiin talouden kasvupotentiaalin pitkäkestoinen heikentyminen. Kansantalouden tilinpidon rahoitusasemaan vaikuttavia toimenpiteitä on tehty koko julkisen talouden tasolla noin 9 miljardilla eurolla vuodelle 20 ja noin 7 miljardilla eurolla vuodelle 21. Ensi vuoden osalta toimenpiteitä esitetään huomattavasti vähemmän, noin 3 miljardin euron verran.

Valiokunta toteaa, että koronakriisi ei ole vielä ohi. Näin ollen on tarkoituksenmukaista, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin vaan hallituksen linjaamien toi-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

mien mukaisesti vauhditetaan taloudellista aktiviteettia myös vuonna 22. Lisäksi on edelleen varauduttava tukitoimien lisäämiseen, mikäli koronatilanne pitkittyy ja vaikeutuu. Valtiovarainvaliokunta pitää kevään 21 päätöstä kehysten rukkaamisesta ja niihin palaamisesta edelleen perusteltuna, sillä talous on vielä potentiaalisen tuotannon alapuolella ja taloudessa on siten käyttämätöntä kapasiteettia. Myös Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan finanssipolitiikan impulssi on suhdanteita tasaava vuonna 22. Samalla valiokunta kuitenkin painottaa, että kehysjärjestelmä tulee säilyttää jatkossakin keskeisenä kansallisen finanssipolitiikan sääntönä, jolla turvataan valtiontalouden vastuullinen menopolitiikka.

Valiokunta tukee hallituksen finanssipolitiikan linjaa, jossa yhteiskunnan avautuessa valtiontalouden menot alenevat vaalikauden loppua kohden ja jatkavat laskua edelleen vaalikauden päättymisen jälkeen. Tavoitteena on taittaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuosikymmenen puolivälissä. Valtiovarainvaliokunta painottaa, että julkisen talouden tasapainottaminen ja rakenteelliset uudistukset ovat väestön ikääntymisestä aiheutuvien menopaineiden ja kasvaneen velkaantumisen vuoksi aiempaakin tärkeämpiä.

Valiokunta pitää hyvänä, että Euroopan unionin komissio on käynnistänyt keskustelun EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudelleentarkastelusta. Tarkoitus on saavuttaa yhteisymmärrys etenemistavasta hyvissä ajoin ennen vuotta 23. Euroopan finanssipoliittinen komitea on pitänyt jopa haitallisena, jos sääntöihin palataan ilman uudistuksia siinä vaiheessa, kun poikkeuslausekkeen aktivoinnista luovutaan.

Hallitus on sitoutunut toimeenpanemaan talouden kestävyys tien kartan, jossa keskeiseksi julkisen talouden kestävyyttä vahvistaviksi toimenpiteiksi on määritelty työllisyyden lisääminen ja työttömyyden vähentäminen sekä talouskasvun edellytysten vahvistaminen. Työllisyysaste on tarkoitus nostaa 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä ja työllisten määrää kasvattaa edelleen hallituksen toimenpitein vähintään 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä. Talouskasvu on lisännyt työllisyyttä, ja valiokunta pitää realistisena hallituksen asettaman työllisyysastetavoitteen toteutumista. Tarvitaan kuitenkin määrätietoista työtä. Erityisen tärkeää on aktiivisin toimenpitein hillitä pitkäaikaistyöttömyyttä ja edistää rakenteellisen työttömyyden laskua.

Työvoiman saatavuuden parantamiseksi on myös lisättävä toimia, joilla vähennetään työkyvyttömyyttä ja parannetaan työhyvinvointia. Etenkin mielenterveyden häiriöt ovat yleistyneet, ja ne ovat jo merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Tämä heikentää työllisyyttä ja tuottavuutta ja aiheuttaa myös mittavat kustannukset yhteiskunnalle.

Valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että näitä Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia varojen käyttöjä toteutetaan määrätietoisesti ja vaikuttavalla tavalla. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että muiden EU-maiden elpymissuunnitelmien myötä kasvavia markkinoita seurataan aktiivisesti ja että vienninedistämisverkoston tuella suomalaiset yritykset pystyvät hyödyntämään avautuvat vientimahdollisuudet täysimääräisesti. Julkisin varoin tulee tukea erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten sekä esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvän uuden liiketoiminnan kansainvälistymispyrkimyksiä. Tarpeen on niin ikään edelleen edistää yritysten yhteisiä vientiprojekteja, joilla voidaan vastata tarjolla oleviin laajoihin hankkeisiin. Valiokunta korostaa muutenkin vihreään siirtymään tehtävien investointien tärkeää merkitystä kestävä kehityksen mahdollistamiseksi. Siirtymä tulee toteuttaa hallitusti ja oikeudenmukaisesti sekä ottaa käyttöön asianmukaiset kompensatiot. Edelleen valiokunta korostaa verotuksen osalta tiivistä ja laajaa veropohjaa. Tällä voidaan torjua kansainvälisten yritysten aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa sekä valtioiden välistä haitallista verokilpailua.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät tarkemmin pääluokkien kohdalla ministeriökohtaisia linjauksia. Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion menoja noin 40 miljoonalla eurolla, joka kohdistetaan muun muassa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, osaamiseen, ulkoilun ja luonnossa liikkumisen edistämiseen sekä kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Valtion talousarvioesitys ensi vuodelle on noin 65 miljardia euroa eli noin 3,3 miljardia euroa pienempi kuin vuodelle 21 on budjetoitu, mukaan lukien lisätalousarviot. Määrärahasoa alentavat muun muassa koronavirustilanteen terveysturvallisuuteen sekä finanssijoituksiin liittyvien menojen lasku.

Valtiovarainvaliokunta esittää päätösehdotuksessaan, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 22 mietinnössä todetuina muutoksina. Siihen sisältyy kahdeksan lausumaa, jotka ehdotetaan hyväksyttäväksi, ja edelleen ehdotetaan talousarvioaloitteista yksi hyväksyttäväksi ja muut hylättäväksi ja että eduskunta päättää, että vuoden 22 talousarvion sovelletaan 1. tammikuuta 22 alkaen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ja sitten siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Mäkinen.

10.26 Riitta Mäkinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion budjetin käsittelyssä nyt kaksijakoisessa tilanteessa. Koronaluvut ovat nousseet ja epävarmuus lähitulevaisuudesta on lisääntynyt, myös uuden variantin takia. Toisaalta maailmantalous on kääntynyt vahvaan nousuun, ja tällä kertaa, arvoisa puhemies, Suomi on täysillä kasvussa mukana.

Hallituksen talouspolitiikka ja koronakriisin hoito on ollut vahvasti kytkeytyntä koko kriisin ajan. Se saa laajasti kiitosta sekä kotimaisilta että kansainvälisiltä asiantuntijoilta, kuten Euroopan keskuspankilta ja Kansainväliseltä valuuttarahastolta.

IMF puoltaa uusimmassa maaraportissaan myös Suomen finanssipolitiikan viritystä, joka tukee ensi vuonna edelleen talouden elpymistä tarjoten samalla joustoa reagoida pandemian liittyvään epävarmuuteen. Suomi kuuluu vähiten velkasuhdetta kasvattaneiden euromaiden joukkoon, eikä se ole sattumaa.

Arvoisa puhemies! Huolta aiheuttavat kuitenkin lisääntynyt epävarmuus sekä Suomen väestön ikääntymisestä johtuva pitkän aikavälin kestävyysshaaste. SDP suhtautuu velkaantumiseen vakavasti. [Ben Zyskiewicz: Aha, missäs se näkyy?] Hallituksen politiikka tukee kasvua. Sen ansiosta tämä budjettiesitys pienentää alijäämää tämän vuoden 14,4 miljardista vajaaseen seitsemään miljardiin, eli alijäämä puolittuu. [Pia Viitanen: Siinä se näkyy!] Euroopan keskuspankki antoi syksyllä tukiopetusta finanssikriisin opit unohtaneille todeten, että talouden äkkijarrutus heikentäisi elpymistä ja pahentaisi pitkäaikaista vahinkoa. Arvoisa puhemies, me emme anna taloutemme sairastua long covidiin.

Osa oppositiossa tietää IMF:ää ja Euroopan keskuspankkia paremmin ja vaatii hätäisiä menoleikkauksia, vaikka korona ei ole vielä voitettu ja sen hoitovelka on maksamatta. Suomen onneksi Sanna Marinin hallituksen linja on toinen. Budjettikehysten väliaikaisesta ylittamisestä palaudutaan asteittain ja hallitusti, niin että velkasuhteen kasvu taittuu ehkä jo ensi vuonna. [Sari Sarkomaa: Milloin palataan kehykseen?] Kasvu- ja hyvinvointi-investointien ohella hallitus tiivistää veropohjaa, torjuu harmaata taloutta ja puuttuu aggressiiv-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

viseen verovälttelyyn. Nämä toimet vahvistavat julkista taloutta ja edistävät tervettä kilpailua ilman, että palkansaajien tai eläkeläisten verotusta kiristetään.

Arvoisa puhemies! Terve julkinen talous rakentuu hyvinvoivan, työkykyisen ja osaavan väestön varaan. Ei riitä, että huolehdimme vain valtionvelasta. Valtiovarainvaliokunta korostaa, että kertynyt hoiva- ja hyvinvointivelka on korjattava, sillä tällä velalla on kovimmat korot, jotka heijastuvat myös valtiontalouteen vuosikymmeniksi eteenpäin. Me panostamme hoitojonojen purkuun jopa 125 miljoonaa euroa. Me viemme eteenpäin hoitotakuuta, johon kohdennetaan myös merkittävästi resursseja. Lisäksi panostamme niin mielenterveyden kuin työkyvyn vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Suomessa on nyt 110 000 työllistä enemmän kuin kesällä 2020. Hallitus on valtiovarainministeriön mukaan saavuttamassa työllisyystavoitteensa. Tällä tiellä pitää jatkaa. Me sosiaalidemokraatit — toisin kuin te, arvoisa kokoomus — tiedämme, ettei työelämän kohtaanto-ongelmaa ratkaista sosiaaliturvaa leikkaamalla, kurittamalla heikoimmassa asemassa olevia ja opiskelijoita. Siksi me panostamme koulutukseen ja työvoimapolkuun, etenemme oppivelvollisuuden laajennuksen toimeenpanossa, vahvistamme ammatillista koulutusta edistämällä täydennys- ja oppisopimuskoulutusta. Lukiokoulutuksen, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatuohjelmiin ohjataan yhteensä 150 miljoonaa euroa. Helpotamme osaajapulaa myös edistämällä työperäistä maahanmuuttoa ja huolehtimalla korkeakoulutuksen rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset vientiyritykset ovat eturintamassa kehittämässä uutta vihreää teknologiaa. Suomen ilmastotoimet tarjoavat kotimarkkinoiden kautta kasvualustan vanhoille ja uusille yrityksille. Meidän on syytä uskoa elinkeinoelämän tärkeä viesti. Fossiilitalouteen takertuminen, arvoisat perussuomalaiset, olisi merkittävä riski kasvuille ja työllisyydelle.

Parlamentaarinen tki-ryhmä on päätenyt yksimielisesti esittämään rahoituslakia, jolla julkisen rahoituksen osuus nostetaan 1,3 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Yhdessä yksityisen sektorin kanssa 4 prosentin tavoite on saavutettavissa. Ennustettavuus ja pitkäjänteinen politiikka tarjoaa parhaan alustan yksityiselle sektorille investoida kasvuun ja teknologiaan Suomessa.

Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallituksen johdolla Suomen elinvoima ja työllisyys kasvaa ja kehittyy, koronasta huolimatta. SDP:n eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa hallituksen talousarvioesitykselle ja valtiovarainvaliokunnan mietinnölle. [Leena Meri: No, se ei ole yllätys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

10.32 Vilhelm Junnila ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvio on siitä hyvä, että paketti avataan ennen joulua. Siten kansalaiset näkevät, miten tontut vasemmalta ja oikealla ovat heitä muistaneet. Kiitän valiokuntaa hyvähenkisestä työstä, vaikka tuloksessa on rutkasti parannettavaa.

Suomen talouskasvu on yllättänyt myönteisesti, ja velkaantuminen on ollut merkittävästi odotuksia vähäisempää. Perussuomalaiset ja monet asiantuntijat ovat arvostelleet hallituksen talouspolitiikkaa myötäsykliseksi. Oli korkea- tai matalasuhdanne, elvytyshana on ollut auki, ja tämä asettaa haasteita jatkossa, kun velanottokapasiteettia tarvitaan takaus- ja luottotappioiden ja välttämättömien menojen kattamiseen. Nyt tulee huomioida kotimaisen elinkeinoelämän kansainvälinen kilpailukyky ja kotitalouksien ostovoiman kasvatta-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

minen, mutta hallitus on keskittynyt kansainväliseen elvytykseen ja muuhun solidaarisuuteen, josta maksetaan kova hinta.

Energian ja polttonesteiden hinta aiheuttaa merkittäviä ongelmia niin yritystoiminnalle kuin arjesta selviämislle. Asumismenot lohkaisevat jopa kolmanneksen tuloista tulevina vuosina. Joka kuudes kotitalous ei pysty kattamaan asumiskustannuksia omilla tuloillaan. Siksi keskustan lahja kansalaisille on tänä jouluna kaikkein kovin. Ministeri Lintilä totesi kyselytunnilla: jos ette pysty sähkölaskua maksamaan, se voidaan hoitaa sosiaalihuollon kautta. Ministeri Saarikko jatkoi: ihmiset, joiden varallisuus ei riitä lämmityslaskun maksamiseen, voivat turvautua sosiaaliturvajärjestelmään. Siis kun energian ja polttonesteiden hintaa jatkuvasti korotetaan, niin kansalaisille annetaan lahjaksi määräys kipaista sossun luukulle. Keskustalta on unohtunut ensimmäisen adventin teema, nöyryys.

SDP:lle taas ei tänäkään jouluna kelvannut ehdotuksemme veronkevennyksistä työeläkeisiin ja omaishoidon tukeen, mutta Kojamon vuokrankorotukset ja verovapaat miljoonasingot ammattiliitoille lämmittävät Hakaniemeä. Kansalaiset odottavat ministeri Harkan lupaamaa tankkaajan tilille ilmestyvää rahalahjaa, mutta se vappuun liittyväkin on unohtunut. Edes kannattajien toiveita ei nyt muistettu lukea, kun joulujuhlinta alkoi jo toisena adventtina. Kaiken jälkeen olisi syytä noudattaa kolmannen adventin teemaa, katumusta ja parannuksen tekemistä.

Entä sitten vasemmistoliitto? Kyllä pioneerin ilme värähtää, kun aattoiltana punaisesta kääreestä paljastuu uudenkarheita F-35:ia, joilla toverit muistavat äänestäjiään.

Ilmastosyistä en luettele vihreiden puumerkkiä budjetissa, sillä keskusta on ne joka tapauksessa hyväksynyt.

Arvoisa puhemies! Neljännen adventin teema on ilo. Kun velkaa otetaan kehyksen suhteessa, on perussuomalaisten mielestä määrärahat käytettävä vahvistamaan kotimaista yritystoimintaa ja teollisuutta, työllisyyttä, kansalaisten ostovoimaa ja perusturvaa sekä keventämään työn ja yrittämisen verotusta. Haluamme säilyttää teollisuuden päästökaupan kompensaatiotuen ja poistaa kauppamerenkulun väylämaksut. Esitämme työntekijöille veronalennuksia ja yrityksille Viron yritysveromallia. Perussuomalaiset keventäisivät polttoaineveroja 254 miljoonalla, lämmityspolttoainevero sadalla miljoonalla, tuloveroa 145 miljoonalla ja lisäksi parantaisimme parafiinisen dieselin verotukea 65 miljoonalla eurola. Tavoitteena tulee lisäksi olla nolla turvapaikanhakijaa.

Siksi teen vastalauseen 1 mukaisen epäluottamuslause-esityksen, johon sisältyy perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin mukaisia lausumaehdotuksia. Esityksemme ovat sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisia ja edistävät kansallista etua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

10.37 **Sari Sarkomaa kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meiltä kokoomuslaisilta kysytään toistuvasti, miksi me olemme niin huolissamme velkaantumisesta. Yksinkertainen vastaus on sama, jonka hallitus on luvannut ohjelmassaan: haluamme lopettaa tulevien sukupolvien kustannuksella elämisen. Vastuuttoman ylivelkaantumisen varaan ei voi rakentaa. Se romuttaa mahdollisuutemme taata hyvinvointiyhteiskunta ja kestävä ympäristö lapsillemme. Hallitus on unohtanut, että pohjoismainen hyvinvointi on rakennettu työllä, ei velalla.

Arvoisa pääministeri, te petätte lupauksenne ylisukupolvisesta oikeudenmukaisuudesta. [Vasemmalta: Miten?] Näin ei voi jatkua. Ministeri Saarikko, puheidenne perusteella

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

olette erinomainen valtiovarainministeri, mutta ette tässä vasemmistohallituksessa. Miksi? Koska sananne ovat vain kuumaa ilmaa. Ne ovat vailla tekoja. Olette jälleen jämäköitynyt kertomalla, että menojen kasvulle pitää laittaa piste. Se taitaa olla keskustalle laskujeni mukaan viides kerta tällä vaalikaudella. Käsillä oleva budjettinne kuitenkin paljastaa todelliset karvanne: menokehykset on rikottu, työllisyystoimet on lykätty ja säästötoimet näytävästi peruttu esittämättä mitään muuta tilalle. Hallitus jätti tekemättä valinnat, jotka itsekin tietää välttämättömiksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen vastuuttomalle velkaantumisvauhdille on vaihtoehto. Kokoomuksen vaihtoehdon perusta on työ, yrittäjyys ja vastuullinen taloudenpito. [Pia Viitanen: On miljardileikkaus köyhiltä!] Me esitämme keinovalikoiman, jolla yli 100 000 suomalaista saa uusia mahdollisuuksia työhön. Me haluamme, että mahdollisimman moni saa oman elämänsä keinot omiin käsiinsä. Me purkaisimme kannustinloukkuja, laajentaisimme paikallista sopimista, vahvistaisimme tuntuvammin kotitalousvähennystä ja työvoimapalveluja, toteuttaisimme suomalaisten kannattaman ansiosidonnaisen porrastamisen — ja lista jatkuu. Miksi nämä eivät, arvoisa hallitus, teille käy?

Työllisyysasteen reippaampi nostaminen on välttämätöntä myös kestävyysvajeen umpeen kuomisessa. Jos siinä ei onnistuta, edessä on hidas näivettyminen. Järkyttävä esimerkki ovat hallituksen suunnittelemat yli sadan miljoonan euron leikkaukset tieteen pysyvään rahoitukseen. Katson nyt sinne salin vasempaan laitaan: tätä tieteen kurittamista ei olisi pakko hyväksyä. [Jukka Gustafsson: Ei mene lähellekään kokoomuksen leikkauksia!] Kokoomus on valmis tekemään valintoja. [Jukka Gustafsson: Ei mene lähellekään! — Pia Viitanen: välihuuto] Priorisoimalla menoja voidaan panostaa koulutukseen, tutkimukseen, hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen. Menokehyksessä voidaan pysyä, vaikka hallitus muuta väittää. [Anneli Kiljusen välihuuto] — Malttakaa nyt kuunnella. Vaikka muuta väitätte, kehystä ei ole pakko rikkoa. Se on teiltä arvovalinta.

Yhtälö on oikeastaan yksinkertainen. Kun ihmisillä on hyvän elämän edellytykset ja talous on kunnossa, silloin on todellakin tilaa yrittää ja tehdä työtä. Siitä kertyy hyvinvointia ja jaettavaa, jolla voimme sitten huolehtia palveluista, ympäristöstä ja turvallisuudesta. [Pia Viitanen: Niin kuin viime kaudella!] Kokoomus haluaa nostaa Suomen uuteen nousuun sivistys, osaaminen ja tiede edellä. [Pia Viitanen: Niin kuin viime kaudella leikkasitte koulutuksesta!] Me nostaisimme tutkimus- ja innovaatiopanostuksia. Toivomme, että hallitus nyt — tässä ja nyt — vahvistaa sitoutuvansa tuoreeseen, parlamentaarisesti päätettyyn, mainion yksimieliseen sopuun nostaa vuosittain t&k-panostuksia 200 miljoonalla vuodesta 23 lähtien, kehyksiä rikkomatta. [Jukka Gustafsson: Sehän oli yksimielinen esitys!] — Onko hallitus sitoutunut tähän? Vahvistaisimme lisäksi kaikkia koulutusasteita reilun miljardin ohjelmalla. Lopettaisimme koulujen hankehumpan vakinaistamalla hallituksen pian päättyvät opetuksen pätkärahat. Antaisimme opettajille ja oppilaille työrauhan. Vastaisimme vanhuspalveluiden kriisiin vahvistamalla voimavaroja erityisesti hallituksen pulaan ajamassa kotihoidossa sekä omaishoitajien ja muistisairaiden palveluissa. Toteuttaisimme terapiatakuun. Laajentaisimme ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaikille vakuutusmaksut maksaneille. Se on oikeudenmukaisuutta.

Arvoisa puhemies! On maalaisjärjen vastaista, ettei Suomessa ahkeruus kannata. Keskimääräisellä lukio-opettajan palkalla tienatusta lisäsatasesta verottaja vie, ajatelkaa, lähes puolet. Siksi keventäisimme työn ja eläkkeiden verotusta 800 miljoonalla eurolla. Tässäkin asiassa hallitus kulkee pääministeri Marinin ja SDP:n työtä vieroksuvalta linjalla. Työn verotusta kiristävän maakuntaveron valmistelu jatkuu, vaikka hallituksen enemmistö väit-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tää vastustavansa koko veroa. [Anneli Kiljunen: Kokonaisverot on pudonneet prosenttiin!] Ehkä tässä on joku salattu logiikka, mutta se ei aukene meille. Voisitteko te selittää? Hyvä hallitus, kakku ei kasva viipaloimalla sitä useampaan ja pienempään osaan.

Kokoomus tekee valintoja kestävän talouden eteen siksi, että me voimme lunastaa lupauksemme pitää huolta jokaisesta. Talous ei tasapainotu itsestään. Kasvu ei synny odotteleamalla. Ilmastomuutosta ei voi mennä piiloon. Suomi on hyvä maa ja sellaisena me haluamme sen pitää myös tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Ratkaisuja on. Esitän hallitukselle epäluottamusta vastalauseen 2 mukaisesti. [Jukka Gustafsson: Miksi kokoomus on nykyään aina huonolla tuulella? — Ben Zyskowitz: Se johtuu tosta koronasta! — Toimi Kankaanniemi: Miksi demarit tekee huonoja päätöksiä?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

10.42 Petri Honkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tehneet oikeaa politiikkaa. Suomen talous on elpynyt nopeasti ja kasvaa. [Vilhelm Junnila: Vihreät ovat samaa mieltä!] Työllisyys huutelee korkealla. Velkaa joudumme edelleen ottamaan, onneksi aiempaa vähemmän. Maailmantalouden kehitys tietenkin vaikuttaa, mutta ei tämä silti ole itsestään tapahtunut. Politiikalla on väliä. [Oikealta: On todellakin!]

Arvoisa puhemies! Isompaan henkseleiden paukutteluun ei ole syytä. Ajat ovat vakavat, ja asiat ovat vaikeutumassa. Ongelmia on pidemmältäkin ajalta ratkaistaviksi. Millaista politiikkaa tästä eteenpäin pitää tehdä? Pitää tehdä perusasioiden politiikkaa. [Vilhelm Junnila: Vaihdetaan hallitus!] Sellaista Suomi nyt tarvitsee, näin me Keskustassa näemme: turvaa, työtä, tasa-arvoa, toivoa, yhteistyötä, koteihin ja työpaikoille uskoa tulevaisuuteen — ei pelkoa.

Arvoisa puhemies! Korona kuriin. Se on elintärkeää myös Suomen taloudelle. Siksi porukkaa pitää kannustaa piikille. Koronapassin käyttöä pitää järkevästi laajentaa. Kasvu pitää saada kestäväksi, lyhyemmällä ja pidemmällä aikavälillä. Tässä ja nyt ihmisille pitää saada töitä ja yrityksille tekijöitä. Kasvu ei kerta kaikkiaan saa tyssätä siihen, että työpaikkoja ei saada täytettyä. Pidemmällä aikavälillä työpaikat tulevat ennen muuta kotimaisista luonnonvaroista, bio- ja kiertotaloudesta. Isoimmat investoinnit ovat jo nyt vihreitä. Luonnonvarat ovat maakunnissa. Siksikin elämisen edellytyksiä pitää olla kautta Suomen. Me keskustassa uskomme, että kasvu tulee koko valtakunnan mitalta. Myös kotimainen ruoka- ja huoltovarmuus on turvattava. Maatalouden ahdinko on otettava tosissaan.

Arvoisa puhemies! Kortistossa on edelleen iso joukko suomalaisia. Moni on ollut syrjässä liian pitkään. Ei voi olla hyväksyttävää, että jopa neljännesmiljoona suomalaista on pysyvästi työttömänä. Se on inhimillisesti väärin, ja se on kestäväntöntä Suomen talouden kannalta. Siksi hallituksen pitää helmikuussa päättää uusista työllisyystoimista. Tekemättä ei voi jättää. Työllisyys pitää saada nostettua vähintään pohjoismaiselle tasolle 78 prosenttiin.

Tekemättä ei voi jättää vielä hankalampiakaan asioita. Menot ja tulot pitää saada tasapainoon. Velaksi ei voi loputtomiin elää. Siksi myös sovitut säästöt pitää tehdä. Valtion rahankäytössä pitää kaikissa olosuhteissa palata kehyksiin. [Ben Zyskowitz: Sitä odotellesa!]

Arvoisa puhemies! Meille keskustassa talous on väline. Se on väline tasa-arvoisemman yhteiskunnan rakentamiseen. Suomi pitää saada takaisin jaloilleen mutta niin, että jokai-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

nen suomalainen ja koko maa pysyvät mukana perheen pienimmistä ikäihmisiin, myös siellä selkosilla. Siksi sosiaali- ja terveystalouden uudistus viimein toteutetaan — ja pitää toteuttaa. Palvelujen heikkenemisen kierre pitää katkaista. Me keskustassa tavoittelemme sitä, että jokaisessa kunnassa on vähintään yksi sosiaali- ja terveysasema. Olen huolissani siitä, että kokoomus ja perussuomalaiset jatkavat hämmäntämistä tässä asiassa. Milloin ihmisiä pelotellaan uusilla hallintohimmeleillä ja veroilla, milloin palvelujen huononemisella. Uudistusta horjutetaan myös opposition vaihtoehtobudjeteissa. Tämän tien päässä olisivat palvelujen keskittäminen ja kuntien pakkoliitokset ja sitä kautta eriarvoisempi Suomi ja eriarvoisemmat suomalaiset.

Arvoisa puhemies! Poliittika on viime ajat ollut yhtä riitelyä. Emme me keskustassaakaan siihen syyttömiä ole. Mutta viime viikon hävittäjäpäättös kuitenkin osoitti, että me päättäjät pystymme yksituumaisuuteen. Sille saattaisi olla tilaa — ja tilausta — muutenkin. Rettelöinnillä Suomi ei taatusti nouse. Toivottavasti pystymme rakentamaan keskusteluun budjetista ja sen toteuttamisesta ensi vuonna.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Mari.

10.47 Mari Holopainen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa, kun kysyntä ja luottamus tulevaan ovat vahvistuneet. Talouskasvu on vahvaa, ja tällä hetkellä bkt:n arvioidaan nousevan lähes 3 prosenttiin ensi vuonna.

Kriisiajan näkymät ovat tällä hallituskaudella vaihtuneet useiden alojen työvoimapuulaan. Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimäärin muita EU-maita paremmin, mitä on välillä vaikea uskoa, kun täällä kuuntelee opposition puheita. Hallituspuolueet ovat onnistuneet talouden ja työllisyyden osalta hyvin erittäin vaikeista olosuhteista huolimatta. Myös merkittäviä lainsäädäntöuudistuksia ja rakenteellisia uudistuksia on viety läpi poikkeusoloissa. Viime viikolla saimme valmiiksi historiallisen perhevapaaudistuksen, jonka avulla parannetaan tasa-arvoa työmarkkinoilla ja kotona, kun erityisesti isien ja toisen vanhemman oikeus viettää aikaa pienen lapsen kanssa turvataan.

Arvoisa puhemies! Globaali epidemia on vaikeuttanut toki myös Suomen taloutta. Talousarvioesityksen mukaan julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousi 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen koronakriisiä, jolloin se oli hieman alle 60 prosenttia. Julkinen velkasuhde on jäämässä korkeammalle tasolle kuin ennen koronapandemiaa, mutta ihmisistä on pyritty pitämään huolta. Tästä huolimatta arvioidaan, että kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämä pienenee voimakkaasti, kun talous toipuu ja työllisyys kasvaa, ja nämä lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja.

Talouden väliaikainen elpyminen ei poista rakenteellista väestön ikääntymisestä johtuvaa julkisen talouden epätasapainoa. Rakenteellisten uudistusten tulee olla osaamiseen ja kestäväan vihreään siirtymään tähtääviä. Pitkään harjoitetun lyhytjänteisen leikkauspolitiikan, jota esimerkiksi kokoomus täällä on edistänyt, sijaan tarvitaan finanssipolitiikan uudistumista. Tärkeitä ja kannattavia investointeja ei kannata jättää tekemättä, mutta myös yksityiset investoinnit ja kestävät sellaiset tarvitaan mukaan.

Kansainvälisen osaamisen houkuttelemiseksi on varmistettava, että Suomeen on helppo tulla, myös perheiden. Liikkuvuutta on parannettava EU:n sisälläkin.

Huolta herättää inflaation kiihtyminen, joka lisää velanhallintaan liittyviä riskejä. Lyhyellä tähtäimellä erityisen kalliiksi voi tulla aikuisten rokottamattomuus. Hintalappu tästä

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

on melkoinen, jos yhteiskuntaa joudutaan sulkemaan. Rokotekattavuuden nostamista ja kolmansien rokotteiden vauhdittamista tarvitaan pikaisesti.

Suomen talouden tulevaisuuden kannalta keskeistä on, että saimme vihdoinkin yhteisesti valmiiksi sitoumuksen siitä, että tutkimusrahoitus nousee. Suomen kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille, ja niiden kautta syntyvälle tuottavuuden kasvulle. Erityisesti perustutkimuksen kautta voimme saavuttaa kansainvälisesti uutta osaamista, jonka avulla hyvinvointia rahoitetaan jatkossakin. 50 prosentin korkeakoulutusasteen saavuttamiseksi tarvitaan uusia aloituspaikkoja edelleen merkittävästi lisää, ja korkeakoulujen perusrahoituksen on noustava. Tarvitsemme myös sitoumuksen siitä, ettei yksikään tuleva hallitus säästä varhaiskasvatuksesta tai peruskoulutuksesta. Lapsibudjetointi on osa Suomen ensimmäistä kansallista lapsistrategiaa, ja se on otettava täysimääräisesti käyttöön valtion tasolla, kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Arvoisa puhemies! Lähestymisemme talouskasvuun on myös muututtava. Talouskasvu on irtikytkettävä päästöistä yhä paremmin. Luontopääoma on arvokkain pääomamme. Ilmastoteot ja luonnonsuojelu ovat kaikkien puolueiden yhteisiä tehtäviä, vaikka välillä tuntuu, että ne ovat vain muutamien harteilla.

Vihreä eduskuntaryhmä iloitsee myös eduskunnan lisäämistä kohdennuksista luonnonsuojeluun ja luontoreitteihin esimerkiksi Saimaalla. Olemme myös huolehtineet, että moni yhteiskunnan tasa-arvoa ja osaamista edistävä kohde, kuten esimerkiksi Lukulahja lapselle-ohjelma, saa nyt jatkoa.

Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa budjetin hyväksymistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

10.52 Katja Hänninen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille vasemmistoliitossa on tärkeää, että pandemiasta huolimatta pidämme kaikki mukana. On hienoa, että tämä hallitus tekee monta isoa tasa-arvouudistusta, jotka parantavat konkreettisesti ihmisten arkea. Ensi vuoden budjetissa näkyy panostuksia esimerkiksi sote-uudistukseen, perhevapaauudistukseen ja oppivelvollisuus uudistukseen. Olenkin iloinen, että nyt panostetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen parantamiseen. Näin aidossa hyvinvointivaltiossa toimitaan.

Arvoisa puhemies! Kun tarkastelemme opposition varjobudjetteja, voimme huomata, että sillä todellakin on väliä, ketkä hallituksessa istuvat. Kriisin jälkimainingeissa kokoomus haluaa leikata köyhimpien toimeentuloturvasta, työttömyysturvasta ja asumistuesta. Perussuomalaiset taas repisivät jälleen kaikki säästönsä maahanmuuton ihmeellisestä taikaseinästä ja keskittyvät lähinnä vain haukkumaan hallitusta ilman omia, realistisia vaihtoehtoja.

Me olemme edellisissä kriiseissä ja lamoissa nähneet, mihin niiden hoitaminen talouden hevosenuureilla johtaa. Itse muistan tämän 90-luvun laman teininä hyvin. Sosiaaliset ongelmat ja työttömyys pitkittyvät, ja koko talous sakkaa. Sen sijaan nykyisen hallituksen kriisinhoiton seurauksena työllisyysluvut ovat kaikkien aikojen huippulukemissa, vaihtotase paranee, velkasuhde pienenee ja bkt on ylittänyt koronakriisiä edeltäneen tason.

Arvoisa puhemies! Vaikka vasemmistoliitto on monin paikoin tyytyväinen hallitusyhteistyöhön ja kriisinhoitoon, on selvää, että vaikeitakin kompromisseja joudutaan tekemään. Kalliille hävittäjähankinnoille olisi ollut vaihtoehtoja, heikoimmassa asemassa olevien asemaa tulisi edelleen vahvistaa, ja sosiaalisesti oikeudenmukainen vihreä siirtymä

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tarvitsee lisää resursseja. Me haluamme kestävän julkisen talouden lisäksi turvata myös vaurauden oikeudenmukaisemman jakautumisen tulevaisuudessa. Ensi vuoden budjetissa-kin otetaan onneksi askeleita kohti oikeudenmukaisempaa verotusta. On arvovalinta, että verovälttelyyn ja veronkiertoon puututaan. Vaihtoehtobudjetissaan kokoomus peruisi arvonnousuveron, joka on superrikkaiden verovälttelyyn puuttuva uudistus. Arvovalinta sekin.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutosta hallitus torjuu monin keinoin, muun muassa tuke-
malla uusiutuvan energian käyttöä ja vähäpäästöistä liikkumista sekä lämmitystä. Suomi on siis nyt matkalla maailman ensimmäiseksi hiilineutraaliksi hyvinvointivaltioksi. Oppi-
velvollisuuden laajentaminen puolestaan puuttuu syrjäytymiseen ja antaa kaikille oppivel-
vollisuuden piiriin tuleville paremmat eväät tulevaisuutta varten. Maksuton toinen aste on
historiallinen taloudellinen panostus teini-ikäisten lasten perheille. Perhevapaaudistus
taas antaa lisää tukea monelle taloudellisesti vaikeaan pikkulapsivaiheeseen. Onneksi tämä
hallitus ymmärtää, että molempia tarvitaan. Myös lapsibudjetoinnista voi antaa hallituksel-
le kiitosta.

Sote-uudistusta on yritetty rakentaa vuosikausia. Vihdoinkin tämä hallitus tekee uudis-
tuksen, jolla puututaan liian pitkään jatkuneeseen eriarvoistumiskehitykseen. Uudistuksel-
la vähennetään väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja ja varmistetaan yhden-
vertaiset ja toimivat palvelut koko maassa. Meillä on edelleen toki paljon tehtävää, jotta
mielenterveyspalvelut saadaan saavutettaviksi kaikille koko maassa ja kaikenlaisissa elä-
mäntilanteissa, kuten myös opiskeluiden ja työelämän ulkopuolella eri syistä oleville ihmi-
sille. Tärkeää on myös, että sote-palvelut suojellaan tuotannon yksityistämiseltä, palvelu-
jen saatavuus paranee ja rahoitus ottaa paremmin huomioon erilaiset tarpeet.

Hallituksen suurten tasa-arvoa lisäävien uudistusten lisäksi tehdään myös monia muita
panostuksia taloudellisesti heikommassa asemassa olevien ihmisten elämään. Hallitus esi-
merkiksi vastaa ensi vuoden budjetissa voimakkaasti asumisen kallistumiseen. Olemme
budjettiriihessä päättäneet nostaa kohtuuhintaisen asumisen korkotukivaltuuden kaikkien
aikojen ennätystasolle, lähes 2 miljardiin euroon. Nyt päätetty taso mahdollistaa hallitus-
ohjelman mukaisen noin 10 000 uuden, kohtuuhintaisen kodin rakentamisen vuosittain.

Arvoisa puhemies! Vasemmistolaisena voin olla ensi vuoden budjettiin tyytyväinen.
Siinä on otettu selkeä arvovalinta, jossa hyvinvointia jaetaan kaikille, ei vain harvoille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

10.58 **Veronica Rehn-Kivi r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade tal-
man! Viimeiset kaksi vuotta ovat olleet haastavia. Viime vuoden taloudellinen notkahdus
on kuitenkin vaihtunut nopeaan elpymiseen, mutta alijäämä on edelleen suuri. Siksi mei-
dän on talouskasvun aikana tehtävä oikeat toimenpiteet talouden vahvistamiseksi ja työllis-
yysasteen nostamiseksi. Ja niin hallitus tekeekin.

Tavoitteemme saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste on hyvää vauhtia toteutumassa.
Ensi vuoden helmikuussa hallitus kokoontuu päättämään uusista työllisyystoimista, joilla
julkista taloutta vahvistetaan 110 miljoonalla eurolla. Ruotsalainen eduskuntaryhmä ko-
rosta näiden toimenpiteiden tärkeyttä. Useita toimenpiteitä on jo toteutettu. Iloitsemme
D-viisumin ja erityisasiantuntijoiden pikakaistan käyttöönotosta.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Hela vårdbranschen har fått jobba hårt under pandemin och bristen på vårdpersonal är akut. Ett program för att trygga tillgången till personal inom social- och hälsovården kör därför igång. En satsning på vårdpersonalens välmående är mycket välkommen.

Coronapandemin har lett till en vårdskuld då människor har dröjt med att söka vård. Alldeles för många mår också psykiskt dåligt och detta måste åtgärdas. Regeringen använder därför 125 miljoner euro till att avveckla vårdskulden och för att förbättra möjligheterna att få vård snabbare. Vi satsar på individen.

I det första välfärdsområdesvalet om en dryg månad har finländarna en möjlighet att påverka hur vården i det egna området ska se ut i framtiden. I kölvattnet av pandemin är det viktigare än någonsin förr.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa on useita RKP:n pitkään ajamia asioita, kuten esimerkiksi opiskelijoiden tulojen korotus. Myös tällä keinolla pyritään lievittämään työvoimapulaa, ja lisäksi se helpottaa opiskelijoiden arkea. Hyvää on myös se, että hallitus ottaa käyttöön porrastetun mallin yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottamiseksi. Työnteon tulee olla houkuttelevaa myös eläköitymisen jälkeen.

Olemme hyvin iloisia kaksivuotisesta kokeilusta, jossa kotitalousvähennystä korotetaan sekä sen enimmäismäärän että korvausprosentin osalta. Me RKP:ssä pidämme kotitalousvähennystä keinona kannustaa ihmisiä palveluiden ostamiseen ja vihreään siirtymään osallistumiseen. Toivomme, että vähennyksen korotuksesta tulee pysyvä.

Suomella on kunnianhimoinen tavoite olla hiilineutraali vuonna 2035, ja olemme saavuttamassa tämän. Ensi vuonna hallitus panostaa 1,2 miljardia euroa Suomen elpymisohjelman puitteissa tehtäviin kasvuinvestointeihin, ja suurimmat panostukset kohdistuvat energiainfrastruktuuriin, uuteen energiateknologiaan, hiilidioksidin sitomiseen ja teollisuuden sähköistämiseen. Tämä auttaa meitä kohti tavoitteitamme ilmastoystävällisestä yhteiskunnasta.

Ärade talman! Vi är mycket glada över att regeringen nyligen har beslutat om att ytterligare höja flyktingkvoten till 1 500 på grund av läget i Afghanistan. Nästa år satsar vi över 1,27 miljarder euro på internationellt bistånds- och utvecklingsarbete. För SFP är det viktigt att Finland bär sitt internationella ansvar, både här hemma och globalt.

För oss i svenska riksdagsgruppen är rättsstaten en grundpelare som vi måste värna om. Coronapandemin har resulterat i långa köer i domstolarna och rättsvården har varit överbelastad. Regeringen gör nu viktiga satsningar för att råda bot på situationen.

Ärade talman! Det finns en hel del andra saker som vi vill lyfta fram. Vi genomför äntligen familjeledighetsreformen och den nordiska sysselsättningsmodellen tas i bruk. Polisens och forskningens resurser tryggas. Vi är extra glada för att vi äntligen, efter en lång paus, igen får fortsätta utbilda räddningspersonal på svenska. Det här är en viktig fråga för tryggheten i hela Svenskfinland och på Åland.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvio on tulevaisuusorientoitunut. Haluamme Suomesta hiilineutraalin ja kehitysyhteistyöpolitiikastamme humaania. Haluamme Suomen selviytvän koronapandemiasta entistä vahvempana, ja haluamme, että yritykset voivat kukoistaa ja että yhä useammalla olisi työpaikka. Haluamme kaikkien suomalaisten voivan hyvin, ja hallituksen toimenpiteiden johdosta siihen on hyvät edellytykset myös ensi vuonna. [Toimi Kankaanniemi: Eiköhän kaikki halua!]

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

11.03 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen alkusyksystä antama yli 64 miljardin esitys muuttui eduskunnan käsittelyssä varsin vähän. Joululahjarahojen nimellä kulkevat 40 miljoonan euron lisäykset ovat usein sinällään tärkeitä — kuten tänäkin vuonna lisäykset lasten lukutaitohankkeisiin, tiestön parantamiseen ja kansalaisjärjestöjen toimintaan — mutta itsessään ne eivät riitä korjaamaan talouden suurta kuvaa.

Suomi kulkee kohti hidasta näivettymistä, jota leimaa ikääntyvä väestö, korkea julkinen velka sekä talouden hidas uudistumiskyky. Ilman syntyvyyden nousua tilanteeseen ei ole muutosta nähtävillä edes pitkällä tähtäimellä. Vaikka valtio saa yhä lainaa nollakorolla, ei tulevaisuudesta voi olla varma. Huomisen eväitä ei voi syödä tänään. Lisäksi suomalaiset kotitaloudet ovat varsin pääomaköyhiä ja velkaantuneita.

Koronakriisin keskellä oli toki perusteltua lisätä julkista velkaa nopeasti, mutta nyt lyhyen nousukauden aikana velanottoon ja budjettikehysten venyttämiseen tulee suhtautua erittäin kriittisesti, ettenkö sanoisi kielteisesti. Lisäksi nykyhallituksen hyväksymä EU:n elpymisväline todennäköisine seuraajineen lisää menotaakkaa ja välillisesti myös veroastetta. Monessa maassa ajatellaan hallituksemme tavoin, että talouskasvu syntyy siitä, kun vain julkinen valta paisuttaa budjettiaan velkarahalla ja vieläpä tulonsiirroilla toisten piikkiin. Tämä kehityskulku ei lupaa velkaantuvalla ja ikääntyvälle Euroopalle hyvää.

Arvoisa puhemies! Marinin hallitus on innolla rakentanut uusia mitoituksia ja kriteereitä muun muassa kasvatukseen ja terveydenhuoltoon. Niin, enää puuttuvat vain rahat ja kohta myös tekijät. Hallituksen sote-uudistuksessa on korostunut hallinnollinen uudistus palveluiden parantamistavoitteen sijaan. Hyvinvointialueiden rahoitusmalli on vielä auki, ja terveydenhuollon henkilökunta on koronataistelun uuvuttama. Samaan aikaan hoitovelka on kasvanut kestävämmäksi. Hallituksen innolla luomat mitoitukset ja hoitotakuut jäävät kuolleiksi kirjaimiksi, jos ei taata riittäviä taloudellisia panostuksia henkilökunnan palkkaukseen ja hyvinvointiin.

Verotulojen kasvattaminen puolestaan onnistuu vain työn, kasvavien yritysten ja työpaikkojen kautta. Hallitus on kuitenkin ollut hidas tekemään rakenteellisia uudistuksista ja työllisyystoimia, jotka lisäisivät työnteon mahdollisuuksia.

KD:n vaihtoehto esittää sen sijaan ensi vuoden talousarvioon voimakasta panostusta hoitojonojen purkuun ja lisähenkilökunnan palkkaamiseen. Kannamme erityistä huolta myös vanhustenhoidon tilasta, omaishoitajista ja mielenterveystyön resurssipulasta. Esitämme muun muassa omaishoidon palkkioitten verovapautta ja lisäpanostuksia vanhustenhuoltoon.

Maaseudun asukkaiden ja vientiteollisuuden tukemiseksi KD esittää maltillista polttoaineveron sekä lämmityspolttoaineiden veronkevennystä — hallituksen tekemien veronkiristysten perumista, siis. Perhepuolueena esitämme 10 euron tasokorotusta lapsilisiin.

Pidemmällä tähtäimellä verouudistuksen tavoitteena pitää olla työn verotuksen keventäminen eikä kiristäminen. Joten ehdoton ”ei” hallituksen edelleen aktiivisessa valmistelussa olevalle maakuntaverolle.

Arvoisa puhemies! KD:n eduskuntaryhmä joutuu hallituksen vastuuttoman talouspoliittisen linjan takia esittämään vastalauseen 3 mukaista epäluottamuslausetta: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen sosiaali-, terveys-, talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole kestävällä pohjalla. Terveystalouden kestävyys tulisi kiinnittää huomiota etupainotteisesti purka-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

malla hoitojonot ja pitämällä huolta terveydenhuollon henkilökunnan jaksamisesta. Koronan aiheuttaman taloudellisen kriisin vuoksi hallituksen olisi pitänyt päivittää ohjelmansa ja perua sellaiset uudistukset, jotka lisäävät julkisen talouden alijäämää pitkällä aikavälillä. Pysyvien menojen lisääminen ilman työllisyyttä vahvistavia toimia vaarantaa hyvinvointivaltion kestävyys. Hallituksen päätökset kiristävät yritysten sekä asumisen ja liikumisen kustannuksia ja lisäävät yhteiskunnallista eriarvoisuutta heikentäen erityisesti maaseudun väestön asemaa. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

11.08 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun korona iski, oli pakko reagoida, ottaa velkaa ja pitää sitä kautta talous ja yritykset pyörimässä. Se tehoi hyvin, ja talous elpyi nopeasti. Mutta minkä takia velkaelvytys on nyt jätetty päälle? Rahaa työnnetään surutta markkinoille, ja tämä päättyy erittäin huonosti ennemmin tai myöhemmin. Inflaatiosta päätellen tämä päättyy ennemmin. Nyt pitäisi antaa markkinatalouden toimia. Nyt sijoittajat laskevat sen varaan, että keskuspankit tekevät mitä tahansa, etteivät markkinat romahtaisi ja ettei syntyisi velkakriisiä, ja jos sijoittajat luottavat tähän, he ottavat lisää riskejä, kujanjuoksu käynnistyy ja lopulta tulee seinä vastaan.

Velka on viisaan väline. Jos velka menee tuottaviin investointeihin ja kasvuun, sitä kannattaa ottaa. Jos velka menee pikavippeinä valmiiksi ylivelkaantuneen juokseviin menoihin, siinä ei ole mitään järkeä, ja tätä jälkimmäistä Suomi on tehnyt liian pitkään. Tämä nykyinen hallitus on tehnyt kaikki budjettinsa pandemian savuverhon suojuissa. Kaikki kuitenkin näkevät, että koronaan on kyllä reagoitu mutta mitään muuta ei ole saatu aikaiseksi.

Kun kaikki hallituspuolueiden äänestäjät pidetään tyytyväisinä, syntyy sellainen soppa, jota kukaan ei syö. Suomi ei valitettavasti ole siinä kunnossa kuin yritysten tuloslukujen tai työllisyyslukujen perusteella voisi luulla. Luvut ovat tulleet velkaa ottamalla ja työntämällä rahaa markkinoille. Suomessa markkinat eivät toimi ja yritykset eivät investoi kasvuun ja uusiin työpaikkoihin. Suomen kone hyytyy, vaikka sille kuinka velkaryypä tarjoaisi.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Sähkö oli viime viikolla Suomessa Euroopan kalleinta. Inflaatio kiihtyy vauhdilla, ja talous ylikuumenee. [Tarja Filatov: Se on sitä markkinataloutta!] Asiantuntijat sanovat, että niin energian hinnassa kuin inflaatiossa on kyse tilapäisestä piikistä. Mihin tällainen tieto perustuu? Entä jos energian hinta jää pysyvästi korkealle ja inflaatio siirtyy asuntolainojen korkoihin? Ruoan hinta nousee, energian hinta nousee, polttoaineiden hinnat nousevat. Palkat eivät mitenkään nouse samaa tahtia. Hyvä hallitus, millä luulette suomalaisen veronmaksajan selviävän kaikista sähkö- ja bensakuiluista?

Viime viikolla tässä salissa puhuttiin kalliista sähkölaskuista. Ministeri Saarikko sanoi, että jos maksaminen on ongelma, voi aina hakea toimeentulotukea, koska se on ainoa, jossa otetaan kustannukset huomioon. Joko ministeri ei tunne toimeentulotuen maksamisen periaatteita tai sitten hän tahallaan puhuu muunneltua totuutta. Ministeri Saarikko, ei suomalainen veronmaksaja mitään toimeentulotukea sähkölaskuunsa saa. Tukea saavat vain ne, joita tuetaan valmiiksi jo muutenkin.

Ministeri Saarikko, olette käynyt keskustelut muiden hallituspuolueiden kanssa. Kertokaa nyt meille, kuinka moni puolueista haluaa pitää kiinni sovituista menokehyksistä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies, ärade talman! EU:ssa viritetään jo täyttä vauhtia seuraavan sukupolven velkapakettia. Kun edellisiä paketteja valmisteltiin, hoettiin täällä jatkuvasti, kuinka syntyy ainutkertainen ja tarkkarajainen velkapaketti. Ei syntynyt kumpaakaan. Pandemia on vaihtunut lennosta ilmastonmuutokseen, ja Ranskan ja Italian johdolla EU:ta viedään kohti yhteistä velkaa, yhteistä budjettia ja yhteisiä veroja. Saksan uusi hallitus on lähdössä tähän mukaan, ja muut maat vikisevät, kun isot vievät. Tällä hallituksella ei ole enää tästä mitään yhtenäistä mielipidettä, mikä tietysti on käsittämätöntä.

Kuvaavaa tämän hallituksen toiminnalle oli suomalaisen metsänomistajan etujen puolustaminen: kun asiasta vastannut komissaari vieraili Suomessa, ei hallituksella ollut kertoa kantaansa hänelle. Eipä siitä mitään hyötyä olisi ollutkaan, kun hallitus oli asiassa vaikuttamisessa noin vuoden myöhässä. EU:n 75 miljardin euron elvytyspaketti oli viimeinen niitti sille, että inflaatio lähtee kiihtymään, ja Suomi jää liikaa paketin maksajaksi. Tästä puuttuu enää, että paperimiehet ja hoitajat ovat tulevana talvena pitkään lakossa. Suomi kulkee pesuveden mukana, kun Euroopan keskuspankki painaa ja työntää velkarahaa markkinoille. Velkaralli loppuu. Enää on kysymys siitä, milloin se loppuu ja miten Suomen siinä mukana käy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 7 minuuttia.

11.13 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies ja hyvät kansanedustajakollegat! Kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja koko eduskunnalle hyvästä yhteistyöstä ensi vuoden talousarvioesityksen ja sitä täydentävän esityksen käsittelyssä.

Ensiksi muutamia lukuja. Ensi vuoden alijäämäksi arvioidaan nyt siis noin 7 miljardia euroa. Se on useita miljardeja vähemmän kuin kuluvan vuoden alijäämä, joka on tämän hetken arvioiden mukaan noin 12,2 miljardia. Velkaa tosin otetaan tänä vuonna huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmin arvioitiin. Tämän hetken arvio kuluvan vuoden lainanotosta on 3,7 miljardia euroa. Taustalla on lähinnä kassahallinnalliset syyt mutta myös menojen siirtyminen tuleville vuosille.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on hyvä myös kerrata koronan tähänastisia vaikutuksia. Erilaisiin koronaan liittyviin toimiin on kohdennettu yhteensä noin 15 miljardilla eurolla tukia, avustuksia ja yhteisiä varojamme vuosina 20 ja 21. Koronan hintalappu on tähän mennessä siis noin 15 miljardia. Mukana on sekä suoraan koronasta johtuneita menoja — testausta, rokotteiden hankintaa ja kuntien valtionavustuksia — mutta myös nämä epäsuorat menot, kuten koronatuettujen yritysten ja muiden elvyttävät toimet. Lisäksi korona on vaikuttanut verotuloihin vähentävästi. Alijäämää on lisännyt luonnollisesti myös niin sanottu suhdanneautomaatiikka. Tähän kuuluvat kehyksen ulkopuoliset menot, kuten työttömyysturvamenot, joiden taso vaihtelee talouskehityksen mukaisesti. Ne kasvoivat merkittävästi erityisesti vuonna 20 verrattuna edelliseen vuoteen.

Voimme kuitenkin, hyvä eduskunta, sanoa, että kriisinhoito on ollut tehokasta, joskin kallista, kuten hyvin tiedämme, ja talouden toimeliaisuus on elpynyt nopeasti. Se on elpynyt nopeammin kuin odotettiin, ja tämä koskee koko Eurooppaa. Koronakuopat ovat täytymässä. Maailmantalous tarjoaa vahvaa vetoapua Suomelle vuodelle 21 ja tulevalle vuodelle 22, mutta samaan hengenvetoon täytyy todeta, että arvioidusti ripeimmän kasvun vaihe on jo ohi.

Luottamus niin yrityksissä kuin kotitalouksissa on hyvällä tasolla, mutta totta kai epävarmuus on edelleen suurta, ja sitä uudet koronan variantit lisäävät. Erityisesti inflaatioke-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

hitystä seurataan nyt tarkasti. Edelleenkin euroalueella ei kuitenkaan nähdä välitöntä uhkaa rahapolitiikkaa kiristävästä kustannuskierteestä.

Arvoisa puhemies! Opposition vastalauseet valiokunnan mietintöön herättävät hiukan kysymyksiä.

Kokoomus kertoo vastalauseessaan, että jos he saisivat päättää, moni asia olisi toisin. Menokehykset asetettaisiin vastuulliselle tasolle, ja niistä pidettäisiin kiinni, ja tätä samaa olemme muissakin yhteyksissä kuulleet. Ja nyt meillä kaikilla on varmasti korvat auki, koska teillä, edustaja Orpo, on varmasti mielessänne jokin hyvä selitys. Teidän nimittäin piti tehdä ponteva ja suoraselkäinen säästölista, mutta nyt olettekin vastalauseessanne esittämässä konkreettisia lisämenoja nettona 567,1 miljoonaa euroa verrattuna valtiovarainvaliokunnan mietintöön. [Jukka Gustafsson: Ohhoh!] Tarvittaisiin siis reilu puolen miljardin euron lisäkorotus menokehyksiin, jotta menotarpeen voidaan rahoittaa. Kuinka tässä näin kävi, kokoomus? [Timo Heinonen: Ette ole lukeneet ettekä ymmärtäneet!]

Perussuomalaiset, te olette sentään kehysmielessä tehneet miinusmerkkisen vastalauseen, se tosin perustuu pitkälti maailman köyhimmiltä riistämiseen. Leikkaisitte peräti 520 miljoonaa kehitysyhteistyöstä — noin kolme neljäsosaa koko momentin rahoista. Se on vastuutonta ja aika epärealistista. Mutta sen haluaisin kuulla, miten arvioitte tämän vaikut-tavan maailmalla pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden virtoihin, jos vauraat maat todella toimisivat tällä tavalla. [Jussi Halla-aho: Ei mitenkään!]

Arvoisa puhemies! Vaikka koronatilanteeseen juuri tällä hetkellä liittyy epävarmuutta, katse suunnataan samalla jo tulevaan. On otettava uusi vaihe talouspolitiikassa. Epävarmuus, se itse asiassa korostaa varautumisen tarvetta myös siihen, että velkarahalla on tulevaisuudessa kovempi hinta. Nykytilannetta voi kuvata poikkeukselliseksi: velkataso on ennätyskorkealla, mutta korkomenot ovat ennätysalhaiset. Pidän selvänä, että aina näin ei tule olemaan.

Ensi vuonna palataan kymmenen vuoden takaisin alijäämälukuihin Suomessa. Kirittävää siis riittää, että valtiontalous saadaan tasapainoon, ja näen siihen vain yhden kestävänn tien. Se on vahva, pitkäjänteinen talouskasvu, ja toki sen tueksi tarvitaan myös talouden ryhtiä. Pelkkiin leikkauksiin ja veronkorotuksiin en kuitenkaan usko, koska ne johtavat näivettymiseen. Tarvitaan siis kasvupolitiikkaa ja tarvitaan priorisointeja. Ne ovat talouden uuden vaihteen perusta.

Hallitus on sopinut tästä seuraavasta vaiheesta niin sanottuna talouden kestävyystiekart-tana, talouden kasvun ja kestävyuden tiekarttana. Siihen liittyvien konkreettisten toimien valmistelu on nyt käynnissä, ja päätökset tehdään ensi kevään kehysriiheen mennessä. Ensimmäiset toimet päätetään helmikuussa työllisyyden osalta, ja ne ovat jäljellä oleva osa niitä reilun puolen miljardin julkista taloutta vahvistavia rakenteellisia työllisyystoimia, joihin hallitus on sitoutunut. Mutta me tarvitsemme myös muita kasvua tukevia toimia sekä muita tuottavuutta lisääviä toimia, ja näitä nyt eri ministerityöryhmissä lähdetään valmis-telemaan.

Talouden kasvuun liittyy tässä ajattelussa kiinteästi myös t&k-panostukset, joiden val-mistelusta ja kansallisesta suunnasta lausun lämpimät kiitokset parlamentaariselle työryh-mälle. Tähän liittyy siis niiden julkisen osuuden rahoittaminen, mutta myös ne toimet, joi-ta tuon kasvupanostuksen aikaansaamiseksi muualla yhteiskunnassa sen tueksi tarvitsem-me. Koko toimintaympäristön on oltava kunnossa, että saamme haluttuja vaikutuksia, siis yksityisiä investointeja, verotuloja ja työpaikkoja.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä totean täällä salissa esiin nostetusti huomioita viime viikon keskusteluun erittäin huolestuttavasta energian hinnannousun ilmiöstä. Pitäydyn edelleen arviossani siinä, että Suomi vastustaa Euroopan sosiaalirahastoa siitä nimenomaisesta syystä, että meillä kansallinen ratkaisu on nimeltään hyvinvointiyhteiskunta, pohjoismainen hyvinvointimalli, joka tarjoaa turvan kaikkein köyhimmille myös energian hinnannousun äärellä. Tätä ratkaisua hallitus pitää siis perusteltuna — olla kriittinen, vastustaa sosiaalirahastoa — ja tämän keskustelun hämmäntäminen pikemminkin esittää vastakysymyksen, oliko oppositio jotenkin eri mieltä kanssamme. Me puolustamme pohjoismaista hyvinvointimallia, joka takaa turvan kaikkein köyhimmille. Minusta se on oikein, tasa-arvoista ja oikeudenmukaista, ja siksi me emme tue yhteiseurooppalaista [Puhemies koputtaa] ratkaisua. Tähän puheenvuoroni, hyvä eduskunta, viime viikolla vahvasti viittasi. [Timo Heinonen: Te hyväksytte sen lopulta!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. Ja nyt käynnistämme debattikeskustelun. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron tässä debatissa, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Debatin käynnistää edustaja Lindtman.

11.21 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa tästä budjettimietinnöstä. Tämä on osa sitä talouspolitiikkaa, joka on tämän hallituksen aikana kytkeytynyt vahvasti korona-aikaan, jossa taloutta ja terveyttä on pitänyt puolustaa yhtä aikaa. No, sen tiedämme, että tässä Suomi on Euroopassa menestynyt verrattain hyvin: velkaantumisemme on euroalueen pienimmästä päästä, korona-aikana talous saavutti koronaa edeltäneen tason ensimmäisten joukossa, ja työllisyyskin on ennäyslukemissa.

Arvoisa puhemies! Myös maailmalla tämä on havaittu: IMF ja EKP ovat suosittaneet, että jatketaan vielä taloutta, kasvua tukevaa politiikkaa ensi vuonna, ja sen vuoksi itse luotan kyllä tässä enemmän IMF:ään ja EKP:hen kuin Petteri Orpoon tai Riikka Purraan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

11.22 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko sanoi, että kun perussuomalaiset leikkaavat kehitysavusta, niin he riistävät maailman köyhimpiä. Oletteko te aivan tosissanne? Riistäminen tarkoittaa, että toisten omaa otetaan. Tässä on kyse suomalaisen veronmaksajan rahoista ja kaiken lisäksi tulevien sukupolvien rahoista, koska me maksamme kehitysavun velkarahalla. Jokainen suomalainen aikuinen maksaa vuodessa kehitysapua melkein 300 euroa, yli 280. Kyllä tämä raha kelpaisi muuallekin, esimerkiksi niille ihmisille, jotka tällä hetkellä tuolla maakunnissa miettivät, kannattaako käydä töissä, kun bensa maksaa niin paljon, että siihen menee merkittävä osa käytettävissä olevista tuloista. Kehitysapu ei ole toistaiseksi vähentänyt siirtolaisuutta, päinvastoin: mitä enemmän maksetaan kehitysapua, sitä enemmän globaalilla tasolla on siirtolaisia. Teidän logiikkanne ei toimi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

11.23 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ensinnäkin harmi, että pääministeri joutui juuri poistumaan, kun debatti alkoi. Mutta valtiovarainministeri

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Saarikko, IMF varoittaa — ja tämä myöskin tiedoksi Lindtmanille —, Fitch varoittaa, ja VM itse kritisoi sitä, että kehykset on rikottu. Meitä varoitetaan velkaantumisen määrästä, työvoimapulasta ja ikääntyvästä Suomesta, ja te yritätte täällä ja olette koko syksyn yrittäneet vääntää punaista joksikin muuksi. Tämä teidän talouspolitiikkanne ei ole kestävä, vaan se uhkaa suomalaisten hyvinvointia. Te olette pettämässä lupauksen siitä, että velkaantuminen tulevien sukupolvien piikkiin lopetetaan.

Te, ministeri Saarikko, puhutte kauniisti, hienosti, jämäkästi, mutta teidän talouspolitiikkaltanne puuttuu sisältö. Nyt pitää tehdä toimia, joilla Suomi saadaan kestävästi kasvuun, joilla yritykset saavat työntekijöitä ja joilla kannustetaan ihmisiä ottamaan työtä vastaan ja tekemään. [Puhemies koputtaa] Me odotamme toimia. [Jukka Gustafsson: Näytöt on kyllä aika hyvät hallitukselta! — Oikealta: Mitkä?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

11.24 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin totta, että verrattuna muihin Pohjoismaihin Suomen finanssipolitiikan linjaa voi pitää vielä edelleenkin hieman löysänä, ja totta kai sillekin on koronan myötä ihan perusteita ollut, mutta ryyppy ei saa tietenkään jäädä päälle. Se on ihan selvä. Kieltämättä, niin kuin valtiovarainministeri nosti omassa puheessaan esiin myös kokoomuksen suuntaan, kun te olette täällä aina korostaneet vastuullista talouspolitiikkaa, niin tämä teidän vastalausehtailunne on kyllä nyt sitten senkaltaista, että se paisuttaa kehyksiä. Vaikka te koetatte selvittää sitä erilaisilla järjestelyillä valtion myyntitulojen kautta, joka tapauksessa kehykseen pitäisi tehdä tilaa, jos sinne laittaa lisämenoja. Missä ovat sitten ne teidän säästönne? Joten uskottavaa talouspolitiikkaa tietenkin toivotaan.

Täytyy antaa kunnianosoitus perussuomalaisille siitä, että teillä kyllä todellakin oli siellä myös [Puhemies koputtaa] kehyksiä pienentäviä vaikutuksia. [Leena Meri: Kyllä! Kiitos, loistavaa!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

11.26 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous ei ole kestävällä pohjalla ilman osaavaa ja työkykyistä työvoimaa. Tiedämme jo nyt, että mielenterveysongelmat ovat merkittävin syy työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen. Osaavasta työvoimasta on erityisen suuri vaje nyt, kun koronan jälkeen työpaikat nousivat takaisin jaloilleen.

THL julkaisi eilen tutkimuksen korkeakouluopiskelijoiden mielenterveydestä, josta kävi ilmi, että joka kolmas opiskelija kärsii ahdistuksen tai masennuksen oireista. Korona on siis osunut varsinkin nuoriin ja opiskelijoihin todella kovaa, ja sen takia tämä mielenterveyden kriisi on ratkaistava nyt. Tämä vaatii lisäpanostuksia eikä leikkauksia.

On kiinnitettävä huomiota ahdistuksen taustasyihin. Tiedämme, että toimeentulo-ongelmat ovat yksi merkittävimmistä syistä korkeakouluopiskelijoiden mielenterveyden oireilulle. Sen takia on todella kylmäävä viesti, että kokoomus esittää leikkauksia opiskelijoiden toimeentuloon. Samalla tämä hallitus on vahvistanut opiskelijoiden toimeentuloa, panostanut mielenterveyteen ja panostanut koulutukseen [Puhemies koputtaa] ja tutkimukseen. Tätä linjaa onkin syytä jatkaa. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Saramo.

11.27 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Opposition puheissa on kuultu aivan mielikuvituksellisia tarinoita siitä, kuinka huono maa Suomi on. Tosiasioiden tunnustaminen olisi kuitenkin viisasta. Suomi on rakenteellisesti ja erityisesti viime vuosina ollut aivan maailman parhaita maita. Työllisyys on ennätystasolla, työttömyys on laskussa, vaihtotase on noussut reilusti ylijäämäiseksi tämän hallituksen aikana, velkasuhde pienenee tuntuvasti, bkt on ylittänyt kriisiä edeltäneen tason.

Oikeistovallan aikana emme päässeet muun maailman, Euroopan kasvuun mukaan, mutta nyt olemme parhaiden joukossa. Sen ansiosta velkaa otetaan jopa näin kriisin aikana vielä vähemmän kuin mitä esimerkiksi useina vuosina valtiovarainministeri Orpo, perussuomalaisten hallitusaikana, otti. [Petteri Orpo: Ei muuten pidä yhtään paikkaansa!] Velkaa otetaan vähemmän kuin muut maat ottavat.

Mutta toki riskejä on yhä. Kukaan tässä salissa eikä muuallakaan tiedä, miten esimerkiksi omikron tulee vaikuttamaan maailman ja Suomen talouteen, ja siksi on todella vastuullista [Puhemies koputtaa] jatkaa lievästi elvyttävää finanssipolitiikkaa, ettemme [Puhemies koputtaa] romahda lamaan ja massatyöttömyyteen. [Puhemies: Aika!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

11.28 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Hela vårdbranschen har fått jobba hårt under pandemin och bristen på vårdpersonal är akut. Många vårdare är utmattade och en del överväger att helt och hållet byta bransch. Coronapandemin har ökat arbetsbördan samtidigt som icke-akut vård satts på paus. Det är ett faktum att vårdskulden ökat de senaste två åren.

Arvoisa puhemies! Nämä signaalit ovat erittäin huolestuttavia, ja ne on otettava vakavasti. Sen takia hallitus käyttää 125 miljoonaa euroa hoitovelan purkamiseen ja hoidon saannin nopeuttamiseen. Hoitohenkilökunnan hyvinvointiin panostetaan myös. Nämä panostukset ovat tervetulleita, mutta emme saa unohtaa kuntia ja hyvinvointialueita. Monet kunnat kamppailevat nyt budjetin kanssa ratkaistakseen tämän päivän ongelmia, ja uudet hyvinvointialueet tulevat perimään kertyneen hoitovelan. Sekä kuntien että hyvinvointialueiden talous on nyt siis turvattava, nyt ja pitkällä aikavälillä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

11.29 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saramolle. Suomi on hyvä maa, ei huono, mutta sillä on valitettavasti tällä hetkellä heikko hallitus, joka ei pysty tekemään kestäväää talouspolitiikkaa. Velkaantuminen ja tällä hetkellä valtion kehysten rikkominen ovat aiheuttaneet sen, että vaikka meillä on menossa lyhyt nousukausi ja vaikka työllisyysaste on pystytty hivenen nostamaan, maali liikkuu koko ajan. Valtiontalouden tasapainottamisen maali liikkuu koko ajan. Enää ei riitä 75 prosentin työllisyysaste. On pakko tähdätä 78 prosenttiin, jotta tämän hallituksen holtiton talouskehitys voitaisiin pysäyttää. Ensi kevät on ratkaiseva. Me emme tiedä, onko hallitukselta tulossa lisää julkista taloutta tasapainottavia, työllisyyttä lisääviä toimia. Hallituksen sisällä tuntuu

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

olevan aikamoista erimielisyyttä asiassa. Onko nämä toimet sidottu ilmastotoimiin tai johonkin muuhun hallituksen sisäiseen vääntöön?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, aika! — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

11.30 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, te puhutte kauniita asioita taloudesta ja teillä on suunnitelmissa säästää 300 miljoonaa ja työllisyystoimiin laittaa 110 miljoonaa. Ilmoititte pari kuukautta sitten, että tulette keskustelemaan hallituspuolueiden kanssa näistä asioista. Eduskunta varmaan haluaisi tietää, miten nämä keskustelut ovat päättyneet ja ovatko kaikki hallituspuolueet sitoutuneet näihin asioihin, joista olette keskustelleet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, pari minuuttia.

11.31 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ensiksi edustaja Harkimolle. Kyllä, hallituksen piirissä näitä keskusteluja käydään parhaillaan. Tänäänkin hallituksen iltakoulussa on puheenaiheena tiekartat kestävydestä, joista yksi aivan keskeisin kulmakivi on talouden kestävyys ja puheessanikin mainitsemani kestävyuden tiekartta, joka tarkoittaa suomeksi sitä, mitä toimia me teemme, jotta talous pitkällä sihdillä on vakaalla pohjalla. Juuri näitä keskusteluja hallituksessa parhaillaan käydään. [Sari Sarkomaan välihuuto]

Sitten siteeraan teitä, edustaja Orpo. Edustaja Orpo, te puhutte taloudesta kauniisti, hienosti ja jämäkästi. [Ben Zyskowitz: Ihan niin kuin tekin!] Niin miten te sitten selitätte, että te olette tehneet näiden kovien kehyspuheiden jälkeen sellaisia esityksiä, jotka vaativat kehysylitystä puolella miljardilla ja hiukan yli? [Välihuutoja] Tämän haluaisin nyt varmistaa, koska te mielellänne — ymmärrän tämän — ja arvostavasti mutta aika jämäkästi kerta toisensa jälkeen väitätte minun vain puhuvan taloudesta mutta en toimivan asian eteen, niin olisiko nyt paikka esittää vastakysymys aivan samaan suuntaan: millä te selitätte sen, että teidän omat esityksenne eivät vastaa kehystä? Olisi hiukan uskottavampaa kirittää hallitusta tässä, jos itse pitäisi omista puheistaan ja oman porukan esityksistä huolen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

11.32 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me todella arvostettaisiin, kun me ollaan syksy tehty meidän vaihtoehtobudjettia, joka on teille tuotu, että te lukisitte tämän ja ymmärtäisitte sen, mitä siinä lukee. [Vasemmalta: Vastatkaa kysymykseen!] Me emme ylitä tässä kehyksiä. Me otamme velkaa yli 2 miljardia vähemmän kuin hallituksen esitys. Me teemme lukemattomia toimia, joilla Suomeen saadaan työllisyyttä, kasvua ja tulevaisuudenuskoa. Me pystymme näyttämään teille sen, mitä te ette ymmärrä siellä hallituksessa: että voidaan kasvutoimilla ja priorisoinneilla päästä tilanteeseen, jossa voidaan myös tehdä panostuksia tärkeisiin asioihin, kuten koulutukseen, kuten turvallisuuteen. Kaiken avain on kasvu, kaiken avain on työllisyys. Lukekaa tämä ja arvostelkaa vasta sen jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

11.33 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suosittelen, että myös kokoomus lukee oman vaihtoehtobudjettinsa, nimittäin mielestäni tässä kyllä valtiovarainministeri Saarikko juuri äsken esitti hyvin varteenotettavan kysymyksen, [Timo Heinonen: Ei se mene läpi edes Suomenmaassa!] mihin emme kuulleet puheenjohtaja Orpolta vastausta. Te itse ylitätte kehyksen [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] yli puolella miljardilla. Samaan aikaan te teette ennätysrajan leikkausbudjetin pienituloisimmille. [Ben Zyskowiczin välihuuto] 1,3 miljoonaa suomalaista pienempituloista menettää tuloja teidän vaihtoehdossanne. Ei tämä ole sellainen arvoalinta, joka kuuluu tehdä tänä päivänä, kun meidän on kurottava umpeen myös koronan aiheuttamaa hyvinvointivelkaa. Me huolehdimme taloudellisesta velasta, me huolehdimme hyvinvointivelasta. Ja tämä on kokoomukselle näköjään tuntematon tie.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.34 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marinin vasemmistohallituksen talouspolitiikan linja on holtiton. Itse asiassa sitä linjaa ei näytä edes olevan. Velkaa otetaan vasemmalla kädellä täysin vastuuttomasti ja maan asioita hoidetaan vain vasemmalla kädellä. Työllisyysuimet ovat tekemättä, rakenteellisia uudistuksia ei ole tehty. Ministeri Saarikko, teidän puheenne eivät mene läpi enää edes Suomenmaassa. Te katsotte vain pientä osaa. Tiedätte, että vastalauseet tehdään teknisesti omalla rakenteella, ja te irrotatte sen tästä kokoomuksen vastuullisesta vaihtoehdosta. Tässä on 2,5 miljardia vähemmän velkaa kuin teidän velkavetoisessa hallituksessa. Teidän linjanne on täysin vastuuton, ja ymmärrän, että te hyökkäätte täällä hyvin epärehellisellä tavalla kokoomusta vastaan. Tutustukaa, arvoisa valtiovarainministeri, tähän, ja jos te ette ymmärrä, pyytäkää apua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

11.35 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eihän se teidän vaihtoehtobudjettinne ole se teidän vastalauseenne. Miten teidän vastalauseenne sitten on epäjohtonmukainen suhteessa teidän vaihtoehtobudjettiinne? Tämä puolen miljardin kehysylitys, vaikka te täällä kovaan ääneen vaaditte kehyksissä pysymistä ja niihin palaamista, on kyllä aika räikeä tähän teidän esittämäänne kritiikkiin nähden, eikä siihen vielääkään kunnollista vastausta edustaja Heinonselta tai muilta saatu.

Toinen asia on sitten se, mitä sieltä vaihtoehtobudjetista löytyy. Luettu on, arvoisa kokoomus. Siellä muun muassa viedään lukiokirjat jälleen maksullisiksi, toisen asteen koulutuksen oppikirjat ja oppimateriaalit jälleen maksullisiksi, kuljetukset. [Vasemmalta: Noloa!] Siis viedään perheiltä rahaa ja annetaan veronalennuksia kansanedustajien tasoista palkkaa nauttiville ihmisille. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Tämä on arvoalinta. Tämä on arvoalinta, arvoisa kokoomus. [Timo Heinonen: Höpö!] Ja sitä, että perheiltä viedään ja annetaan suurituloisille, minä en voi eikä keskusta voi hyväksyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

11.36 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan Honkonen ryhmäpuhe sisälsi risuja maaseudun lapsille. Ennen keskusta kannusti työntekoon, nyt

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

sosiaalitoimistoon. Ennen keskusta piti huolta terveysasemista, nyt riittää yksi per kunta. Ministeri Saarikko, teidän naapurikunnassanne Loimaalla on esimerkiksi Alastarolla terveysasema. Miksi tämän lakkauttaisitte samalla tavalla kuin Hirvikoskeltakin se jo kadotettiin? Niin lähti myös Mellilästä. Tämä on kummallista. Lisäksi täällä edustaja Honkonen kehotti piikille, vaikka tämä on terveysviranomaisten asia. Ministeri Saarikko, miksi olette luopuneet kotikunta—maakunta-mallista ja siirtyneet ”piikki ja sossun luukku” -malliin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä. Minuutti.

11.37 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin näistä sosiaali- ja terveyspalveluista, jotka eivät aivan nyt ole näiden valtion varojen kysymys, [Sari Sarkomaa: Nimenomaan ovat, 4 miljardia!] mutta tietenkin suoraan katsottuna ovat. Se on iso menoerä budjetissa ja on osa sitä pohjoismaista hyvinvointimallia, jota te tunnuitte kritisoivan tuossa aiemmassa yhteydessä. Keskustan kanta ja myös tämän hallituksen linja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa on ollut turvata lähipalveluita. Pidän perusteltuna, että joka kunnassa on vähintään — vähintään — yksi sote-asema. Ja muistaakseni se oli, edustaja Junilla, teidän puolueenne puheenjohtaja, joka on erikseen kertonut, että tällaiset ovat aivan epärealistisia ja haihattelevia puheita. [Välihuutoja perussuomalaisien ryhmästä] Eli koettakaa perussuomalaisissa päättää, kannatatteko te lähipalveluita vai vastustatteko. Minulle tämä linja on päivänselvä, eli palveluita lähellä pitää kaikissa olosuhteissa puolustaa.

Mutta, edustaja Orpo ja edustaja Heinonen, teidän pitää pystyä kertomaan, miksi sitten siinä eduskunnan vastalauseessa, joka on kuitenkin se ydin, missä tämä parlamentti toimii, te teette esityksiä, [Puhemies koputtaa] jotka ylittävät kehyksen puolella miljardilla. Se on kohtuullinen kysymys teille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

11.38 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 7 miljardia on toki iso alijäämä. Mutta paljon oleellisempi kysymys on se, mihin tämä 65 miljardia käytetään. Hallitus kulkee takki auki Euroopassa ja maailmalla jakaen näitä velkarahoja, ja se on vastuutonta.

Perussuomalaisien linja on se, että parannetaan työllisyyttä kotimaassa, yritysten toimintaedellytyksiä, ja siinä verotus on erittäin keskeinen asia. Alennetaan työllistymisen ja työllistämisen kynnyksiä verotuksen kautta. Näin saadaan ostovoimaa lisättyä, verotuloja lisättyä ja ihmisten hyvinvointia lisättyä, jolloin sosiaalikustannuksetkin alenevat. Miksi te ette toteuta tällaista politiikkaa, vaan olette valmiit kuitenkin aina taipumaan eurooppalaisiin vaatimuksiin kaikenlaisista rahastoista ja liittovaltiokehityksestä? Koska tulee päätös ja selkeä linja tähän, muutolinja?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

11.40 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti on todellinen taantumuksen tie. Kokoomuksen on vaikea myöntää, että työllisyys ja talous ovat kehittyneet myönteisesti. [Oikealta: Millä hinnalla?] Täällä vellotaan epätoivossa, ja samaan aikaan suomalaiset kasvuyritykset keräävät ennätysmäisesti rahoitusta myös koronaepidemian aikana. Nyt on ymmärrettävä, että meidän ei tarvitse haikailla tänne esimerkiksi luonnolle ja ympäristölle, ilmastolle, haitallisia hankkeita, vaan me luomme uutta, kansainvälisesti kilpailukykyistä osaamista, ja tämän täytyy olla talouden pohja. Samalla me varmasti ymmärrämme, että meidän kannattaa uudistaa esimerkiksi kaivoslaki myös kestäväksi, koska me pärjäämme, me olemme osaamis pohjainen talous. Meidän täytyy olla vastuullisia myös ihmisten omaisuuden suojan kannalta ja ympäristön osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

11.41 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minua tässä teidän esityksessänne huolestuttaa erityisesti se, että tässä ei tartuta niihin tämän hetken ajankohtaisimpiin ja kipeimpiin ongelmiin ja aivan erityisesti tähän uhkaavaan ja osin jo näkyvään terveydenhuollon kriisiin, joka näkyy hoitajien uupumuksena, kasvavana työtaakana, henkilöstöpulana niin perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa kuin vanhustalouksissa. Koronaepidemia edelleen jatkuu ja rasittaa terveydenhuoltoa, hyvinvointivelka näkyy, esimerkiksi suomalaisten suut alkavat olla huonossa kunnossa. Meillä kuitenkin olisi 70 000 sote-ammattilaista muissa tehtävissä kuin sote-töissä. Eli nyt tarvittaisiin panostuksia, ei sitten hyvinvointialueilla myöhemmin, vaan juuri nyt tarvittaisiin panostuksia, jotta voitaisiin tämä uhkaava kriisi taklata. Tähän on kristillisdemokraateilla [Puhemies koputtaa] vaihtoehdossa esitys. Toivon, että kommentoitte esitystämme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

11.42 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition puheita kuunnellessa ei voi kuin ihmetellä, kuinka vanhentuneita käsityksiä julkisen talouden hoidosta täällä on liikkeellä. Arvoja ja ideologioita ei voi erottaa politiikasta, mutta ei niiden tarvitse olla vastakkaisia realistiselle tilannekuvalle.

Aloitetaan koronakriisin hoidosta. Suomen talouden kehityksen on kansainvälisissä vertailuissa todettu olevan olosuhteisiin nähden poikkeuksellisen positiivista. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että finanssipolitiikan lievästi elvyttävä linja on edelleen perusteltu.

Korona ei valitettavasti ole vielä ohi. Meillä on koronan jäljiltä merkittävä hyvinvointivelan, hoitovelan ja oppimisvelan purkaminen vielä edessä. Onneksi olemme tässä budjetissa pystyneet myös edistämään merkittäviä ihmisten hyvinvointia parantavia, jopa historiallisiin uudistuksiin, kuten perhevapaa uudistus sekä oppilashuollon ja lastensuojelun asiakasmitoitus. Politiikalla voidaan parantaa ihmisten asemaa, [Puhemies koputtaa] ei leikata heiltä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

11.43 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen erinomaista hyvinvointiyhteiskuntaa todella uhkaa pitkittyvä velkaantuminen ja ylikasvava valtio-sektorin paine. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF sanoi tuoreessa katsauksessaan, että Suomen tulisi palata hallituksen alkuperäisiin menokehyksiin, siis päinvastoin kuin täällä vasemmisto on sanonut. Samoin Suomen Pankin neuvonantaja Kajanoja toteaa, että vuodesta 2022 lähtien olisi perusteltua palata alkuperäisiin kehyksiin. Jos hyvinä aikoina sääsetään, on huonoina aikoina varaa tukea julkisin varoin, hän jatkaa.

Mitä tulee meidän ehdotuksiimme, niin jokainen tässä salissa tietää, että vastalauseessa valtiovarainvaliokunnassa voi tehdä vain tietyt asiat ilman, että vie ne lakiehdotustasolle, ja vaihtoehtobudjetissa kerrotaan kokonaisuus, ja meillä se on selvästi velkaa vähentävä.

Mutta valintoja pitää tehdä, ja valtiovarainministeri Saarikko: Eilen todella parlamentaarinen ryhmä esitti voimakasta tieteen ja tutkimuksen menotason nostoa kehysten sisällä. [Puhemies koputtaa] Oletteko valmis toteuttamaan tämän jo teidän vaalikaudellanne?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

11.44 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On rehellistä katsoa tuloksia ja sen kannalta arvioida, miten tulevaisuudessa talouspolitiikkaa on järkevää tehdä. Koronakriisissä, joka oppositiolta jatkuvasti tuntuu unohtuvan, on hoidettu niin työllisyyttä kuin julkista taloutta erittäin vastuullisesti. Olemme joutuneet myös elvyttämään mutta saavuttaneet tuloksia, joilla talous on paljon paremmalla uralla kuin arvioitiin esimerkiksi vielä vuosi sitten.

Eilen todella saavutimme parlamentaarisen yhteisymmärryksen tki-panosten nostamisesta, suuri kiitos siitä oikealta vasemmalta tässä salissa, kaikille eduskuntaryhmille. Tälle uralle on tärkeää lähteä. Tämä tki-politiikan korostus korostaa erityisesti muutenkin kasvupolitiikan merkitystä, ja siitä kiitos valtiovarainministeri Saarikolle, että olette nähnyt tämän kasvupolitiikan merkityksen. Hallitus tekee myös rakenteellisia uudistuksia. Sote-uudistus on voimassa vuoden päästä, oppivelvollisuuden laajennus on jo voimassa, pohjoismaisen työvoimapaalvelun malli; kaikki nämä tulevat parantamaan niin julkista taloutta kuin työllisyyttä tulevaisuudessa. [Puhemies: Kiitoksia!] Ja kun tähän kasvuun vielä saamme, olemme hyvällä tiellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

11.45 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallituspuolue vasemmistoliitto tunnusti maahanmuuton negatiivisen vaikutuksen talouteemme. Edustaja Hänninen totesi teidän ryhmäpuheessanne ”maahanmuuton ihmeellisen taikaseinän”, josta perussuomalaiset leikkaisivat.

Maahanmuutto näkyy niin suorasti kuin epäsuorasti taloudessamme. Eilen Suomen Uutiset kirjoitti, kuinka Ruotsissa ammutaan hengiltä eniten ihmisiä Euroopassa. Dagens Nyheterin mukaan ampujista 85 prosenttia on taustaltaan maahanmuuttajia.

Arvoisa ministeri! Kuinka suuri on maahanmuuttajien aiheuttaman rikollisuuden vaikutus epäsuorasti talousarvioon? Ja vielä toinen kysymys: milloin keskusta tunnustaa nämä samat ongelmat, jotka vasemmistoliitto jo tunnusti?

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

11.47 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituspohjalla on pystytty tekemään sote-uudistus, jossa rahaa ei tarjota avosylin monikansallisille yhtiöille, mistä meillä on kokemusta esimerkiksi sähköverkkojen puheessa ollen. Tämä hallitus pystyi tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen, joka turvaa lähipalvelut. Tämä hallitus pystyi tekemään perhevapaaudistuksen, joka tuo hyvää kaikille perheille eikä leikkaa kotihoidontuen tarvitsijoilta. Tämä hallitus pystyi tekemään toisen asteen opiskelijoille uudistuksen, joka mahdollistaa köyhien perheitten paremman opiskelun. Monia asioita, joihin mikään muu hallituspohja ei olisi pystynyt ja joita on yritetty pitkän aikaa. Ja olen ylpeä näistä teoista.

Totta kai voi sanoa, että joku asia on oikeansuuntainen mutta riittämätön, mutta nyt kun kuuntelee esimerkiksi kokoomuksen keskustelua näistä asioista, [Puhemies: Kiitoksia!] niin ihmettelen, miksi te ette vastalauseessanne ole ihan oikeasti [Puhemies: Kiitoksia!] näitä asioita jyvittänyt rahaksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

11.48 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten koko hallituspuoluejoukko tietää, kokoomus on tehnyt vastalauseensa vaihtoehtobudjettinsa kehykseen. Meidän vaihtoehdossamme velkaantuminen kääntyy laskuun, ja mikä parasta, tietopalvelun ja myöskin valtiovarainministeriön arvioiden mukaan meidän vaihtoehtomme tuo yli 100 000 uutta työpaikkaa.

Nyt on hyvä katsoa lukuja, ministeri Saarikko. Valtiontalouden tarkastusvirasto on katsonut finanssipoliittisessa tarkistuksessa, mitä hallituksen työllisyystoimet tekevät julkisen talouden tasapainolle, ja he ovat arvioineet, että toimenpiteenne jopa heikentävät julkista taloutta ja parhaimmillaan ne parantavat julkista taloutta alle 200 miljoonalla eurolla. Kysynkin nyt, minkälaisiin toimenpiteisiin te aiotte ryhtyä, kun nämä luvut ovat näin ruma. On selvää, että talous on velkaelvytyksen taholta kohentunut, on maailman markkinoiden vetoa, mutta komissio on todennut, että Suomen talous kasvaa heikoiten, kun katsotaan tulevaisuuteen. [Puhemies: Kiitoksia!] Eli mihin toimiin te ryhdytte, että niitä työllisyystoimia tulee, ministeri Saarikko?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä. Minuutti.

11.49 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuutissa kaksi teemaa.

Ensinnäkin vielä tähän edustaja Junnilan esiin nostamaan asiaan, onko hallituksen linja ”piikki”. Kyllä, se on koronapiikki. [Vilhelm Junnila: Ja sossun luukku!] Se on mitä tärkein linja myös talouden hyvinvoinnin kannalta. Me tiedämme, että hyvä koronanhoito on parasta taloudenhoitoa, ja Suomen avoimuuden ja toimivuuden takana on se, että me pystymme saamaan mahdollisimman laajan rokotekattavuuden. Kyllä, aivan hyvillä mielin toteam, että se on hallituksen linja, rokotekattavuuden kasvattaminen.

En tiedä, lähtikö edustaja Orpo salin ulkopuolelta etsimään vastausta tähän kysymykseeni, mutta esitän sen nyt kuitenkin, koska kokoomuslaisia on muuten salissa paikalla. Se

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

vain nyt on niin, että vastalauseista ja budjetista täällä salissa lopulta äänestetään, ja te olette tehneet sellaisen esityksen, että jos eduskunta sen hyväksyisi, kehystaso nousisi puoli miljardia. Se vain on näin. Te ette pääse sitä asiaa pakoon, koska niin sitä budjettia valmistellaan, ja pitkäaikaisena valtiovarainministeripuolueena te kyllä sen varmasti tiedostatte.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Andersson, olkaa hyvä.

11.50 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen kantoi aikaisemmin aiheellista huolta sosiaali- ja terveysalan työvoimapulasta ja hoitajien riittävydestä ja peräsi myöskin hallitukselta toimenpiteitä tähän liittyen. Haluan muistuttaa ja nostaa esille, että tämän hallituskauden aikana on lisätty merkittävästi rahoitusta lähihoitajien lisäkouluttamiseen. Yhteensä yli 130 miljoonalla on lisätty resursseja ammatillisen koulutuksen järjestäjille nimenomaan lähihoitajien lisäkouluttamiseen vastaten noin 5 000:ta uutta lähihoitajaa. Eli tältä osin silloin, kun hallitus sääti tästä tiukennetusta hoitajamitoituksesta, on myöskin huomioitu meidän koulutuspanostuksissa tämä kasvava hoitajatarve. Toki toimenpiteitä tarvitaan myöskin kunnilta ja tulevilta hyvinvointialueilta ennen kaikkea työolojen parantamiseksi, mutta koulutuspolitiikalla on myöskin tässä kokonaisuudessa tärkeä rooli.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

11.51 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko toi tähän saliin oikein uutispommin. Sehän käy nyt ilmi, että tämä teidän budjettivastalauseenne on pelkkä vaaliohjelma. [Timo Heinonen: Höpö!] Vastalauseessa, mikä liittyy ensi vuoden budjettiin, te olette lisäämässä puoli miljardia euroa, [Timo Heinonen: Höpö!] kun te olette puhuneet ja luvanneet tehdä täällä säästöjä. Täällä ei saa käyttää sitä yhtä sanaa, mutta te olette epärehellisiä. Minä olen pettynyt! [Timo Heinonen: Eikö teitä hävetä?]

Arvoisa puhemies! Toinen tärkeä asia: Tämä opposition toiminta on nyt onttoa. Lainaan Der Spiegel -lehteä. Saksalainen arvostettu aikakauslehti teki tutkimuksen siitä, mikä Euroopan maa on hoitanut tuloksellisimmin tätä korona-aikaa. Siinä oli neljä mittaria, jotka liittyivät koronasairauteen, [Puhemies koputtaa] kuolleisuuteen, työttömyyteen [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] ja bruttokansantuotteen kasvuun. Suomi oli kansakunnista ykkönen, [Puhemies: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.] Luxemburg kakkonen ja muut kaukana perässä. [Puhemies: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.] Kiitos, ministeri Saarikko ja hallitus, upeasta työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän pysymään siinä minuutissa, vaikka on mielenkiintoisia puheenvuoroja. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

11.53 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä pakko todeta, että edustaja Gustafsson huutaa täällä oppositiolle, ja pidän sitä erittäin sopimattomana.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Sen sijaan haluaisin tuoda esiin sen, että me kokoomuksessa olemme huolissamme tästä velkaantumisen tasosta ja oikeastaan siitä kunnianhimon puutteesta, joka hallituksella on. Jos katsotaan tilastoja, niin TEMin mukaan työttömiä työnhakijoita on 260 000 ja avoimia työpaikkoja 170 000. Minkä takia nämä eivät kohtaa toisiaan? Se johtuu siitä, että meillä on liian korkea ansiotulojen verotus ja meillä on liian hyvä sosiaaliturva, joka ei kannusta ottamaan vastaan näitä työpaikkoja. Me kokoomuksessa olemme ehdottaneet sitä, että ansiosidonnaista porrastettaisiin samaan tapaan kuin on tehty esimerkiksi Tanskassa ja on saatu hyviä tuloksia. Arvoisa valtiovarainministeri, miksi te ette tee tätä vastaavaa toimea myös Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

11.54 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siellä Tanskassa on kyllä korkeampi työttömyysturva kuin Suomessa, eli on vähän erilaisessa tilanteessa kokonaisuutena. Mutta jos katsotaan tätä työllisyyden kehitystä, niin siitä huolimatta, että meillä on ollut korona, joka on vakavasti vaikuttanut kaikissa maissa työllisyyteen, tosiasiassa on se, että meillä on 40 000 ihmistä enemmän töissä kuin oli tämän hallituksen aloittaessa. Ja jos katsomme, miten me olemme koronan jälkeen selvinneet, niin meillä on 110 000 ihmistä enemmän töissä kuin pahimpina aikoina. Tämä kertoo siitä, että hallituksen keskittyminen koronan taittamiseen ja yritysten pelastamiseen koronan aikana on ollut parasta ja tehokkainta työllisyyspolitiikkaa. Jos menemme tästä eteenpäin, niin meillä on tulossa eläkeputken poisto, jonka arvio on noin 10 000 hengen työllisyysvaikutus. Meillä on tulossa pohjoismainen työvoimamalli, joka vaikuttaa myös [Puhemies koputtaa] kohtaantoon, noin 10 000 henkeä. Kun aika ei riitä, niin en kaikkea pysty luettelemaan, mutta [Puhemies: Kiitoksia!] hyvin mittavat toimet, jotka vaikuttavat tulevaisuudessa. [Jukka Gustafsson: Jonka Der Spiegel todisti!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

11.55 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan edustaja Kalmari kehui, että tämä hallitus tekee asioita, joita kukaan muu ei tekisi, ja se on kyllä totta, että mikään muu hallituspohja ei varmaan valmistelisi laittoman maahanmuuton kannustamista. Se on kyllä varmaan maailmanennätys.

Mutta vihervasemmistosta kysytään täällä, että missä maailmassa te elätte. Me eletään ihan nyky-Suomessa. Ihmiset puhuvat siitä, että polttoaine on kallista, meillä on ruokajonoja, asuminen on kallista, on työttömyyttä, mielenterveyshäiriöitä, kuten te kerroitte. Ihan siinä Suomessa me elämme. Ja tästä syystä perussuomalaiset ovat tehneet vaihtoehtobudjetissaan ratkaisuja juuri niihin asioihin ja arvovalintoja siitä, miten me keventäisimme verotusta, alentaisimme polttoaineveroja, ja tällä jokainen tuloluokka voittaa. Esimerkiksi kahden aikuisen kotitalous, jossa on lapsia, saa vaihtoehdossamme noin 320 euroa vuodessa enemmän käteen. Tämä on se arvovalinta, miksi me sijoitamme mieluummin suomalaiseen veronmaksajaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

11.56 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huoli etenkin pienituloisten ihmisten toimeentulosta kohonneiden polttoaineen ja sähkön hintojen myötä on yhteinen, ja se nousi esiin tuossa alun keskustelussa. Vaikka nousu tuleeikin ennen muuta öljyn maailmanmarkkinahintojen kehityksestä ja ylipäättään fossiilisten puolelta, on tästä syytä olla huolissaan. Sen osalta kiitän kuitenkin hallitusta siitä, että sähkön siirtohinnot tippuvat ensi vuoden alusta. Selvää on, että lisäkorotuksia polttoaineen verotukseen keskusta ei tule kuitenkaan hyväksymään, siitä lähdemme.

Pidän tätä hallitusta uudistumiseen kykenevänä, ja se on tietenkin näkynyt esimerkiksi sote-päätöksissä ja perhevapaaudistuksissa. Kokoomuksen jarruttamana edellinen hallitus ei saanut näitä uudistuksia eteenpäin, ja se näkyy tällä hetkellä. Kun meillä on yhteinen linja, niin haluamme pitää lähipalveluiden puolta. Haluamme pienen ihmisen puolta pitää, ja niin saamme nämä isot uudistukset eteenpäin. Nyt on tullut näkyviin se jakolinja, josta keskusta ja tämä hallitus ei ole voinut tinkiä, mutta jonka kanssa kokoomus ja perussuomalaiset niiaavat, koska rahaa pitää saada, niin paikallisista palveluista leikataan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

11.57 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tätä energia-keskustelua. — Se on oikea linjaus, että tälle EU:n sosiaalirahastolle sanotaan ei. Ja olen siitäkin samaa mieltä kuin valtiovarainministeri, että on hienoa, että meillä on tämä hyvinvointivaltio, tämä järjestelmä, jolla me voidaan näihin vastata. Mutta nyt täytyy kyllä sanoa, että se auttaa kaikkein köyhimpiä, mutta ei keskivertopalkansaaja, keskivertoyrittäjä tai keskituloinen henkilö kyllä vielä toimeentulotukea saa silloin, kun bensiinin hinta nousee tai sähkölasku nousee. Mutta sen sijaan se saattaa vaikuttaa siihen, [Välihuutoja vasemmalta] että ehkä ei kannata lähteä kauempaa töihin tai että perheen joulubudjetti on tavallista pienempi, kun energian hinta on noussut. Eli sanonkin, että tämä asia pitää ottaa mielestäni vakavasti. Tähän vihreään siirtymään meidän on mentävä, mutta pitäisi olla malttia, jotta nämä hinnat eivät nouse [Puhemies koputtaa] keskituloisille ihmisille kohtuuttomiksi. [Leena Meren välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

11.59 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin, että jatkaisin tästä teemasta, jota edustaja Satonen tässä hyvin analysoiti kuvaksi: sosiaaliturvasta. Nimittäin minä sanon suoraan, että minua jäi vaivaamaan tässä keskustelussa se, että täällä sanotaan, että niin, sinne sitten vaan sossun luukulle. Näin taisi ainakin edustaja Junnila todeta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Niinhän te sanoitte!]

Ensinnäkin meidän on myönnettävä, että Suomessa on ihmisiä, jotka joutuvat sosiaaliturvan ja toimeentulotuen avun piiriin turvautumaan. Se on aina vakava tilanne, ja näille ihmisille suon ymmärrystä. Eli toivon, että kun sosiaalitoimen tukeen turvautuvista ihmisistä puhutaan, niin pidättäydymme kunnioittavassa sävyssä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te kiertelette nyt! — Jussi Halla-aho: Nyt on pohjanoteeraus!]

Mutta sitten on toinen puoli asiasta, minkä edustaja Kauma nosti esiin, että sosiaaliturvan pitäisi aina kannustaa kuitenkin niitä ihmisiä, joilla on kykyä esimerkiksi vastaanottaa työtä, työllistymään, ja tästä olen aivan samaa mieltä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Mutta tämä perustavaa laatua oleva keskustelu siitä, mikä on sosiaaliturvan rooli yhteiskunnassa, on erittäin tarpeellinen, ja tämä kaikki, mitä täällä tänäänkin sivutaan, kuvastaa sosiaaliturvauudistuksen tarvetta ja perusteellista keskustelua, mitä yhteiskuntamme kaipaa. On selvä, että kaikissa olosuhteissa se ei tällä hetkellä kannusta tarpeeksi — olen samaa mieltä edustaja Kauman kanssa — mutta en kuitenkaan yhdy siihen arvioon, että ikään kuin kaikki ne ihmiset olisivat tehneet jotakin väärää, jotka joutuvat siihen turvautumaan.

Kaikkein oleellisin kysymys on se, jonka edustaja Satonen nosti esiin: meillä on ihmisiä, jotka ikään kuin periaatteessa tulevat palkallaan toimeen, mutta elinkustannukset ovat esimerkiksi asumisen vuoksi pääkaupunkiseudulla niin korkeita, että siksi joudutaan turvautumaan vaikkapa asumistuen tai pahimmillaan toimeentulotuen piiriin. Tai energian hintakysymys Euroopassa kaikkialla keskusteluttaa vastaavalla tavalla. [Mika Niikko: Kyse on ostovoimasta!] Siksi tämä hallitus onkin pidättäytynyt veronkorotuksista, jotka liittyvät ansiotuloihin, ja päinvastoin kohdistaa siihen kevennyksiä sote-uudistuksen yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

12.01 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terveysturvallisuuden kriisi on valitettavasti tosiasia. Tämä teidän laatimanne ja toteuttamanne uudistus valitettavasti ei korjaa tätä asiaa. Se ei lisää rahoja, eikä se helpota aliresursointia. Te väitätte, että tämä tuleva sote-uudistus turvaa lähipalvelut. Se ei pidä kyllä millään tasolla paikkaansa. Ja se, että me kerromme tämän, ei tarkoita sitä, että me emme haluaisi puolustaa lähipalveluita.

Tämä malli tulee muun muassa viemään tiettyjä kuntia suoraa reittiä alas. Se tulee lisäämään kriisikuntien määrää. Se tulee lisäämään pakkoliitoksia. Samaan aikaan tietyt kunnat eivät kykene hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään liittyen sivistykseen. Se tulee kaatamaan valtion syliin hyvinvointialueita. Tälläkään hetkellä ihminen ei pääse hoitoon julkiselle puolelle monessakaan osassa Suomea, sen paremmin oikein Espoossa kuin tuolla harvemmin asutuilla alueilla. Ja tämä on totta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

12.02 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Purralle haluaisin todeta, että minulla on tässä kädessäni teidän vaihtoehtobudjettinne ja en löydä sieltä yhtään ainoata kohtaa, jossa teillä olisi edes esitystä siitä, että nuo äsken mainitsemanne epäkohdat tulisivat jollakin tavalla hoidetuksi. Te ette ylipäättään ole panostaneet täällä salikeskustelussa ettekä linjanvedoissanne julkiseen terveydenhuoltoon millään lailla. Sen olen tässä vajaan kolmen vuoden aikana selvästikin havainnut. Se ei ole ollut teidän prioriteettinne, vaikka siitä nyt puhutte.

Täällä mainittiin äsken kokouksen taholta, että Suomessa on liian hyvä sosiaaliturva. Ei tarvitse kuin yhdessä sekunnissa googlata käsite sosiaaliturva, niin tiedämme, mitä tämä käsite sisältää. Se on noin 70 miljardia kokonaisuutena. Siitä puolet on eläkkeitä. Jos sanoo, että Suomessa on liian hyvä sosiaaliturva, sanoo samalla, että Suomessa on liian hyvät eläkkeet. Sosiaaliturvaan kuuluu puolet eläkkeitä, puolet työttömyysturvaa, puolet sairausvakuutusta ja näitä muita, myös sosiaalipalvelut, [Puhemies: Kiitoksia!] terveydenhuolto kuuluvat siihen kokonaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

12.03 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Ministeri Saarikko, sanon suoraan: On noloa, että joudutte turvautumaan tällaiseen tekniseen kikkailuun, kun arvostelette kokoomuksen vaihtoehtoa. Meidän vaihtoehtobudjetti kertoo meidän säästöistä. Jokainen voi ne sieltä lukea, ja niitä on myös tässä salissa ankarasti arvoiteltu.

Mutta toinen asia: Puoluevaltuustossa 20. marraskuuta olitte taas tiukkana: ”Kaikki syyt kehysten avaamiselle koronan jälkeen ovat tekosyitä.” Nyt vaaditte muilta hallituspuolueilta takeita siitä, että ensi keväänä pysytään aiemmin päätetyissä vuoden 23 kehyksissä. Kerroitte, että neuvottelette siitä seuraavan kerran tänään. Nyt kysyn teiltä, ja toivon hyvin suoraa vastausta: minkälaisia takeita te voitte saada joulukuussa 21 siitä, että keväällä 22 pysytään kehyksissä? Kertokaa minulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

12.04 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saramo täällä puhui kauniisti taloudesta aikaisemmin — tosin faktat unohtuivat. Viime vuoden lopussa valtionvelkaa oli noin 125 miljardia euroa, lähes 53 prosenttia suhteessa bkt:hen. Velkaantumisen on jatkunut myös tämän jälkeen ollen lokakuun lopussa noin 132 miljardia. Eduskunnalle annetun ensi vuoden budjetin täydennysesityksen mukaan valtionvelan määrän arvioidaan olevan ensi vuoden lopussa noin 144 miljardia euroa, noin 55 prosenttia suhteessa bkt:hen. Voimakas velkaantuminen näyttää myös jatkuvan lähivuodet — siis velkaannumme kovimman talouskasvun aikana.

Matalan korkotason takia valtionvelan korkomenot ovat olleet jo pitkään laskusuunnassa huolimatta kasvaneesta valtionvelan määrästä. VM:nkin mukaan velkaan liittyy kuitenkin merkittävä korkoriski. Miten varaudutte tähän, ministeri Saarikko, kun tosiaan velkaannumme kovimman talouskasvun aikana näinkin kovaa? Ja tuntuu, että edustaja Saramon puheet pitävät kuin lukin seitti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

12.05 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarttuisin tieteen rahoitukseen liittyen kokoomuksen jatkuviin spinnailuihin, jotka eivät todellakaan pidä paikkaansa. Minusta on härskiä ja täysin epärehellistä, että kokoomus on nyt ottanut teemaksi, että hallitus leikkaa tieteen pysyvästä rahoituksesta, kun se tietää, ettei tällaista päätöstä todellakaan ole tehty. Heti alkumetreillä hallitus lisäsi yliopistojen perusrahoitusta 40 miljoonaa ja ammattikorkeakoulujen 20, molemmat pysyviä menoja per vuosi. Lisäksi kauan kaivattu yliopistoindeksi palautettiin. On täysin selvää, että muun muassa kokoomuksen massiivisten leikkausten jälkeen vie aikaa kompensoida rahoitusta yliopistoille ja korkeakouluille.

Mutta se, mistä kokoomus puhuu, on tietenkin Veikkauksen tulonmenetykset. Se tarkoittaa, että esimerkiksi Akatemia olisi menettämässä rahoitusta, mutta mitään sellaista päätöstä tämän suhteen ei ole vielä tehty. On tietenkin toivottavaa, että löytyisi sellainen yhteinen päätös, jolla [Puhemies koputtaa] turvataan Suomen Akatemian rahoitus.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

12.06 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallituksen argumentit vähenevät, niin desibelit nousevat. Voihan taloutta yrittää näinkin hoitaa.

SDP totesi ryhmäpuheenvuorossaan suhtautuvansa Suomen velkaantumiseen vakavasti. No, tähän oli hyvä tieto. Toisessa lauseessa sitten kuitenkin kehutaan velkaantumisen hyödyllisyyttä. Miten SDP siis oikeastaan suhtautuu velkaantumiseen? Keskusta pitää täällä salissa välillä aivan toisenlaisia puheita.

Koronan hoitoon on hyvää taloudenhoitoa, kyllä me sen kaikki täällä tunnustamme, ja kokoomus tukee tätä myös jatkossa. Mutta tämä talouden kantojen kirjo hallituksen sisällä, mitä tästä tulee? Kysyisinkin, onko hallituksella minkäänlaista yhtenäistä talouspolitiikan linjaa. Nyt tämä kuulostaa vähän siltä, että sekakuoro laulaa ja osa laulaa aika merkittävästi myös nuotin vierestä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

12.07 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velkaan on syytä suhtautua vastuullisesti, niin kuin ryhmäpuheenvuorossamme todettiin, ja jos katsotaan tuloksia, tulokset ovat erinomaisia verrattuna esimerkiksi siihen, mitä ne olivat finanssikriisin jälkeen. [Välihuutoja oikealta] Nyt kuulumme korona-aikana pienimmästä päästä velkaantuneiden euromaiden joukkoon.

Puhemies! On oikein, että arvioidaan myös opposition vaihtoehtoa, ja haluan heti korjata ryhmäpuheenjohtaja Mykkäsen arviota IMF:stä. Luen täältä IMF:n arviosta suoran sitaatin, mikä koskee ensi vuotta: ”Finanssipolitiikan viritys vuonna 22 tukee edelleen talouden elpymistä tarkoituksenmukaisesti.” [Sari Sarkomaa: Lukekaa loppuun!] Tämä ensi vuoden kehyksistä. Uskon mieluummin IMF:ää kuin teitä. [Sari Sarkomaa: Jonka jälkeen todettiin, että kehykseen pitää palata!]

Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen on kyllä kokoomuksen järkisiipeä, mutta kun arvostelite hallitusta bensiinin ja sähkön hinnasta, niin muistutan, että te olisitte vaaliohjelmassanne korottaneet sähköveroja, toisin kuin tämä hallitus. Ja ette myöskään esitä euronkaan [Puhemies koputtaa] alennusta bensiiniveroon. [Leena Meri: Toisin kuin perussuomalaiset tekisivät!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

12.09 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus lukee valikoidusti opposition vaihtoehtobudjetteja kuten edustaja Lindén. Ette löytäneet perussuomalaisten budjettivaihtoehdosta esimerkiksi semmoista mainintaa, että mainitsemme, että hallituksen sote-uudistus vaarantaa suomalaisten sote-palvelut. Meidän vaihtoehtomme olisi lisätä rahoitusta varsinaiseen hoitotyöhön, ja sillä saataisiin asioita kuntoon. Täällä on monta muutakin; asioihin kannattaa tutustua. [Aki Lindén: Ei löydy rahoitusta! — Leena Meri: Ai meillä, vai?]

Arvoisa puhemies! Se asia, mikä tässä on tärkeä, on, että se, millä Suomi saadaan nousuun, on työ ja yrittäminen. Hallitus puhuu kyllä työpaikkojen luomisesta, mutta sen tuloksellisuus ei ole kyllä niin mairittelevaa kuin annatte ymmärtää. Meillä eivät nimittäin verotulot juurikaan siitä kohene, sillä nämä työntekijät eivät ole riittävästi tuoneet verotuloja

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tänne, ja joku siinä on silloin pielessä. Me tiedämme sen — ja ehkä hallituskin tietää sen — että muutamaa erityisavustajaa lukuun ottamatta hallitus ei ole tuonut yhtään uutta työpaikkaa. Työpaikat syntyvät suomalaisesta yrittäjyydestä ja yritysten kautta, [Puhemies koputtaa] ja heitä teidän tulisi tukea niillä ratkaisuilanne vähän paremmin. [Antti Lindtman: Aika paljon niitä on tuettu! — Jukka Gustafsson: No, teknologiateollisuus kiittää hallitusta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

12.10 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan vaihtoehtobudjeteista ja kehyksistä ja mietintöjen vastalauseista, niin kyllähän tänä päivänä on nimenomaan uutinen se, että kokoomuksen vastalause ja vaihtoehtobudjetti ovat täysin ristiriitaisia. [Timo Heinonen: Virkamiehet voi antaa teille tukiovetusta! — Ben Zyskowitz: Ettekö parempaa keksi? — Sari Sarkomaa: Onhan tämä noloa, onhan tämä noloa!] Arvoisa kokoomus, oletteko te oman vastalauseenne, mietinnön vastalauseenne, takana vaiko ette? Se halutaan kuulla. Sen on ministeri Saarikkokin halunnut kuulla.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalveluiden uudistuksella, sotella, on myöskin iso merkitys ihmisten lähitalveluille ja lääkäriin pääsyyn. Kun perussuomalaiset eivät ole tämän nykyisen sote-uudistuksen kannalla, niin itse kyllä vilpittömästi haluan kuulla, mikä on teidän ratkaisunne. Te olette täällä pelottelemassa, että kuntia lakkautetaan [Puhemies koputtaa] tämän takia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

12.11 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken tämän erimielisyyden keskellä minä haluan osaltani kiittää edustaja Mäkystä ja koko parlamentaarista tki-työryhmää hyvästä yhteistyöstä ja voisi sanoa historiallisesta yhteisymmärryksestä liittyen tki-panostusten välttämättömyyteen.

Onnistuminen näissä tki-tavoitteissa edellyttää kuitenkin onnistumista myös osaamisessa, koulutuksessa ja kansainvälisten osaajien houkuttelussa. Nimenoman ihmiset luovat uutta ja tutkivat, kehittävät, keksivät niitä ratkaisuja, joiden ansiosta Suomi ja yritykset voivat menestyä. Tämä nousee vahvasti esiin myöskin yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja elinkeinoelämän vetoomuksissa.

Yksi merkittävimmistä uhkakuvista tämän osaamisen pullonkaulan purkamiseen liittyy tähän eilen julkaistuun korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointitutkimukseen ja sen karuihin tietoihin opiskelijoiden pahoinvoinnista. Kyse on paitsi inhimillisestä hätätilasta myös suuresta taloudellisesta riskistä. On selvä, että tilanteen korjaaminen vaatii parempia mielenterveystalveluita, mutta samalla olisi hyvä pohtia, mikä tässä ajassa ihmisiä sairastuttaa. [Puhemies koputtaa] Jos meillä on yhteiskunta, jossa on normaalia kärsiä burnoutista ennen kolmekymppisyyttä, niin se ei ole aivan tervettä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

12.12 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aikaisemmin edustaja Honkasalo taisi sanoa, että hallitus ei olisi säästämässä tutkimuksesta ja tuotekehityksestä, ja nyt tässä edustaja Hyrkkö, aivan oikein, viittasi eiliseen parlamentaarisen komitean mietintöön, joka oli hyvä, että saatiin aikaiseksi. Siinä mietinnössä esimerkiksi on Tilastokeskuksen selvä kuva, jonka mukaan valtion t&k-rahoituksen kehitys julkisen talouden suunnitelmakaudella kääntyy laskuun ensi vuonna ja on vuonna 2023 matlammalla tasolla kuin 2019 pääministeri Rinteen hallituksen aloittaessa. Kyllä te olette heikentämässä tätä, jos näin edetään. Siksi kysyn nyt uudestaan. Yritimme täällä vastata valtiovarainministerin kysymyksiin, joten josko vastavuoroisesti vastaisitte meidän kysymykseen: aiotteko kääntää tämän äsken mainitsemani kehityksen 200 miljoonan euron lisäyksellä kehityksen sisältä [Puhemies koputtaa] jo 2023 oikeaan suuntaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Adlercreutz.

12.13 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Huoli velasta on tietenkin todellinen ja ilmeisesti yhteinen hallituksen ja opposition välillä kuten myöskin käsitys siitä, mikä on oikea velanoton taso tällä hetkellä, joskin perussuomalaisten budjetissa se taisi olla nyt faktisesti hieman isompi. Mutta mennään kohti parempaa, ja on ihan selvä, että sovitusta kehyspäätöksistä pidetään kiinni.

Kokoomus on täällä salissa toistuvasti protestoinut näitä polttoaineiden veronkorotuksia samaan aikaan, kun ne kuitenkin ovat toistuvasti olleet kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa. Mutta tällainen ristiriitaisuus on tietenkin opposition etuoikeus.

Edustaja Kalmarin nosti hyvin esille pitkän listan todellisia uudistuksia, mitä tämä hallitus on tehnyt: sote-uudistus, [Leena Meri: Kuten laittoman maahanmuuton edistäminen!] opetusvelvollisuuden pidennys, perhevapaa-uudistus, käydään käsiksi myöskin eläkeputkeen ja moneen muuhun asiaan — tekojen lista on ihan todellinen. Nyt tässä budjetissa on kotitalousvähennykseen muutoksia ja opintotuen tuloarajoihin muutoksia. Meillä on insenttiiviä investoida. [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] Oleellista kuitenkin olisi, että nämä olisivat pitkäaikaisia. Joten kysyisin valtiovarainministeriltä, miten näihin veroetuihin saataisiin pidempää näkymää. [Ben Zyskowitz: Mentäis kokoomuksen ehdotusten mukaan, edustaja Adlercreutz!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

12.15 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tässä keskustelussa hallitus ja valtiovarainministeri Saarikko kertovat kyllä kovin valikoiden asioista. Te kerotte velkaantumisesta ja toteatte, aivan oikein, että osa siitä on koronan aiheuttamaa, mutta jätätte kertomatta sen, että teidän hallituksenne on lisännyt julkisia menoja varsin reippaasti. Tämä sote-himmeli tulee valtavan kalliiksi. Te olette tehneet maksuttoman toisen asteen ja pidentäneet oppivelvollisuutta ja niin edelleen. [Anne Kalmarin välihuuto] Itse asiassa kaikki tämä piti maksaa työllisyydellä, mutta nämä työllisyystoimetkin ovat sellaisia, jotka lisäävät julkisia menoja — tämä on ongelma. Mutta olisin kysynyt teiltä, että kun IMF:n raportissa todettiin, että nimenomaan julkisen talouden tasapaino tulisi saattaa keskipitkällä aikavälillä kuntoon ja itse asiassa työllisyystoimien olla sellaisia, jotka eivät lisää julkisia menoja, niin mitä te aiotte tehdä näiden asioiden suhteen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

12.16 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hie-
man täytyy ihmetellä kyllä edustaja Purran puheita lähipalveluiden puolustamisesta, kun
hän on julkisuudessa todennut, että tämä keskustan tavoite, sote-asema joka kuntaan, on
röyhkeää populismia — ja sitten todetaan, että puolustamme kuitenkin peruspalveluita. Jos
niitä lähipalveluita ei puolusteta siellä lähellä, niin kuinka voidaan sitten puolustaa lähipal-
veluita? Ei se ole röyhkeää populismia, se on meidän tavoitteemme sote-uudistuksessa. Ja
ei se teidän peruskunta—piirikunta-mallinne kovin kaukana kyllä keskustan kotikunta—
maakunta-mallista ole.

Oppositio puolue kokoomusta kohtaan ihmettelen isosti, kun siellä sanotaan, että älkää
katsoko tätä meidän vastalauseitamme, siellä on vain ne ajatukset, vaan katsokaa tätä mei-
dän vaihtoehtobudjettiamme, siellä on ne numerot. Siis tarkoitatteko nyt sitä — kun te tääl-
lä useasti olette todenneet, että höpö höpö — että sitä teidän vastalauseettanne ei tarvitse
katsoa? Siis sitä vastalauseetta, jossa kehysvaikutteiset menot ovat puoli miljardia suurem-
mat — siis puolella miljardilla rikotaan kehykset — sitäkö ei nyt tarvitsekaan enää katsoa
ja [Puhemies koputtaa] voidaan koko paperi ohittaa? [Puhemies: Kiitoksia!] Onko sekin
höpö höpö?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

12.17 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta,
tämä on noloa, että te menette tuollaisen eduskunnan teknisen kikkailun taakse. [Välihuu-
toja keskustan ryhmästä] Kuinka te kehtaatte, keskusta? Kannatusahdingossa te kehtaatte
näköjään mitä tahansa. Eivät nämä teidän viestinne mene läpi edes Suomenmaassa enää.
[Keskustan ryhmästä: Eikö ole uutta sanottavaa!] Katsokaa lausumat, äänestäkää niiden
puolesta. Palataan vakaan talouden puolelle. Tässä kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa
otetaan 2,5 miljardia vähemmän velkaa lasten piikkiin. 110 000 uutta työpaikkaa. Tähän
maahan palautetaan ryhti, kun tämä kokoomuksen vaihtoehtobudjetti hyväksytään.

Te kikkaillette, te menette kaiken maailman eduskunnan teknisten juttujen taakse. [Väli-
huutoja keskustan ryhmästä] — Ja, puhemies, ehdotan, että puhemiesneuvosto järjestää
tälle huutavalle keskustalle nyt tukiovetusta, niin että he oppivat ymmärtämään, miten
eduskunnan [Puhemies: Kiitoksia!] tekniset vastalauseet tehdään. [Keskustan ryhmästä:
Höpö höpö! — Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kosonen, Hanna, olkaa hyvä.

12.18 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän täällä
hallituksen puolella suuri hämmennys on tätä kokoomuksen esitystä kohtaan, juuri niin
kuin edustaja Könttä tuossa sanoi. [Ben Zyskowitz: Lisää tukioppilaita!] Mikä on vaihto-
ehtobudjetin ja vastalause-esityksen ero? No, se on aika iso kokoomuksella, [Timo Heino-
nen: Kannattaa käydä se tukiovetus!] eli leikkauksiahan teillä on vain 188 miljoonaa vas-
talause-esityksissä ja yhteensä kehys kasvaa tuossa vastalause-esityksessä 567 miljoonaa.
[Timo Heinosen välihuuto] Me olemme nämä laskeneet.

Edustaja Suomela nosti tärkeän aiheen, mieleemme hyvinvoinnin, esiin. Siitä puhumme
aivan liian vähän, [Sari Sarkomaa: Ja vielä vähemmän teette!] ja sitä myös valtiovarainmi-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

nisteri Saarikko on pitänyt esillä. Maailman onnellisimman kansan uusi kansansairaus on mielenterveyden häiriöt. Olisiko Suomen seuraava iso projekti se, että vahvistaisimme toinen toisiamme, että satsaisimme ennalta ehkäiseviin palveluihin, [Puhemies koputtaa] kuten liikuntaan ja kulttuuriin ja mielenterveyspalveluihin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

12.19 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Mitä enemmän kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin tutustuu, sitä enemmän sieltä löytyy aukkoja, ja sitä enemmän, mitä omaan vaihtoehtobudjettiin tutustuu, sitä täydellisemmältä tämä vaikuttaa. [Naurua] Täällä muun muassa kotitaloudet, joissa on lapsia, saavat 280 vuodessa lisää. Tämä on oikein hyvä ehdotus meillä.

No nyt jos katsotaan tätä laajaa kuvaa, inflaatiota, työllisyyttä, sähkönhintaa. Yhdysvalloissa on käynnissä ihmeellinen ilmiö, jossa työntekijät vaihtavat huomattavan paljon työpaikkoja, mikä johtuu inflaatiosta ja siitä, että siinä uudessa työpaikassa saa kenties hiukan enemmän palkkaa. Tämä kaikki linkittyy totta kai yhteen: kotitalouksien ostovoima, sähkön hinta, liikkumisen hinta. Sitten meidän täytyy ottaa huomioon myöskin se, miten sähkön hinta vaikuttaa teollisuuteen, metalli- ja kemianteollisuuteen. Siellä uhkaa mennä tällä hetkellä investoinnit jäihin, koska ne investoinnit ovat paljon sähköä kuluttavia. Tämä täytyy ottaa huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä. [Hannu Hoskonen: Arvoisa puhemies!] — Edustaja Hoskonen, edustaja Hopsulla on puheenvuoro. [Eduskunnasta: Melkein sama!]

12.21 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, alkutavu on sama, ja joskus käy täälläkin sama erehdys.

2000-luvun alusta sote-menomme ovat kaksinkertaistuneet. Sen sijaan investoinnit koulutukseen ovat pysyneet samana 30 vuotta. Tulevaisuutta ajattelevan maan on satsattava osaamiseen ja hyvinvointiin aivan pienimmistä lapsista lähtien tutkimukseen ja korkeakoulutukseen saakka. Ikääntyvässä yhteiskunnassa työvoimapulaan tarvitaan ratkaisuja osaamisen vahvistamisesta, jatkuvasta oppimisesta ja sen lisäksi maahanmuutosta. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan pelkästään vuonna 2020 jäi syntymättä peräti 58 työpaikkaa, koska sopivaa henkilöä ei löytynyt. 2030 mennessä työikäisen väestön määrä vähenee entisestään 130 000 henkilöllä. Tätä realismia ei tunnuta perussuomalaisissa tunnustettavan. Hallitus on sen sijaan tarttunut toimeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

12.22 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen pitkään ollut kansanedustajana eduskunnassa, enkä näin noloja puheenvuoroja ja juuttumista budjettitekniikkaan ole valtiovarainministerin taholta nähnyt. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Ymmärrän, ministeri Saarikko, että teitä harmittaa se, että te olette vastuuttoman velkapolitiikan vankina vasemmistohallituksessa ettekä pääse polkemaan saatikka sitten ohjaamaan sitä vasemmistovihreää pyörää, vaan olette apupyörinä. [Välihuutoja keskustapuolueen ryhmästä] Olette suurin kriitikko tälle vastuuttomalle politiikalle.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ja toivonkin nyt, kun on läpivalaistu tämä meidän vaihtoehtobudjettimme, josta näkyy selvästi se, että me olemme tasapainottaneet budjetin sillä tavalla, että velkaantuminen kääntyy laskuun ja saamme noin 100 000 uutta työllistä, eli me vahvistamme suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, niin voisitteko te nyt, ministeri Saarikko, vastata siihen, kun Valtiontalouden tarkastusvirasto on tehnyt [Välihuutoja keskustapuolueen ryhmästä] finanssi-poliittisen tarkistuksen, jonka mukaan teidän tekemät työllisyystoimet heikentävät julkista taloutta, jopa heikentävät, ja parhaimmillaan ehkä parantavat noin [Puhemies koputtaa] 200 miljoonalla, vaikka olette luvanneet vahvistaa työllisyystoimia 1 tai 2 miljardilla. Voisitteko te nyt vastata, että miten te tähän reagoitte? Mitä te teette?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

12.23 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni minäkin olen kohtuullisen ajan täällä eduskunnassa saanut istua [Ben Zyskowicz: Sama täällä!] ja nauttia näistä keskusteluista ja niiden tasosta. Mutta, puhemies, vakavasti puhuen sanon kyllä suoraan, että kyllä pitäisi varmasti kokoomuksenkin — teillä on paljon siellä konka-reita, jotka ovat olleet pitkään valtiovarainvaliokunnassa — tietää, että ei tämä ole mikään tekninen kysymys, jos menoja lisätään kehykseen nähden yli puoli miljardia. Se on tosiasiallinen arvovalinta. Te samaan aikaan leikkaatte kyllä pienituloisilta, mutta silti te ylitätte kehyksen lisäämällä menoja yli puoli miljardia. Mielestäni, arvoisa kokoomus, on kohteliasta ja kohtuullista, että jos näin on, te silloin kerrotte [Timo Heinonen: Niin ei ole!] syyn tälle. Sitä on teiltä kysytty tänään kymmenen kertaa, vastauksia on tullut nolla kertaa. Voisimmeko nyt, puhemies, ottaa oikein urakaksi, että kokoomus [Puhemies koputtaa] voisi tänään vastata tähän kysymykseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

12.24 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rehellisyyden nimissä pitää myöntää, että hallitus on onnistunut luomaan joitain työpaikkoja, myönnettään. [Eduskunnasta: Julkiselle!] Mutta edelleen rehellisyyden nimissä pitää myöntää se, että niiden hintalappu on aika kova. Niillä ei ole suotuisaa vaikutusta valtiontalouteen, tukityöpaikkoja ja niin edelleen. Hyvä varmasti näille ihmisille, mutta valtiontaloudelle niillä ei ole suotuisaa vaikutusta, kuten totesin.

Sen sijaan kokoomus on esittänyt lukuisan toimenpidekokoelman: uudistetaan työmarkkinoita, puretaan kannustinloukkuja, pienennetään verokiilaa, vahvistetaan työvoimapalveluita, työkykyä ja tasa-arvoa. Tällä saadaan yli 100 000, mahdollisesti jopa 140 000, uutta työpaikkaa ja pääsääntöisesti yksityiselle sektorille, sinne sektorille, joka tuottaa verotuloa yhteiskunnan kassaan kaikkein eniten.

Nämä jutut eivät ole mitään meidän omia keksintöjämme, vaan ne ovat valtakunnan parhaiden asiantuntijoiden laatimia — valtiovarainministeriöstä ja niin edelleen ovat rätingit tulleet. [Puhemies koputtaa] Minä ihmettelen, [Puhemies: Kiitoksia!] miksi te ette voi ottaa näitä hyviä keinoja [Puhemies: Kiitoksia!] käyttöön, kun ne eivät ole keneltäkään pois.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

12.26 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouskasvu on lisännyt työpaikkoja, ja hallituksen työllisyystavoite on vauhdilla toteutumassa ja jopa ylitymässä. On kuitenkin välttämätöntä, että määrätietoista työtä tehokkaiden työllisyyskeinojen löytämiseksi edelleen jatketaan ja käynnistetään rakenteellisia uudistuksia, jotka poistavat kannustinloukkuja, tekevät työn vastaanottamisen yhä useammalle kannattavaksi ja helpottavat työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Lisäksi on tärkeää löytää ratkaisuja, jotka helpottavat osaavan työvoiman saatavuutta. Liian usein osaavan työvoiman puute muodostuu kasvun pullonkaulaksi. Työperäistä maahanmuuttoa tulee edelleen edistää poistamalla liiallista byrokratiaa. [Leena Meren välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

12.26 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä energiakeskusteluun ja keskustan ”kallis bensa, sossun luukku” -malliin. Perussuomalaiset keventäisivät polttoaineveroja, lämmityspolttoainevero ja tuloveroa sadoilla miljoonilla euroilla. Silti keskusta ajaa väkipakolla ”kallis bensa, sossun luukku” -mallia. [Anne Kalmarin välihuuto] Ministeri Saarikko, sanoitte sanatarkasti näin: ”Ihmiset, joiden varallisuus ei riitä lämmityslaskun maksamiseen, voivat turvautua sosiaaliturvajärjestelmään.” Tätä on täällä turha kiistää. Miksi olette unohtaneet maaseudun lapset ja milloin lopetatte ”kallis bensa, sossun luukku” -mallin toteuttamisen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

12.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta on loogisesti koko ajan puolustanut budjettikehystä, ja tämä äsken kuulemamme kokoomuksen linjaus oli kyllä minulle aikamoinen yllätys, ja voi sanoa, että siinä kyllä pikkupoika jäi piparipurkilta kiinni jouluaattoaikana, vaikka se nimenomaan oli vielä kielletty. Mutta elämä on elämää. Tärkeintä on kuitenkin, ja tämä kaikkien on syytä muistaa, että korona on maksanut, niin kuin valtiovarainministeri aivan oikein sanoi, noin 15 miljardia euroa. Ja jos me aidosti haluamme tähän maahan, että me pystymme taloutta pyörittämään, niin jokainen tietää, että meillä ei ole kerta kaikkiaan enää varaa toiseen totaalisulkuun tässä maassa. Eli meidän on jokaisen itse pidettävä huoli siitä, että suojaamme itseämme, käymme rokottautumassa sen kolmannenkin piikin, ja niin, että kannamme itse vastuun. Nyt ei auta enää valtiota tai ketään muuta syyttää, vaan jokaisen on syytä katsoa peiliin, että hoidamme omat asiat hyvin. Ei se valtio auta eikä kunta auta, jos itse teemme virheitä. Pitää kantaa vastuuta, [Leena Meri: Ei me voida bensa hinnasta kantaa vastuuta!] ja toivon, että suomalaiset, jotka ovat järkeviä ihmisiä, tämän myös tekevät. [Leena Meri: Hallitus kantaa hinnoista, bensa hinnasta vastuuta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

12.28 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä kokoomus, vaikka ylimieliset kommenttinne oli suunnattu keskustaan, niin on pakko kommentoida, että tämän teknisen kikkailun nimi on valtion talousarvioesitys, jonne me teemme muutosesityksiä. Ne ovat tietysti vähän teknisiä, mutta tekin osaatte niitä tehdä, ja yli puolella miljardilla niitä olette sinne tehneet, lisää velkaa.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Mutta edustaja Koponen väitti, että kertomani faktat eivät pitäneet paikkaansa. Totesin, että työllisyys on ennätystasolla, työttömyys laskussa, vaihtotase on noussut hallituksen aikana reilusti ylijäämäiseksi, velkasuhde pienenee [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] ja bkt on ylittänyt kriisiä edeltäneen tason. Olisi mielenkiintoista kuulla perussuomalaisilta, että mikä näistä ei pidä paikkaansa. Se, että teillä itsellä on luova suhtautuminen tosiasioihin, oli kyse sitten koronan vaarallisuudesta tai ilmastonmuutoksesta tai siitä, että hallituksessa nostitte bensiinin verotusta jokaisena vuotena, niin meille muille tosiasiat ovat kuitenkin tosiasioita, eikä niitä voi täällä hatusta vetää. [Jukka Gustafsson: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

12.29 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vielä sosiaaliturvan tasoon liittyvään kysymykseen ja nostaisin sieltä esimerkiksi asumistuen esille. Nythän on niin, että sen määrä ylittää jo 2 miljardia euroa budjetissa. Me olemme kiinnittäneet kokouksessa huomiota muun muassa siihen, että esimerkiksi opiskelijoita ei enää kimppa-asuminen tai soluasuminen kiinnosta, koska tämä järjestelmä ei kannusta siihen. Tässä on yksi hyvä esimerkki siitä, mitä kannattaisi muuttaa.

Täällä edustaja Lindén epäili sitä, että minun sosiaaliturvan kyseenalaistamiskysymykseni liittyisi siihen, että mielestäni eläkkeet olisivat liian suuria Suomessa, ja siitähän ei todellakaan ole kysymys. Oikeastaan haluaisin kysyä teiltä, valtiovarainministeri: millä tavalla voisimme parantaa sitä tilannetta niin, että juuri eläkkeelle jäänyt ihminen tulisi tekemään työelämässä edelleen jonkin verran töitä esimerkiksi osa-aikaisesti? Tällä hetkellä näitä työtuloja ja [Puhemies: Kiitoksia!] eläketuloja lasketaan yhteen, mutta tätä voisi varmaan parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tässä on ministerille tullut nyt aika paljon kysymyksiä. — Vastauspuheenvuoro, 5 minuuttia.

12.31 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta kommentoida tätä laajaa kokonaisuutta. Aloitan nyt ensiksi vielä tästä kokouksen vastalause-esityksestä, joka ylittää kehykset 0,5 miljardilla, ja väittelystä, että onko nolo asia nostaa se esiin — niin kuin, edustaja Zyskiewicz, te sanoitte minun toimivan nolosti — [Ben Zyskiewicz: Kyllä!] tai onko se vain tekninen asia, niin kuin teiltä on tätä puolusteltu. Jos kerran on noloa sitä kaivella ja jos se on pelkkää tekniikkaa, niin olkaa hyvä ja käyttäkää sitten edes yksi puheenvuoro ja avatkaa, mistä se sitten johtuu. [Timo Heinosen välihuuto] Että jos tämä on ihan pelkästään teknistä eikä ollenkaan mitään oikeita euroja, niin kertokaa, mikä tämä tekninen häiriö tässä teidän esityksessänne sitten on. [Ben Zyskiewicz: Ettekö todellakaan tiedä?] Haluan, että te itse sanoitatte tämän täällä salissa, koska te olette keskittyneet käyttämään kaikki puheenvuorot siihen, että on niin kuin asiatonta sitä teidän esitystänne kaivella. Minä omasta mielestäni — ja pahoittelut, jos en mielestänne ole kyennyt siihen tarpeeksi — olen yrittänyt aina vastata kysymyksiin, myös niihin vaikeimpiin, joissa on todettu vakavaa ja vahvaa arvostelua hallituksen talouspolitiikasta. Nyt esitin teille vain vastakysymyksen, ja en ehkä usko, että meidän tarvitsee ketään toinen toisiamme täällä tukiovetuksen piiriin lähettää, tässä kai on kysymys plus- ja miinuslaskusta, kun näitä budjetin loppusummaa ynnätään. [Ben Zyskiewicz: Siltä tuntuu, että ministeri tarvitsee tukiovetusta! — Jukka Gustafsson: Vastatkaa nyt!]

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Edustaja Koponen perussuomalaisista pohdiskeli hallituksen velkaantumisen linjaa, ja olen aivan samasta asiasta huolissani, että velkaantumisen mittakaava on ollut koko 2010-luvun liian suuri, ja nyt ensi vuonna palataan samoihin lukuihin kuin noin 10 vuotta sitten. Mutta edustaja Koposen puheenvuoroon haluan muistuttaa, että perussuomalaisten oma esitys on alijäämän mittakaavan osalta tismalleen samaa luokkaa kuin hallituksen esitys. [Toimi Kankaanniemi: Kohdennus täysin erilainen!] Eli siinä suhteessa ne samat velkaan kohdistuvat huolet ja huomiot on syytä kohdistaa myös perussuomalaisten esitykseen.

Jään myös vielä pohtimaan perussuomalaisten näkemystä rahoittaa omat menolisäyksensä käytännössä viemällä kehitysyhteistyövarat yhteen kolmasosaan. Siinä taustalla on aika paljon vahvoja kansainvälisiä sitoumuksia. Sehän ei pääsääntöisesti ole mitään Suomen omaa työtä, vaan sitä tehdään kansainvälisessä yhteistyössä, ja jään pohtimaan sitä, että jos kaikki maat toimisivat perussuomalaisten logiikalla, mitä tapahtuisi sille turvapai-kanhakijoiden virralle tai pakolaisriskille, joka on ilmeinen ottaen huomioon globaalin tilanteemme. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja mitä on tapahtunut sille teidän ajattelullenne, että autetaan mieluummin paikan päällä, kun te ette halua ketään tänne, mutta nyt te ette halua auttaa ihmisiä paikan päälläkään, niin onko vaihtoehto vaan ikään kuin sulkea silmänsä? Tätä jäin pohdiskelemaan.

Sitten, arvoisa puhemies, täällä esitettiin kysymys, pidänpö edelleen perusteltuna pysyä kehyksissä ja mitä tarkoitin näillä puheenvuoroillani joitain viikkoja sitten. Tarkoitin sitä, että hallituksen on syytä pitää kiinni siitä, mistä viime keväänä sovittiin, [Ben Zyskowicz: Joo-o!] että hallitus pitää kiinni kehyksistä, siitä talouden menokatosta, raamista, minkä itselleen on asettanut, ja olen edelleen tästä samaa mieltä. [Ben Zyskowicz: Mitä takeita voitte saada?] Kehyksen valmistelu aloitetaan ensi kevättä varten näinä viikkoina. Ministeriöt tekevät esityksiään, ja kerron avoimesti, että paineita kehyksen ylittämiseksi on varmasti olemassa eri ministeriöiden esityksistä. Pelkästään iso kysymys tulee koskemaan tätä täälläkin salissa useamman puheenvuoron aikana esiin nostettua tki- eli tutkimuksen ja kehityksen rahoitusta ja sen huolehtimista liikkeelle vuoteen 23. Luulen, että kaikki me mielellämme olisimme siihen sitoutuneita jo nopeilla toimilla, mutta sellaista varausta kehykseen ei viime keväänä ole tehty. [Ben Zyskowicz: Mitä takeita voitte nyt joulukuussa saada? Kertokaa: mitä takeita voitte nyt joulukuussa saada?] Eli siksi tämäkin teema tulee tätä meidän yhteistä raamia vakavalla tavalla haastamaan.

Sitten täällä on useampaan kertaan, ja hyvä niin, viitattu kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n arvioon Suomesta ja vähän eriytetty sieltä yksittäisiä arvioita, että onko Suomi pärjännyt hyvin vai huonosti ja mitä pitäisi tulevaisuudessa tehdä. Minulle IMF:n viesti näyttäytyi selvästi viestinä siitä, että koronan hoito on ollut onnistunutta myös talouspolitiikan kannalta. Kuoppa, mikä taudinhoidosta ja tautiajasta syntyi, on täytynyt verrattain nopeasti, ja Suomi on saanut monin tavoin tästä hyvät arvosanat — kiitos pitkälti kansalaistemme. Kiitos suomalaisten, jotka ovat jaksaneet sinnitellä tämän vaikean ajan keskellä, jolle ei vielä näy loppua. Mutta samanaikaisesti IMF muistutti siitä, että yksi Suomen erityinen vahvuus ja asia, josta pitää pitää kiinni, on ollut itsellemme asettamamme menoraami — kukin hallitus vuorollaan, sille tasolle, minkä on parhaaksi katsonut. Ja kyllä, kuten puheenvuorossani nostin esiin, Suomen talous nousee kasvulla, pitkäjänteisellä kasvulla, mutta se edellyttää myös talousryhtiä, [Puhemies: Kiiitoksia!] josta viite on myöskin velkaantumisen saaminen alemmalle tasolle korkoriski vakavasti muistaen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt välihuudoista päätellen näyttää siltä, että vielä on debatille tarvetta. Nyt tyhjennetään tuo lista ja sen jälkeen pyydätte uusiksi V-painiketta painamalla ja nousemalla seisomaan puheenvuoroja. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

12.36 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition puolelta on useamman kerran tähän ministeri Saarikon mainitsemaan Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:n arvioon kiinnitetty huomiota, ja aivan kuten ministeri totesi, niin siinä suhtaudutaan hyvin ymmärtäväisesti, jopa tukien Suomen finanssipolitiikan linjaan, että on onnistuttu koronan haitallisten vaikutusten eliminoimisessa ja luotu pohjaa taloudelliselle kasvulle. Jopa myös tähän kehystarkistukseen suhtaudutaan ymmärtäväisesti, että tässä tilanteessa tarvittiin lähivuosille sellaista. Se ainoa toivomus kohdistuu keskipitkällä aikavälillä useamman vuoden päähän, että olisi hyvä, jos pystytään palaamaan siihen vanhaan kehyslinjaan. [Arto Satonen: Ei me niin sanottu! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä sanoitte!] Tällaiset kehykset ovat aina poliittisia sopimuksia, kunkin maan oloihin sopeutettuja, ja tämä suomalainen tapa, että niitä voidaan tarkistaa silloin, kun perustellut syyt sitä edellyttävät, on hyvä, ja myöskin nämä kaikki kansainväliset arviot ja suomalaisten [Puhemies koputtaa] ekonomistien päälinja yhtyivät [Puhemies: Kiitos!] tähän arviointiin, että tämä on oikea kanta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

12.37 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ei ole keskusteltu lainkaan tämän hallituksen budjettilinjausten aluepoliittisista vaikutuksista. Hallitus on saanut aikaan tai myötävaikuttanut ainakin vahvasti turveyrittäjien täydelliseen ahdinkoon ajamiseen, ja siellä monet yrittäjäperheet ovat konkurssissa, niin että omakotitalot ja tilat menevät mukana. Tämä oli vastuutonta politiikkaa.

Nyt sähkön osalta ja myös polttonesteiden osalta aluepoliittiset vaikutukset tällä teidän politiikallanne ovat hyvin vaaralliset. On selvää, että näillä hinnoilla ihmiset eivät selviä, eivät maatilat, jotka ovat tällä hetkellä muutoinkin erittäin suurissa vaikeuksissa, suoranaissessa kustannuskriisissä, kun tulot pienenevät ja menot ja kustannukset kasvavat. Tämä linjaus on kyllä keskustalle kohtalokasta. [Puhemies koputtaa] Mitä te teette maaseudun hyväksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

12.38 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ministeri Saarikko, sanoitte puoluevaltuustossa 20. marraskuuta muun muassa seuraavaa: ”Sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreiden joukoissa on aika lopettaa haaveilu yhteisen kehyspimuksen rikkomisesta. Keskustalle sopii vain se, että sovitusta pidetään kiinni.” Nyt käynte neuvotteluja siitä, että tähän muut hallituspuolueet sitoutuisivat. Kysyin teiltä, en saanut vastausta, kysyn uudestaan: Mitä takeita te nyt joulukuussa, vaikkapa tämän päivän neuvottelussa, voitte saada siitä, että ensi keväänä kaikki hallituskumppanit ovat sitoutuneet pitäytymään siinä menokehyksessä, jonka viime keväänä päätitte ja joka

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

ylittää vuoden 23 alkuperäiset kehykset 500 miljoonalla eurolla? Mitä takeita te nyt joulukuussa haette ja voitte tästä saada? [Puhemies koputtaa] Vastatkaa minulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä. [Jukka Gustafsson: Neuvottelut on kesken! Onko tämä nyt kovin järkevä kysymys ylipäänsä? — Ben Zyskowicz: Se on hyvin järkevä kysymys!]

12.40 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua on hieman ihmetyttänyt myös kansanedustajien suhtautuminen siihen omaan työhönsä, jota tuolla vaikkapa valtiovarainvaliokunnassa tehdään, että jos suhtaudutaan näihin vastalauseisiin niin, että ne ovat vain teknisiä muutoksia, niin kyllähän silloin myös aliarvioidaan sitä työtä, mitä me täällä parlamentaarikkoina tehdään, koska me kuitenkin äänestämme loppuvuoden Suomen valtion ensi vuoden taloudesta, budjetista, ja tämä on eduskunta, joten sikäli kannattaa myös arvostaa sitä työtä siellä. [Timo Heinonen: Totta kai!]

Mutta, arvoisa kokoomus, kun te olette olleet lähettämässä meitä tukiopetukseen, niin kuitenkin perussuomalaiset pystyivät pienentämään kehysvaikutteisia menoja omassa vastalauseessaan 581 miljoonaa euroa. He vähensivät menoja. Se oli heiltä suoraselkäinen teko. [Leena Meri: Kyllä!] Te lisäsitte 567 miljoonaa euroa kehykseen menoja, ja täällä te selitätte meille, että sitten pitää katsoa teidän vaihtoehtobudjettianne, mutta kun hallituskin joutuu joko sitoutumaan kehyksiin tai muuttamaan niitä kehyksiä, ja nyt te menitte [Puhemies koputtaa] vielä enemmän pitkälle kuin hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

12.41 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti kristillisdemokraatit ovat olleet tarpeeksi kauan oppositiossa ymmärtääkseen tuon budjettiteknisen tekniikan. [Naurua]

Hyvä hallitus, siis silloin, jos meillä ei ole lainsäädäntö auki jostakin kohtaa tai sitä ei esitetä poistettavaksi, sille momentille ei voi esittää lisäyksiä eikä vähennyksiä. Ainoastaan lausumilla voidaan silloin tehdä siihen omaan esitykseen mahdolliset lisäykset tai vähennykset. Tämän nyt toivoisi olevan selvää tässä talossa ihan kaikille, ja uskon, että näin on, mutta kummalliseksi tämä keskustelu on vääntynyt.

Mutta olisin halunnut kysyä vielä arvoisalta valtiovarainministeriltä: mitä takeita nyt on siitä, että me ensi keväänä tulemme sitten näkemään hallitukselta julkista taloutta vahvistavia työllisyyspäätöksiä? Olen ymmärtänyt niin, että tämä riippuu nyt talon ulkopuolisesta tahosta, parlamentaarisen päätöksenteon ulkopuolella olevasta tahosta, ilmastopaneelistä. Ilmastopaneeli kertoo, onko siihen mahdollisuutta. Olisin halunnut kuulla nyt valtiovarainministeriltä, [Puhemies: Kiitoksia!] onko ilmastopaneeli jo antanut luvan tehdä näitä päätöksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

12.42 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun on syytä todeta, että näistä talouspolitiikan linjoista olisi helpompi keskustella, jos pysyttäisiin asiasa eikä huudeltaisi tukiopetuksesta, ymmärryksen puutteesta tai lukemattomuudesta. Ymmärrän hyvin, että kehysten sisä- tai ulkopuolelle voidaan sijoittaa erilaisia kohteita. Voi-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

daan keskustella, missä vaikkapa tiehankkeet ovat, mutta silloinkin kannattaisi puhua siitä asiasta eikä tukiopetuksesta tai muuten asian vierestä.

No, täällä on kokoomus esittänyt merkittäviä leikkauksia sosiaaliturvaan, esimerkiksi asumistukeen. Sen tähden on hyvä käydä läpi muutama fakta asumistuesta. Asumistuen saajista vuonna 2019 vain 35 prosenttia oli työttömiä, 40 prosenttia opiskelijoita. Merkittävä määrä tuen saajista on siis pienituloisia, työssäkäyviä ihmisiä, joilla ei olisi välttämättä varaa asua esimerkiksi suurissa kaupungeissa ilman asumistukea. Näillä pienipalkkaisilla aloilla kärsitään jo tällä hetkellä työvoimapulasta, ja onkin syytä kysyä, miten työvoimapolulle kävisi silloin, [Puhemies: Kiitoksia!] jos asumistukea entisestään heikennettäisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kolme... [Ben Zyskowitz: Ettekö ymmärrä, että asumistuki on asuntosijoittajien tuki? Ettekö te sitä ymmärrä?] — Edustaja Zyskowitz, myönnän... [Iiris Suomela: Saat ihan oikean puheenvuoron!] Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa.

12.43 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies, puheenvuorosta! Luulin, että oli vain tilaisuus välihuutoon. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Oli niin monta välihuutoa, että kuulosti jo puheenvuorolta.

Kiitos, herra puhemies! — Edustaja Suomela äsken suomi meidän asumistukeen esittämiamme leikkauksia. Edustaja Suomela ei näköjään ymmärrä, että asumistuki on ennen kaikkea tukea asuntosijoittajille. [Iiris Suomelan välihuuto] Katsokaa Kojamon kurssikehitystä, katsokaa, miten hyvää bisnestä on muiden asuntosijoitusyhtiöiden bisnes. Miksi asuntosijoittaminen on myös yksityisten asuntosijoittajien suosiossa? Minä sallin sen, että yksityiset asuntosijoittajat tekevät asuntosijoittamisella säästöjä tulevaisuuttaan varten, mutta en hyväksy sitä, että veronmaksajien pitää sitä sillä tavoin tukea kuin tänä päivänä tukevat. Siitä on vaikka kuinka paljon näyttöä, että asumistuki valuu vuokriin, siis nostaa vuokria. [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni on pois päältä.

Toivon, että edustaja Suomela perehtyy näihin selvityksiin. Konsensus on siitä, että asumistuki nostaa vuokria. Erimielisyys on siitä, minkä verran se sitä tekee. [Iiris Suomela: Ei pidä paikkaansa!] — Pitää paikkansa. Näytä semmoinen tutkimus. [Iiris Suomela: Näytä tutkimus, joka on sinun mieltä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt myönnän enää kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerille puheenvuoro, ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

12.45 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä olen edustaja Zyskowiczin kanssa kyllä aivan samaa mieltä, että asumistukijärjestelmä on kesämättömällä pohjalla, koska sen kustannukset karkaavat, ovat jo useita vuosia karanneet,

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

ja asuntopolitiikka on tässä yhteiskunnassa ollut kyllä hukassa jo pidemmän aikaa, koko 2000-luvun.

Mutta mitä tulee näihin aikaisempiin puheenvuoroihin, niin edustaja Kankaanniemi tässä peräänkuulutti näitä aluepoliittisia vaikutuksia. Hallitus ei ole nostanut polttoaineiden hintaa. Hallitus ei ole nostanut sähkön hintaa — päinvastoin, ministeri Lintilä on ansiokkaasti edistänyt sitä, että sähkön siirtohinnat tulevat laskemaan uuden lain myötä, ja sitä kautta perheiden ja kotitalouksien kustannukset pienenevät.

Ja mitä tulee tähän Junnilan aikaisempaan puheenvuoroon, liittyen näihin muihin maa-seudun elämää koskettaviin asioihin, niin niistä todellakin on huolehdittu. Jos katsoo tuon budjettikirjan läpi, niin huomaa, että siellä on monia hyviä hankkeita, joilla on aluepoliittisesti suotuisia vaikutuksia. Tämän väärän todistuksen, jonka tässä kuulumme, halusin oikaista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

12.46 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Keskustan varapuheenjohtaja, edustaja Honkonen kuitenkin tuossa aikaisemmin huudahti, että koska perussuomalaiset haluavat laskea polttoaineveroa, niin olemmeko me sosialisteja. No, jos se on sosialismia, että haluaa laskea verotusta, niin olkoon sitten näin. Ihan sama, miksi minua moititte, mutta näin me haluamme perussuomalaisissa toimia.

Kiitän edustaja Kulmunia siitä, kuten ministeri Saarikkoa, että te olette huomanneet, että perussuomalaisilla on myös rahat siihen, miten me aiomme varoja käyttää. Me olemme tehneet kotiläksymme ja osaamme laskea, toisin kuin vasemmiston edustaja Saramo väitti, että meillä on luova suhtautuminen. En tiedä, onko hänellä nyt asenteessa vikaa, kun hän ei tunnu löytävän niitä perussuomalaisten oikeita lukuja.

Ja mitä tulee tähän ihmisten ostovoimaan, niin se on kyllä äärettömän huolestuttavaa. Ottakaa koppi tästä perussuomalaisten [Puhemies koputtaa] vaihtoehtobudjetista: jokainen suomalainen voittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

12.47 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan vielä kertaalleen tästä talous- ja finanssipolitiikasta: Kuten edustaja Koskinen tuossa juuri hyvin tyhjentävästi totesi, niin kyllähän tämä IMF nimenomaan kiittää ja kehuu sitä finanssipoliittista linjaa, joka Suomessa on ja jota Suomen hallitus on viimeiset kuluneet kaksi vuotta tässä hyödyntänyt. [Ben Zyskowitz: Riippuu, mitä kohtaa siitä!] Kun katsotaan myös tuota ensi vuotta, niin nämä linjaukset, joita on tehty, nähdään nimenomaan tarkoituksenmukaisina. Ja todellakin kyse on siitä, kun tarkastellaan tätä kehysratkaisua ja käydään siitä keskustelua, että IMF itse painottaa keskipitkän tähtäimen ratkaisuja.

Mutta sitten ihan pikaisesti tästä työllisyydestä: Kokoomus, ei meidän kohtaanto-ongelma ratkea sosiaaliturvaa leikkaamalla, vaan kysymys on osaamisesta, osaamisesta ja osaamisesta ja osaamistason nostamisesta, [Ben Zyskowitz: Sekä että!] ja tähän me tarvitaan niitä täsmätoimia, ja juuri nämä ovat niitä työllisyystoimia, joita esimerkiksi oppisopimus-koulutuksen [Puhemies koputtaa] ja osatyökykyisten työllistämisen [Puhemies: Kiitoksia!] hyödynnetään.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

12.49 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka sananvaihto on välillä ollut kiivasta, kiitän tähänastisesta hyvästä vuorovaihtuksesta, ja edessä on nyt monta iltaa ja päivää eduskuntasalissa budjetin ruodintaa sen eri momenttien ja yhteiskunnan sektorien osalta. Nostan esiin nyt vain kaksi asiaa enää tässä lopuksi.

Ensimmäinen liittyy tähän kehykseen, jonka ytimessä tavallaan on sekä haasto hallituksen suuntaan, aiommeko pitää itsellemme asettamasta menokatosta kiinni, että myös toisaalta nyt kokoomuksen ristiriita suhteessa siihen, pitäydyytekö te sitten siinä. Ja ehkä yksi teema, jota kannattaa meidän yhdessä tarkemmin avata — minä en suinkaan rohkene puhua kokeneille edustajille tukiopetuksesta tai ymmärtämättömyydestä — liittyy siihen, mitkä kaikki menot kuuluvat kehyksen piiriin. Suhdanneluonteisethan, muun muassa täällä äsken debatoitu asumistuki, eivät sellaisenaan ole kehyksen piirissä, paitsi niihin tehtävät muutokset. [Ben Zyskowicz: Just näin!]

Ja mitä tulee sitten tähän toiseen kokonaisuuteen, soteen, jota myöskin on sivuttu täällä paljon, niin edustaja Räsänen kristillisdemokraateista käytti minusta aivan hyvän ja aidosti, oikeasti huolestuneen puheenvuoron siitä, mitä tapahtuu, ei sote-uudistuksen tiimoilta vaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, kun väki uupuu. Me tarvitsemme lisää työvoimaa — me tarvitsemme sitä muutoinkin myös ulkomailta aivan varmasti — ja on mietittävä, miten ikään kuin kehitämme uusissa rakenteissa alaa niin, että se houkuttelee henkilöstöä. Siksi ministeri Anderssonin esiin tuoma lähihoitajien koulutus oli minusta tärkeä ja osuva vastaus tähän.

Mutta samalla haluan haastaa kyllä oppositiota siitä, kun te olette etsineet ikään kuin helppoja vastauksia alentamalla muutostalukustannuksia tästä uudistuksesta, että onkohan se sittenkään viisas tie, kun tämän uudistuksen alkumetrit ilman muuta tarvitsevat lisäpanostuksia, jotta se hyvä muutos voi toteutua. Se tarkoittaa palkkaharmonisaatiota ja tietojärjestelmien toimivuutta. En tunne yhtään sote-alan ammattilaista, joka olisi eri mieltä kansani siitä, että tietojärjestelmien yhteensopivuus, [Puhemies koputtaa] -toimivuus, olisi a ja o, jotta töissäkin ikään kuin asiat sujuisivat heidän kannaltaan paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistan. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

12.51 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Laitetaan tuosta vielä vähän valoja päälle, niin muistuu se Caruna-puliveivaus mieleen jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Oppositio esitteli täällä hiljattain ylpeänä omia vaihtoehtobudjettejaan. Nyt hallitus laittaa paremmaksi. Tai yrittää laittaa. Ettekö te, hyvät kollegat, oikeasti ymmärrä, missä tilassa tämä maa nyt on ja minkälaiseen ahdinkoon koko kansa on toimien kautta ajautunut? Miten teillä on varaa esitellä täällä yhtään mitään budjetteja, kun te olette toiminnallanne riistäneet suomalaisilta elinkeinovapauden, liikkumisen vapauden, oikeuden terveyteen ja elämään puhumattakaan sananvapaudesta? Ja nyt te olette savustamassa sote-alalta parhaan osaamisen pois, eli olette romuttamassa terveydenhuollonkin tästä maasta.

Miettikää lisäksi, mitkä ovat kustannukset taksonomia-asetuksista, turpeen alasajosta, maatalouden alasajosta, teollisuuden alasajosta. Mitkä ovat kustannukset matkailu- ja ra-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

vintola-alan alasajosta, tapahtuma-alan alasajosta, lentoliikenteen alasajosta? Mitkä ovat kustannukset inflaatiosta tai kohonneista polttoainehinnoista? Mitkä ovat kustannukset Kiinan kauppasodasta, mitkä ovat kustannukset Venäjä-pakotteista? Tai mitkä ovat kustannukset uusista hulluista koronatoimista, joita te parhaillaan toteutatte?

Viime vuonna Suomessa kuoli koronaan 558 ihmistä. Heistä 90 prosenttia oli täyttänyt yli 70 vuotta. Ja tuon takia te, hyvät kollegat, olette romuttaneet taloutemme ja vieneet meidät entistä syvemmälle liittovaltioon. Kuvitteletteko te oikeasti, ettei Suomen kansa näe tätä kusetusta? Te olette toiminnallanne velkauttaneet Suomen kansalaiset, perheet, yritykset, ihan kaiken, koko maan, eli teidän kauttanne kaikki on ryöstetty.

Suomalaisen tutkijan mukaan Saksassa on kartta, jossa Suomen kohdalla on ainoastaan tuulivoimaloita ja kaivoksia. Eli onko teillä globalisteilla seuraavaksi tarkoitus luovuttaa Suomi-neidon maaperäkin ulkomaisille ryöstäjille? Ja tiedoksi teille jokaiselle: jotta valtio voi puhua itsestään valtiona, täytyy sillä olla budjettisuvereniteetti, informaationsuvereniteetti ja päätöksentekosuvereniteetti. Valitettavasti tällä hetkellä Suomen kohdalla noista kriteereistä ei täyty yksikään.

Arvoisa puhemies! Pian tulee loppu sille epäjumalien palvonnalle, jota on jo vuosikymmenten ajan toteutettu tässä maassa. Jopa kouluissa opetetaan palvomaan epäjumalia. Me emme voi olla sekä Jumalan että suuren rahan palveluksessa. Kun toiselle kumarrat, pyllistät toiselle. Onneksi nyt, kaiken tämän kärsimyksen keskellä, Suomen kansa on heräämässä, ja pian tässä maassa ei enää palvota epäjumalia. Ja sen jälkeen tämän hienon maan ja sen rohkean kansan parhaaksi tässä salissa esitellään se kaikkein kestävin budjetti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ranne poissa. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

12.56 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Poliitikka on pohjimmiltaan valitsemisen taidetta. Ja varsinkin talouspolitiikka, nimittäin vuosittain laaditut valtion talousarvioesitykset ovat paras todiste siitä, mitä kulloinkin hallitus arvottaa eniten. Tämä pätee myös nykyiseen Marinin hallitukseen, jonka talouspolitiikka on ollut kokoonpanonsa mukaisesti voimakkaan vasemmistolaista. Hallituskautensa aikana se on lisännyt pysyviä menoja noin 1,5 miljardilla ja keskittynyt miettimään keinoja käyttää veronmaksajien rahoja itselle tärkeisiin kohteisiin välittämättä siitä, millainen lasku siitä koituu tuleville sukupolville. Siksi tänään käsittelyssä oleva valtion talousarvio ensi vuodelle on jo lähtökohtaisesti 7 miljardia euroa alijäämäinen.

Samalla hallitus on jättänyt tai jättämässä nopeasti ikääntyvän Suomen kaipaamat todelliset rakenteelliset uudistukset tekemättä. Erityisen kriittinen tässä pitää olla hallituksen haluttomuuteen poistaa työllisyyden kasvua hidastavia esteitä vaikkapa muista Pohjoismaista tutuilla reformeilla. Kuitenkin valtaosa myös hallituspuolueista myöntää sen, että nykyistä korkeampi työllisyysaste on välttämättömyys, jos me haluamme turvata nykyiset hyvinvointipalvelumme myös tuleville sukupolville.

Syyt hallituksen toimettomuuteen tietää hallitus itse. Itse tulkitsen sen kylmäksi arvovallinnaksi, jossa tärkeintä on nykyisten hallituspuolueiden lyhytaikainen etu. Hallituspuolueissa kai pelätään, että päätöksenteko näistä Suomen tulevaisuuden kannalta välttämättömistä uudistuksista näkyisi niiden tulevien vaalien äänisaaliissa, minkä takia niiden tekemättä jättäminen koetaan helpommaksi.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Kokoomus ja suurin osa suomalaisista ovat olleet huolissaan hallituksen valitsemasta talouspolitiikan tiestä, joka jatkuessaan johtaa nykyisen hyvinvointiyhteiskuntamme alasajoon. Sitä ei voi hyväksyä. Sen takia kokoomus on koko vaalikauden ajan ja viimeksi runsas viikko sitten esitellyt vaihtoehtoja hallituksen velkavetoiselle menolle.

Vaihtoehtomme ytimessä ovat työ ja yrittäjyys, sillä vain niillä voimme kestävästi vahvistaa talouskasvua ja siten myös julkisen talouden kestävyyttä. Keinoja esimerkiksi työllisyyden kasvuun on tässäkin salissa monta kertaa käsitelty: kannustinloukkujen purkaminen, työvoimapalvelujen vahvistaminen, paikallisen sopimisen laajentaminen, ansiosidonnaisen työttömyysturvan laajentaminen ja porrastaminen, kotitalousvähennyksen parantaminen ja niin edelleen. Ikävä kyllä nämä yli 100 000 työpaikkaa tuovat uudistukset eivät hallitukselle kelpaa. Sikälikin ikävää, että juuri näitä samoja uudistuksia viedään muissa Pohjoismaissa eteenpäin sosiaalidemokraattien johdolla, mutta ei täällä Suomessa.

Myös yrittäjyyden edellytysten parantamisessa resepti on tuttu. Olennaista on luoda edellytykset, joissa yritykset uskaltavat kasvaa, ottaa riskiä ja investoida. Ikävä kyllä tässä nykyisen hallituksen tie on ollut toisenlainen. Monilla elinkeinoelämän sektoreilla hallitus on omilla niin sanotuilla uudistuksillaan vienyt tai viemässä leivän yrittäjän pöydästä tai muuten vain lisäämässä yrittäjien muutenkin mittavaa hallinnollista taakkaa. Herääkin kysymys siitä, miten vielä viime vaalikaudella yritysten norminpurkutyöhön suuntautunut keskusta on voinut tämän valtiovarainministeripuolueena sallia.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä mietteitä ensi vuoden budjetista Keski-Suomen osalta. Osuus on lyhyt, sillä myös Marinin hallituksen kiinnostus meitä kohtaan on ollut pientä. On tietysti hyvä, että saimme eduskunnan joululahjarahoista reilun miljoonan euron lisämäärärahat muun muassa paikallisiin tiehankkeisiin, mutta se ei poista sitä, että liikenne- ja infrahankkeissa olemme edelleen jääneet tämän hallituksen panostuksista sivuun. Tampere—Jyväskylä-kaksoisraide ja Valtatie 4:n ja Valtatie 9:n maakunnalle tärkeät kehityskohteet jäivät edelleen vaille lisärahaa. Vuonna 23 alkavalla vaalikaudella meillä riittääkin tekemistä tämänkin suunnan kääntämisessä.

Arvoisa puhemies! Näillä saatesanoilla kannatan edustaja Sarkomaan tekemää epäluotamuslause-ehdotusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kalli.

13.00 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on tapansa mukaan tehnyt huolellista työtä käsitellessään ensi vuoden talousarvioesitystä. Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle ja kaikille jäsenille syyskauden isosta urakasta. Lopputulosta on helppo puolustaa.

Talouden näkymät ovat nyt kaksijakoiset: on valoa ja varjoja, tai sanotaanko, että on vauhtia mutta toisaalta myös epävarmuuksia ja eittämättä isoja haasteita ratkottavana. Viime keväänä käynnistynyt vahva kasvu on saanut vauhtia talouteen ja työllisyyteen. Tämä hyvä talouden veto näyttäisi ennusteiden valossa jatkuvan vielä ensi vuoden, vaikka arvioiden mukaan hieman maltillisempänä kuin tänä vuonna.

Talouskasvu ruokkii myös työllisyyttä, mikä on tärkeää julkisen talouden näkökulmasta. Kasvu merkitsee siis työtä ja verotuloja sekä vähemmän sosiaalimenoja. Kasvu pienentää velanottoa sekä veronkorotusten ja leikkausten vaaraa. Siksi kasvun tukemiseksi on

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tehtävä määrätietoisia toimia, kuten budjettiesitys ja valiokunnan mietintö perustellusti tekevätkin.

Talousarvioesityksessä työllisyysasteen arvioidaan nousevan ensi vuonna 73,6 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 6,8 prosenttiin. Tämä arvio on rohkaiseva, vaikka sisältääkin epävarmuuksia ja on toki vasta matkalla kohti yhä kunnianhimoisempaa työllisyystavoitetta, sillä vasta noin 78 prosentin työllisyysasteella valtiontalous alkaa olla tasapainossa.

Suurin epävarmuus talouden ja työllisyyden kehityksen osalta liittyy edelleen koronaan. Vaikka Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimääräistä paremmin, on se jättänyt meillekin jälkensä. Velkaa on kertynyt, puhumattakaan muista velan muodoista, kuten hoito- tai oppimisvelasta, joiden takaisinmaksu ei sekään ole ilmaista. Tautitilanne on vuoden mittaan vaihdellut, ja ensi vuoden osaltakin monet epävarmuudet liittyvät juuri siihen, miten Suomi, Eurooppa ja maailma pärjäävät pandemian kanssa.

Viime aikoina kiihtynyt inflaatio ja toimitusketjujen vaikeudet asettavat omia haasteita, kun pulaa on koneteista komponentteihin, työvoimasta puhumattakaan. Vakavin kasvun uhka näyttäisikin tulevaisuudessa muodostuvan osaavan työvoiman saatavuudesta, ellei ongelmaa onnistuta ratkomaan. Siksi budjetissa on perustellusti osoitettu rahoitusta työvoimapulaa akuutisti helpottaviin toimiin. Näitä toimia ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton helpottaminen D-viisumilla, opintotuen tuloajan määräaikainen nostaminen, josta toivottavasti saadaan tulevaisuudessa pysyvä, sekä yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti. Myös hallituksen aiemmin tekemät linjaukset ikääntyneiden työllisyyttä parantavasta eläkeputken poistoon liittyvästä kokonaisuudesta, päätös oppivelvollisuuden laajentamisesta, työnhakuvelvoitteen kiristäminen sekä työllisyyspalveluiden uudistaminen parantavat osaltaan työvoiman saatavuutta.

Osaavan työvoiman saatavuuden ohella kasvua voi hidastaa myös kiihtyvä inflaatio. Kustannustaso uhkaa monin paikoin karata käsistä, mikä asettaa yrityksiä ja kotitalouksia hankalaan tilanteeseen. Epävarmuuksia on siis ilmassa paljon, vaikka talouden perusviireissä onkin juuri nyt paljon duurisointuja.

Mietintö tunnistaa aivan oikein myös sen, että talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista rakenteellista väestön ikääntymisestä johtuvaa julkisen talouden epätasapainoa. Tämä siis alleviivaa tarvetta paitsi vahvalle kasvupolitiikalle myös rakenteellisille uudistuksille, jotka tukevat työllisyyttä esimerkiksi työn vastaanottamisen kannusteita edistäen. Myös työkyvyn tukemiseen ja osaamisen kehittämiseen on syytä kiinnittää tulevina vuosina erityisen paljon huomiota.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi kiittää valiokuntaa myös sen tekemistä lisäesityksistä ensi vuoden talousarvioon. Lisärahoitusta esitetään moniin hyviin kohteisiin, joista haluan kiittää erityisesti lasten ja nuorten yrittäjyyskasvatukseen sekä talous- ja työelämätaitoihin osoitettavaa rahoitusta. Myös lukutaitohanke, koululaisten tasa-arvoisten taidevierailujen toteuttaminen sekä 4H-toiminnan ja liikuntaharrastusten edistämistä koskeva rahoitus ansaitsevat vahvan tuen.

Satakuntalaisena edustajana iloitsen myös siitä, että mietinnössä esitetään rahoitusta Huittisten ja Harjavallan tiehankkeisiin, Pyhäjärvi-instituutille Pyhäjärven hoitokalastukseen sekä pohjoisempaan Satakuntaan ylimaakunnallisten hankkeiden osalta rahoitusta Alkkiantien päällystämiseen sekä Lauhanvuori—Hämeen kangas Geoparkin kehittämiseen. Näiden hankkeiden toteuttaminen edistää osaltaan paikallista elinvoimaa ja alueellista vetovoimaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Suomela.

13.06 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Elämme jälleen kerran ratkaisevia hetkiä Suomen tulevaisuuden kannalta. Koronakriisi näyttää valitettavasti pitkittyvän, ja siksi nyt on tärkeää tehdä oikeat arvovalinnat. Jos nyt lapsille ja nuorille jää kohtuuton taakka kannettavaksi, tulemme olemaan ongelmissa vielä pitkälle tulevaisuuteen, koska jo ennen tätä pandemiaa nuorilla oli todella kovat paineet laittaa talous kuntoon, ratkaista ilmastokriisi ja pelastaa hyvinvointivaltio. Siksi on erityisen tärkeää, että nyt jatketaan koronakriisin torjuntaa. Tähän myös valtiovarainvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota. Nostamme esiin koronakriisin ja sen aiheuttamien tuhojen torjumisen tärkeyden myös ensi vuonna. Tämä pandemia ei ole ohi Suomessa ennen kuin se on ohi kaikkialla, ja siksi on erityisen hyvä, että päätimme valiokunnassa panostaa vielä erikseen kansainväliseen kehitysyhteistyöhön ja kriisiapuun.

Samalla painotamme myös tulevaisuuden kriisien torjuntaa. Tämä koronakriisi, jos jokin, on osoittanut, miten tärkeää olisi pyrkiä ennaltaehkäisemään kriisejä ajoissa. Se on monin verroin halvempaa niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Tämä budjetti edistää sekä ilmastokriisin torjuntaa että talouden elpymistä. Samalla vahvistamme Suomen kilpailukykyä pidemmälle tulevaisuuteen. Ilmastoystävällisiä ratkaisuja on nimittäin suurta kysyntää kautta maailman, ja siksi meidän kannattaa olla tuottamassa niitä ratkaisuja, joita maailmalla tarvitaan ja kaivataan. Tässä muutoksessa edelläkävijöillä on perässähiittäjiä paljon paremmat mahdollisuudet menestyä. Nyt kannattaa takoa, kun rauta on kuumaa.

EU:n kestävä kasvun ohjelma auttaa meitä nousemaan tämän kriisin jäljiltä ja panostamaan ilmastokriisin torjuntaan. Se toimii Suomessa juuri niin kuin on tarkoituskkin: auttaa ja nopeuttaa meitä siirtymässä kohti hiilineutraalia ja kestävä tulevaisuutta. Esimerkkeinä voi mainita raskaan teollisuuden sähköistymisen, maalämmön, power-to-x-hankkeet, tuulivoiman ja energiatehokkuutta edistävät projektit. Samalla tiedämme, että tekemistä riittää vielä näiden toimien jälkeenkin, ja siksi on hyvä, että valiokunta katsoo eteenpäin mietinnössään. Yhteinen tavoite on tehdä Suomesta maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointivaltio.

Tähän tavoitteeseen pääseminen vaatii panostuksia ilmastotoimien lisäksi myös hyvinvointiin. Selvä on, että nuoret eivät selviä tulevaisuuden suurista haasteista, jos heidät jätetään nyt tyhjän päälle keskellä koronakriisiä ja sen aiheuttamaa mielenterveyden kriisiä. Siksi hallituksessa tuemme lapsia ja nuoria yhteensä satojen miljoonien eurojen edestä. Osa näkee tämän pelkkänä lisävelkana, mutta me näemme tämän panostuksena Suomen tulevaisuuteen. Nuoret ikäluokat ovat jo valmiiksi edeltäjiään pienempiä, eivätkä he pysty ratkomaan tulevaisuuden haasteita, jos he eivät pärjää työelämässä poikkeuksellisen hyvin. Tämä vaatii panostuksia hyvinvointiin ja työkykyyn, ennen kaikkea mielenterveyteen, jonka häiriöt ovat nousseet yleisimmäksi syyksi työkyvyttömyydelle.

Tehokkaimmat panostukset työkykyyn ja tuottavuuteen tehdään siis panostamalla osaamiseen ja mielenterveyteen. Nämä ovat fiksusti käytettyjä euroja, panostuksia, joita meillä ei yksinkertaisesti ole varaa jättää tekemättä. Ilman lisätoimia minun vanhempieni sukupolvi on jäämässä Suomen koulutetuimmaksi sukupolveksi, kun samaan aikaan työelämän vaatimukset kiristyvät ja nyt yhä useampi työnantaja kertoo työvoimapulasta. Meillä ei siis yksinkertaisesti ole varaa jättää lapsia ja nuoria pulaan. Nuorten osaamistaso on nostettava korkeammaksi kuin ikinä aikaisemmin. Siksi tämä hallitus panostaa koulutukseen kaikilla asteilla.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Tähän työkyvyn ja oppimisen merkitykseen olemme kiinnittäneet huomiota myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössään. Lisäksi teemme oman osamme oppimisen tukemiseksi. Edustaja Kalli hyvin nostikin esiin, että olemme myöntäneet lähes 2 miljoonaa euroa erilaisiin lukutaitoa edistäviin hankkeisiin. Tämä on erityisen tärkeää, kun huomioi koronan vaikutukset lasten ja nuorten oppimiseen. Nämä hankkeet sisältävät esimerkiksi kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanon, Lukeva varhaiskasvatus -ohjelmapiilotin sekä erilaisia toimia niin lasten ja nuorten kuin aikuistenkin lukutaidon kehittämiseksi. Lukutaitohankkeista itselleni erityisen rakas on Lukulahja lapselle -hanke, jossa jokaiselle suomalaiselle lapselle jaetaan neuvolassa lukupaketti. Näin pienen lapsen äitinä tämä lämmittää erityisen paljon, että pystymme tätä hanketta nyt jatkamaan.

Onkin erityisen tärkeää, että ymmärrämme ja tunnistamme koronakriisin nyt pitkittyvän. Nämä päivitykset valiokunta teki omassa työssään, ja tämä ymmärrys on hyvä saada koko eduskuntaan. Me emme voi asettaa tiukkaa, lyhytnäköistä talouskuria koronakriisistä toipumisen edelle. Siihen meillä ei ole varaa. Suomen talouden kestävyys on riippuvainen osaavasta ja työkykyisestä työvoimasta. Sitä meillä ei ole tulevaisuudessa, jos jätämme nyt lapset ja nuoret tyhjän päälle. Siksi on toimittava toisin ja panostettava lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Lohikoski.

13.11 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään tyytyväinen siihen, että hallituksen finanssipolitiikka oli koronakriisin aiheuttamassa taantumassa nopeaa, etupainotteista ja voimakkaasti elvyttävää. Hallitus toteutti laajoja toimia, joilla turvattiin työpaikkoja ja toimeentuloa sekä helpotettiin yritysten taloustilannetta. Päätetyillä väliaikaisilla toimilla estettiin talouden kasvupotentiaalin pitkäkestoinen heikentyminen.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä talouden kehitys on lähes kaikilla perinteisillä makrotalouden mittareilla tarkasteltuna poikkeuksellisen positiivista. Esimerkiksi hallituksen alkuperäinen työllisyystavoite on koronasta huolimatta täyttymässä. Menneiden kriisien virheistä on onneksi opittu. Julkisten menojen leikkaaminen kesken kriisin vain pahentaisi tilannetta.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että finanssipolitiikan lievästi elvyttävä linja on edelleen perusteltu, sillä talous on vielä potentiaalisen tuotannon alapuolella ja taloudessa on siten käyttämätöntä kapasiteettia. Tämä on moderni tapa hahmottaa elvytyksen tarvetta. Vaikka olisimme noususuhdanteessa, eivät yksityiset investoinnit silti välttämättä ole riittävällä tasolla. Mikäli emme täydennä investointivajetta julkisella rahoituksella, jää mahdollinen tuotanto tekemättä emmekä pysty myöhemmin palaamaan enää ajassa taaksepäin hukattua tuotantokapasiteettia käyttämään.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarisen tki-ryhmän yksimielinen loppuraportti julkaistiin eilen. Esitimme loppuraportissa t&k-rahoituslain säätämistä. Sillä määritettäisiin valtion t&k-menojen vuotuinen taso siten, että julkinen ja yksityinen tki-rahoitus yhdessä käsittäisi 4 prosenttia bkt:sta vuoteen 2030 mennessä. Asiantuntijoiden mukaan tki-rahoitus jää kroonisesti liian alhaiseksi, jos se jätetään vain markkinoiden hoidettavaksi. Parlamentaarinen yksimielisyys valtion roolista tki-rahoittajana on erittäin tärkeä, koska tutkimus, kehitys ja innovaatiot sekä osaaminen ja koulutus niiden taustalla ovat hyvinvoinnin ja talouskasvun perusta.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Työryhmän ehdotuksessa valtio on aktiivinen rahoittaja, joka pyrkii suuntaamaan varoja erityisesti yhteiskunnallisesti hyödyllisiin tutkimus- ja kehityskohteisiin. Työryhmä painottaa, että rahoituksen vaikuttavuutta pitää todentaa eivätkä tukimuodot saa jättää mahdollisuuksia esimerkiksi verovälttelyyn tai kohdistua toimintaan, joka toteutuisi muutenkin. On selvää, että taistelu ilmastomuutosta vastaan sekä vihreän siirtymän toteuttaminen edellyttävät valtavia panostuksia, joita on järkevää tukea, sillä ne luovat myös työtä.

On huomionarvoista, että työryhmän ehdotukset koskevat vasta vuosien 24—30 rahoitustasoa, mutta raportissa otettiin kantaa myös vuoden 2023 julkiseen tki-rahoituksen tasoon. Silloin julkisen rahoituksen tason odotetaan laskevan merkittävästi muun muassa veikkausvoittovarojen pienenemisen ja koronaelvytyksen päättymisen vuoksi. Työryhmä painottaa, että tki-rahoituksen kasvattamiselle asetettu 4 prosentin tavoite bkt:sta on mahdollista toteuttaa vain, jos lähtötilanne vuoden 23 jälkeen ei ole liian alhainen. Tutkimukseen näillä näkymin vuonna 23 tulevat iskemään leikkaukset, jotka olisivat toteutuessaan hyvin haitallisia paitsi tutkimukselle itselleen välillisesti myös hyvinvoinnille ja taloukskavulle. Toivon kovasti, että hallitus pystyisi vielä löytämään ratkaisun tähän ongelmaan, emmekä tekisi tki-rahoitukselle tätä kuoppaa.

Arvoisa puhemies! Hyvän kriisin hoidon ja vaihtotaseen parantumisen ansiosta valtion velanotontarve jää tänä vuonna 8 miljardia euroa arvioitua pienemmäksi. Tämä on merkittävä summa koko valtion talouden tasolla, ja seurauksena koko julkisen talouden velkasuhteen taso on noin 3,5 prosenttiyksikköä matalampi kuin valtiovarainministeriön syksyn talousarvioennusteessa arvioitiin. Lisäksi VM:n mukaan velkasuhteen kohoaminen hidastuu vuonna 22 ja olisi edellä mainittujen uusimpien tietojen valossa alle 68 prosenttia. EU-maiden keskimääräinen velkasuhde on lähes sata prosenttia, joten Suomi on hyvällä uralla. Jos taloustieteilijöiltä kysytään, julkisen velan määrällä ei ole yhtä suurta merkitystä kuin esimerkiksi korkomenoilla, ja siksi on pidettävä huolta siitä, että emme lopeta elvytystä liian aikaisin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Räsänen.

13.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan ihan tässä aluksi edustaja Essayah'n puheenvuorossaan tekemää epäluottamuslausetta.

Edustaja Essayah sivusikin puheenvuorossaan erittäin hyvin tätä kristillisdemokraattien vaihtoehtoa budjettikeskusteluun, ja itse tiivistäisin sen niin, että me otamme painopisteiksi ja kärkitavoitteiksi hoivakriisin ratkaisun ja tarvittavat perhepolitiikan kannusteet sekä tavoittelemme energiaverojen kevennyksiä, ja uskon, että nämä kaikki kysymykset ovat juuri niitä suomalaisten kannalta tämän hetken kipeimpiä ja tärkeimpiä kysymyksiä, joihin tarvittaisiin tehokkaampia ratkaisuja kuin hallitus on esittänyt.

Hoitovelan ja koronapaineen kurittamien hoitajien, lääkäreiden ja muiden sote-ammattilaisten hätähuudot on otettava vakavasti. Me tarvitsemme muun muassa hoitotakuuta parantavia pykäläiä, mutta niiden toteuttamiseen tarvitaan myös resursseja, sekä tekijöitä että rahoitusta. Sairaaloissa ja terveyskeskuksissa tällä hetkellä kysellään, miten nämä hyvät uudistukset toteutetaan, kun tämänhetkisiä vaatumuksia ei kyetä täyttämään. Vanhusten ympärivuorokautisessa hoidossa henkilöstömitoituksen laki tulee täysimääräisesti voimaan huhtikuussa 2023, mikä tarkoittaa yli 4 000 hoitajan lisätarvetta valtakunnallisesti. Mistä nämä hoitajat otetaan? Tässäkin pykäläiin kirjattu tavoite on erinomainen, mutta re-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

surssit puuttuvat. On vaarana, että hoitajia siirretään kotipalveluista laitoksiin, jolloin kotiin vietävät palvelut entisestään heikkenevät.

Hoitajien jättimäistä koulutustarvetta kiihdyttää myös lähivuosien eläköityminen. Kunta-alalla eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana neljäsosa nykyisistä sairaanhoitajista ja kolmasosa lähihoitajista, ja kuten aiemmin mainitsin, meillä tällä hetkellä yli 70 000 sote-alan ammattilaista tekee töitä muualla kuin koulutuksensa mukaisissa töissä, ja monet sote-alan ammattilaiset valitettavasti mieltivät tällä hetkellä alanvaihtoa esimerkiksi tämän koronan aiheuttamien paineiden vuoksi. Sote-työn houkuttelevuutta tulisi nyt pikaisesti vahvistaa, ei jättää sitä sinne hyvinvointialueille hoidettavaksi. Sielläkin tehtävää varmasti riittää, mutta tarvitaan toimenpiteitä nyt.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit esittävät ja tulemme äänestytettävään täällä myös lisäpanostusta hoitojonojen purkuun ja hoitohenkilökunnan palkkaukseen, vanhuspalveluihin ja saattohoidon parantamiseen sekä mielenterveyspalveluiden terapiatakuun käyttöönottoon ja omaishoidon verovapauteen, ja nämä ovat yhteenlaskettuna yli puolen miljardin euron panostus, jota ehdotamme ensi vuodeksi.

Sitten toisena asiana nostan esiin, puhemies, suomalaisten syntyvyyden, joka on ollut pitkään ennätysalhaista. Nyt korona-aikana tuli pieni ilahduttava käänne, mutta valitettavasti edelleenkin tilanne on kestämaton ajatellen suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuutta. Perheet tarvitsevat nyt myönteisiä viestejä, jotta rohkenevat toteuttaa unelmiaan lapsimäärästä. Lapsilisät ovat aivan keskeinen tuki lapsiperheille, mutta lapsilisän reaaliarvo on viime vuosikymmeninä pudonnut useita kymmeniä prosenttiyksikköjä. Ehdotammekin tähän tulevana vuonna tasokorotusta, jolla kyettäisiin myös vähentämään toimeentulotuen tarvetta.

Puhemies! Kiinnitän huomiota myös siihen, että me tarvitsemme talouteen uutta, tervetä kasvua. On kiinnitettävä huomiota työvoiman tarjontaan, ja työnteon tulisi aina olla kannattavaa. Ehdotamme työn vastaanottamisen kannustukseksi työttömyysturvan suojaosuuden korottamista 500 euroon. Sehän oli tässä 500 eurossa, mutta nyt hallitus on sen laskenut. Näemme, että tälle olisi jatkossakin tarvetta.

Loput näistä ehdotuksista tulevat sitten äänestettäväiksi, ja toivomme niille runsasta tukea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Salonen.

13.22 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Suomen ja Ruotsin työllisyysasteiden välinen ero on pienin viimeiseen kahteenkymmeneen vuoteen. Sekä työllisyys- että työttömyysasteiden kehitys on Suomen kannalta voimakkaan myönteistä. Työllisiä on nyt 40 000 enemmän kuin vaalikauden alussa, vaikka välissä on ollut historiallinen talouskriisi.

Ensi vuoden talousarviossa hallitus jatkaa ja vahvistaa työllisyystoimiaan. Valtiovarainvaliokunta tukee hallituksen linjaa. Kiitän myös valiokuntaa sen tekemistä lisäesityksistä ensi vuodelle. Monta alueelle tärkeää lisäystä sisältyy nyt valtiovarainvaliokunnan esitykseen. Erityisesti Satakunnan osalta haluan kiittää Huittisiin ja Harjavaltaan tulevista tiepanostuksista sekä Pyhäjärvi-instituutin ja alueen geoparkin saamasta rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden ja kilpailukyvyn kannalta on kriittistä tukea tulevaisuuden kestäväen kasvun edellytyksiä. Me emme voi enää hoitaa ja kasvattaa talouttamme nykyisellä tavalla, jotta myös tulevilla sukupolvilla olisi hyvinvointia. Budjettiesityk-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

sen keskeinen väline tulevaisuuden hyvinvointiin on kestävä kasvun ohjelma, jolla toimeenpannaan EU:n elpymisvälineen rahoitus. Kestävän kasvun ohjelma sisältää 1,2 miljardin euron panostukset vihreään siirtymään, digitalisaatioon, tutkimukseen, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, työllisyyteen sekä hoito- ja palveluvelan purkamiseen. Ohjelman panostuksilla rakennetaan pohja tulevalle kasvulle, joka on kestävää paitsi taloudellisesti myös sosiaalisesti ja ekologisesti.

Hoitovelka kasvaa koko ajan korkoa. Sen hoitaminen huomenna tulee kalliimmaksi kuin tänään. Siksi ensi vuoden budjetissa panostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoon pääsyn nopeuttamiseen. Perusterveydenhuollon hoitotakuuta tiukennetaan pysyvästi niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon on päästävä viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Koska koronaviruksen aiheuttaman hoitovelan suuruutta ei pystytä vielä tässä vaiheessa täysivaltaisesti arvioimaan, on erittäin tärkeää seurata tilannetta ja varautua myös lisätoimiin, joilla vältetään pitkäkestoisten ja pysyvien vaurioiden syntyminen.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta nostaa mietinnössään esille erityisesti lasten ja nuorten kokeman pahoinvoinnin, jonka vaikutukset saattavat olla pitkäkestoisia ja voivat näkyä vasta viiveellä. Tästä syystä on aivan erityisen tärkeää, että hallitus on päättänyt ottaa ensi vuoden budjetissa käyttöön — ensimmäistä kertaa koskaan — lapsibudjetoinnin. Lapsibudjetointi tekee näkyväksi lapsiin kohdistettavat taloudelliset voimavarat. Erityishuomiota kiinnitetään lasten yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumiseen ja haavoittuvassa asemassa olevien lasten tukemiseen. Koronan runtelemassa yhteiskunnassa päätöksiensä vaikutukset lapsiin on tärkeää oivaltaa. Alle 18-vuotiaisiin suoraan kohdistettavat valtion määrärahat ovat ensi vuonna reilut 7 miljardia. Lapsiin kohdistettavat määrärahat ovat kasvaneet joka vuosi tällä hallituskaudella, vaikka lapsi-ikäluokan osuus väestöstä on aleneva. Tämä on hallituksen tekemä arvovalinta. Lapsiin panostaminen on myös talouspoliittisesti järkevää, sillä niin säästetään kustannuksissa myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunta on korostanut tarvetta lapsibudjetoinnin kaltaiseen ilmiöpohjaiseen budjetointiin. Ilmiöpohjainen budjetointi voi parantaa päätöksenteon tietopohjaa, lisätä päätöksenteon johdonmukaisuutta ja tehostaa voimavarojen käyttöä. Lisäksi hallituksen ja hallinnon tilivelvollisuus kansalaisille vahvistuu ja läpinäkyvyys paranee. Ilmiöpohjaisen budjetoinnin lisäksi tarvitsemme yhä enemmän ylivaalikautista näkymää. Tarvitsemme lisää toimintamalleja, jotka auttavat hahmottamaan myös sitä, mistä olemme samaa mieltä, jopa ylivaalikautisesti. Erityisen tärkeää tämä on kestävä kehityksen ja kasvun kannalta. Yritykset tarvitsevat ennakoitavuutta muuttuvassa maailmassa.

Vielä lopuksi haluan nostaa esille eilen julkaistun THL:n ja Kelan tutkimuksen hälyttävät tulokset. Joka kolmas korkeakouluopiskelija kärsii ahdistus- ja masennusoireista. Myös tulevaisuusvaliokunnan budjettilausunnossa kiinnitimme erikseen huomiota siihen, että kestävä kasvun haasteena ovat ihmisten mielen hyvinvointi ja jaksaminen. Ensi vuoden budjetissa mielenterveyttä ja työkykyä vahvistaviin toimiin kohdennetaan 9 miljoonaa euroa osana kestävä kasvun ohjelmaa. Tämä on tärkeää mutta ei vielä riitä. Tarvitsemme ylivaalikautisen suunnitelman siitä, kuinka turvaamme Suomen kestävä kasvun tärkeimmän pääoman — inhimillisen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koskela.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

13.27 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Aluksi haluan kannattaa edustaja Junnilan tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Perussuomalaiset ovat jättäneet valtiovarainvaliokunnan mietintöön vastalauseen, johon sisältyy 254 lausumaehdotusta. Perussuomalaisten vaihtoehto on kansalaisten ostovoimaa parantava. Haluamme muun muassa kohtuullisuutta ilmastopolitiikkaan, malttia EU:n suurvaltakehitykseen ja mahdollistaa elämisen myös keskustojen ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Asioita on uskallettava laittaa tärkeysjärjestykseen, ja sitä me perussuomalaiset juuri täällä salissa teemme. Vastalauseemme lausumaehdotuksissa 90 ja 91 edellytämme, että hallitus torjuu EU:n liittovaltiokehityksen ja yhteisvastuiden kasvamisen. Päättyessämme keväällä EU:n elpymisvälineestä edellytyksenä oli paketin jääminen kertaluontoiseksi. Eduskunnan silloin hyväksymän valtiovarainvaliokunnan lausuman mukaan Suomi ei lähde toimiin, jotka muuttavat unionia epäsymmetriseksi tulonjakounioksi. Samoin eduskunta edellytti, että Euroopan unionin uusien varojen järjestelmän kehittäminen ei johda Suomen kokonaisveroasteen nousuun. Kysyisinkin hallitukselta nyt: pysyttekö päätöksessänne? Pahaa pelkään, että näin ei tule käymään — varsinkin kun Euroopassa tapahtuu kaiken aikaa kehitystä, joka on ristiriidassa täällä ilmaistun tahdon kanssa.

EU:n uusi sosiaalinen ilmastorahasto ei ainakaan tule vähentämään suomalaisten veronmaksajien maksutaakkaa, ja kaiken lisäksi se tulee kasvattamaan unionin sisäisiä tulonsiirtoja. Jos täällä hyväksytään rahasto, niin joudumme jatkossa tukemaan Ranskan, Espanjan ja Italian kaltaisia maita. Järjestely siirtää sosiaalipoliittista valtaa unionille. Eikö tämä ole kaiken järjen vastaista toimintaa? Lisäksi rahastoon kiinteästi liittyvä uusi päästökauppa puolestaan lisää suomalaisten liikkumisen ja asumisen kustannuksia, ja kansa maksaa tämänkin. Tässä ollaan nyt synnyttämässä sosiaalista ilmastorahastoa, joka tarkoittaa, että Suomi joutuu toimimaan vauraampien, mutta eriarvoisten maiden sosiaalitoimistona. Tämänkaltaisen kehitys pitää pysäyttää välittömästi, jos se on vielä mahdollista. Emme voi olla mukana tämänäntyppisessä toiminnassa.

Edessä on Ranskan EU-puheenjohtajuuskausi, joka alkaa nyt tammikuussa, ja Ranskan presidentti Emmanuel Macron on jo esittänyt siitä linjauksia, jotka ovat erittäin huolestuttavia Suomen kannalta. Macron on väläyttänyt uuden elpymispaketin mahdollisuutta sekä velkakurisäännösten uudistamista. Pysyvästä elpymisvälineestä ovat puhuneet myös ajatuspajan Centre for European Reform tutkijat. Näistä aiheista keskustellaan maaliskuun huippukokouksessa. Siellä Suomella pitää olla selkärankaa sekä johtajuutta, ja Suomelle ja oikeastaan koko unionille haitallista kehitystä on uskallettava vastustaa. Meidän resursseimme eivät tule kestäämään tätä nykyistä puhumattakaan syvemmästä integraatiosta.

Arvoisa puhemies! En voi olla puuttumatta tässä yhteydessä tähänhetkiseen maaseudun ja maatalouden vakavaan kriisiin. Nousevat polttoaine- ja lämmityskustannukset hankaloittavat kohtuuttomasti elämää maaseudulla. Olemmekin esittäneet veronalennuksia polttoaineille ja lämmityspolttoaineille. Haluamme myös tukea maaseudun työtä ja yrittäjyyttä, jota hallitus on taitamattomalla politiikallaan vaikeuttanut, ehkä parhaana huonona esimerkkinä turvetuotannon nopeutettu alasajo, joka uhkaa myös energiaomavaraisuuttamme. Edellytämme hallituksen ryhtyvän toimiin, joilla turpeen energiakäyttö voidaan turvata.

Nyt pitää puolustaa kotimaista maataloutta. Maataloustuottajien tulotaso on varmistettava, ja alkutuottajan on saatava työstään hänelle kuuluva korvaus. Meillä on nyt edessämme omavaraisuuden ja huoltovarmuuden kriisi. Edellytämme, että hallitus toimii siten, että

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Suomen maa- ja elintarviketaloudessa turvataan kaikissa oloissa oman kansan tarvetta vastaava tuotanto keskeisistä tuotteista. Tämä toteutetaan parhaiten kansallisella tuella, joka vähentää samalla viljelijöiden hallinnollista taakkaa sekä hallintomenoja. Omassa vaihtoehtobudjetissamme olemme esittäneet myös 70 miljoonaa maaseudun elinvoimaisuuden edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen keinot eivät riitä nykyisiinkään työllisyys- ja taloustavoitteisiin pääsemiseksi puhumattakaan siitä, että nykytavoitteet karkaavat alta kiihtyvällä vauhdilla erityisesti hallituksen velkaantumispolitiikan takia. Kuten ministeri Saarikko on aikaisemmin todennut, nyt on otettu lasten säästöpotkun käyttöön. Näinkö hallitus aikoo ratkaista Suomen ongelmat, jättämällä pyykinpesun tuleville hallituksille sekä lapsillemme ja lastenlapsillemme? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Martinen poissa. — Edustaja Kiviranta.

13.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On tietysti luonnollista, että talous on kasvanut nopeasti koronan aiheuttaman jyrkän laskun jälkeen, kun patoutunut kysyntä on parantanut liiketoimintaa monella alalla. Näin on aina taloushistoriassa tapahtunut taloutta lamauttaneiden poikkeusilmiöiden jälkeen. Samoin on luonnollista, että kasvuvauhti hidastuu patoutuneen kysynnän purkautumisen jälkeen. Lisäksi koronatilanne aiheuttaa edelleen epävarmuustekijöitä. Omikronmuunnos saattaa olla rokotteille immuunimpi ja leviää lisäksi aiempia variantteja helpommin. Erittäin tärkeä merkitys on sillä, aiheuttaako omikron mahdollisesti deltaa harvemmin vakavia oireita. Tämä yhdistettynä rokotesuojan tehokkuuteen ratkaisee sen, kuinka suurta haittaa koronavirus vielä aiheuttaa taloudellemme.

Teollisuuden tuotanto-odotuksetkin ovat muuttuneet aikaisempaa maltillisemmiksi maailmantalouden nopeimman kasvupyrähdysen jäätyä taakse. Teollisuuden suhdannenäkymät ylittävät silti edelleen pandemiaa edeltäneen vuoden 2019 tason. Myös teollisuuden tilauskanta ylittää selvästi pandemiaa edeltäneen normaalitason ja on nyt korkeimmillaan sitten vuoden 2007. Tämä on tietysti erittäin positiivista.

Tärkeimmät talouskasvua rajoittavat tekijät sekä Suomessa että maailmalla ovat tuotannon pullonkaulat ja energian kallistuminen. Näiden tekijöiden ja koronakriisin takia on tärkeää, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin, vaan vauhditetaan hallituksen linjaamien toimien mukaisesti taloudellista aktiviteettia myös vuonna 2022.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina on huolta herättänyt myös inflaatio ja sen kiihtyminen. Kansainvälinen hintojen nousupaine aiheutuu muun muassa raaka-aineiden hintojen kohoamisesta sekä tarjontaa suuremmasta kysynnästä talouden uudelleen avautumisen jälkeen. Inflaatio on kuitenkin edelleen EKP:n asettaman uuden tavoitteen — keskimäärin 2 prosenttia — puitteissa. Keskuspankit ovatkin toistaiseksi suhtautuneet inflaatiokehitykseen maltillisesti, eikä rahapolitiikan kiristämistä ole ainakaan ihan heti vielä näköpiirissä. Kasvava inflaatio lisää kuitenkin talouteen ja velan hallintaan liittyviä riskejä.

Arvoisa puhemies! Valtion nettolainanotoksi arvioidaan noin 7 miljardia euroa vuonna 2022. Valtion velan määrän arvioidaan olevan vuoden 2022 lopussa noin 144 miljardia euroa, mikä on 55 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Koska valtion nettovelanotto jää budjetoitua pienemmäksi, on valtion ja koko julkisen talouden velkasuhteen taso

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

noin 3,5 prosenttiyksikköä matalampi kuin valtiovarainministeriön syksyn talousennusteessa arvioitiin.

Takausten huomattava kasvu muodostaa riskin julkiseen talouteen. Takausvaltuudet ovat nousseet osana varsinkin yrityksille kohdistettuja tukitoimia. Riskejä lisää myös takausvastuiden keskittyminen tietyille toimialoille ja yrityksille. Vastuiden mittava laukeaminen kasvattaisi julkisia menoja ja kasvattaisi jälleen velkasuhdetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne poissa. — Ledamot Biaudet.

13.37 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Merkillisiä aikoja, kun puhumme täällä aivan vain melkein keskenämme.

Finland har internationellt förbundet sig till att uppnå FN:s hållbarhetsmål, som är fastslagna i Agenda 2030, både nationellt och internationellt. Jämställdheten mellan könen och flickors och kvinnors ställning i våra samhällen är förutom ett av dessa mål en förutsättning för bra samhällsutveckling både ekonomiskt, socialt och ekologiskt, men det är också rätt ur människorättsynvinkel. Därför är det absolut nödvändigt att även budgeten, precis som även olika ekonomiska och sysselsättningspolitiska beslut, varje gång granskas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Kvinnor utgör hälften av befolkningen, men ändå påverkar våra beslut inte kvinnor och män alltid på samma sätt. Till exempel under den föregående regeringens tid riktades sysselsättningsåtgärderna alltför ensidigt till förmån för så kallade manliga branscher. Under denna regering har pandemin drabbat oss ekonomiskt till synes utan diskriminering, men på grund av en oerhört könssegregerad arbetsmarknad har kvinnor drabbats särskilt hårt både genom förlorad inkomst och genom vårdbranschens hårt ansatta arbetsmiljö. Naturligtvis behöver alltså även alla beslut som påverkar sysselsättningen analyseras med könsbrillorna på.

Koronavelan lisäksi meidän on seuraavina vuosina löydettävä keinot parantaa julkisen sektorin, ennen kaikkea varhaiskasvatuksen ja hoiva-alojen, työolosuhteita. Voisiko lyhyempi työviikko itse asiassa nostaa tehokkuutta, vähentää uupumisia ja houkutella henkilöstöä? Mitkään sote-uudistukset eivät auta, jollei johtaminen ja omiin työoloihin vaikuttaminen muutu paremmaksi.

Jämställdhetspolitiken är ingen nisch eller politik på sidan om. Jämställdhetsfrågorna är genomgripande och finns närvarande inom alla sektorer. Då regeringen i kväll diskuterar en hållbar ekonomi är det av största vikt att även aktivt hitta lösningar till varför kvinnors arbete värderas mindre än männens, hur den obalanserade fördelningen av vårdansvaret i familjen och i samhället leder till att kvinnors karriärer stoppas av glastak och kvinnors kunnande förblir underutnyttjat inom ledarskap, teknologi och innovationer. Familjeledighetsreformen för oss ett steg framåt men är ingen garanti eftersom familjernas beslut fortfarande så starkt påverkas av stereotypa attityder inom arbetslivet.

Niin paljon enemmän, arvoisa puhemies, on tehtävissä tasa-arvon saavuttamiseksi myös maailmassa. Elämme tällä hetkellä haastavia aikoja, kun naisten vapauksia ja oikeuksia

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

vastustetaan, kun pandemia on lisännyt naisten ja lasten äärimmäistä köyhyyttä ja esimerkiksi lapsiavioliittojen ja pakotettujen avioliittojen määrä ja naisiin kohdistuva väkivalta on lisääntynyt. Uskon, että maailma nyt odottaa meiltä vahvaa vaikuttamista. Koskaan eivät Suomen naiset ja tasa-arvobrändi ole saaneet niin suurta myönteistä huomiota kuin nyt pääministeri Sanna Marinin johtamalla naisjohtajien viisikolla. Meidän tulee vastata maailman naisten kutsuun — tästä meitä muistutti Nobelin rauhanpalkinnon saajan Nadia Muradin Suomen-vierailu. Murad muistutti meitä siitä, miten turvallisuuspolitiikka ei takaa rauhaa, jollei se turvaa myös naisten rauhaa ja vapautta elää vapaana väkivallasta.

Pitämällä kiinni kehitysyhteistyön 0,7 prosentin lupauksesta sekä edistämällä aktiivisesti ihmisoikeuksia ja naisten ja tyttöjen oikeuksia kaikissa kansainvälisissä suhteissa voimme parantaa myös tätä. Tässä työssä kansalaisjärjestöjen työ on korvaamatonta. Kansalaisjärjestöjen verkostot vaikuttavat laajasti ihmisten asenteisiin, lisäävät tasa-arvo-osaamista ja toimivat myös tukena laajalle kansalaiskeskustelulle ja osallistumiselle. Tasa-arvotyön mallimaassa ei kuitenkaan vielä ole turvattu tasa-arvotyötä tekevien naisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia kestävästi. Olemme kuitenkin iloisia siitä, että eduskunta nyt kolmatta vuotta peräkkäin on ilmaissut vahvan tukensa kolmelle jo yli 110 vuotta tasa-arvotyötä tehneelle isolle kattojärjestölle.

Myös eduskunnan tasa-arvoneuvoston keräämän tiedon mukaan tasa-arvo-osaamisen asiantuntijuutta tutkijoissa tai naisjärjestöissä ei ole erityisesti valiokunnissamme haettu. Se asia on toivottavasti nyt korjaantumassa. Olen myös iloinen siitä, että me seuraamme tulevaisuudessa, miten naisten äänet kuuluvat, kun eduskunnan keskusteluita käydään. Historiallisesti meillä juuri naisten äänet yli puoluerajojen ovat olleet sosiaalisten uudistusten moottoreita. Jos missään, niin juuri meillä hallituksen politiikka hakee yhteistyössä vahvaa toimintakykyä [Puhemies koputtaa] ja kykyä ratkaista yhteisiä haasteitamme, lähellä ja kaukana. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Lindén.

13.43 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Kuuntelin äsken tässä salissa äskeisen edustajakollega Biaudet’n puheenvuoron ja kiitän siitä. Se oli aivan erinomainen puheenvuoro, ja otan näin spontaanisti niin sanotusti pallosta kopin. Meillä oli eilen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa erään näihin tartuntatautilakeihin liittyvän lakiehdotuksen kuuleminen, ja kiinnitin huomiota siihen, että 18 asiantuntijasta, jotka edustivat korkeaa asiantuntemusta ja myös keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, 16 oli naispuolisia edustajia ja kaksi oli miehiä, niin että ainakin tällä sektorilla naisten osuus on kyllä erittäin voimakas ja selkeä.

Meillä oli hyvin kiivas debatti tuossa hetki sitten, ja ihan tarkoituksella ajattelin ottaa nyt tässä täysistuntopuheenvuorossani hieman eri kantilta tätä asian käsittelyä. Tämä alku voi kuulostaa jopa vähän epäpoliittiselta — jos täällä mikään on epäpoliittista.

Valtion budjetti on hyvin mielenkiintoinen asiakirja, hieman vaille 65 miljardia euroa, ja sehan jakaantuu määrärahapuolella 15 pääluokkaan ja ne edelleen 85 lukuun ja ne taas 433 momenttiin, eli siis 433 menomomenttia. Niistä 15 suurinta muodostaa 60 prosenttia kaikista valtion budjetin menoista. Laskin sieltä tämän yhteensä jokin aika sitten. Käytännössä nämä 15 ovat sama asia kuin yli miljardin euron suuruiset määrärahamomentit.

Nyt kun katson esimerkiksi keskustelua ja vaihtoehtobudjetteja, niin hyvin vähän itse asiassa näihin kaikkein suurimpiin esitetään mitään muutoksia. Me käymme sinänsä hyvin

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tärkeää keskustelua 20 miljoonan tai tämän suuruusluokan asioista, mutta jos me nyt katsomme niitä suurimpia, niin täällä on valtionosuus kuntien peruspalveluihin 7,9 miljardia, sitten on valtion maksamat eläkkeet 4,9 miljardia, sitten on valtionosuus kansaneläkkeisiin 3,8 miljardia ja niin edelleen. Näistä itse asiassa tämä budjetin suuri enemmistö muodostuu.

No, tässä puheenvuorossani ei ollut ensisijaisesti tarkoitus nyt lähteä arvostelevaan opposition vaihtoehtobudjetteja, mutta kun katsoin tässä tarkemmin esimerkiksi perussuomalaisten vaihtoehtobudjettia, niin vaikka sieltä laskee kaikki muutokset yhteensä, niin ne muodostavat itse asiassa 1,5 prosenttia koko tästä valtion budjetista. Ja kun suhteutan tätä 1,5:tä prosenttia niihin äänenpainoihin ja voimakkaaseen kritiikkiin ja jopa hyvin värikkäisiin sanontoihin, joita täällä on käytetty, niin jotain tiettyä suhteettomuutta olen siitä löytävinäni.

Mutta mennäksemme sitten ihan näihin kansantalouden taustalukuihin: Meillähan viime vuonna bruttokansantuote koronan takia aleni 2,9 prosenttia. Tänä vuonna pystyimme korjaamaan sen kansantaloudessa jo lokakuuhun mennessä, ja käytännössä tämän vuoden bkt:n kasvuksi tulee muodostumaan 3,3 prosenttia, ja ensi vuodelle on ennustettu 2,9 prosenttia, joka sitten vuonna 23 olisi pienempi eli 1,4 prosenttia. No, mitä nyt sitten uusin virusmuunnos, omikronmuunnos, josta esimerkiksi edustaja Kiviranta erinomaisessa puheenvuorossaan edellä puhui, tulee vaikuttamaan ja on jo vaikuttanut jossain määrin näihin kasvuennusteisiin? Meillä taas hyvin tärkeä lukusarja, työllisyysaste, tällä hetkellä on korkeampi kuin se on ollut tilastointihistorian aikana kertaakaan. Pitää tietenkin verrata aina samaa kuukautta edellisiltä vuosilta tai tietenkin sitten koko vuoden trendilukua, mutta lokakuun, joka on tuorein luku, työllisyysaste Suomessa oli 72,3 prosenttia, ja kaksi vuotta sitten eli lokakuussa vuonna 2019 ennen koronapandemian alkua se oli 71,3 prosenttia ja lokakuussa 2018 se oli 70,7 prosenttia, eli me olemme nyt korkeammalla työllisyysasteella.

Sitten jos katsotaan veroastetta, eli verotus ja sosiaaliturvamaksut yhteensä, niin ensi vuoden budjetissa on arvioitu, että se on 42,1 prosenttia, joka on prosenttiyksikön alhaisempi kuin tämän vuoden arvioitu 43 prosenttia. Eli huolimatta siitä, että meillä on alijäämäinen budjetti ja meillä on suuria rakenteellisia kysymyksiä, niin kuin tietysti kaikilla muillakin mailla, niin Suomen kansantalouden iso kuva on kuitenkin kohtuullisen hyvä, ja toivoisin tämän näkyvän myös tässä budjettikeskustelussa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Junnila.

13.48 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Biaudet puhui aiemmin hyvin naisten oikeuksista ja mainitsi muun muassa Nadia Muradin, joka on kirjoittanut erittäin koskettavan kirjan kokemuksistaan. Naisten oikeuksia on tosiaan täysin välttämätöntä puolustaa, mutta keskuudessamme on edelleen sellaisia valtioita, jotka eivät näitä sitten puolustakaan siinä tilanteessa, kun on kysymys islamista ja sen vaikutuksista. Nimittäin vaikka Murad oli täällä eduskunnassa ja poseerasi edustajien ja ministerien kanssa iloisesti, esimerkiksi Kanada kielsi hänen kirjansa julkaisun islamofobiaan vedoten. Ja ettei se jäisi epäselväksi, niin naisten oikeuksien tulee ajaa islamistien oikeuksien edelle.

Täällä aikaisemmin myös edustaja Kiviranta piti hyvän ja syväluotaavan puheen valtiontaloudesta, ja hän mainitsi muun muassa kotitalouksien tilanteesta. Nythän todella on niin, että kotitalouksien säästöt ovat tässä pandemian aikana itse asiassa korkeammalla ta-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

solla kuin koskaan aikaisemmin, ja se antaa jonkinasteista piristysruisketta sitten, kun tämä kulutus tästä kokonaisuudessaan aukeaa, nimittäin tietenkin koronapandemian aikana kulutus ei ole ollut normaalilla tasolla rajoituksista ja muusta johtuen. Mutta edelleen meidän on huomioitava myös se, että vastaavasti kotitalouksien velkaantuneisuus on myös korkealla tasolla ja erityisesti lyhytaikaisten luottojen osalta tilanne on erittäin huolestuttava. Eli nämä ovat jossakin määrin ristiriidassa, ja sen vuoksi moni kotitalous on oikeasti aika pahassa jamassa.

Jos mennään sitten perussuomalaisten jättämään 31-sivuiseen vastalauseeseen. Aiemmin kuvasin sitä yleisellä tasolla, mutta otan täältä muutamia lausumaehdotuksia esimerkiksi siitä, mitä perussuomalaiset haluavat.

Olemme esimerkiksi ehdottaneet, että hallitus luopuisi liian kunnianhimoisesta kansallisesta ilmastostrategiasta, jotta maan hintakilpailukyky ei heikkenisi tarpeettomasti, kotitaloudet eivät köyhtyisi ja päästöt eivät kasvaisi globaalisti hiilivuodon myötä.

Lisäksi haluamme, että eduskunta edellyttää, että julkisen talouden kestävyyttä vaarantava sekä turvallisuus- ja syrjäytymisongelmia aiheuttava maahanmuutto minimoidaan luomalla maahanmuuttopolitiikkaan selkeät ja tavoitteelliset kriteerit Suomeen muuttamisen ja sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksille.

Edelleen haluamme, että hallitus turvaa pieni- ja keskituloisten kotitalouksien ostovoiman energiahintojen nousun huomioiden. Tuossa aiemminhan tästä käytiin värikästä keskustelua.

Mitä sitten tulee EU:n suuntaan, meillä on valtiovarainvaliokunnassa mietintöön 4/2021 kirjattu, että hallitus ei sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan, eikä hyväksy sellaisia uusia omien varojen järjestelmiä, jotka nostaisivat Suomen kokonaisverorasitetta. Tätä kyseistä mietintöähän ei täällä oikeastaan ole noudatettu, ja me haluamme, että eduskunta edellyttää, että hallitus kunnioittaa tältä osin eduskunnan tahtoa.

Luen vielä meidän vastalauseemme epäluottamusehdotuksen: ”Hallituksen talouspolitiikka kasvattaa vastuuttomasti valtion menoja ja vastuita tavalla, joka ei edistä suomalaisten kestävästä hyvinvointia. Tulevaisuuden työllisyyttä ja osaamista vahvistavat uudistukset ovat jääneet tekemättä. Talouskasvua pitkällä aikavälillä kohentavia toimia ei ole esitetty. Pieni- ja keskituloisten ostovoiman kohentamiseksi ei ole tehty toimenpiteitä. Ilmastotoimien vaikutus on kasvattanut ja tulee edelleen kasvattamaan asumisen ja autoilun kustannuksia. Lisäksi metsäpolitiikkamme on lipumassa kansallisista käsistä, ja keskeinen vienniteollisuutemme tukijalka on siten uhattuna. Sen vuoksi eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut kansallisten etujen puolustamisessa sekä taloudenhoidossa eikä nauti eduskunnan luottamusta.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Virolainen.

13.54 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa puhemies! Suomi on monella mittarilla maailman parhaimpia maita, ja taidamme olla jopa maailman onnellisin maa. Silti meidän on tunnistettava ja tunnustettava realiteetit, joissa elämme. Käsittelyssä on hallituksen ensi vuoden budjetti, ja keltaista kirjaa lukemalla voi todeta, että työllisyysasteemme on pohjoismaisessa vertailussa alhainen, tuottavuuskehityksemme olematon ja investoinnit turhan vaatimattomat.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

On aivan selvää, että meidän on pitänyt keskittyä kulunut vuosi koronan hoitoon, ja oletettavasti se jatkuu vielä tulevanakin vuonna. Valtiovarainministeri Saarikko totesi aiemmin päivällä, että koronan hoito on parasta taloudenhoitoa. Varmaan näin on, mutta muistutan kuitenkin, että budjettikirjasta löytyy näkymä kasvavasta velkavuoresta, yhä liian suuresta 8 miljardin kestävyysvajeesta ja hidastuvasta kasvunäkymästä. On aivan ilmeistä, että huoli hyvinvointipalveluiden tulevaisuudesta vain kasvaa. En malta olla muistuttamatta edesmenneen arvostetun kollegamme lausahduksesta: ”Vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä.” Kun haluamme huolehtia kaikkein heikoimmassa asemassa olevista, on meidän keskityttävä julkisen talouden tasapainoon. Se on ainoa tapa varmistaa, että meillä on jatkossakin maailman paras koulu ja toimiva terveydenhoito kaikille.

Työvoiman supistuminen aiheuttaa meille lisävaikeuskertoimia, sillä kun työkäisten määrä ei enää kasva, on tuottavuuden kasvu entistäkin tärkeämpi talouskasvun mahdollistaja. Siksi olen erittäin tyytyväinen eilen julkistettuun parlamentaarisen työryhmän yhteisymmärrykseen, että jatkossa tki-panostukset nostetaan 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Se ei kuitenkaan näy ensi vuoden budjetissa, mutta en silti ryhdy mätkimään hallitusta tässä asiassa.

Hallitus on luvannut ohjelmassaan, että haluamme lopettaa elämisen tulevien sukupolvien kustannuksella. Tuoreena isoäitinä huomaan vahtivani kestävän talouden ratkaisuja haukan lailla. Hallituksen vastuuttomalle velkavetoiselle taloudenpidolle on vaihtoehto, ja se on kokoomuksen vastaus, työ ja yrittäjäys. Luonnollisesti tavoittelemme pohjoismaista työllisyysastetta eli 80 prosentin tasoa. Omassa vaihtoehdossamme esitämme keinot yli 100 000 työllisen saamiseksi. Me haluamme poistaa kannustinloukkuja, toteuttaa ansiosidonnaisen porrastuksen, laajentaa paikallista sopimista, vahvistaa työvoimapalvelujen resursseja ja mahdollistaa myös nopean pääsyn matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden piiriin.

Arvoisa herra puhemies! Osaajapula on valitettava tosiasia. Kotimaiset tekijät eivät enää riitä. Siksi osaajien houkuttelemiseksi on tehtävä paljon nykyistä enemmän. OECD:n osaamista koskevassa houkuttelevuusindeksissä Suomi ei ole 35 houkuttelevimman maan joukossa. Ei ole selvää, että Suomi selviää muuttovoittajana osaajien maailmanlaajuisessa muuttoliikkeessä.

Osaamisperusteisen maahanmuuton kasvattaminen ei ole yksinkertaista, sillä osaajista käydään maailmanlaajuista kilpailua. Uusia innovatiivisia ratkaisuja on todellakin etsittävä, esimerkiksi uudistettu koulutustason, osaamisen ja työhistorian perusteella myönnettävä työnhakuviisumi, jonka puitteissa on mahdollista etsiä ja tehdä töitä sekä käynnistää yrittäjätoimintaa. Työvoimapulaan vastaamiseksi meidän on houkuteltava Suomeen myös nykyistä enemmän opiskelijoita. Toistaiseksi ulkomaiset opiskelijat ovat jääneet Suomeen kohtalaisen hyvin, mutta kansainvälisten opiskelijoiden kokonaismäärä on ollut vähäinen.

Työperäisen maahanmuuton helpottamisessa on kyse myös muuttamisen helppoudesta. Lupaprosesseja on nopeutettava, ammattipätevyyksiä on hyväksyttävä nykyistä laajemmin, verotusta kevennettävä, ja erityisesti perheenjäsenten työllistymistä on edistettävä. Myös kansainvälisten päiväkotien ja koulujen lisääminen on työlistalla. Suomen Startup-yhteisö ry:n tekemän, työvoiman saatavuutta selvittäneen kyselyn mukaan suurin pullonkaula kansainvälisissä rekrytoinneissa on englanninkielisten koulupaikkojen puute. Laadukkaan koulutuksen tarjoaminen on globaalissa osaajakilpailussa keskeisin vetovoimatekijämme.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Suomen talouskasvu lähtee työstä ja yrityksistä. Ne luovat Suomeen tulevana vuosina lisää työpaikkoja, innovaatioita, verotuloja ja vaurautta — uusia wolteja. Koronan jälkeen uusilla, vihreää teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja tarjoavilla yrityksillä on keskeinen merkitys. Ilmastomuutoksen torjuminen tehdään käytännössä yrityksissä. Ne tarjoavat uuteen teknologiaan perustuvia ympäristöystävällisempiä tuotteita ja keinoja hiilidioksidin talteenottoon. Myös pääomasijoittajat tiedostavat tämän. Sijoittajat metsästävät jatkuvasti vihreässä siirtymässä tuottoisia kasvualustoja. Suomen esimerkit hiiltä sitovasta biohiilestä, akkukierrätyksestä, satelliittidatan hyödyntämisestä viljelyn tukena, kvanttilaskennasta, bioteknisestä ruoantuotannosta [Puhemies koputtaa] ja autonomisista ajoneuvoista ovat esimerkkejä siitä potentiaalista, mitä Suomella on annettavaa maailmalle.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna suomalaiset kasvuyritykset keräsivät lähes miljardi euroa kasvurahoitusta. Toivon hallitukselle ja koko eduskunnalle viisautta työskennellä sellaisen ympäristön suhteen, että me saamme näitä uusia innovatiivisia yrityksiä ja sitä kautta työpaikkoja ja hyvinvointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kosonen poissa. — Edustaja Soinikoski.

14.00 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Vuoden 2022 talousarvio on ilmasto-budjetti. Näin voi perustellusti sanoa, sillä ensi vuoden budjetissa panostetaan yli puolella miljardilla eurolla puhtaisiin ratkaisuihin ja ilmastomuutoksen torjuntaan. Talousarviossa luomme puitteet reilulle muutokselle, jossa kaikki pysyvät muutoksen mukana riippumatta sosioekonomisesta taustasta tai asuinpaikasta. Reilu muutos luo kestävän kasvun edellytyksiä niin elinkeinoelämälle kuin kansalaisille. Ensi vuonna lisäämme esimerkiksi 450 miljoonaa euroa erilaisiin energiatukiin ja 35 miljoonaa euroa öljylämmityksestä luopumiseen pientaloissa ja kuntakiinteistöissä. Näillä toimilla mahdollistamme vihreän siirtymän ihan jokaiselle yritykselle ja kansalaiselle Suomessa.

Ensi vuoden budjetti antaa rakennuspalikat luoda yhdenvertaista ja hiilineutraalia Suomea, joka toimii ilmastomuutoksen torjunnan eturintamassa. Tulevaisuudessa pärjäävät ainoastaan ne toimijat, jotka ovat kyenneet muuttamaan toimintansa ilmastolle kestäväan muotoon. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on Suomen kilpailuvaltti.

Arvoisa puhemies! Lähes koko hallituskautta on varjostanut koronapandemia, joka on vaikuttanut globaaliin talouteen, terveyteen ja hyvinvointiin. Kun tilannettamme peilaa tähän poikkeukselliseen aikaan, voi todeta hallituksen onnistuneen hyvin niin koronaviruksen torjunnassa kuin talouden elvyttämisessä koronan raunioilta. Toimien onnistumisesta kertoo se, että talouden ennustetaan kasvavan jopa yli 3 prosenttia ensi vuonna. Kasvun suurimmaksi hidasteeksi näyttääkin koituvan työvoimapula. Tilanteen helpottamiseksi hallitus on päättänyt tehdä nopeita toimia, joilla helpotetaan esimerkiksi ulkomaisen työvoiman saatavuutta ja työperäisen maahanmuuton sujuvuutta. Tällä helpotetaan akuuttia osaajapulaa ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa.

Ensi vuonna iso rooli Suomen taloudessa tulee olemaan myös kestävän kasvun ohjelmalla, jonka kautta kanavoituu yhteensä 1,2 miljardia euroa. Ohjelmalla luodaan raamit vihreälle siirtymälle, mutta luodaan myös työpaikkoja. Kestävän kasvun ohjelma on osoitus siitä, että työpaikat ja ilmastopolitiikka eivät ole vastakohtia toisilleen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Vaikka olemme päässeet hyvälle kestävän kasvun uralle, ei tässä vaiheessa ole syytä tehdä lukkojarrutusta velkaantumisessa. Oppositio jaksaa muistuttaa hallituksen velkaantumistahdista, mutta on hyvä muistaa, että ensi vuonna otamme peräti 7,5 miljardia euroa vähemmän velkaa kuin tänä vuonna. Hallituksen velanotto on siis kaukana holtittomasta. Perustellusti voidaan myös kysyä, että jos velkaantumista jarrutetaan esitettyä voimakkaammin, kuten kokoomus ehdottaa, niin ketkä olemme valmiita jättämään rannalle. Koronapandemia on lisännyt hyvinvointieroja ja nuorten pahoinvointia. Tässä tilanteessa meillä ei ole yksinkertaisesti varaa kasvattaa hyvinvointivelkaamme. Sen sijaan hallitus esittää ensi vuodelle lukuisia toimia, joilla edistetään yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia. Hoito- ja palveluvelan purkamiseen esitetään lisärahoitusta 125 miljoonaa euroa, ja budjetista lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistetaan suoraan peräti 7 miljardia euroa. [Puhemies koputtaa] Näillä toimilla rakennetaan lapsiystävällistä Suomea ja vahvistetaan lasten ja lapsiperheiden yhdenvertaisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Yrttiaho.

14.03 Johannes Yrttiaho vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tähän talousarvioon ei voi olla ollenkaan tyytyväinen. Siinä osoitetaan puolitoista miljardia, 1 500 miljoonaa, F-35 A -hävittäjiin eli käytännössä amerikkalaiselle aseyhtiö Lockheed Martinille.

Marinin hallitus päätti viime perjantaina ostaa 64 F-35:tä nykyiset Hornetit korvaaviksi koneiksi. Eduskuntahan myönsi joulukuussa 2020 hallitukselle tähän tilausvaltuuden asiasta kuitenkin juuri mitään tietämättä. Päätös syntyi äänestyksen jälkeen. Hävittäjäkaupan hinta on 10 miljardia euroa lisättynä käyttö- ja ylläpitokuluilla sekä indeksin muutoksilla, joiden määrää ei tiedetä.

Hallitus päätti ostaa koneet, joita Yhdysvallat itse pitää toivottomana rahareikänä. Kongressin puolustusasioiden komitean puheenjohtajan, edustaja Adam Smithin sanoin rotankolona, johon rahan heittäminen pitää saada loppumaan. Ja niinhän Yhdysvallat toimii: se tukkii tuota liittovaltion budjetin rahareikää eurooppalaisten maiden, mukaan lukien Suomen, veronmaksajien rahoilla. Samalla se rakentaa F-35:t hankkivien maiden kustannuksella omaa ilmavoimaansa Euroopassa ja Pohjolassa.

Yhdysvaltain valtiontalouden tarkastusvirasto GAO on toistuvasti raportoinut isoista ongelmista, joita F-35-hankkeeseen on liittynyt nimenomaan käyttö- ja ylläpitokulujen suhteen. Suomen VTV on vaatinut niin ikään avoimuutta ja selvyyttä hävittäjien käyttökuluihin ja uudisti vaatimuksensa tuoreeltaan hallituksen perjantaisen hankintapäätöksen jälkeen.

F-35-hävittäjien käyttö- ja ylläpitokustannukset ilmoitetaan Suomessa noin 250 miljoonaksi euroksi vuositasolla. 30 vuodessa siitä kertyisi päivitysten kanssa 10 miljardia. Tämä tullaan kuitenkin ylittämään. Nimittäin kaikissa muissa Euroopan maissa, jotka ovat viime vuosina ostaneet hävittäjiä, erityisesti amerikkalaisten koneiden käyttö- ja ylläpitokustannukset on arvioitu huomattavasti korkeammiksi.

Esimerkiksi Hollannissa Ilmavoimat raportoi maan parlamentille, että vain 46:n F-35:n kulut olisivat noin 570 miljoonaa euroa vuodessa, siis reilusti kaksi kertaa enemmän kuin Suomessa, vaikka konemäärä on selvästi pienempi. Tästä voi laskea, että Hollannissa yhden koneen käyttökulu on 12,5 miljoonaa vuodessa. Tällä matikalla Suomessa käyttökulut 64 koneesta olisivat 793 miljoonaa vuodessa. Miten Suomi voi selviytyä kolme kertaa halvemmalla kuin Hollanti?

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

On täysin hämärän peitossa, kuinka monta kymmentä miljardia tämä hallituksen perjantainen päätös lopulta Suomelle maksaa. Luulisi hälytyskellojen soivan eduskunnassakin, mutta ei. Kun täällä paheksutaan julkisia menoja ja velkaantumista, olennaisin valtiontaloudellinen järjestömyys jätetään kokonaan käsittelemättä.

On selvää, että nämä hävittäjärahat ovat pois monista tärkeistä kohteista tulevana vuosi- ja vuosikymmeninä: hyvinvointialueiden rakentamisesta, koulutuksesta, kuten toisen asteen oppivelvollisuusudistuksesta, sekä tutkimuksesta — juuri niistä kohteista, joita hallitus on sanonut haluavansa edistää.

Hävittäjähankkeen taloudellista järjestömyyttä alleviivaa vielä se, että nykyiset Hornetit vaihdetaan ennen aikojaan. Kun Hornetit hankittiin, lähtökohtana oli, että kullakin koneella voidaan lentää noin 6 000 tuntia. Sen myös valmistaja lupaa. Nyt Puolustusvoimat väittää, että koneet on ajettu elinkaarensa loppuun jo 4 500 tunnin kohdalla, siis neljäsosa käyttöajasta jää käyttämättä. VTT:nkin mittausten mukaan Hornetit kestävät hyvin 2040-luvulle saakka. Neljäsosa Hornet-kaupan rahoista hävitään, kun neljäsosa lentotunneista jää lentämättä. Huomattava on vielä, että emme vieläkaan tunne Hornet-kaupankaan kaikkia kuluja.

Hävittäjähankinnan tavoitteena on syventää Suomen liittolaisuutta Yhdysvaltoihin. Kaikki F-35:t kytketään ALIS-tietojärjestelmään, eli amerikkalaisilla on koko ajan reaaliaikainen kuva konetta käyttävien maiden lennoista. Koneet ovat käytännössä osa Yhdysvaltojen ilmavoimaa Pohjolassa. Ratkaisut tehdään käytännössä eduskunnan ohi tai sille puutteellista tietoa antaen valtiontaloudesta välittämättä, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ledamot Norrback.

14.08 Anders Norrback r: Tack! Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani kiittää hallitusta ja valtiovarainvaliokuntaa hyvästä työstä, jota on tehty budjetin parissa.

Kuten hyvin tiedämme, Suomen velkaantuminen huolettaa monia. Poikkeusaika ja koronataistelu ovat johtaneet siihen, että aiemmin sovituista menokehyksistä on jouduttu joustamaan. Kriisin yli pääsemisessä menokuuri ei olisi ollut onnistunut. Pandemia on aiheuttanut suuria ongelmia osalle yrityksistä ja kotitalouksista. Kärsimys olisi ollut vielä suurempaa, jos elvytystä ja menolisäyksiä ei olisi tehty.

Ärade talman! Som de flesta av oss är överens om måste vi börja balansera vår ekonomi så att inkomsterna och utgifterna är i bättre balans. Att ändra trenden i ett skede där vi själva har möjligheter att prioritera vilka åtgärder vi måste göra för att få bukt när det gäller balansen ligger i allas vårt intresse. En välskött ekonomi är den bästa garantin för ett lands suveränitet i det långa loppet. Eller som en tidigare svensk statsminister, Göran Persson, sade: Den som är satt i skuld är inte fri.

Så länge vi är kapabla att själva ta hand om vår ekonomi finns det även möjligheter att prioritera utgifterna till ändamål som stärker ekonomin. Det enda som i det långa loppet genererar en hållbar välfärd är ökade inkomster. För detta krävs sysselsättning i alla dess former.

Regeringen fokuserar mycket på sysselsättningen och vidtar åtgärder för att förbättra situationen. Det här är viktigt och det här är bra. Jag tycker också att vi ännu mera borde fundera på hur vi kan förlänga arbetskarriärerna. Vi borde också fundera på hur vi till exempel kan utnyttja den reserv som våra pensionärer utgör. Många av pensionärerna i dag skulle

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

gärna bidra med sin arbetsinsats om det vore beskattningsmässigt intressant. Här har vi någonting att fundera på.

Arvoisa puhemies! Ihmisiä pitää saada yhä enemmän töihin, ja samalla tarvitsemme myös työperäistä maahanmuuttoa. Huoltosuhteemme pakottaa meidät yhä nopeampiin ratkaisuihin, jotta meillä jatkossakin olisi työvoimaa saatavilla. Haluaisin tässä kohtaa kiinnittää huomiota myös siihen, että se, mitä tässä salissa sanotaan, ja muuallakin, on merkityksellistä, jotta asenteet ja keskusteluilmapiiri maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä olisivat parempia. Suomen tulevaisuuden kannalta yksi tärkeimmistä kysymyksistä on väestörakenteen ja huoltosuhteen tervehtyttäminen. Kaikkia ihmisiä, jotka ovat valmiita tulemaan työskentelemään maahamme, tarvitaan. Ilman työvoimaa ja tuloja ei ole mahdollista ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa.

Värderade talman! Vi talar väldigt mycket om att förenkla processerna när det gäller den utländska arbetskraften, det är viktigt, och att vi också vill locka den hit på olika sätt, via olika smidigare visum och så vidare. En minst lika viktig om inte ännu viktigare synpunkt här är den attityd, det budskap vi sänder ut till de som eventuellt vill komma hit och arbeta: Hur talar vi här i salen? Hur talar vi i vårt samhälle om de som har en utländsk bakgrund? Det här tror jag är viktigt att vi alla kommer ihåg.

Ärade talman! Målsättningen ska vara att alla arbetsföra ska ha möjligheter att jobba och genom sin egen arbetsinsats bidra till vårt välfärdssamhälle.

Slutligen, ärade talman, vill jag tacka regeringen för en i den här situationen väl avvägd budget, och jag stöder ju utan vidare utskottets betänkande. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Edustaja Eskelinen.

14.13 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Valtion 2022 budjettia valmistellaan edelleen talouden kehittyessä hyvällä uralla. Tietysti tätä varjostaa edelleen vallitseva koronaepidemia. Talouden kirkastunutta kuvaa ovat tukeneet monet myönteiset uutiset yritysten tulostiedoista ja investoinneista. Hyvänä esimerkkinä eilen UPM:n julkistetut Joensuun lisäinvestoinnit. Teollisuudella on vahva tulevaisuudenusko ja -näkö.

Olemme työllisyysluvuissa yli 100 000 työpaikkaa edellä viime vuotta, ja näyttää siltä, että hallitusohjelman tavoite 75 prosentin työllisyystavoitteesta on toteutumassa. Tämän suurimmaksi uhkaksi on noussut työvoiman saatavuus lähes kaikilla aloilla. Tänään uutisoinnit esimerkiksi Risen osalta olivat hyvä esimerkki siitä. Nyt on tärkeää, miten vastaanotetaan yritysten vahvaan haluun kasvaa ja investoida. Pitää panostaa työvoiman kohtaantoon, nopeisiin työllisyyskoulutuksiin, oppisopimuskoulutukseen, kohdennettuun osaamiseen rekrytointien osalta, ulkomaisen työvoiman osalta. Lisäksi hallituksen kuntakokeilua ja pohjoismaista työllistämismallia on vietävä määrätietoisesti eteenpäin. Tarvitsemme lisää työvoimaa.

Hyvän työllisyys- ja talouskehityksen myötä ovat maltillistuneet — oppositiota lukuun ottamatta — arviot julkisen velan lisääntymisestä, ja opposition puheet holtittomasta velkaantumisesta ovat menettämässä pohjaa. Opposition vaihtoehtobudjetitkin rakentuvat lisävelanotolle tässä tilanteessa.

Suomi on selvinnyt moniin Euroopan maihin nähden koronaepidemiasta talouden ja työllisyyden näkökulmasta vähäisemmin vaurioin, ja synkimmät ennusteet epidemian al-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

kuvaiheessa onnistuttiin onneksi välttämään määrätietoisella tukipolitiikalla ja hyvällä lainsäädäntötyöllä. Jos emme olisi toimineet määrätietoisesti epidemiassa, olisi monen yrityksen tulevaisuus ollut katkolla ilman valtion vahvaa tukipolitiikkaa, kunnat olisivat ajautuneet leikkausten kierteeseen ja terveydenhuoltomme resurssit olisivat jääneet selvästi puutteellisiksi. Hallituksen tekemien kuntatalouden vahvistamistoimien myötä on kuntien sopeutumistarve ollut vähäinen. Kunnissa onkin nyt rakennettu viimeistä sote-budjettia. Eli tämä hallitus on nyt sitten sosiaali- ja terveysuudistuksen viemässä vahvasti eteenpäin. Kuntabudjettia onkin rakennettu kohtuullisista lähtökohdista tänä vuonna.

Arvoisa puhemies! Hallituksen elvyttävä finanssipolitiikka ja yritysten tukeminen ovat siis palvelleet hyvin Suomen kasvua ja työllisyyttä. Edelleen on tarvetta hallituksen aktiiviselle talouspolitiikalle, säästökuurien aika ei ole vielä. Hallituksen linja hallitusta palautumisesta talouden tasapainotilaan on oikea linja.

Koronaepidemian edelleen jatkuessa on ensiarvoisen tärkeää, että hallitus vahvistaa edelleen talouden toimintaa ja ihmisten luottamusta arkeen. Julkisen vallan panostukset luovat suoraan työtä ja saavat yksityisiä investointeja liikkeelle. Tarvitaan pitkäjänteistä kasvupolitiikkaa, johon lisätyökaluja saamme EU:n rahoituselementeistä, muun muassa elvytyspaketista. Aivan lähiaikoina tulemme kuulemaan monissa maakunnissa positiivisia uutisia yritysten kasvua tukevista investoinneista.

Meidän tulee pitää huolta yhteiskunnan toimivuudesta erityisesti tässä ajassa, ja minus-ta budjetissa 2022 on hyviä asioita: tutkimus- ja tki-rahoituksen nosto, koulutuksen 150 miljoonan euron lisäpanostukset perusopetuksen kaikille tasoille laatuohjelmaan ja turvallisuusmäärärahojen varmistaminen poliisien osalta, jonka pitkäjänteinen rahoitus on tietysti tärkeää turvata. Tämän hallituksen iso agenda on ollut myös liikennepolitiikka. Meillä on yli 2 miljardin liikenneinvestoinnit parhaillaan käynnissä, ja merkittäväällä perustienpidon rahoituksen nostolla olemme pystyneet hiukan jo korjausvelkaamme vähentämään.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että julkisen talouden vahvistamisen aika tulee myös, mutta keskellä koronaepidemiaa se on vaikeaa. Tätä viestiä ovat vahvasti ajaneet monet talouden asiantuntijat, niin kotimaiset kuin kansainvälisetkin. Hallitus onkin viisaasti linjannut pitkäjänteisestä taloussuunnitelmasta julkisen talouden vakauttamiseksi, jolla voidaan estää talouspolitiikan tempoilevuutta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomata, että julkista taloutta voi myös vahvistaa oikeudenmukaisella tavalla leikkauslistoihin turvautumatta, niin kuin budjetissa 2022 hallitus linjaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Niikko.

14.18 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tänään on kuultu paljon hallituksen kehusanoja oman budjettinsa hyväksi ja paljon moitteita opposition vaihtoehdoille. Todellisuudessa ne moitteet eivät ole kyllä osuneet sellaisiin kohtiin, jotka olisivat oikeutettuja, nimittäin ainakin ne vaihtoehdot, mitä perussuomalaiset ovat tehneet, ovat todellisia ja hyviä vaihtoehtoja siihen, miten Suomen taloutta tulisi hoitaa. Ennen kaikkea perussuomalaiset ajavat sitä linjaa, että Suomi ensin. Ei EU ensin, ei mikään muukaan taho, joka haluaa päästä osaksi meidän verovarostamme, vaan Suomen kansa, suomalainen veronmaksaja, eläkeläinen, työssäkäyvä, opiskeleva tai työtön, on asetettava ensisijaiseksi meidän kaikessa päätöksenteossa.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Me tiedämme sen, että hallitus ei luo yhtään työpaikkaa, vaan yritykset luovat työpaikkoja. Yritykset luovat vakautta, turvallisuutta, siinä mielessä, että ihminen uskaltaa yrittää. Siinä mielessä ei ole kyllä hallitus onnistunut, että se olisi luonut sellaisia elementtejä, jotka lisäisivät kaikkien kotitalouksien ostovoimaa. Päinvastoin ostovoima tulee vähene-mään entisestään. Perussuomalainen vaihtoehto jättää kaikille kansalaisille enemmän ra-haa käteen. Meillä esimerkiksi jokaisessa kotitalouden tuloluokassa — oli sitten yhden hengen taloudesta kyse tai lapsiperheestä tai yksinhuoltajista tai mistä tahansa, parittomis-ta perheistä — tulisi jokaiselle vuodessa enemmän käteen, jopa useita satoja euroja.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestuttavaa on se, että hallitus on ensin tehnyt sellaisia päätöksiä, joissa me lapioimme meidän verorahojamme Euroopan unioniin Euroopan va-kausmekanismin kautta. Sen lisäksi meillä on hallitus parhaillaan päässyt siihen pistee-seen, että tämä EU:n sosiaalinen ilmastorahasto on hyväksyttävissä Euroopan unionissa. Suomi on hoitanut ympäristöasiat tähän saakka erinomaisesti ja mallikkaasti, mutta silti Suomea siitä rankaistaan. Ei riitä, että suot laitetaan pakettiin, ei niitä saa käyttää energia-na lämmityksessä, vaan pian on uhattuna myös meidän metsätaloutemme. Siinä mielessä me emme hyväksy sitä, että hallitus tekee jatkuvasti erilaisia tulonsiirtoja Euroopan jäsen-valtioille ja sen lisäksi ajaa sellaista politiikkaa, joka vie meidän yrityksiltämme kilpailu-kykyä.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestuttavaa on yksittäisen ihmisen tulevaisuus Suomes-sa. Nyt haluan käyttää tämän loppupuheenvuoron esimerkiksi niihin köyhiin ihmisiin, jot-ka katsovat meihin tänäkin jouluna.

Tässä talossa tuli tavaksi viime vaalikauden alussa antaa kädenojennus köyhille perheil-le niiden järjestöjen kautta, jotka jakavat ruokaa heille. Hallitus on ollut myönteinen sii-nä tämänkin vaalikauden alussa, mutta nyt se on kääntänyt takkinsa. Nimittäin viime vuon-na, kun eduskunta osoitti 2 miljoonan euron määrärahan ruoka-aputyön järjestöille, sitä ra-haa ei saatu jaettua tänäkään vuonna lukuun ottamatta sitä, että siitä 2 miljoonasta on kyllä jaettu hetki sitten avustuksia sellaisille tahoille, jotka sitä ensisijaisesti eivät olisi tarvin-neet. Nimittäin tietävätkö tässä eduskunnassa kansanedustajat sitä, että siitä 2 miljoonasta eurosta 900 000 euroa on jo myönnetty Suomen Punaiselle Ristille? Siis 900 000 euroa. Punainen Risti, joka aikaisempina vuosina on saanut ruoka-aputyöhönsä rahaa 100 000—150 000 euroa, saa yhtäkkiä 700 000 euroa lisää rahaa plus sen lisäksi 200 000 euroa ke-hittääkseen ruoka-aputyötä Suomessa. Tämä on törkeä temppu niitä ruohonjuuritason työntekijöitä kohtaan, jotka omalla kustannuksellaan, eläkkeestään, maksavat polttoaine-kuluja ja kustannuksia, kun he jakavat ruokaa köyhille.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että hallitus teki tämmöisen tempun, he ovat tänä vuon-na jättäneet jakamatta rahaa kaikille niille 78 ruoka-apujärjestölle, jotka ovat tämän Koti-maisen avustustyön liiton jäseniä. Nyt hallitus on pikkuhiljaa korjaamassa tätä asiaa. Siellä on jakamatta enää 500 000 euroa, joka on menossa todennäköisesti Samaria ry:n kautta näille järjestöille jaettavaksi. — Mutta eipäs olekaan. Nimittäin ministeri Kiuru antoi sel-keän viestin Samarialle, kun se teki hakemuksen, että edelleenkin teidän hakemustanne ei hyväksytä, ellei sieltä tiputeta isoa määrää järjestöjä pois. Ja Samaria on viime viikolla jät-tänyt sellaisen hakemuksen, josta se jätti 41 järjestöä pois tästä 78 järjestöstä, jotta se saisi sen 500 000 jaettua edes näille muille järjestöille.

Tämä on se joulu-uutinen: hallitus leikkasi tänä vuonna ensi vuoden rahoista 41 järjes-töltä kaikki rahoitukset pois. [Puhemies koputtaa] Tämä jos mikä on röyhkeää, ja tästä pi-

täisi keskustella enemmän, millainen sydämetön linja hallituksella on kaikkia niitä köyhiä kohtaan, jotka tässä maassa tarvitsevat hyvää joulua ja apua näiltä toimijoilta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Sirén poissa, edustaja Hyrkkö poissa, ledamot Löfström också borta. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, paikalla.

14.24 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään käyty vilkasta keskustelua ensi vuoden valtion talousarviosta. Monenlaisia puheenvuoroja on käytetty. Olen huolella kuunnellut tuolta huoneestani käsin näitä käytettyjä puheenvuoroja, käytännössä kaikki lyhyttä ruokatuntia lukuun ottamatta. Vilkaista on ollut keskustelu. Välillä tietysti se on ollut tätä perinteistä vastakkainasettelua, jossa oppositio arvostelee hallituksen talousarvioesitystä ja hallituksen edustajat sitä vuorostaan puolustavat ja kritisoivat sitten opposition puheenvuoroja.

En mene, arvoisa puhemies, lainkaan noihin teemoihin, mitä siellä on käsitelty. Kiinnitän huomion vain siihen, että kun on nostettu esille joitakin väestöryhmiä, aivan oikein on korostettu nuorten tilannetta: siinä on kohentamisen tarvetta, siinä puhumme mielenterveysongelmista tai opiskelijoista. Tiedämme myöskin sen, että useat opiskelijat ovat lähes köyhyysrajan tuntumassa, ja se on vakava ongelma, että opintotuet eivät riitä. Se on tärkeä asia. Lapsiperheistä on paljon puhuttu, ihan mainittukin lapsiperheet monessa tapauksessa. Aluekehityksestä on puhuttu. Täällä on puhuttu myöskin osajista ja siitä, että osajille täytyy luoda tilaa ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! On yksi porukka, josta ei ole puhuttu kertaakaan — vain yhdessä muodossaan puhuttu. [Mika Niikko: Eläkeläiset!] On puhuttu, että he muodostavat taakan, haasteen: väestön ikääntyminen on ongelma, rakenteellinen ongelma, johon täytyy pystyä vastaamaan vain leimaamalla. Tässä salissa ei ole puhuttu yhtäkään puheenvuoroa vakavasti ikäihmisistä. Arvoisa puhemies, lähes 25 prosenttia suomalaisista, eli neljäsosa suomalaisista, on yli 65-vuotiaita. Kuinka tämä sali voi vakavasti täällä pohtia valtion talousarvioesitystä mainitsemattakaan sitä, mitä täytyy tehdä? Ja itse asiassa, mitä tämä hallitus on tehnyt ikäihmisille? Itse asiassa tämä Sanna Marinin hallitus ja sitä edeltänyt Rinteen hallitus oli ensimmäinen hallitus 25 vuoteen, jolla on ollut selkeä ikäpoliittinen ohjelma. [Mika Niikko: Palataanko puoliväli-indeksiin? Palataanko?] Isoja uudistuksia on saatu aikaiseksi — isoja uudistuksia on saatu aikaiseksi: hoitajamitoituksen vähimmäismäärä on määritetty uudella tavalla. Se on huipputärkeä uudistus. Pienimpiin eläkkeisiin tehtiin kohennuksia. Ei vielä riittävästi, mutta korotuksia tehtiin sekä kansaneläkkeisiin että takuueläkkeisiin. Täällä on myöskin kiirettömään hoitoon pääsy pyritty varmistamaan, ja se on ikäihmisille tärkeätä. Vanhusasiainvaltuutettu on nimetty, ja niin edelleen.

Hallitusohjelma on poikkeuksellisesti tarttunut ikäihmisten asioihin, mutta silti täällä jatkuvasti käydään tätä keskustelua, kuinka väestön ikääntyminen olisi ikään kuin joku rakenteellinen ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa. Kuinka tällainen vääristynyt käsitys tänne on syntynyt? Ikääntyneet ihmiset eivät ole ongelma vaan voimavara. Suomalainen yhteiskunta on huippuhienosti menestynyt, koska meillä on toisen maailmansodan jälkeen tullut 23 ikävuotta lisää. [Mika Niikko: Juuri näin!] Se merkitsee, että väestö kyllä ikääntyy, mutta yli 65-vuotiaat, arvoisa puhemies, eivät ole rasite yhteiskunnalle. [Mika Niikko: Miten hallitus parantaa heidän ostovoimaansa, edustaja Kiljunen?] Yli 65-vuotiaat maksoivat 5 miljardia euroa veroja. Puhutaan siitä, että hoivavastuut kasvavat, erilaiset hoivakulut kasvavat. Itse asiassa ikäsidonnaisista menoista budjetissa ikäihmisten osuus on 25

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

prosenttia — 23 prosenttia on tarkasti yli 65-vuotiaiden määrä tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Eivät ikäihmiset ole rasite. Päinvastoin, myöskin kulutuskysynnästä merkittävä osa tulee ikäihmisiltä, ja se on itse tienattua rahaa. 98 prosenttia ikäihmisistä saa työeläkettä, joka on itse ansaittua. Se on itse ansaittu etuus. Ainoa ongelma siinä, arvoisa puhemies, jonka me tiedämme, on, että se lakisääteisesti laskee, eli tämän taitetun indeksin vuoksi aiheutettu ongelma on olemassa oleva. Mutta siitäkin on tehty lakialoite: enemmistö sosiaalidemokraattisesta eduskuntaryhmästä muun muassa haluaisi selvittää sekä pienimpien eläkkeiden mahdollista korotusta että myöskin tämän indeksijärjestelmän kehittämistä sillä tavalla, että se olisi europainotteisempi ja että se huomioisi myöskin pienituloisimmat eläkkeensaajat. Eli aloitteita tässä asiassa on tehty.

Mutta myöskin on tärkeää muistaa se, että yli 65-vuotiaat ovat työelämässä mukana. Arvoisa puhemies, tässä on kansanedustaja, joka heikentää huoltosuhdetta — olen siis taakka suomalaisissa yhteiskunnallisissa tilastoissa, koska olen yli 65-vuotias. Minä olen täysipäiväisessä työssä. Meillä itse asiassa 10 prosenttia yli 65-vuotiaista on täysipäivätyössä, ja 20 prosenttia siihen päälle on vielä heitä, jotka ovat osa-aikatyössä. Eli kolmasosa yli 65-vuotiaista on työelämässä mukana. Älkää, arvoisat kollegat, aliarvioiko sitä työpanostakaan, minkä ikäihmiset ansaitsevat. Sen lisäksi he ovat rakentaneet tämän hyvinvointiyhteiskunnan, missä me kaikki elämme. Annetaan arvokkaalle vanhuudelle tila.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Zyskowicz. [Kimmo Kiljunen: Puhemieskin usko!] — Kyllä.

14.30 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies, arvoisat Suomen kansan edustajat! Olen useamman kerran täällä eduskunnassakin vähän vitsinä sanonut, että kansanedustaja Annika Saarikosta tulisi erinomainen valtiovarainministeri. Tällä olen tietysti viitannut niihin hyviin ja kannatettaviin puheenvuoroihin, joita hän on käyttänyt julkisesta taloudesta, menokehyksistä ja vastuullisesta talouspolitiikasta. Puheenvuorot ovat musiikkia minun kokoomuslaisille korvilleni. Ongelma on tietysti se, että tässä Marinin vasemmistohallituksessa keskustan ja ministeri Saarikon mahdollisuudet toteuttaa puheidensa mukaista politiikkaa ovat vähäiset, etten sanoisi lähes olemattomat.

Ministeri Saarikko on ollut viime viikkoina taas tiukkana: Hän sanoi keskustan puoluevaltuuskunnan kokouksessa 20. päivä marraskuuta Rovaniemellä seuraavaa: ”Ovatko hallituskumppanimme sitoutuneita kehyksiin? Voimmeko luottaa, että sovittu pitää?” Ja edelleen: ”Kaikki syyt kehysten avaamiselle koronan jälkeen ovat tekosyitä.” Ja edelleen: ”Sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreiden joukoissa on aika lopettaa haaveilu yhteisen kehyspöytäkirjan rikkomisesta. Keskustalle sopii vain se, että sovitusta pidetään kiinni.” Samalla linjalla ministeri Saarikko jatkoi Yleisradion television Ykkösaamussa 4. päivä joulukuuta. Hän sanoi seuraavaa: ”Kehysneuvottelu, joka käydään huhtikuussa, perustuu kuukausien valmisteluun.” Ja vähän myöhemmin: ”Työtä ei ole järkeä tehdä ilman tietoa siitä, ovatko hallituspuolueet halukkaita pitäytymään siinä, mitä keväällä sovittiin.”

Mitä keväällä sovittiin? Keväällä sovittiin, että vuoden 23 kehykset ylitetään 500 miljoonalla eurolla, ja ministeri Saarikko on sanonut haluavansa varmuuden siitä, takeet siitä, että tämän takana ensi keväänä seistään ja jo ylitettyjä kehyksiä ei enää ylitetä vaan niissä pysytään. Kysyin debatin aikana ministeri Saarikolta useamman kerran, mitä takeita hän voi tänään, joulukuussa 2021 saada siitä, että hallituspuolueet ensi keväänä, huhtikuussa

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

2022 sopeutuvat niihin ylitettyihin menokehyksiin, jotka viime keväänä päättivät. Mitä takeita siitä voi saada? Kysyin tätä ainakin kaksi kertaa, enkä saanut ministeriltä vastausta. Ymmärrän, että vastaaminen on vaikeata, koska en itse näe, että mitään tällaisia takeita valtiovarainministeri voisi tässä vaiheessa saada, vaikka näitä keskusteluja on käyty ilmeisesti viime viikolla ja ministerin eduskunnalle kertoman mukaan niitä jatketaan muun muassa tänään. [Raimo Piirainen: Juuri näin!] Itse ajattelen, että ainoat takeet, jotka joulukuussa voitaisiin saada kehyksissä pysymisestä ensi keväänä, olisivat sellaisia, että hallitus pystyisi jo nyt joulukuussa sopimaan jonkinlaisesta miinuslistasta, mistä sitten säästöjä haetaan, kun joudutaan uusiin, kehyksiin sisältymättömiin menoihin laittamaan lisää rahaa.

Minkälaisia paineita silloin huhtikuussa on käsillä? Nopeastikin laskien tiedossa ovat jo nyt viime keväänä sovitut lisäsäästöt, 370 miljoonaa euroa, plus kunnilta puuttuvat lakisääteiset rahat, noin 300 miljoonaa euroa, plus Veikkauksen edunsaajien täysi kompensatio, noin 100 miljoonaa euroa, plus poliisien 30 miljoonaa euroa, plus ministeri Anderssonin vaatimat lasten ja nuorten rahat, plus niin sanotut tulevaisuuspanostukset, jotka olisivat loppumassa vuoden 22 lopussa, plus eilen ilmoitetut lisäpanostukset tieteeseen, noin 200 miljoonaa euroa, jos jo vuonna 23 tämä uusi rahoitus olisi voimassa. Summa summarum: yli miljardin euron menopaineet ensi kevälle. En ikinä usko, että hallitus pystyy pysymään kehyksissä, koska on nähty, että tämä hallitus ei juurikaan säästöihin pysty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Savola poissa, myös edustaja Hopsu poissa. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

14.35 Mikko Ollikainen r: Årade talman, arvoisa puhemies! Myös käsittelyssä oleva ensi vuoden talousarvio voidaan nähdä koronatalousarviona. Olemme eläneet pandemian kanssa kohta kaksi vuotta, ja se on opettanut meille todella paljon. Myös nykytilasta, normaalisti poiketen, on vaikea ennustaa, millainen ensi vuosi tulee olemaan ja millaisia vaikutuksia sillä on hyvinvoinnillemme ja myös talouteen ja tuleeko yllätyksiä. Toki merkit ovat nähtävissä, minne ollaan menossa. Talous pyörii lujaa, ja myös inflaatio kasvaa aika nopeastikin.

On ensisijaisen tärkeää, että panostamme koronan aiheuttamaan hoitovelkaan mutta myös lasten tulevaisuuteen. Tämä talousarvio on ensimmäinen budjetti, jossa huomioidaan niin sanottu lapsibudjetointi. Tämä on todella tärkeä signaali, että halutaan olla maailman lapsiystävällisin maa. Nyt panostetaan lapsiin itse asiassa ennätysmäisesti, seitsemän miljardia, ja se luo sitten tasavertaisen ja laadukkaan koulutuksen mutta myös hoivan ja hoidon, ja myös tukipalveluihin panostetaan. Perhevapaaudistus on osaltaan tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Nästa års budget är alltså den första budgeten med barnbudgetering. Det är en väldigt viktig signal om vi vill, och då vi vill, vara världens barnvänligaste land. Det finns många barn och unga i vårt land, vi vet det, som har mått dåligt under coronans tid, och senast igår kom signaler från högskolorna att många högskolestuderande mår väldigt dåligt. Det här märks i nästa års budget.

Nästa års budget är också en minusbudget. Statsskulden ökar, och i nuläget är det naturligt då vi genomgått och genomgår en stor global hälsokris. Men precis som det har framkommit här i flera talturer måste vi bli bättre på att fundera på att få ekonomin i balans, för vi har haft minus sedan 2009. Trots detta så ska det konstateras i det här sammanhanget att

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

vi i Finland har klarat oss ekonomiskt men också ur hälsoperspektiv bäst i skötseln av coronapandemin, eller bland de bästa — inte kanske bäst, men bland de bästa i alla fall.

Många företag har det jätteutmanande just nu med arbetskraftsbristen, som det har kommit fram här, men också tillgången till komponenter, och som sagt, en inflation kan vi också skönja.

Sysselsättningsläget har ökat under den här perioden, och det är jättebra. Vi har till exempel i Österbotten en sysselsättningsgrad på 80 procent. Men arbetskraftsbristen är faktiskt stor och vi behöver kunniga till alla sektorer, och det här är någonting som regeringen har satsat på, likaså tillståndprocesserna som måste vara smidiga. Men precis som till exempel ledamot Norrback lyfte fram här så är det viktigt att vi är välkomnande, att vår attityd är god, så att vi är lockande också då det kommer utlännningar som vill komma hit till vårt land och jobba. Vi är ganska långt i norr och det är inte sagt att vi är först i tur, för hela västvärlden har ju arbetskraftsbrist.

Vi behöver innovationer, och här är det viktigt att satsningar också görs på forskning och utveckling. Det här har man ju parlamentariskt kommit överens om, att det höjs till 4 procent år 2030 — av bkt alltså, bruttonationalprodukten.

Koskien ensi vuotta: Korona nopeuttaa osaltaan yhteiskunnan ja koko maailman digitalisoitumista. Vihreä siirtymä ja digitalisaatio ovat todella tärkeitä, ja on tärkeää meidän suomalaisyritysten näkökulmasta, että panostetaan näihin. Tässä on just työvoimapula suuri haaste, ja sen takia meidän tulee panostaa laadukkaaseen koulutukseen, täsmäkoulutuksiin, oppisopimuksiin ja niin edelleen, ja niin tässä nyt myös tehdään.

Avslutningsvis, ärade talman, ska jag ännu tacka finansutskottet för det här breda betänkandet som man har gjort. Här finns en del kompletteringar från fjolårets budget, punktingsatser som är jätteviktiga lokalt och regionalt. Här vill jag lyfta fram infrasatser, bland annat de efterlängtrade planeringspengarna för cykelvägarna i Malax men också välbehövliga förbättringar av vägar i Korsholm, Närpes och i Kristinestad. Likaså är planeringspengarna till Nykarleby jätteviktiga.

Här är det också viktigt att vi har fått pengar för Konsttestarna, för ungt företagande och det nationella läsprogrammet. Just Konsttestarna är jätteviktigt för att barn och unga ska få en syn på hur konst och kultur fungerar så att man kommer in i det i framtiden.

Arvoisa puhemies! Pari lausetta vielä. Hienoa, että löydettiin nämä Veikkaus-varat nyt ensi vuodelle, mutta tämän sanottuani haluan myös sanoa, että meidän tulee tiedostaa se, [Puhemies koputtaa] että tulee olemaan todella haasteellista ensi vuonna vuotta 23 ajatellen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja edustaja Piirainen.

14.41 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa aikaisemmin edustaja Kiljunen puhui ikäihmisistä ja voimavarasta, mikä heihin sisältyy. Kyllä tämä asia nyt on hyvin vahvasti otettava ja meidän on sitä pidettävä yllä myös täällä omissa puheissamme, ja tulee huomioida heidän toimintakykynsä ja kaikki se, mikä hyvä heiltä saadaan, ottaa mukaan tähän yhteiskuntaan.

Mutta nyt on käsittelyssä vuoden 22 talousarvio, ja siitä muutama sana.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa kuluvaan vuoden keväästä alkaen. Patoutunut kysyntä on purkautunut, kun liiketoiminnalle asetettuja rajoitteita on purettu. Kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaan on vahvistunut, ja rokottaminen on edennyt nopeasti. Myös koronapassin käyttöönotto on lisännyt luottamusta ja mahdollisuuksia yhteiskunnan avoinna pitämiseen. Kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämä pienenee vuosina 2021 ja 2022 voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja työllisyyden kasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Julkista taloutta vahvistaa myös koronapandemiaan liittyvien rahankäytön ja tukitarpeen väheneminen.

Julkisen talouden merkittävät riskit liittyvät edelleen yleiseen talouskehitykseen, ja lisäksi epävarmuutta tuo nyt viime viikkoina lisääntynyt kasvavien tautitapausten lisääntyminen, nimenomaan koronan osalta. Lisäksi yleistä talouskehitystä varjostavat kuluttajien nykyistä pessimistisemmät odotukset tulevaisuudesta sekä teollisuuden tuotantopanosten saatavuuteen liittyvät pullonkaulat.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu vauhdittaa työllisyyttä. Talousarvioesityksessä työllisyysasteen arvioidaan olevan 73,6 prosenttia ja työttömyysasteen 6,8 prosenttia vuonna 22. Tilastokeskuksen viimeisimmän työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysasteen trendiluku oli jo kuluvaan vuoden lokakuussa 72,7 prosenttia ja työttömyysasteen trendiluku 7,1 prosenttia. Suomessa on nyt 110 000 työllistä enemmän kuin kesällä 2020.

Hallitus on valtiovarainministeriön mukaan saavuttamassa työllisyystavoitteensa. Tämä kehitys näkyy työvoiman saatavuuden ongelmana, ja siksi työvoiman saatavuuden parantamiseksi on lisättävä toimia.

Etenkin mielenterveyshäiriöt ovat yleistyneet, ja ne ovat merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Työkyvyttömyys heikentää työllisyyttä ja tuottavuutta ja aiheuttaa myös mittavat kustannukset yhteiskunnalle. OECD:n raportin mukaan pelkästään mielenterveyden häiriöistä aiheutuvat suorat ja epäsuorat kustannukset ovat Suomessa vuositasolla noin 11 miljardia euroa, mikä on aika merkittävä määrä, kun ottaa huomioon esimerkiksi valtion budjetin, vuoden budjetin.

Arvoisa puhemies! Kestävyystiekarttaan sisältyy julkisen hallinnon tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta kohentavia toimia, kuten kuntien ja valtion tilahallinnon sekä hankintatoimen tehostamista ja digitalisaation hyödyntämistä. Valiokunta painottaa muun muassa julkisten hankintojen tehostamista. Julkisyhteisöt käyttävät vuosittain hankintoihin reilusti yli 40 miljardia euroa, ja tutkimusten mukaan esim. keskitetyllä hankinnalla voidaan saavuttaa jopa 25 prosentin säästöt hajautettuun hankintaan verrattuna. On myös tarpeen kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluprosesseja jo ennen kuin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueelle vuonna 23. Valiokunta korostaa myös luovien alojen edistämistä, mihin arvioidaan sisältyvän suurta kasvupotentiaalia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa lisäksi, että Valtiokonttori päätti jättää nostamatta noin 8 miljardia euroa vuoden 21 valtion talousarvioesitykseen kirjatusta vajaan 12 miljardin euron nettolainanottotarpeesta. Päätös perustui valtion vahvaan maksuvalmiusasemaan, joka aiheutui etenkin kasvaneista kassavaroista sekä muun muassa monivuotisiin investointeihin ja koronavirusepidemiaan liittyvistä siirtomäärärahoista, joiden käyttö toteutuneen osin vasta tulevina vuosina. Koska valtion nettovelanotto jää budjetoitua pienemmäksi, on valtion ja koko julkisen talouden [Puhemies koputtaa] velkasuhteen taso noin 3,5 prosenttia matalampi kuin valtiovarainvaliokunnan syksyn talousennusteessa arvioitiin. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Sankelo.

14.47 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Vaikka hallituspuolueet tuossa äskeisessä debatissa syyllistyivät desibelidemokratiaan, suomalaisten hyvinvointi on varmasti meidän kaikkien yhteinen päämäärä. Kuitenkin velaksi eläminen, kuten eripurainen hallitus nyt tekee, ei pitkällä tähtäimellä tue hyvinvointia. Hallituksen talouspolitiikan linjaa seurattessa näyttää unohtuneen, että hyvinvointimme perustuu työhön. Jotta työtä voi olla, tarvitaan yrityksiä, ja työn tekemisen sekä yrittämisen tulee aina olla kannattavaa.

Kokoomuslaisella talouspolitiikalla on selvä peruskallio. Tuo kallio perustuu työhön, yrittämiseen ja vastuulliseen taloudenpitoon. Nyt tarvitsemme työllisyystoimia ja uskottavaa talouspolitiikan linjaa velkaantumisen taittamiseen pitkällä aikavälillä. Hallituksen ensi vuoden talousarvioesitys rikkoo menokehyksen 900 miljoonalla eurolla, ja velkaa otetaan lisää 7 miljardia. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin mukaisilla toimilla velkaa tarvitaan yli 2,5 miljardia euroa vähemmän samalla, kun työllisten määrää lisätään yli 100 000 ja kevennetään tuloverotusta 800 miljoonalla eurolla — siis enemmän työtä, vähemmän velkaa ja vähemmän veroja.

Myös kokoomus ottaa vaihtoehtobudjetissaan velkaa, mutta määrä on hallituksen talousarvioon verrattuna huomattavasti pienempi. Valtion menot ovat kasvaneet vuodesta 2019 vuoteen 2022 yli 9 miljardia euroa. Laivan kääntäminen on tehtävä vakaasti ja tiukalla otteella ruorista. Siihen selkeästi tarvitaan kokoomusta.

Arvoisa puhemies! Nykyinen verotuksemme ei kannusta toimeliaisuuteen, ja siksi työn verotusta on kevennettävä, jotta palkansaajalle jää käteen entistä suurempi osuus ansioistaan. Tällä hetkellä ei kuitenkaan näytä hyvältä. Miten on mahdollista, että hallitus sanoo, ettei se aio kiristää työn verotusta, mutta silti valmistelee samaan aikaan esimerkiksi maakuntaveroa? Palkansaajan taskulla on jo niin monta kättä, että omat eivät enää sinne sovi.

Uusien työpaikkojen ehtona on, että meillä on yrityksiä, jotka voivat investoida, ottaa riskiä ja palkata työvoimaa. Työpaikkojen luomiseksi kokoomuksen tavoitteena on kasvattaa työnantajayritysten määrää 90 000:sta 100 000:een ja pk-yritysten määrää 5 000:lla.

Hallitusohjelman tavoitteena on, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023 ja työllisyysaste 75 prosenttia ja että niin sanottuja päätösperäisiä työllisiä on 60 000 enemmän. Hallitus on kuitenkin luopunut julkisen talouden tasapainottamistavoitteesta aikataulussa.

Haluan korostaa, että kokoomus tukee hallitusta sen työssä koronan kukistamisessa. Se on myös tärkeä taloustoimi. Mutta samaan aikaan on varauduttava matalamman kasvun aikaan, joka on jo vuoden päästä näköpiirissä. Kello käy, mutta työllisyystoimia ei näy.

Hallituksen työllisyystavoitteet ja -toimet eivät ole riittäviä, jotta hyvinvointipalvelujen rahoitus olisi turvattu. Tarvitaan kunnianhimon tason nostoa. Elinkeinojen ja työn merkitystä ei voi riittävästi korostaa hyvinvoinnin luomisessa. Ellei työllisyyden vahvistaminen onnistu, jää vaihtoehdoksi menojen sopeuttaminen. Ilmassa on vahva epäily, kykeneekö hallitus loppukaudella kumpaankaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan keinonsa siihen, miten valtiontalous voidaan palauttaa alkuperäiseen menokehykseen — siis niihin kehyksiin, jotka hallitus on itse hyväksynyt ja nyt ylittää.

Vuoden 2022 valtionbudjetti turvautuu isoissa linjoissaan maailmantalouden vetoapuun. Tulevaisuuden ennustaminen on aina vaikeata, mutta nyt tiedossa oleva näkymä

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

myös useiden talousasiantuntijoiden vahvistamana osoittaa, että hallituksen kiikarit eivät näe edes vuoden päähän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kemppi.

14.52 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Arvostamani edustaja Zyskowiec piti aiemmin napakan puheenvuoron, jossa hän totesi, että ministeri Saarikko on erinomainen valtiovarainministeri. Ajattelen, että siitä olen varsin samaa mieltä. Sen sijaan siitä, mitä sen jälkeen seurasi, olen hiukan eri mieltä. Miksi? Siksi, että hän vie eteenpäin sitä, mistä hän puhuu. Näin minä ajattelen.

7 miljardia velkaa on iso määrä. Sen osalta meidän tulee tehdä töitä yhdessä. Oleellisempaa on kuitenkin, mihin 65 miljardia käytetään ja miten saamme myös tuleville sukupolville vastaavia määriä euroja jaettavaksi. Kokoomuksen vastalauseen ehdotukset eivät tasapainota taloutta lainkaan, vaan päinvastoin. Meidän tulisi päästä politiikassa rehelliselle linjalle, jossa sanoisimme ja tekisimme samalla lailla. Kehyksiä venytetään huolella. Sanotaan se vielä suoraan: Kokoomus nostaisi kehystä puolella miljardilla. Sitä olen tänään keskustelussa ihmetellyt.

Syksyllä Suomen talous on saatu hyvään kasvuun. Jotta kasvu ei jää pikapyrähdykseksi, työvoiman saatavuutta on ilman muuta parannettava. On selvää, että hallituksen on viipymättä autettava osajapulassa ja tuettava isoissa investoinneissa muun muassa hiilineutraaliuteen. Tätä varten yrityksiä on tuettu. Esimerkiksi omassa maakunnassani tämä on tarkoittanut noin 60 miljoonan euron elvytyspakettia yrityksille. Se on todella iso potti, mutta se on myös käytetty siellä hiilineutraaliuden edistämiseen.

Budjetissa on osoitettu rahaa työvoimapulaa helpottaviin toimiin. Näitä ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton edistäminen, opintotuen tulorajojen lasku niin, että jokainen opiskelija voi tienata 3000 euroa enemmän kuin tänä vuonna, sekä yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti. Aikaisemminkin työllisyystoimia on tehty, niitä en ala tässä kohtaa enää luettelemaan.

Kasvu merkitsee työtä ja verotuloja sekä vähemmän sosiaalimenoja. Kasvu pienentää velanottoa sekä veronkorotusten ja leikkausten vaaraa. Talouden kasvu on keskustalle ykköstavoite, ja talouskasvu tulisikin saada tuplattua reilun prosentin luokasta noin kahteen prosenttiin. Siitä olemme täysin samaa mieltä, että hallituksella on vielä kevätkaudella edessään isoja päätöksiä työllisyys- ja ilmastotoimissa sekä taloudenpidossa.

Edustaja Harkimolta tuli kuitenkin ryhmäpuheenvuorossaan kylmää kommenttia yrityksille. Sitä myös tänään ihmettelin. Sitä en ymmärtänyt ollenkaan, yrittäjille kohdennettua kritiikkiä, hehän tänne maahan ne työpaikat luovat. Esimerkiksi perheyrityksiin kiteytyy jotain perin isänmaallista. Näiden yritysten toimintamallista on otettava oppia myös kansanedustajana: yhteinen tavoite on selkeä, sukupolvelta toiselle jaettua työtä arvostetaan, investointeja tehdään ajoissa, taloutta ei rakenneta tyhjän päälle ja kotimaisuus on tärkeä arvo. Perheyrityksille myös työn ja perheen yhteensovittaminen on itsestään selvää, ja näin meillä tietenkin pitäisi muillakin olla. Ilman yritysten tarjoamia työpaikkoja ja vientiä Suomi ei todellakaan pärjäisi.

Paras työllisyystoimi on yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen, ja sitä me olemme tehneet. Hallituksen päätökset muun muassa sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista, yritysten tukemisesta koronavirukseen yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen ovat luoneet Suomeen työtä ja kasvua.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Ajattelen, että Suomi voi olla ilmastonmuutoksessa ratkaisija vain, mikäli meillä on rohkeutta tukea investointeja, yrityksiin kohdentuvia investointeja. Yrityksille ilmastonmuutoksen ratkaiseminen tarjoaa myös liiketoimintamahdollisuuksia. Niistä on tänään pidetty erinomaisia puheenvuoroja. Tämä on todistettu muun muassa Lahdessa, Euroopan ympäristöpääkaupungissa, joka on hallitsevana ympäristöpääkaupunkina vetänyt valtavan määrän uutta yrittäjyyttä nimenomaan hiilineutraaliuden rohkeiden tekojen vuoksi. Sitä rohkeutta me olemme olleet yhdessä rakentamassa myös valtion 3 miljoo-
nan lisäpotkulla tähän ympäristöpääkaupunkivuoteen. Ajattelen, että meidän ei kannata lähteä keksimään pyörää uudelleen hiilineutraaliuden kohdalla eikä ennen kaikkea kannata lähteä riitelemään ja sitä kautta vaikeuttamaan yritysten investointiympäristöä, vaan meidän tulee antaa rohkeasti yritysten tehdä sitä työtä. Meidän tulee uudistaa rakenteita myös täällä eduskunnassa niiltä osin kuin sen itse pystymme tekemään. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja edustaja Elo.

14.57 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvio toimii kehyksenä toimille, joilla Suomen hiilineutraalius voidaan saavuttaa viimeistään vuonna 2035. Se ohjaa Suomea vastuullisen ja kestävänsä talouspolitiikan tielle. Suomen on oltava tässä kehityksessä edelläkävijä. Siksi talousarvion satsaukset vihreään siirtymään ovat välttämättömiä. Ilmastopolitiikkamme on oltava pitkäjänteistä ja ennakoivaa. Sen on oltava läpinäkyvää ja ymmärrettävää sekä elinkeinoelämän toimijoille että kansalaisille. Päätöksiä tehdessämme meidän on kuunneltava asiantuntijoita ja tiedeyhteisöä ja oltava valmiita tarvittaessa edelleen kirittämään ilmastotoimia. Ensi vuonna meillä on edessämme muun muassa luonnonsuojelulain, ilmastolain, kaivoslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain uudistukset. Ne ovat kaikki tärkeitä välineitä kestävänsä kehityksen edistämiseen kattavasti yhteiskunnan eri sektoreilla.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme tiedettä ja tutkimusta selvittääksemme koronapandemiasta, torjuaksemme ilmastokriisin ja pysäyttääksemme luontokadon. Siksi on tärkeää, että Suomen Akatemian rahoitus tulevalle vuodelle on turvattu. Vihreät ovat myös vahvasti sitoutuneet tavoitteeseensa kasvattaa Suomen yksityiset ja julkiset tki-panostukset 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Hienoa, että tästä löytyi eduskuntaryhmien yhteinen näkemys. Edelleen olen iloinen, että hallitus jatkaa ennätyksellisiä satsauksia luonnonsuojeluun myös ensi vuonna. Näillä rahoilla me suojellemme ja ennallistamme arvokkaita luontotyyppejä ja uhanalaisia lajeja. Kaivosveron käyttöönotto vuonna 23 on sekin vihreiden pitkään ajama uudistus, joka ohjaa luonnonvarojemme kestävämpään käyttöön.

Arvoisa puhemies! Koronapandemia on edelleen keskuudessamme, ja sen aiheuttamien tuhojen korjaamisen kanssa joudumme ponnistelemaan myös ensi vuonna. Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja oppimisvelkaa korjataan pääosin kunnissa. Kuntien kannalta on tärkeää, että koronasta niille koituvat suorat kustannukset korvataan myös ensi vuonna täysimääräisesti.

Meidän on varmistettava, että kunnilla on riittävät edellytykset satsata varhaiskasvatukseen ja kouluihin sekä lasten ja nuorten tukeen ja mielenterveyspalveluihin. Jos emme tässä onnistu, maksamme mittavaa laskua korkojen kanssa tulevina vuosina.

Talouden ja työllisyyden osalta Suomi on selvinnyt koronapandemiasta olosuhteisiin nähden hyvin, mutta silti aivan liian moni ala on joutunut kärsimään kohtuuttomasti. Meil-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

lä riittää edelleen työtä työllisyyden parantamisessa ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien ratkaisemisessa. Työn vastaanottamisen on aina oltava kannattavaa. Työvoimapulas-ta emme selviä ilman työperäistä maahanmuuttoa.

Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajien kotouttamisessa onnistuminen on yksi hyvinvointiyhteiskunnan vahvistamisen avaintekijöitä. Moni maahanmuuttaja tarvitsee työllis-tyäkseen ja kotoutuakseen kielikoulutuksen lisäksi ammatillisen osaamisen kehittämistä ja päivittämistä. Kaupunkien perustamat osaamiskeskukset ovat olleet merkittävä kotoutta-mispolitiikan avaus. Keskuksissa on onnistuttu luomaan tuloksellisia palveluita suurille asiakasmäärille. Osaamisen kartoitusta ja kehittämistä, kielikoulutusta ja työnhaun tukea tehdään niissä asiakaslähtöisesti. Osaamiskeskusten rahoitushaku on turvattu ensi vuodek-si, mutta sen jälkeen tilanne on avoin. Rahoituksen alasajo olisi räikeässä ristiriidassa Suo-men kotouttamistavoitteiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama nosto eduskunnan niin kutsutuista joululahjara-hoista. Pandemian myötä kävelyn ja pyöräilyn suosio on kasvanut merkittävästi. Monet ovat löytäneet arkiliikunnan ilon ja hyödyn. Onkin hienoa, että eduskunnan jakovarasta yli 4,5 miljoonaa euroa myönnetään erilaisiin pyöriteitä ja jalankulun reittejä edistäviin hank-keisiin eri puolille Suomea. Erittäin tärkeää on myös Luonnontieteellisen keskusmuseon 600 000 euron lisäys. Luomus tekee todella tärkeää työtä ylläpitämällä tietoa luonnon mo-nimuotoisuuden tilasta Suomessa sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksesta luontoon. On myös hienoa, että eduskunta tänäkin vuonna osoittaa jakovarasta rahoitusta monille kansa-laisjärjestöille. Nostan esiin lintuharrastusjärjestö BirdLife Suomen, joka saa rahoitusta valtakunnallisen lintuasemaverkoston toimintaedellytysten turvaamiseen. Tämä on tärkeä arvostuksen osoitus BirdLife Suomen vapaaehtoisten tekemälle työlle Suomen linnuston-seurantatiedon keräämiseksi sekä lintuharrastuksen ja ympäristökasvatuksen edistämisek-si.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

15.02 Heidi Viljanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tätä tulevan vuoden budjettia käsitte-lemme edelleen erityisissä olosuhteissa. Korona on arjessamme läsnä edelleen luoden par-haillaankin lisääntyvää epävarmuutta ympärillemme. Kuitenkin katse pitää suunnata myös tulevaisuuteen, ja onneksi tulevaisuudennäkymät ovat tällä hetkellä talouden näkökulmas-ta melko valoisia.

Taloutemme on palautunut koronaviruksesta muuta euromaita nopeammin. Hallituksen nopea ja etupainotteinen elvyttävä finanssipolitiikka nosti Suomen nopeasti pois taantu-masta. Erilaisilla tehdyillä toimilla turvattiin työpaikkoja, toimeentuloa ja yritysten talous-tilannetta. Koska koronavirusi ei ole vielä ohi, onkin tarkoituksenmukaista, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin.

Työllisyys kasvaa parhaillaan, ja työllisiä onkin 110 000 enemmän kuin vuoden 2020 huonoimpana aikana, ja vaalikauden alkuunkin verrattuna työllisiä on 40 000 enemmän. Kaikkiaan hyvä taloudellinen toipuminen ja työllisyyden kasvu vähentävät julkisen talou-den alijäämää verotulojen kasvun ja pienempien työttömyysmenojen myötä. Hallitus on tehnyt kautensa puoliväliin mennessä työllisyystoimia suunnilleen saman verran kuin edel-linen hallitus. Toimia ei kuitenkaan ole tehty työttömiä kurittamalla vaan monilla kestä-vämmillä toimilla, kuten esimerkiksi oppivelvollisuutta laajentamalla, palkkatukiudis-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tuksella, varhaiskasvatuserätyksien alentamisella ja pohjoismaisen työvoimapalvelumallin luomisella. Edelleen hyviä työllisyystoimia tulee kuitenkin jatkaa.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa keskitytään muun muassa koronapandemian aiheuttamien hoitajajonojen purkamiseen. Lisäksi satsaukset mielenterveyden ja työkyvyn vahvistamiseen ovat merkittäviä. Mielenterveyden häiriöt ovat hoitamattomina merkittävä taloudellinen taakka, johon meillä ei todellakaan ole varaa. Mielenterveyspalvelut olivat jo ennen koronapandemiaa kuormittuneita, ja tilanne on pahentunut rajoitusten aikana palvelujen saatavuuden heikennyttyä ja palvelutarpeen yhtä aikaa lisääntyessä. Hoitoonpääsyä parannetaan perusterveydenhuollon hoitotakuun myötä. Jatkossa kiireettömään hoitoon pääsee seitsemässä päivässä hoidon tarpeen arvioinnista. Hoidon varhaisempi aloittaminen estää hoidon viivästymisestä aiheutuvien raskaampien hoitojen tarvetta ja näin myös suurempia kustannuksia. Hoitotakuu koskee myös mielenterveyden häiriöiden perustason hoitoa.

Budjetissa on määrärahoja myös muun muassa lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitukseen, siis yksinkertaisesti siihen, että sosiaalityöntekijällä saa jatkossa olla vain tietty lakiin kirjattu määrä asiakkaita, jotta tämän tärkeän työn pystyy hoitamaan huolella. Tämä on tärkeä panostus kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lapsien kannalta.

Tällä hetkellä talouden kasvumme suurimpana hidasteena lähes joka alalla on osaaja- ja työvoimapula. Siksi panostukset koulutukseen ja osaamisen lisääminen tulevat olemaan tulevaisuutemme ta. On tärkeää, että Suomesta löytyy osaajia, ja erityisen tärkeää on, että jokainen pääsee kouluttautumaan omien vahvuksiensa mukaan. Pysyvä nosto ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen perusrahoitukseen tehtiin vuodesta 20 alkaen. Sitä jatkettiin vuonna 21, ja se jatkuu edelleen vuonna 2022. Tämä on ainoa oikea linjaus.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on tärkeää ja oikeastaan kaiken perusta. Luottamus turvallisuusviranomaisiin on Suomessa perinteisesti vahvaa. Alan ammattilaiset kentällä tekevät tärkeää työtä joka päivä turvallisuutemme eteen. Tässä talousarvioesityksessä poliisien määrärahat ovat korkeammat kuin koskaan ennen. Poliisien määrä on kasvanut yli 300:lla tällä vaalikaudella, ja tänä vuonna saavutetaan 7 450 poliisin taso.

Tässä vain muutamia nostoja tästä hyvästä budjetista ja esimerkkejä siitä, mitä kaikkea saadaan aikaan. Sujuva, turvallinen arki ja ihmisten hyvinvointi — niitä me haluamme edistää.

Lopuksi haluan tietysti vielä satakuntalaisena kansanedustajana kiittää valtiovarainvaliokuntaa sen tekemistä lisäyksistä ensi vuoden talousarvioon Satakunnan osalta. Harjavalan ja Huittisten tiehankkeet, Pyhäjärvi-instituutin saama rahoitus hoitokalastukseen ja rahoitus ylimaakunnallisen Lauhanvuori—Hämeenkanas Geoparkin kehittämiseen — nämä kaikki ovat tärkeitä panostuksia maakuntamme elinvoiman lisäämiseksi ja arjen sujumisen parantamiseksi.

Hallituksen esitys ensi vuoden talousarvioksi on inhimillinen ja osoitus siitä, että vaikuttavaa talouspolitiikkaa voidaan tehdä myös kurittamatta ihmisiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen.

15.08 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toinen vuosi pandemian kourissa kulkee kohti loppua — olemme selvinneet yhdessä. Hallitus on onnistunut vaikeassa tilanteessa, näemme kaamoksen keskellä valoa. Talous on toipunut nopeasti, ja se edelleen

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

kasvaa, vaikka ripeimmän kasvun aika on toki jo takana. Työllisyys on kuitenkin ilahduttavan korkealla. Pystyimme estämään romahduksen ja hallitsemaan pandemiaa kohtuullisesti. Haasteet eivät kuitenkaan ole ohi: jälkeen on jäänyt taloudellista velkaa, oppimisen velkaa ja hyvinvoinnin velkaa.

Suuret kiitokset valtiovarainvaliokunnalle huolellisesta työstä ensi vuoden budjetin valmistelussa. Budjetti tähtää kestävään talouskasvuun. Kasvu merkitsee työtä ja verotuloja ja vähemmän menoja. Hallitus ei luo työpaikkoja itse, ne syntyvät yrityksissä. Tehtävämme on luoda yrityksille hyvät toimintaedellytykset. Hallituksen päätökset muun muassa sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista ja yritysten tukemisesta koronakriisin yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen ovat parantaneet yritysten edellytyksiä. Keväällä on aika tehdä lisää työllisyystoimia. Kasvun suurimpana esteenä on tällä hetkellä työvoiman saatavuus. Osaavasta työvoimasta on suuri pula eri puolilla Suomea. Taikatemppuja tilanteen korjaamiseksi ei ole. Hallitus on sujuvoittanut työperäistä maahanmuuttoa, korottanut opintotuen tuloja ja lisännyt merkittävästi koulutuspaikkoja. Tarvitaan myös rakenteellisia uudistuksia, joiden vaikutukset näkyvät pikkuhiljaa. Olemme saaneet historiallisen sote-uudistuksen liikkeelle, laajentaneet oppivelvollisuutta ja toteuttaneet perhevapaauudistuksen. Kaikissa näissä keskustan järkevät tavoitteet ovat täyttyneet — niistä tuli hyviä.

Arvoisa puhemies! Olemme eläneet vaikeaa aikaa. Maailman onnellisimman kansan uusi kansansairaus on mielenterveyden vaikeudet. Inhimilliset vaikutukset sairastuneen elämään ja lähipiiriin ovat mittaamattomia. Kansantaloudelliset kustannukset voidaan laskea miljardeissa. Meillä ei ole varaa viivyttää ennaltaehkäisevien ja korjaavien toimenpiteiden käyttöönottoamisessa. Hoitopääsyä pitää helpottaa ja nopeuttaa. Parasta apua on ennaltaehkäisevä hyvinvointityö. Hallitus onkin lisännyt kuraattori- ja psykologipalveluja. Ymmärrys ja toisesta välittäminen auttavat ratkaisujen tiellä. Myös velkaantuminen on suuri haaste. Pitkällä aikavälillä Suomen velkaantuneisuus pitää saada laskuun. Tämä onnistuu vain talouskasvun ja erilaisten uudistusten avulla.

Arvoisa puhemies! Tarvitaan lisää työtä, tarvitaan osaajia, koska pula osaajista ja tekijöistä on suurin este kasvuun ja yritysten menestymiselle. Tarvitaan muunto- ja täsmäkoulutusta. Sitra julkaisi eilen elinikäisen oppimisen suosituksensa. Niissä korostettiin alueellisen koulutuksen merkitystä. Tällä tiellä on oltu: Korkeakoulujen perusrahoitusta vahvistettiin 60 miljoonalla eurolla. Keskustalaisten tiede- ja kulttuuriministerien johdolla on eri puolilla Suomea saatu yli 10 000 aloituspaikkaa, samoin uusia koulutusvastuita. Meidän tulee tehdä Suomesta maailman paras elinikäisen oppimisen, laaja-alaisen osaamisen ja juurevan sivistyksen alusta, jossa osaaminen uudistaa työelämää ja työelämä osaamista. Koulutus on investointi hyvinvointiin ja elinvoimaan. Kiitos hallitukselle siitä, että tieteen ja tutkimuksen rahoitus turvataan ensi vuonna. Sitran lahjoituksella yliopistoja pääomiteetaan 67 miljoonalla eurolla, ja korkeakoulujen uusiin aloituspaikkoihin satsataan 15 miljoonalla eurolla.

Ja aivan lopuksi: Näin joulun alla on syytä huolehtia, että tontut ja joulupukki pääsevät sujuvasti liikkeelle. Siksi Savukosken Korvatunturitien perusparannukseen ja sen suunnitteluun annettiin rahaa. [Puhemies koputtaa] Suomen lapset ja lapsenmieliset kiittävät.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen poissa, edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

15.13 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tällä viikolla kohdistamme eduskunnan huomion ensi vuoden budjettiin. Olemme siis kansanedustajatyömme ytimessä, keskeisessä tehtävässämme. Kuten olemme huomanneet, puheissamme vilisee eri näkökulmia — kehuja ja moitteita, toivoa ja synkkyyttä, väitteitä ja vastaväitteitä, liioittelua ja väärinymmärryksiä — ja oman näkemyksen esittelyä, toistelua sen voittamattomuudesta. Ja ei kai siinä mitään, jokainen meistä saa nähdä maailman sellaisena kuin se meidän takapihan ikkunasta näkyy. Sitä tuijottelemalla saattaa kuitenkin näkymä vääristyä tai jäädä turhan kapeaksi.

On tosiasia, että tämän hallituksen taival ei ole ollut mitenkään ruusuinen. Totta kai olemme olleet monin paikoin vaikeuksissa, kun päälle on jysähtänyt lähes kahden vuoden mittainen ja yhä jatkuva pandemia, haastava yhteiskunnallinen tilanne, ihmisten kivut ja haavat. Ei sitä laivaa kipparoidessa ole voinut välttyä murheilta. Olemme kuitenkin elossa — niin tämä hallitus, niin tämä Suomi.

Olemme taitavia myös luettelemaan asioita, jotka ovat pielessä. Olemme taitavia toistelemaan synkkyyyksiä, mutta hiljaisempaa on silloin, kun niitä pitäisi ratkaista. Tämä hallitus on vimmaisesti hakenut ratkaisuja. Olemme ohjanneet Suomen läpi korona-ajan niin, että talous kasvaa ja työllisyys on korkealla. Yritysten toimintaedellytyksiä, siis selviytymistä läpi pimeiden aikojen, on tuettu jakamalla säkeittäin tukea. Olemme välttäneet siis suurtyöttömyyden ja konkurssiaallot.

Olemme vieneet läpi yli 15 vuotta valmistellun sote-uudistuksen, jotta ihmisten lähi- ja peruspalvelut vahvistuisivat, samalla turvataksemme ne tasa-arvoisesti kautta Suomen. Olemme myös tukeneet kuntia poikkeuksellisen mittavasti. Ken muuta sanoo, ei puhu totta. Olemme myös toteuttaneet vanhustenhoitoon sitovan henkilöstömitoituksen. Olemme korottaneet pienimpiä eläkkeitä. Olemme luoneet perhevapaaudistuksen, joka on perheille parannus, ei leikkaus. Ja myös kotihoidontuki säilyy, hyvä niin.

Ja koulutuspolitiikan suunnanmuutos keskittämisestä hajauttamiseen: nuorten koulutuspaikkoja maakuntiin on lisätty tuntuvasti. Oppivelvollisuutta on pidennetty. Olemme tehneet parhaamme, jotta kasvatus- ja opetustyö, suomalaisen sivistyksen syvä pohja, kestäisi vaikeat ajat.

Olemme myös korottaneet tuntuvasti perustienpidon rahoitusta. Liikennehankkeita on aloitettu ja menossa kautta Suomen. Tietenkin tehtävää on edelleen, mutta niin vain on. Johdollamme on toteutettu myös EU:n aluepolitiikan rahoituksen jako niin, että esimerkiksi kotimaakunnassani Etelä-Pohjanmaalla tukirahat lähes nelinkertaistuivat. Ei tämä aivan pöllöä politiikkaa ole.

Puhemies! Tunnistan kovin hyvin kuitenkin sen, että tehtävää riittää. Ei tämä täydellistä touhua ole. Juoksua pitää parantaa. Tämä maa kipuilee. Tämä maa tarvitsee yhtenäisyyttä. Siinä meillä on tehtävää. Talouden takana on aina ihminen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

15.18 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, että hieman odotitte, että ehdin tänne. — Nyt kun taloudesta keskustellaan, niin haluan nostaa tässä esiin sellaisen asian, mikä on varmaan salille aika tuttu, eliikkä talouttamme ja huoltovarmuuttamme voisi mielestäni juuri tässä tilanteessa parantaa pikaisesti sillä tavalla, että annettaisiin maatalouden tuotantorakennuksille vapautus kiinteistöverolaissa olevasta kiinteistöveron maksusta.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Olen tehnyt tästä lakialoitteen. Se on sillä tavalla hieman myöhässä, että se ei ole ehtinyt mihinkään vaihtoehtobudjettiin eikä muualle, mutta tärkeä asia se olisi suomalaisen ruuan-tuotannon kannalta. Kuten Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK varoitti loka-kuussa 2021, maatalous on ajautunut vaaralliseen talouskriisiin niin, että viljelijöiden ja li-hantuottajien tilat eivät kannata ja laskupinot kasvavat heillä. MTK:n puheenjohtaja Juha Marttilan mukaan monilla tiloilla on kyse eloonjäämistäistelusta. Maatalouden yrittäjätu-lon ennustetaan supistuvan tänä vuonna jopa 20 prosenttia ja ensi vuonna 8 prosenttia. Osin tämä on pidemmän ajan tulosta, ja maatalousyrittäjien kyky tehdä tulosta on heikentynyt jo pitkään.

Osin kyse on kuitenkin ihan viimeaikaisista muutoksista. Nyt huonon viime kesän jäl-jiltä tiloilla on pulaa rehusta ja näiden hinnat ovat nousseet. Esimerkiksi maitotilalla itse-tuotettu rehuvilja menetettiin, minkä vuoksi tilat ovat joutuneet ostamaan kallista rehua ul-kopuolelta. Samaan aikaan on osunut myös energian hinnannousu ja koneiden sekä ko-noonosien kallistuminen. Tämän vuoksi toivoisin, että hallituspuolueet huomioisivat tä-män lakialoitteeni ja pikaisin toimin helpottaisivat tätä viljelijöiden ahdinkoa, vaikka tämä nyt ei missään esityksenä olekaan. Hallituspuolueet voisivat hieman vaikka parantaa tätä minun esitystäni ja laittaa tämän voimaan takautuvasti jo tämän vuoden alusta. — Kiitok-sia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä poissa. — Edustaja Ovaska.

15.21 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuolta työhuoneesta riensin, kun ai-kaisemmin täällä käytettiin puheenvuoroja, että on noloa syyttää oppositiopuolue kokoo-musta siitä, että heidän lukunsa ja heidän puheensa eivät oikein pidä paikkaansa. Täällä-hän on tänään kerrottu moneen kertaan, että kokoomuksen esitys kasvattaa kehystä lähes 600 miljoonaa euroa. Eli tähän haluaisin nyt saada kokoomuslaisilta vastausta, toivon, että sieltä joku tänne saliin tulee kertomaan, että miksi kokoomus teki tällaisen esityksen. Koko pitkän, pitkän syksyn he ovat vaatineet hallitukselta vastuullista taloudenpitoa. He ovat valmistelleet omaa vaihtoehtoaan ja myöskin tehneet tähän mietintöön vastalauseita, ja yhtäkkiä luvut ovat tällaiset. Kyllä hallitusta syytetään milloin mistäkin, mutta silloin kun on oppositiolla aika tuoda oma esityksensä pöytään, niin ne ovat kaikkea muuta kuin sitä vastuullista taloudenpitoa, joten toivon, että kokoomuslaiset vielä tänne saliin tänään tule-vat ja kertovat, miksi tällainen esitys on tehty.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

15.23 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty mielenkiin-toisia puheenvuoroja, ja muutamaan tässä lyhyesti haluan palata, vaikka kuulijoiden mää-rä on aika vähäinen.

Edustaja Kimmo Kiljunen piti erinomaisen puheenvuoron tuossa jokin aika sitten ikään-tyvien ihmisten muistamisesta. Kuitenkin herää kysymys, kun edustaja Kiljunen on voi-mallisesti toiminut eläkeläisten etujen parantamiseksi muun muassa taitetun indeksin osal-ta: miksi toimenpiteitä eläkeläisten aseman parantamiseksi ei kuitenkaan näy missään? Edustaja Kiljunen piti eduskuntavaalien alla tätä asiaa voimallisesti esillä, ja sosiaalidemo-kraatit saivat vaaleissa tuloksen, joka edellytti heille pääministerin ja vahvimman hallitus-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

puolueen asemaa. Valtaa siis pitäisi olla, mutta mihin se on nyt hukkunut ikääntyneiden ihmisten osalta? Sitä peräänkuulutan.

Arvoisa puhemies! Edustaja Yrttiaho täällä kävi läpi varsin kriittisin ilmaisin HX-hankintaa, jonka valtioneuvosto viime viikolla teki. Ymmärtääkseni kuitenkin valtioneuvoston päätös oli yksimielinen, ja siksi olisi mielenkiintoista kuulla lähinnä edustaja Saramolta, mikä se vasemmistoliiton kanta tässä asiassa on. Ovatko ministerit olleet omavaltaisia, vai onko heillä edelleen heidän ryhmänsä tuki tässä asiassa?

Keskustan suuntaan on kyllä heitettävä kysymys maatalouden äärimmäisen vakavasta ahdingosta, missä tänä päivänä ollaan. Me tuolla maatalousjaostossa kuulimme aika laajasti asiantuntijoita, ja tuli kyllä yksiselitteisen selväksi, että viime kesän sato oli kolmanneksen huonompi kuin normaali sato. Se on johtanut suuriin vaikeuksiin, kun ei ole myytävää. Samanaikaisesti erityisesti maatalouden kustannukset ovat nousseet erittäin voimakkaalla vauhdilla, energiakustannukset, joihin hallitus voisi puuttua. Täällä edustaja Mäenpää kertoi tuosta omasta lakialoitteestaan maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistamisesta. Meillä on siitä kyllä lausumakin äänestettävänä maatalouden pääluokassa ja taitaa olla verotuksen osalta myös, niin että tässä pääsee eduskunta lausumaan kantansa, mikä on siihen suhtautuminen. Mutta keskustalta olisin odottanut tässä keskustelussa — ehkä sitten yksityiskohtaisemmin kuullaan pääluokan kohdalla — sitä, että mikä on se ratkaisu, millä maatalous, elintarviketalous ja omavaraisuus turvataan ihan jopa lyhyellä aikavälillä, pitkällä aikavälillä puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen suuntaan kyllä herää kysymys, kun he esittävät voimakkaita säästöjä perusturvasta ja erityisenä kohteena on asumistukimenojen leikkaus. Asumistuki on todella kasvanut hurjaa vauhtia. Jos otetaan yleinen asumistuki, opiskelijoiden asumistuki — joka on nykyisin kyllä sen yleisen sisällä — ja sitten vielä eläkkeensaajan asumistuki, niin summa alkaa olla 2,5 miljardin luokkaa, eli se on valtavan suuri. Ja täytyy todeta se, että kokoomuslaiset ovat siinä oikeassa, että se on erittäin suurelta osin siirtoa vuokra-asuntojen omistajille eli pääomasijoittajille, Kojamoille ja muille vastaaville, jopa ulkomaalaisille sijoittajille. Mutta kokoomukselta haluaisin kyllä kuulla, mikä on se heidän mallinsa, miten he leikkaavat asumistukea merkittävästi. Se on nimittäin aika vaikea tehdä niin, ettei ajauduta sitten taas toisenlaisiin ongelmiin ensinnäkin vähävaraisten ihmisten osalta ja sitten vuokra-asuntomarkkinoiden osalta.

Arvoisa puhemies! Nämä heitot — en heittänyt vihreille mitään, koska en odota heiltä mitään muita ratkaisuja kuin ilmastopolitiikan järjettömyyden vaatimista vielä nopeampaa kuin mitä tapahtuu. Ilmastopolitiikan osalta perussuomalaisten linja on selkeä. Vuosi 2035 on aivan liian nopeasti tuleva. Kun siihen nyt voimalla pyritään, niin tehdään virheratkaisuja. Vanheneviin tekniikoihin satsataan, ja toisaalta ajetaan alas [Puhemies koputtaa] turpeen ja monen muun kotimaisen hyödyllisen energiamuodon mahdollisuudet, [Puhemies koputtaa] joita pitäisi kannustaa ja edistää eikä tuhota, niin kuin hallitus toimii.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Filatov poissa, edustaja Vikman poissa. — Edustaja Simula.

15.28 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Valitettavasti tällä hallituskaudella on käynyt juuri niin kuin täällä oppositiossa ounasteltiin. Olemattomat rahat käytettiin jo alkukaudesta ideologisiin uudistuksiin. Koronaviruspandemia ei hidastanut tätä hankevimmaa lain-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

kaan, eikä hallitusohjelmaa uskallettu muuttaa muuttuneessa tilanteessa. Ja nyt ollaan tässä, alijäämäkuorman edessä.

Tavallisille suomalaisille tämä hallituskausi on ollut taistelua kasvavien elinkustannusten kanssa, polttoaineiden hinnoista sähkön hintaan, lämmityskustannuksista liikkumisen kustannuksiin. Se on ollut kärvistelyä rajoitusten kanssa ja epätoivoa EU:n massiivisen elpymispaketin edessä, koska suomalaiset kyllä tietävät, kuka lystin maksaa, kun sen aika on. Ja kyllä suomalaiset aavistivat senkin, että kyseessä on askel kohti liittovaltiota, ei mikään ”kertaluonteinen solidaarisuuden osoitus”. Uusia paketteja tulee — erilaisilla nimillä ja erilaisin vaikutuksin, mutta niitä tulee. Suomen EU-linja on tällä hallituskaudella ollut kestävä, ja sama tahti jatkuu ensi vuonnakin.

Hallitushan nosti ensitöikseen puoluetukea ja nimitti itselleen avustaja-armeijan, perusteluna Suomen EU-puheenjohtajakausi. No, se puheenjohtajuus oli ja meni, mutta väki ei vähentynyt. Vastalauseessamme ehdotetaan, että valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkauksesta vähennetään 5 miljoonaa euroa ja puoluetuista 10 miljoonaa euroa — näin alkajaisiksi. Lisäksi koko valtionhallintomme tarvitsisi kokonaisvaltaisen rakenteellisen uudistuksen, jossa vanhentuneita rakenteita purettaisiin ja tarpeettomia virkoja ja toimia lakkautettaisiin tai tehtäviä yhdistettäisiin. Se on järkevää ja vastuullista politiikkaa ja tässä taloudellisessa tilanteessa aivan välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti ja tekemämme vastalauseen lausumat asettavat Suomen ja suomalaisen etusijalle, kuten sen Suomessa kuuluisi ollakin. Se on meidän tärkeysjärjestyksemme, ja siitä lähtökohdasta teemme töitä joka päivä täällä eduskunnassa, kunnissa ja maakunnissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

15.31 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Talouskasvun kehityksessä suuri rooli on kotitalouksilla. Yksityinen kulutus romahti viime vuonna koronapandemian alkaessa — ja mitä tekee hallitus? Se yhä kasvattaa asumisen kustannuksia, eikä pieni- ja keskituloisten ostovoiman kohentamiseksi ole tehty toimenpiteitä. Ensi vuoden budjetin tulisi huomioida suomalaisen elinkeinoelämän kansainvälinen kilpailukyky ja kotitalouksien ostovoima. Ilman näitä kahta tekijää talous yksinkertaisesti sakkaa ja valtion tulopuoli pettää menojen samalla kasvaessa.

Työn vastaanottamisesta on tehtävä kannattavampaa. Työtulovähennyksen korottaminen lisäisi työllistymisen kannustimia etenkin pienituloisimmilla. Korkeamman työllisyyden lisäksi tämä tarkoittaisi työssäkäyville enemmän käteen jäävää rahaa, ja näin sosiaalitukien tarve pienenisi.

Opettajien Ammattijärjestön mukaan yli puolet opettajista kertoi tänä syksynä harkineensa alanvaihtoa viimeisen vuoden aikana. Se on karua kuultavaa. Yleisimmät syyt alanvaihdon harkitsemiselle ovat työn kuormittavuus, jatkuvasti lisääntynyt työmäärä sekä palkkataso. Ratkaisuilla olisi jo kiire, mutta tämä budjetti ei niitä tuonut.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

15.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden talousarvio sinälleen on ihan kohtuullisen hyvin laadittu, siitä ei voi sen isompaa sanoa. Se on tehty hyvällä asiantuntemuksella ja kuvaa hyvin taloustilannettamme. Ensi vuoden työllisyysasteen on

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

arvioitu olevan 73,6 prosenttia, työttömyyden 6,8. On syytä muistaa, että nämä luvut ovat jo kohtalaisen rohkaisevia, ja suunnanhan pitää olla eteenpäin, niin että vähintään 75 prosentin työllisyysaste saavutetaan ja työttömyys painetaan olennaisesti nykyistä lukua pienemmäksi. On muistettava, että työttömyys on tämän hetken kansantalouden ja julkisen talouden pidossa se kaikkein eniten rasittava tekijä. Se kaikkine ilmenemismuotoineen tuo kuluja ja käytännössä hyvin vähän verotuloja. Elikkä sen hoitaminen on tärkeä asia, asia numero yksi.

Sitten koronan hoitaminen. On arvioitu, kuten valtiovarainministeri Saarikko totesi, että 15 miljardia olisivat sen kustannukset tähän saakka. Aika lähelle oikeaa tuo arvio varmaan on. Kukaan ei tarkalleen sitä tiedä, koska se on iskenyt koko suomalaiseen yhteiskuntaan koko voimallaan. Nyt kun on tämä uusi omikronmuunnos, joka tuntuu leviävän ympäri Eurooppaa kiihtyvällä vauhdilla ja koko maailmassa myös, niin totta kai meidän pitää se oma rokotuskampanjamme viedä kunnialla läpi. Pidän suorastaan ihmeellisenä, että tässä maassa edelleen käydään keskustelua siitä, pitääkö jokaisen kansalaisen se rokotus ottaa, ja sitten siitä, onko siitä mitään hyötyä. Totta kai siitä on hyötyä. Kun rokotuksen ottaa ja sitten saattaa totta kai sairastua — sekin on mahdollista, että sairastuu siihen koronaan — niin selviää paljon vähemmällä. Ja mikä huolestuttavinta, yhä useampi ihminen joutuu tehohoitoon. Se tarkoittaa sitten sitä, että se tehohoidossa oleva koronapotilas vie sen tehohoito-paikan juuri siltä henkilöltä, joka välttämättä sen olisi tarvinnut. Esimerkiksi liikenneonnettomuuspotilaat aika usein tarvitsevat tehohoitoa, jotta selvitään siitä vaarallisimmasta vaiheesta elämän puolelle. Jokaisen meistä on nyt kannettava se vastuu. Minä en oikein pidä siitä, että vastuuta pakoillaan ja sitten sanotaan, että tämä on minun oikeuteni. Eikö lähimmäisen auttaminen ole meidän tärkein oikeutemme, se että autamme itseämme ja siinä samalla sitä lähimmäistä?

Arvoisa rouva puhemies! EU-talous sinänsä on hyvin mielenkiintoinen ilmiö. Luin juuri ennen saliin tuloa, että Emmanuel Macron on ottanut vahvan kannan siitä, että ensi vuoden puolella ollaan sitten elvytyspakettia niin sanotusti laillistamassa eli viemässä EU-käytännöksi eli osaksi EU-budjettia. Kannattaa kaikkien edustajien muistaa tässä talossa, että Ranska on ensi vuoden alun vuosipuoliskon EU:n puheenjohtajamaa ja he ovat luvanneet pitää EU-huippukokouksen maaliskuussa. Ja uusi Saksan liittokansleri Olaf Scholz on jo tavannut Macronin, ja rohkenen väittää, että siellä on sovittu, että nyt saadaan tämä velkapaketti jälleen liikenteeseen. Kun ensimmäinen elvytyspaketti hyväksyttiin 17.5.2021 eli tänä vuonna, niin siinä samalla hyväksyttiin pikkuhiljaa sen valtioneuvoston selonteon myötä myös EU:n verotusoikeus. Ja väitän edelleen, että se on Suomen poliittisen historian vaarallisin päätös — päätös, jonka vakavuutta emme tänä päivänä edes ymmärrä. Se on virhe, joka ei peräydy, ja se maksaa tälle kansakunnalle hirvittävän paljon. EU menee väijäämättä siihen suuntaan, että liittovaltiota tehdään, ja sen liittovaltion loppusummaa en pysty edes villeimmissä painajaisissa kuvittelemaan.

Rouva puhemies! Meidän maataloutemme on valtavissa vaikeuksissa. Maatalouden kannattavuus on niin alhainen, että se alkaa tänä päivänä jo vaarantaa elintarviketuotantoamme. Tilat elävät konkurssin partaalla, ja tulovirta, mikä tiloihin päin on koko ajan ollut, on pienentynyt, ja mikä vakavinta, kustannukset ovat nousseet kiihtyvällä vauhdilla. Tähän meidän on saatava muutos. Ei suomalaista maataloutta ja meidän elämämme kannalta kaikkein tärkeintä asiaa, elintarvikehuoltoa, saa vaarantaa tilapäisen pienen poliittikan notkahduksen takia. Maanviljelijät tarvitsevat nyt meidän kaikkien tuen, ja se on ym-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

märrettävä myös tukkukauppaportaassa. Maatalous tarvitsee oikeudenmukaisen osan siitä, mikä heidän peltonsa tuotto on.

Sama koskee metsätaloutta. On hyvä, että budjetissa on positiivisia asioita metsätalouden kannalta. Mutta kun katsoo esimerkiksi EU:ssa parhaillaan vireillä olevaa taksonomiaa, ei voi tulla kuin murheelliseksi siitä valtavasta byrokratiasta ja rangaistuksista, mitä Suomelle sieltä on tullakseen, jos pahimmin käy. Toivottavasti saamme nämä investoinnit liikkeelle, ja se koskee myös metsätaloutta, biotaloutta ja yleensäkin sitä, että alamme tähän maahan tuottaa myös omaa energiaa. Tämä ilmastonmuutoshumppa on mennyt jo niin pitkälle, että me alamme kohta kärsiä energiapulasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Kvarnström.

15.38 Johan Kvarnström sd: Ärade talman, arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys ensi vuodelle rakentaa tulevaisuuden kestäväää kasvua koronakriisin jälkeiseen aikaan. Talousarvioesitys tukee pandemian aiheuttamasta kriisistä toipumista, vauhdittaa investointeja sekä edistää ympäristöllisesti kestäväää kasvua, osaavan työvoiman saatavuutta ja ihmisten hyvinvointia. Onnistunut koronakriisin hoito ja oikein mitoitettu finanssipoliittikka ovat mahdollistaneet talouden nopean toipumisen kriisin aiheuttamista vahingoista. Talous kasvaa, mutta koronakriisi ei ole vielä ohi. Näin ollen on tarkoituksenmukaista, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin. Kehyksien väliaikaisesta ylittämisestä palaudutaan asteittain niin, että menoja myös alennetaan pysyvästi. Tämä on vastuullinen ja perusteltu talouspoliittinen valinta.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa väitetään usein opposition suunnasta, ettei hallitus tee työllisyystoimia, mutta se, että hallitus ei edistä juuri opposition tavoitteita, kuten työttömien kurittamista työttömyysturvaa lyhentämällä, ei tarkoita, etteikö myös rakenteellisia toimia, jotka lisäävät työllisyyttä ja vahvistavat julkista taloutta, olisi tehty. Tästä esimerkkinä oppivelvollisuuden laajentaminen ja eläkeputken asteittainen poistaminen. Oppivelvollisuuden laajentamista ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanoa jatketaan tietenkin ensi vuonna. Kyseessä on tämän hallituksen tärkein tulevaisuusinvestointi, ja tarve uudistukselle korostuu entisestään koronasta toivuttaessa. Meidän on entistä tärkeämpää saada nuoret jatkamaan opintoja koko toisen asteen. Oppivelvollisuuden laajentaminen ei ratkaise kaikkia ongelmia, ei tietenkään, mutta se on tärkeä osa isosta ratkaisusta. Toinen tärkeä asia on, että perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaa rahoitetaan ensi vuonna 60 miljoonalla eurolla ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaa 80 miljoonalla. Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja vahvistetaan yhteensä 20 miljoonalla. Ohjelmilla edistetään oppimista, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Tavoitteena on kaventaa ja ennalta ehkäistä oppimiseroja sekä vahvistaa oppimisen tukea, mikä on erityisen tärkeää koronakriisistä toivuttaessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle, ja tämä edellyttää muiden Pohjoismaiden tavoin työvoimapolitiikan suunnittamista passiivisesta aktiiviseen sekä työllisyyspalveluiden parantamista määrällisesti ja laadullisesti. Nyt budjetissa edistetään hankkeita, joilla pääsemme tähän pohjoismaiseen viitekehykseen kiinni. Työvoimapolitiikamalli, monimuotoiset ja syrjimättömät työmarkkinat työperäisen maahanmuuton edistämiseksi, TE-palveluiden vieminen alueille lähelle asiakkaita, osatyökykyisten osallisuuden lisääminen sekä paremmin hyödynnettävä palkkatuki ovat kaikki asioita, joissa hallitus ottaa muista Pohjoismaista mallia.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Olen iloinen myös siitä, että lapsibudjetointia pilotoidaan talousarvioesityksessä, ja siitä, että lapsibudjetointi vakiinnutetaan osaksi valtion talousarvioesitystä tulevaisuudessa. Toinen hieno asia, opintotuen tulorajan nosto, on aivan perusteltua. Se on täysin linjassa valtiovarainministeriön osaavan työvoiman saatavuutta parantavia toimenpiteitä koskevan selvityksen erään ehdotuksen kanssa. Tämä helpottaa monien opiskelijoiden tilannetta ja on tehokas keino heidän toimeentulonsa parantamiseksi. On syytä pitää mielessä, että monilla opiskelijoilla on perhe elätettävänä ja että heidän on siis tehtävä töitä opintojen ohessa tai ajoittain vuoden mittaan. Jos he saavat suoritettua opintopisteitä, heidän tulisi olla oikeutettuja opintotukeen, jos heidän muut tulonsa eivät ole todella suuria.

Ärade talman! Det är också viktigt att färdplanen för fossilfria transporter nu ska börja implementeras ordentligt, med sammanlagt 75 miljoner euro, och vi har beslutat om en del lagändringar i anslutning till detta under hösten. Det är förstås av central betydelse huruvida de klimatåtgärder som hänger samman med budgeten och de satsningar på miljö och biodiversitet och skyddsåtgärder som finns med är tillräckliga. Det är viktigt att detta utvärderas grundligt som överenskommet. Vidare är det befogat att studiestödets inkomstgräns höjs. Den ändringen som nu ska införas temporärt kunde med fördel bli permanent.

Sist men inte minst: hur lite en halv miljon euro än är som en del av hela statsbudgeten, så välkomnar Västnyland varmt den summan för att ytterligare förbättra belysningen längs stamväg 51. Det förbättrar trafiksäkerheten avsevärt. — Kiitos, tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

15.43 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Maailman talous kasvaa. Suomenkin talous tällä hetkellä kasvaa jonkin aikaa. Työpaikkoja tarvitaan, kansalta rahat loppuvat, mutta hallituksen löperön talouspolitiikan linja jatkuu. Suomi tarvitsee uusia työpaikkoja erityisesti yksityiselle sektorille. Maasta pitäisi tehdä houkutteleva investointikohde ja rakenteita pitää muuttaa. Mitä tekee hallitus? Jatkaa kuten ennenkin, ei uskalla uudistaa mitään ja ottaa vain lisää velkaa.

Myönnetään, että hallituksen toimilla on maahan saatu joitain tuhansia uusia työpaikkoja. Nämä ovat kuitenkin syntymekanismiltaan ja luonteeltaan sellaisia, etteivät ne valtiontalouteen tuo uutta, vaan päinvastoin vievät rahaa entisestäänkin. Ihmettelen, mikseivät hallitukselle kelpaa esimerkiksi kokoomuksen esittämät toimet, joilla voitaisiin luoda yli 100 000 työpaikkaa lisää — nimenomaan sinne yksityiselle sektorille, minkä myötä talous kasvaisi lisää ja valtion verokertymäkin kasvaisi.

Työmarkkinoita tulisi uudistaa, verokiilaa pienentää, kannustinloukkuja purkaa. Nämä ovat vain muutamia ehdotuksia kokoomuksen vaihtoehtobudjetista, ja niitä tukevat monet asiantuntijat. Mitä tekee hallitus? Ei mitään. Ihmiset halutaan pitää työttöminä ja tukien varassa, se lienee tarkoitus. Hallituksen anteliaisuuden varassa elävät ihmiset ovat toki tottelevaisia ja kiitollisia syödessään armollisen hallituksen kädestä. Sitä en silti ymmärrä, miksi ei voida kehittää työmarkkinoita ja talousjärjestelmäämme siten, että yhä useampi kansalainen voisi tulla toimeen omillaan.

Hallituksen velanotto ja osaamaton talouspolitiikka ovat jo aikaansaaneet sen, että yksi merkittävä hallitusohjelman lupaus on petetty, lupaus sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Rinteen ja Marinin hallitus elää tulevien sukupolvien leipää syöden. Menoke-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

hykset on heitetty pois, aitoja työllisyystoimia ei tehdä, säästötoimet on peruttu ja niin edelleen. Hallitus keskittyy vain ydinosaamiseensa, joka on kritiikitön rahan jakaminen.

Kokoomus haluaa, että Suomessa saa tehdä ja yrittää. Ihmisten ja yritysten on voitava kukoistaa. Silloin syntyy hyvinvointia, silloin on mahdollista pitää kaikista huolta ja auttaa heitä, jotka apua tarvitsevat. Kokoomus haluaa, että kaikki pidetään mukana ja että heikompia autetaan. Pitkän päälle se ei ole mahdollista, mikäli talouden kestävyysperiaatteista ei pidetä kiinni. Se kuuluisa kakku pitää leipoa ja taikinan antaa kohota ennen kuin siitä voi jakaa. Nyt hallitus toimii päinvastoin, velka ja hyvinvointivelka vain kasvavat, kun aika kuluu.

No mitä sitten pitäisi tehdä? Vaikka seuraavia asioita, joita kokoomus on esittänyt: Verotusta pitää muuttaa kannustavammasi siten, että kevennetään työn verotusta 800 miljoonaa euroa, laitetaan kasvun ja vaurastumisen edellytykset kuntoon lähtökohdista riippumatta, parannetaan kotitalousvähennystä pysyvästi ja laajennetaan veropohjaa. Edelleen tulee nostaa työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle siten, että uudistetaan työmarkkinat, vahvistetaan työvoimapalveluita, työkykyä ja tasa-arvoa, puretaan kannustusloukkuja ja pienennetään verokiilaa. Eikä tässä vielä kaikki. Saamme kestävästä kasvusta aikaiseksi, kun nostetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta 200 miljoonalla eurolla, käännetään liikenteen päästöt laskuun poistamalla autovero ja parannetaan vientiteollisuuden kilpailukykyä poistamalla väylämaksut kokonaan. Nämä ehdotukset yksityiskohtineen ja paljon muuta löytyvät kokoomuksen vaihtoehtobudjettiesityksestä. Siinä on kuvattu kestävästä kasvun hyvinvoiva Suomi, jossa saa elää ja tehdä. Siitä kannattaa ottaa mallia.

Ymmärrän, jos tämä on nykyiselle ideologiselle vasemmistolle vaikeaa ymmärtää, mutta pakko todeta, että kyllä tämä työn ja talouden yhtälö ennen oli demareillekin selvä. Työtä piti tehdä, jotta on jotain jaettavaa. Hämmästyttävintä on kyllä sitten se, että keskustapuolue takaa tämän hulluttelun ja velkajuhlan — semminkin, kun kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan samankaltaisia toimia, joita keskustan kanssa viime eduskuntakaudellakin hallitusvastuussa menestyksellä tehtiin ja tehokkaasti ja toimivasti. Miksi ne eivät nyt keskustalle kelpaa?

Arvoisa puhemies! Nyt on hallituksen bussilla huono suunta, ja se on päin seinää. Harmillisesti matkustajat eli nykyiset ja tulevat veronmaksajat eivät pääse pois kyydistä, vaan maksavat kalliin matkalipun tästä tuhoisasta matkasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Niikko.

15.48 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspoliittinen linja eroaa täysin perussuomalaisten talouspoliittisesta linjasta. Hallitus puhuu, että sillä on vastuullinen linja, mutta tosiasiaa vastuu kohdistuu aivan jonnekin muualle kuin suomalaisiin veronmaksajiin ja Suomen kansalaisiin. Perussuomalaiset katsovat, että Suomen valtio on vastuussa ensisijaisesti omien kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta ja hyvinvointivaltion ylläpitäminen on keskeinen arvo.

Hallituksen suuret linjat näkyvät siinä, miten taloutta käytetään väärin, esimerkiksi tämä Euroopan vakaussmekanismin läpiajaminen tässäkin parlamentissa. Ei riitä, että me laitetaan miljardeja euroja suoraan rahaa muille maille, sen lisäksi me sitoudutaan miljardien takausvastuusiin. Hallituksella on lisäksi selkeä ilmastousko siinä mielessä, että tällaiset ilmastorahastot, tulonsiirrot Euroopan unionin muille maille, ovat heidän mielestään kannatettavia asioita. Tämä näkyy siinä, että ne neuvottelut, mitä tänne on saatu tuotua suoma-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

laisten hyväksi, eivät ole tuottaneet mitään muuta kuin laskuja suomalaisille veronmaksajille, jossa kuitenkin nämä ilmastokysymykset on hoidettu ensisijaisesti.

Arvoisa puhemies! Hallitus eroaa myös maahanmuuttopolitiikassa. Perussuomalaiset peräävät maahanmuuttopolitiikassa sellaista linjaa, että me pystymme pitämään sisäisen turvallisuuden ja Suomen rajat omissa käsissämme. Me emme halua sitä, että me pumpaamme toista miljardia euroa vuodessa rahaa kehitysaputyöhön, jonka tulokset näkyvät siinä, että ihmiset entistä suuremmassa määrin pyrkivät Eurooppaan. Jonkunäköistä vastuuta pitäisi olla rahojen vastaanottamiselle, ja sen tähden, koska rahan käyttö on osoittautunut monella tavalla tehottomaksi, perussuomalaiset ovat esittäneet yli puolen miljardin leikkausta kehitysapubudjettiin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettemmekö halua osallistua kriisinhallintaan ja erilaiseen humanitäariseen katastrofityöhön. Toki tämä sisältyy meidän linjaamme, että kriiseissä pitää perheitä ja lapsia ja valtioita auttaa, mutta sellainen usko, mitä meillä on ollut vuosikymmenet kehitysyhteistyöhön, pitää nähdä toisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Erityisen tärkeää on kuitenkin se, että me kansanedustajat voitaisiin pitää huolta kaikista kansalaisista. Meillä on paljon väestössä ihmisiä, jotka tippuvat kehityksen kyydistä. Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti nostaa esille paljon omaishoidontuen varassa olevia henkilöitä, joille me esitämme verohelpotuksia ja pitkällä juoksulla verovapautta. Me myös olemme nostaneet esille sen, että meillä on esimerkiksi tarkoitus saada oikeudenmukaisuutta ulosottoon. Vuonna 2020 ulosottovelallisia oli noin 568 000. Näille ihmisille pitää saada helpotuksia, jotta työnteke on kannustavaa. Tässä yksittäisessä esimerkissä perussuomalaiset esittävät sitä, että ulosottolakia tulee muuttaa siten, että ulosottoviranomaisen on kohdennettava kustakin erillisestä ulosmitatusta summasta vähintään puolet tai peräti kaikki saatavien pääomalle ja sen jälkeen vasta korolle. Lisäksi haluamme nostaa tämän suojaosuutta, jotta työnteke on kannattavaa.

Mutta aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluaisin palata siihen puheenvuoroon, mikä minulla jäi kesken ensimmäisellä kerralla. Nostin esille tämän ruoka-aputyön, joka on tässäkin talossa nähty arvokkaaksi. Sen verran jäi mainitsematta, että nyt, kun hallitus jakoi tämän viimeisen 2 miljoonaa euroa, eduskunnan myöntämän rahan, niin se, miksi siitä 900 000 euroa meni Punaiselle Ristille, johtuu pelkästään poliittisesta syystä. Hallitus on nähnyt poliittisesti tärkeänä tukea heitä lähellä olevia suuria toimijoita.

Se, että se 41 järjestöä tiputettiin kokonaan pois avunsaajien piiristä, ei johdu siitä, mitä ministeri on sanonut. Ministeri Kiuru mainitsi, että nämä jotkut järjestöt eivät täytä valtiontukiehtokelpoisuutta. Kävin itse asiassa läpi kaikki nämä sähköpostit ja nämä kirjelmät, mitä on käyty tämän kättilönä toimineen Samaria ry:n ja ministeriön kanssa. Siellä ei kertaakaan sanottu, että järjestöt ovat rikkoneet valtionapusääntöjä. Ainoastaan yksi järjestö ei ollut määräpäivään mennessä tehnyt tilitystä avustuksen käytöstä. Kaikki muut järjestöt tekivät tilityksen avustuksen käyttötarkoituksesta, ja mitään virheitä ei niistä löytynyt. Ainoastaan se, mikä oli poikkeavaa, mitä ministeriö vaati, oli tämän tilinpäätöksen toimittaminen viimeistään elokuun loppuun mennessä. No, me kuitenkin tiedämme, että viime vuonna oli koronavuosi ja yritykset ja yhdistykset saivat pidennettyä tämän tilinpäätöksen tekemistä juuri näistä koronasyistä, mutta tämäkään ei kelvannut hallitukselle esitykseksi, vaan annettiin kylmää kyytiä [Puhemies koputtaa] useille kymmenille järjestöille. He eivät tule saamaan euron euroa näistä rahoista, mitä jo viime vuonna myönnettiin ruoka-aputyöhön [Puhemies koputtaa] ja niiden ihmisten auttamiseksi, jotka todella apua tarvitsevat. Tämä on hävettävää.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

15.54 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt hyvää työtä myös, ja yleisestikin lähdän siitä, että kaikki Suomen hallitukset ja kaikki Suomen hallituksen ministerit pyrkivät parhaansa mukaan yhteisen isänmaamme asioita edistämään. Hallituksella on ollut paljon onnistumisia esimerkiksi koronan torjunnassa, ja nämä onnistumiset ovat vaikuttaneet myös siihen, että koronasta Suomen taloudelle aiheutuneet ongelmat ovat olleet paljon pienempiä kuin mitä pelättiin ja myös paljon pienempiä kuin monissa muissa maissa.

Tänään iltapäivällä käydyssä talouspoliittisessa keskustelussa yllätti minut se, että valtiovarainministeri Saarikko turvautui aika noloon, budjettiteknikkaan liittyvään asiaan arvostellessaan ankarasti valtiovarainvaliokunnan budjettimietintöön liittyvää kokoomuksen vastalauseetta ja kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpoa. Sanon suoraan, että tämä oli mielestäni valtiovarainministeriltä nolo tempu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Arvostelussaan ministeri Saarikko kiinnitti huomiota siihen, että kokoomuksen budjettivastalause merkitsee hallituksen budjettiesitykseen nähden noin 500 miljoonan euron menojen lisäystä, mutta kokoomuksen tuntuvat menojen vähennykset eivät vastalauseessamme näy. Tämä tilanne johtuu yksinomaan eduskunnassa omaksutuista budjettikäytännöistä. Nimittäin jo kymmenen vuotta eduskunnassa on lähdetty siitä, että budjettivastalauseessa ei voi esittää määrärahamuutoksia lakisääteisiin menoihin. Näin ollen, kun kokoomus halusi esimerkiksi säästettävän 350 miljoonaa euroa asumistuesta, emme voineet tällaista säästöä sisällyttää meidän budjettivastalauseeseen, koska meillä ei ollut mahdollisuutta muuttaa asumistukea koskevaa lakia. Sama koskee esimerkiksi satojen miljoonien eurojen säästöä ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. Tämä johtuu siis budjettiteknikasta, joka tässä talossa on omaksuttu. Aivan vastaavasti esimerkiksi oppositio, joka haluaisi laittaa vaikkapa 200 miljoonaa euroa lisää lapsilisiin, ei voisi sitä tehdä, koska lapsilisät on tarkasti laissa säädetty, ja ellei lakia muuteta, ei rahan lisääminen lapsilisiin budjetissa muuta mitään. Tällaiseen siis ministeri Saarikko halusi kiinnittää huomiota, ja tällaiseen lähti keskustan kuoro mukaan. Edustaja Könttä, edustaja Kulmuni ja monet muut: eikö teillä parempaa ole esittää?

Miten kokoomus olisi voinut tämän budjettivastalauseensa tehdä sillä tavoin kehyksiin kuin mitä ministeri Saarikko ja hänen tukenaan olevat keskustaedustajat tuntuivat vaativan? Ainoastaan siten, että kun emme voineet näihin lakisääteisiin menoihin esittää vastalauseessamme vähennyksiä, niin meidän olisi tullut esittää menovähennyksiä sellaisiin menoihin, joihin emme olisi halunneet tehdä vähennyksiä mutta joihin budjettiteknisesti olisi ollut mahdollista vähennyksiä tehdä — esimerkiksi kehitysyhteistyömäärärahat, joihin perussuomalaiset tekivät tuntevan vähennyksen, tai vaikkapa tiemäärärahat. Näinkö toimii vastuullinen puolue keskustan mielestä? Että kun budjettiteknikka estää tekemästä niitä säästöjä, jotka julkisesti ja avoimesti olemme kertoneet vaihtoehtobudjetissamme, joita mitenkään emme ole piilotelleet, päinvastoin — kun budjettiteknikka estää näitä laittamasta budjetin momenttikohtaiseen vastalauseeseen, niin pitäisi esittää säästöjä joistakin sellaisista menoista, joista emme halua säästää. Oletteko ihan tosissanne? Näinkö te aiotte tehdä, kun te joskus olette oppositiossa? En usko.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti kertoo selvästi ja yksiselitteisesti talouspoliittisen linjamme ja myös ne kohteet, joista olemme valmiit säästämään, ja myös sen, miten olemme valmiita pysymään [Puhemies koputtaa] ja pystymään pysymään menokehyksissä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

15.59 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Näin ensimmäiseksi kannatan edustaja Junnilan hallitukselle tekemää epäluottamuslausetta.

Koska olemme tänään saaneet seurata täällä salissa hallituspuolueiden, ministereiden ja edustajien kimakoita, varsinkin sosiaalidemokraattien edustajien ja valtiovarainministerin naurettaviin kikkailuihin perustuvia selityksiä toinen toisensa jälkeen, on minullakin muutama painava sana sanottavanani. Minulle herää ensimmäisenä kysymys, mitä te huudatte? Vanha sanonta ”se huutaa, joka pelkää”, osuu nyt lähelle. No, voin huojentaa mieliänne: ei teidän tarvitse enää mitään pelätä. Te olette jo kaiken ryssineet. Käsittelyssä oleva ensi vuoden talousarvio on samaa vihervasemmistolaista maailmanhalaamista kuin mihin on totuttu koko kauden ajan. Keskusta RKP:n kanssa kantaa aisia, ja muut vetävät Suomea alas into pinkeänä. Voi Suomi parkaa.

Arvoisa hallitus, te haukutte opposition vaihtoehtobudjetteja kilpaa. Te sanotte välillä, että on siellä jotain hyvääkin. Miksi te ette ota sitä hyvää käyttöön? Eikö meidän pitäisi täällä tehdä yhdessä töitä Suomen parhaaksi? Ei, teille ei kelpaa. Te rymistelette kuin sarvikuono lasipalatsissa välittämättä, että yhteiskunnassa särkyy paljon ajamanne politiikan vuoksi.

Arvoisa puhemies! On hyvä keskittyä hetkeksi hallituksen tekemisen viisauteen. Te valmistelette maahanmuuttopolitiikkaamme uudistusta, joka tuhoaa koko järjestelmän ja sen merkityksen. Suomessa on yhä tolppiin nojailemassa noin 3 000 vuosina 2015–16 maahan tullutta kielteisen turvapaikkapäätöksen saanutta, joista noin 1 100 on saanut karkotuspäätöksen. Te valmistelette näille laittomasti maassa oleville oleskelulupiin oikeuttavaa lainsäädäntöä. Tässä täytyy nyt sanoa, että ajatuksenne on yhtä järkevä kuin nuoren hiehon katse kirmatessaan sähkölankaan niityllä: tyhjä, lasittunut, vailla viisauden häivää. Sisäisen turvallisuuden tuhoavaa politiikkaa ei ole järkevää harrastaa, mutta te harrastatte silti. Teille ei ole väliä, että osa näistä laittomasti maassa olevista kuormittaa muutoinkin ruuhkautunutta oikeusjärjestelmäämme valituksineen. Te lisäätte heidän asioidensa hoitoon resursseja ja rahaa jälleen kerran, kun suomalainen veronmaksaja saa odotella oikeutensa toteutumista vuositolkulla. Paitsi tietenkin, jos olet mielipiteesi teidän itsenne ryssimien asioiden hoidosta julki uskaltanut tuoda, silloin tilanne tietysti on toinen ja oikeuslaitoksen jonot pelkkä kuvitelma.

Arvoisa puhemies! Suomen hiilineutraalisuustavoite on maapallon kunnianhimoisin. Te haluatte kiirehtiä, te haluatte saada sulan hattuunne. Tavoittelemanne sulka on jo tuhonnut ihmisten elämää tarpeeksi. On aika katsoa peiliin ja lopettaa hulluus, joka vie meiltä energiahuoltovarmuuden ja ankeuttaa useita elinkeinojamme, puhumattakaan teollisuudestamme. Te kerrotte, kuinka maailman kunnianhimoisin ilmastotavoite kannustaa yrityksiä innovaatioihin. Onko teillä käynyt mielessä, että suomalainen yrittäjä osaa kyllä kehittää ja innovoida ilman sitäkin, että teidän tavoitteenne on reilun vuosikymmenen hullumpi kuin Euroopan unionin tavoite? Siis tavoite hiilineutraalisuudesta 2035 on 15 vuotta hullumpi kuin Euroopan unionin vastaava. Eikö missään syty valoja, siis kerta kaikkiaan?

Arvoisa puhemies! Nyt kun joululähestyminen ja ihmiset miettivät, millä rahalla pystyisi pitämään edes kodin lämpimänä, on teille tärkeämpää solidaarisuus EU:ta kohtaan ja lämpimien maiden ihmisten viihtyvyys. Minä voin kertoa, että sosiaalihuolto ei pienituloisen sähkölaskuja maksa, vaikka täällä kahden eri ministerin suulla niin taannoin väitettiin. Ensin myydään se mökki ja sen jälkeen vasta lämmitellään, kun toimeentulotuen saamisen kri-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

teereitä noudatetaan. Kyllä huomaa, miten kauas ovat tämänkin salin ministerit elävästä elämästä loitonneet, kun täysin katteettomia lupauksia sinne tänne pystytään heittelemään.

Arvoisa puhemies! Toivotan lämmintä joulun odotusta kaikille ryhmille, puhemiehistöön, myöskin sinne koteihin jokaiseen torppaan. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

16.05 Ari Koponen ps: Arvoisa rouva puhemies! Moneen muuhun asiaan tuntuu rahaa riittävän, mutta jostain syystä ennalta ehkäisevät toimet ja mielen hyvinvoinnin hallitus katsoo vähemmän tärkeiksi. Tämä on tietysti poliittinen valinta. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen mukaan joka kolmas korkeakouluopiskelija kärsii ahdistuksen ja masennuksen oireista. Se on hälyttävän paljon. Lisäksi joka neljäs opiskeleva nainen ja joka kolmas opiskeleva mies ei tunne kuuluvansa yhteenkään opiskeluun liittyvään ryhmään. Etäopiskelu on vähentänyt yhteisöllisyyttä ja vaikuttanut monen jaksamiseen ja mielialaan merkittävästi. Varsinkin nuorilla korkeakouluopiskelijoilla opiskelijaryhmän tuen puute vaikeuttaa opiskelemista. Useat muutkin tutkimukset osoittavat, että nuorten masennus- ja ahdistusoireilu sekä itsetuhoiset ajatukset ovat lisääntyneet korona-aikana merkittävästi. Samalla hoitoonpääsy on vaikeutunut. MIELI ry:n tutkimuksen mukaan kuluhan vuoden aikana joka kymmenes suomalainen nuori on vakavasti harkinnut henkensä riistämistä. Tilanne on näkynyt esimerkiksi Kriisipuhelimessa, johon on tullut ennätysmäärä itsetuhoisia yhteydenottoja tänä vuonna. Pelkästään kesäkuun aikana yhteydenottoja oli jopa 603 kappaletta.

Nyt myös hallituspuolueet ovat tänään puhuneet salissa tästä ongelmasta, ja hyvä niin, mutta siihen pitäisi löytyä myös rahoja ja priorisoida rahoja. Jos katsotaan, niin vuoden 21 valtion budjetin mukaiset kehitysyhteistyön määrärahat ovat kokonaisuudessaan lähes 1,3 miljardia euroa, joka on lähes 200 miljoonaa enemmän kuin vuonna 20. Eli priorisointi on poliittinen valinta: halutaanko määrärahoja lisätä 200 miljoonaa vai ei? Vaikka niitä ei lisättäisi, niin silti maksaisimme kehitysyhteistyöhön hieman yli miljardi euroa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

16.07 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustajat Hoskonen ja Peltokangas ovat pitäneet hyviä puheenvuoroja myös katsoen tuonne Euroopan mantereelle. Minäkin haluan hiukan siihen suuntaan katsoa:

Siellä on Euroopan keskuspankki ja Euroopan unioni, jotka meitä määräävät ja holhoavat, ja nykyinen Suomen hallitus tuntuu olevan hyvin nöyrä niiden suhteen. Tietysti alkaa olla pakko olla nöyrä, kun velkataakka painaa ja nämä yhteiset eurooppalaiset vastuut painavat niin voimakkaasti, että ei enää ole sananvaltaa, ja esimerkiksi puheet eroamisesta eurosta tai Euroopan unionista alkavat käydä aika vaikeiksi sen takia, että sitoumukset ovat niin mittavat, että eroa ei voi helpolla ainakaan nopeasti toteuttaa. Britit lähtivät Euroopan unionista, [Arto Satonen: Ja hyvin on mennyt!] ja luulen, että ihan muutaman vuoden päästä alkaa näkyä, ellei jo nyt vähitellen, että britit tekivät viisaan päätöksen. Uppeavasta laivasta kannattaa hypätä ajoissa pois, mutta Suomi ei siihen suuntaan tietysti ole tähyilemässä vaan maksaa mieluummin rasitteet ja ottaa säädökset sieltä.

Arvoisa puhemies! EU on muuttumassa todennäköisesti hyvinkin voimakkaasti, kun Saksassa tuli punavihreä hallitus — niin kuin meilläkin on — ja se alkaa rakentaa Ranskan

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

kanssa yhteistyötä. Silloin ranskalais-saksalainen tai saksalais-ranskalainen linja, kuinka päin tahansa, vie unionia kohti liittovaltiota. Esimerkiksi Italia, joka on yltä päältä velois- sa, varmasti hyvin ilolla ottaa vastaan sen, että pääsee osalliseksi EU:n pohjoisen osan ra- hojen jaosta, mitä se tähän asti on ollut ja mitä se on nyt yhä enemmän. Eli tätä pitää tark- kaan seurata.

Tähän liittyy osittain myös Euroopan keskuspankki. Se on pitänyt yllä jo vuodesta 2012 lähtien tätä rahapolitiikkaa, jolla EKP:n piikki on ollut täysin auki, niin kuin pääjohtaja Draghi silloin kesällä 12 totesi. Vuodesta 2015 lähtien sitten EKP on tyhjästä tehnyt rahaa ja jakanut sitä mielin määrin euroalueelle ja pitänyt sillä korot matalalla ja toisaalta jopa täysin konkurssikypsiä firmoja pystyssä keinoitekoisesti eri puolilla euroaluetta. Sinne on syntynyt valtava vastuu, tyhjästä syntynyt vastuu, jossa Suomenkin avaimen mukainen osuus on sitten vajaa kaksi prosenttia, ja se tekee kymmeniä, ehkä satoja miljardeja nyt jo. Jos kaikki luvut ja tekijät otetaan huomioon, summa on noussut todella suureksi.

Siellä keltaisen budjettikirjan sivuilla Y 106 ja 107 on näistä vastuista tietoa. Näitä EKP- ja EU-vastuita ei kyllä siellä ole riittävästi mielestäni eritelty, mutta kaiken kaikkiaan, niin kuin valtiovarainvaliokunta mietinnössäänkin toteaa, valtion vastuut ovat kasvaneet jo huolestuttavankin suuriksi — niin kotimaiset kuin erityisesti nämä kansainväliset vastuut, eurooppalaiset vastuut. Niitä kannattaa kyllä hyvin tarkkaan eduskunnassa seurata, miten tässä niitten osalta mennään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Toinen asia on sitten tämä hiilineutraaliustavoite, joka on EU:lla vuosi 2050 ja Ruotsilla 2045 ja Suomella 2035. Suomi antaa näin muille EU-maille 15 vuoden ja Ruotsille kymmenen vuoden etulyöntiaseman tässä suhteessa, aivan järjettömäl- lä, mihinkään perustumattomalla päätelmällä siitä, että siitä olisi meille jotakin hyötyä. Kuka meitä kiittää siitä, että ajamme energiapolitiikkamme tuhoa, niin kuin tällä hetkellä on menossa, ja ajamme ihmiset ahdinkoon? Ei suomalainen teollisuus ole siinä iskussa, että se voittaisi valtavia ilmastoalan hankkeita, kun meidän kustannuskehitys on tämä, mikä on, ja toisaalta olosuhteet ne, mitkä ovat. [Puhemies koputtaa] Niitähän ei EU mää- rää. Eli tämä hiilineutraalisuustavoite pitäisi Suomessa panna vuoteen 2050, [Puhemies koputtaa] niin olisimme muiden tahdissa ja olisimme järkilynjoilla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Simula.

16.12 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Eduskunnassa ja julkisessa keskustelussa laa- jemminkin hoetaan jatkuvasti samaa mantraa, minkä odotetaan pelastavan Suomen: ulko- mainen työvoima. Sitä on tänäänkin täällä salissa hehkutettu useissa puheenvuoroissa oi- kealta vasemmalle, ja se on yksi hallituksen lempilapsista — oikea kultamuna, jonka odo- tetaan tuovan verotuloja, luovan työtä, hoitavan lapset ja vanhukset ja pelastavan lopulta koko suomalaisen hyvinvointivaltion. Koska usein ajatellaan, että perussuomalaiset vas- tustavat ulkomaalaista työvoimaa siksi, että vihaissimme muualta tulevia ihmisiä, ei usein- kaan haluta edes yrittää ymmärtää linjaamme tai kuunnella siihen liittyviä faktoja. Joskus kannattaisi kuunnella, niin voisi vaikka oppia jotain ennen kuin ongelmat ovat käsillä.

Tämän saman mantran hokeminen on jo itsessään yksi ongelma. Kun kaikki munat ovat samassa korissa, ei edes yritetä etsiä muita ratkaisuja. Luin tuossa vastikään erästä julkai- sua vuodelta 2007, jolloin yksi keskeisimmistä kysymyksistä eduskuntavaaliehdokkaille oli kysymys siitä, miten he suhtautuvat ulkomaiseen työvoimaan. Kerrottiin, miten työvoi- mapula on jo täällä ja miten ainoastaan ulkomainen työvoima sen voisi ratkaista. Mitäpä

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

jos kaikki nämä vuodet olisi edes yritetty ratkoa asiaa jotenkin muuten kuin haikailemalla ulkomaisen työvoiman perään?

Toinen ongelma on se, ettei arvosteta eikä opeteta nuorempiamme arvostamaan suorittavaa työtä ja käsillä tekemistä. Aivan liian suurta osaa suomalaisnuorista potkitaan lukioon ja lukiosta korkeakouluihin, vaikka ammattilaisista on huutava pula esimerkiksi metallialalla. Tälle asialle hallitus ei tee mitään vaan haluaa lisää maahanmuuttajia näille aloille.

Kolmas ongelma on, ettei tehdystä työstä jää tarpeeksi rahaa käteen. Elämisen kustannukset ovat suuret kaikkialla Suomessa, mutta tällekin asialle hallitus ei tee mitään. Valitettavasti on aivan liian usein järkevämpää jäädä kotiin tukien varaan kuin mennä töihin. Se ei ymmärrettävästi kannusta ihmisiä. Kannustinloukkujakaan ei hallitus ole purkamassa.

Arvoisa puhemies! Neljäs ongelma on ammattikoulun laadun romahtaminen. Kouluista ei valmistu enää ammattilaisia, vaan yrityksiltä vaaditaan kohtuuttoman paljon. Odotetaan, että yritykset kouluttavat nuorista osaavia työntekijöitä itselleen. Tämä on mahdoton yhtälö etenkin pienille yrityksille. Kulut juoksevat, eikä perehdytys voi kestää määräänsä kauempaa. No, parantaako hallitus ammattikoulun laatua? Ei. Oppivelvollisuuden pidentäminen ei korjaa tätä ongelmaa vaan aiheuttaa lisäkustannuksia materiaaleihin, tarvikkeisiin, matkoihin, seiniin, koneisiin ja laitteisiin. Ja mistä tämä kustannusten nousu on pois? Opetuksesta.

Kuuntelisitteko joskus, kun me kerromme tai yrittäjät kertovat, miten käy ulkomaiselle työvoimalle? He alkavat ennen pitkää haaveilla paremmista töistä, elintason nostamisesta, etenkin kaikista matalapalkkaisimmilla aloilla. He karkaavat opiskelemaan. Osa jää elämään tukien varassa, yhdistävät kenties perheensä Suomeen. Jälleen täytyy houkutella uutta väkeä tilalle. Se ei ole muuta kuin oravanpyörä, suoranaista väestön vaihtoa. Tämä kaikki tuo kustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle, suomalaisille veronmaksajille. Ei tällaisesta oravanpyörästä tule verotuloja tai työpaikkoja vaan kustannuksia. Entä miten käy Suomeen tuleville huippuosaajille? He eivät viihdy täällä järin pitkään. Korkea verotus ja kylmä ilmasto ajavat muualle. Niin ikään tällekin asialle hallitus ei ole tekemässä yhtään mitään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

16.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä haluan jatkaa tähän budjettiin liittyvästä, todella olennaisesta asiasta. Tämä Eurooppa-politiikan kohtalonkysymys Suomelle ei ole mikään leikin asia. Se on varmaan tämän talon kannalta jo ensi vuoden budjetissa äärimmäisen vakava asia. Kuten valtiovarainministeri Saarikko avauspuheenvuorossaan totesi, tämä sosiaalipaketti on torjuttu ainakin toistaiseksi. En tiedä, mitä Macron ensi vuoden alussa tekee EU-alueella Olaf Scholzin kanssa, ensimmäisellä presidenttinä ollessaan eteen tulevalle puheenjohtajuuskaudella. Mutta kun britit lähtivät EU:sta, niin me kaikki tiedämme, että nämä kaksi veljestä ovat löytäneet toisensa, ja se ei kyllä pienille jäsenmaille lupaa mitään hyvää, ei kerta kaikkiaan.

Sosiaalipaketti on siis torjuttu. Delegoiduilla säädöksillä on sitten kaapattu valta jäsenmailta täysin vastoin liittymissopimuksia. Sanon sen suoraan, arvoisat edustajakollegat, jotka runsaslukuisina olette paikalla, että tämä on suomalaisen demokratian alasajon en-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

simmainen askel. Kun lähdetään viemään päätösvaltaa ohi liittymissopimusten Euroopan unionille, niin pienille jäsenmaille käy ensimmäisenä siinä pelissä todella huonosti.

Ja mikä on sitten tämä EU-liima, josta olen monessa yhteydessä kuullut puhuttavan? Se EU-liima on se, että yhteinen velka sitoo niin paljon näitä jäsenmaita kiinni EU:hun, että niillä ei ole varaa lähteä enää. Ne ovat kuin orjia tälle päämiehelleen, elikkä tässä tapauksessa Ranska—Saksa-liitolle EU:n sisällä. Tämä olisi Suomen talouden kannalta ja tulevien vuosien budjettien kannalta aivan valtava menetys. Kun ensimmäinen elvytyspaketti hyväksyttiin 17.5. tänä vuonna, silloin varoitin tästä kehityksestä, että me joudumme semmoiseen kierteseen, josta emme pääse enää irti, kun verotusoikeus EU:lle on myönnetty. No, nyt me olemme siinä tilanteessa ja emme voi enää mitään.

Ranskan presidentti puhuu avoimesti, että veroja ensi vuonna määräillään ja siitä sitten yhteistä rahoitusta kehitellään. Sehän on se liittovaltion viimeinen nasta. Kaikki muut elimethän siellä alkaa olla, verotus puuttuu vielä.

Ja kuin osoituksena siitä, että tämä yhteinen liittovaltio nyt valitettavasti etenee, taksonomian kautta on kaapattu Suomen metsät Euroopan unionin valvontaan. Jos satuitte katsomaan, kun AlfaTV:llä toimittaja Sanna Ukkolan haastattelussa oli Björn Wahlroos, niin hänhän totesi siinä aivan sydäntäsärkevän kovat luvut suomalaisten silmien eteen. Se löytyy netistä, kun katsotte sen haastattelun. Hän sanoi, että Suomen metsäteollisuuden investoinnit eivät ole koskaan Suomen historian aikana olleet näin alhaalla. Vain kahtena vuonna viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana ovat investoinnit olleet suuremmat kuin poistot, elikkä Suomen metsäteollisuus rapautuu koko ajan. Ja sitten kun tähän liitetään vielä se, että moni kuvittelee tänä päivänä, että me olemme energiapolitiikkaamme hoitaneet. Emme ole.

Äsken katsoin, ennen kuin tähän puhujapöytäntöön nousin, sähkön hinnan pörssimarkkinoilla. Nord Poolin vuorokausihinta tällä hetkellä sähkössä, noin kolme minuuttia sitten, oli 352 euroa megawatti. Eli 35 senttiä kilowatti plus sähkövero, arvonlisävero ja siirtohintaa. Se menee yli 50 sentin kilowattihinta, että sitä rataa kun menemme, niin olemme aivan todella suurissa vaikeuksissa. Ja länsirannikolla muutamat lasinalaisviljelijät ovat lopettaneet kurkun viljelyn, kun sähkö maksaa niin paljon, niin ei kannata enää viljellä. Se firma on tappiolla, se on kaatunut. Tai firma ei ole varmaan kaatunut, mutta tuotanto on lopetettu. Toivon mukaan paremmat ajat koittavat, että firma nousee seisaalleen.

Olemme lopettaneet turpeen käytön. Mitä siitä on aiheutunut? Valtavat lisäpäästöt. Nyt ajetaan ulkomaista energiaa Suomeen niin paljon kuin ikinä keretään, jos joku sattuu sitä meille myymään. Ja on ollut pakko polttaa turvettakin, kun vielä varastoja on. Ja mikä vielä huolestuttavampaa, on se, että parhaillaan arvopuuta poltetaan kattiloissa vastoin hallitusohjelmaa aivan kiihtyvällä vauhdilla. Olemme joutumassa semmoiseen energiapaisioon, jota emme ole koskaan Suomen historian aikana nähneet. Ja tämän maksaa tavallinen suomalainen perheenisä, perheenäiti, eläkeläinen, pienituloinen opiskelija — sen maksaa koko Suomi, jos pystyy. Elikkä se velkaantuu.

Ja mikä pahinta, arvoisa rouva puhemies, suorastaan irtokasta, on se, että Euroopan unionissa ollaan parhaillaan tekemässä taksonomian kautta maakaasusta uusiutuvan veroista energiaa. Siis lopetamme kotimaisen bioenergian ja asetumme Venäjältä tulevan maakaasun varaan. Jos joku sanoo tässä talossa minulle, mitä järkeä tässä on, niin minä kyllä mielelläni sen luennon kuuntelen hörökorvin ja teen muistiinpanoja. Siis venäläisestä maakaasusta tehdään suomalaisen energiapolitiikan pelastava enkeli. Eihän siinä ole mitään järkeä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

16.22 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tuolla työhuoneessa intensiivisesti muiden töiden ohessa kuuntelin tätä keskustelua, ja täytyy sanoa, että tässä maassa taitaa olla koko itsenäisyyden ajan ainoa hallitus, joka ei ole pystynyt tekemään mitään hyvää, vaan kaikki on huonosti. Kuuntelin tässä esimerkiksi edustaja Kopran ansiokasta puheenvuoroa, jossa ei ollut mitään valonpilkahdustakaan missäänpäin. Kyllä minä haluaisin nähdä sen, että joku tulee sanomaan, etteikö tässä koronatilanteessa olla tehty oikeita toimia, hyviä päätöksiä, joilla on pystytty yrityksiä ja työllisyyttä pitämään yllä.

Edustaja Hoskonen sanoi tuossa, että sosiaalipaketti on torjuttu, mutta käyttäisin hieman varovaisempaa sanamuotoilua, että olemme halunneet kiistää sen voimaantulon — en ole niin toiveikas kylläkään, että se nyt vielä olisi torjuttu. [Hannu Hoskosen välihuuto] Mutta joka tapauksessa se, että täällä esitetään sellaisia asioita, jotka eivät ole missään yhteydessä hallituksen tekemiseen, ei oikeastaan kuulu tähän keskusteluun. Ei toki sekään kuulu siihen, että me miekkailemme täällä budjettiteknisistä asioista. [Arto Satonen: Se on kyllä totta!] Mitä kansalaisille, jotka ovat tätä keskustelua katselleet, on selvinnyt tästä meidän väittelystämme siitä, että onko nyt näin tai näin tai näin — se osuus melkein koko debatin osalta ei kyllä ollut, voisin sanoa, tämän salin arvon mukaista jaapottelua suuntaan eikä toiseen. Kyllä molempi osapuoli saa nyt katsoa hieman peiliin tässä kohtaa.

No, edustaja Koponen tuossa muutama puheenvuoro sitten sanoi, että kun ei me tehdä mitään ja että palkkoja pitäisi nostaa — niin kyllä nyt vielä tässä eduskunnassa ilmeisesti kunnioitetaan työmarkkinajärjestöjen sopimuksia, kuinka palkoista sovitaan ja niin edelleen. Ei täältä pystytäkään tekemään sellaisia ratkaisuja, jotka voivat heti valua tuonne palkansaajien kukkaroihin.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, kaiken kaikkiaan tässä tilanteessa nämä tehdyt päätökset mahdollistavat sen, että ensi vuonnakin voimme tässä salissa keskustella Suomen itsenäisyyden seuraavasta, tulevasta budjetista ja turvata sen, että tämä kansa saa kuitenkin sosiaalipalveluja ja hyvinvointipalveluja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

16.25 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä mielestäni oppositiossa on ainakin yksi henkilö, joka on kehunut meitä koronanhoidosta ja nähnyt hallituksen toiminna positiivisia piirteitä: se on edustaja Zyskiewicz. Hän aloittaa aina puheenvuoronsa sillä, miten hyvää työtä hallitus on tehnyt koronanhoidon suhteen — mutta sen jälkeen hallitus ei ole tehnyt mitään hyvää. Silloin edustaja Zyskiewicz antaa palaa, niin kuin äskenkin. Hän syyttää esimerkiksi keskustalaista valtiovarainministeriä saivartelusta ja budjettiteknisistä kysymyksistä, kun valtiovarainministeri Saarikko toi esiin, että jos eduskunta hyväksyisi nämä kokoomuksen esitykset, niin kehykset paukkuisivat lähes 600 miljoonaa euroa. Ei se ole mitään budjettiteknistä näppärää puhetta, jota tässä käydään opposition ja hallituksen välillä, vaan kyllä tämä on sitä, mitä myöskin suomalaiset haluavat tietää. Täällä koko syksy kauniisti puhutaan, että nyt hoidetaan, oppositio haluaa hoitaa, taloutta näin hienosti ja säästää, mutta silloin kun oppositiolta vaaditaan niitä esityksiä, ne esitykset ovat täysin päinvastaisia kuin ne puheet, mitä täällä on puhuttu. [Ben Zyskiewiczin välihuuto]

Edustaja Zyskiewiczilta on moneen otteeseen kysytty, mistä kokoomus esimerkiksi haluaisi leikata, ja nyt me saimme hiukan näitä leikkausesityksiä näissä vastalauseissa. Tämä

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

on ehkä politiikan vanhin höynäytystemppu, että esitetään, että leikataan ict-kuluja. Suurissa kaupungeissa aika moni kokoomuslainen tietää, että kun näitä ict-kuluja on esimerkiksi pääkaupunkiseudulla tai vaikkapa Tampereella laitettu sinne, että näistä leikataan, niin sieltä ei ole toteutunut sellaisia säästöjä kuin olisi ollut mahdollista. Täällä on myöskin hyvinkin paljon lisäyksiä kokoomuksen esityksissä. Eli jos, arvoisa kokoomus, te olisitte jättäneet tekemättä nämä esitykset, niin olisitte pysyneet kehyksessä. Te voisitte myöskin kysyä, miten perussuomalaiset tai miten kristillisdemokraatit ovat omissa vaihtoehtoisissaan ja tässä esityksessä pysyneet kehyksessä, mutta miksi te haluatte ylittää nämä kehykset näin voimakkaasti?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä.

16.27 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintö on mielestäni suhteellisen tasapainoinen, ja kiinnitän itse huomiota muutamaaan hyvään päätökseen, hyvään asiaan, mitä hallitus ja eduskunta tämän maan puolesta ovat päättäneet ja päättävät. Vaikka varsin usein tässä salissa todella tuntuu, että hallituksen mielestä kaikki tehdään oikein ja opposition mielestä mitään ei tehdä oikein, niin on siellä myös paljon hyvää sekä opposition esityksissä että hallituksen esityksissä.

Olen äärettömän tyytyväinen siitä, että melko lailla yksimielisellä parlamentaarisella tuella on päätetty hankkia uudet hävittäjät ja turvataan Suomen itsenäisyyttä, suomalaista elämäntapaa ja Suomen valtion turvallisuutta vastuullisella tavalla myös jatkossa. Ylipääntään panostukset Puolustusvoimiin jo ensi vuoden budjetissa osoittavat sen, että Suomella on käytännössä rauhanajan suurin puolustusbudjetti. Ylitämme Naton 2 prosentin määrän suhteessa bkt:hen, ja kyllä tämä hallitus on toden teolla panostanut isänmaan puolustukseen, muun muassa kertausharjoituksia ennätysmäärä, sopimussotilaita lisää ja näinpäin pois. Tämä on erittäin isänmaallista työtä.

Toisekseen esimerkiksi sisäiseen turvallisuuteen panostetaan paljon. Poliisin osalta yli 80 miljoonaa euroa on ensi vuoden budjetti, ensi vuonna yli 7 500 poliisia. Se on moneen vuoteen eniten poliiseja tässä maassa. Tämän lisäksi myös oikeuslaitokseen ja sen toimintaan panostetaan. Nämä ovat tärkeitä tekoja, isänmaan edun kannalta äärettömän positiivisia päätöksiä ja hyviä päätöksiä. Näitä kyllä kelpaa minun mielestäni myös oppositiosta kehua, ellei sitten ole eri mieltä. Toki sekin on sallittua, mutta minä olen tällaisesta isänmaallisesta politiikasta kyllä äärettömän ylpeä.

Rouva puhemies! On meillä myös haasteita. Ne isot haasteet liittyvät ainakin siihen, että bruttokansantuote ei ole tässä maassa oikeastaan yli kymmeneen vuoteen kehittynyt. Se on aika lailla tasaisesti mennyt eteenpäin, mutta verrattuna meidän verrokkimaihin bruttokansantuotteen kehitys on ollut hyvin heikolla tolalla. Tähän pitäisi kiinnittää entistä enemmän huomiota, kun meillä kuitenkin väestö vanhenee. Meille tulee hyviä menonlisäyksiä, mutta kun ne maksavat, niin meidän pitäisi jostain saada lisää tuloa tähän maahan, ja kyllä bkt:n kehitys on avainasemassa, että saadaan uusia yrityksiä, yrittäjiä ja innovaatioita, jotka luovat vientieuroja tähän maahan.

Se, missä itse olen opposition kanssa samaa mieltä ja missä onkin jo menossa parlamentaarinen yhteinen työ, on kyllä tämä meidän sosiaaliturvan kokonaisuudistus. Meillä on yhteiskunnassa tällä hetkellä omasta mielestäni sen kaltainen käsitys, että meillä kaikilla on oikeuksia, me pidämme viimeiseen asti kiinni omista oikeuksistamme, mutta velvollisuuksia ei sitten oikein tahdotakaan tehdä. Kyllä minun mielestäni sosiaaliturvaa on kehitettävä

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

siihen suuntaan, että se on perustulon kaltainen malli, jossa silloin, kun apua tarvitsee, sitä saa, mutta täytyy myös tehdä jotain yhteiskunnan puolesta. Jos on töitä tai opiskelua tarjolla, niin silloin pitää mennä töihin tai opiskelemaan. Totta kai niin, että ei ole kannustinloukkuja, totta kai niin, että se on ihmiselle itselleen järkevää, ja totta kai niin, että se on myös yhteiskunnalle nykyistä sosiaaliturvajärjestelmää kannattavampi. Tämä on iso uudistus, ja tässä varmasti parlamentaarinen työ on järkevä tapa edetä. Se on niin massiivinen uudistus, että sitä ei välttämättä yksi hallitus pysty toteuttamaan. Toivon, että parlamentaarisella sosiaaliturvaa uudistavalla komitealla on tässä myös näkemystä ja ehkä myös sellaista positiivista kannustinta sen suhteen, että kyllä työ on parasta sosiaaliturvaa.

Rouva puhemies! Loppuun haluan muutaman kohdennuksen ottaa oman maakuntani Keski-Suomen osalta. Valtiovarainvaliokunta on tehnyt lisäyksiä. Olen erittäin tyytyväinen molempiin kansallispuistoihimme, sekä Leivonmäen että Etelä-Konneveden kansallispuistoon, tulevista lisärahoituksista. Niillä panostetaan matkailuun ja positiiviseen luontomatkailun kasvuun, jota myös korona-aikana on tapahtunut. Leivonmäelle tulee 50 000 ja Etelä-Konnevedelle 30 000 euroa. Jyväskylän ammattikorkeakouluun ja BioPaavoon tulee 150 000 euroa, Jyväskylän Korpilahti—Petäjävesi-soratielle 60 000 euroa ja sekä Viitasaarelle että Äänekoskelle kevyen liikenteen väyliin molempiin 500 000 euroa. Nämä ovat tärkeitä, hyviä päätöksiä. Näitä on kyllä ollut ilo olla edistämässä hallituspuolueen edustajana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

16.33 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä omassa puheenvuorossani keskittyä siihen, miten korona ja siihen liittyen talouspolitiikan hoito ovat sekä globaalisti että Suomessa vaikuttaneet siihen toimintaympäristöön, missä me toimimme ja missä tätäkin budjettia tehdään.

Tässähän on muutamia aika huomattaviakin vaikutuksia. Oikeastaan edustaja Kankaanieniemi omassa puheenvuorossaan viittasi jo siihen, että on siirrytty aika voimakkaasti keskuspankkivetoiseen talouteen. Tämähän osittain johtui siitä, että kun korona iski ja alkuvaiheessa työttömyys oli laajaa ympäri maailman, niin monissa maissa sosiaaliturvajärjestelmä ei toiminut sillä tavalla, että se olisi voinut vastata siihen haasteeseen. Hyvänä esimerkkinä tästä on Yhdysvallat, jossa ikään kuin yhteiskuntarauhaa ostettiin sillä, että dollareita lähetettiin suoraan postissa kotiin. No nyt kun tätä rahan painamista on tehty sekä Euroopassa, Yhdysvalloissa, Kiinassa että ympäri maailmaa ja siitä on saatu aikaan aikamoinen inflaatio — siinä olemme tällä hetkellä, tai lähinnä Yhdysvalloista lukema on 6,8 — samaan aikaan on ajauduttu erikoiseen tilanteeseen, että nyt on myös aivan valtava työvoimapula.

Täällä joissakin puheenvuoroissa puhuttiin, että Suomi ei tarvitsisi ulkomaista työvoimaa. Olen siitä kyllä ihan eri mieltä, ja se on itse asiassa asia, joka hallituksenkin pitäisi pystyä oikeasti tässä tilanteessa nyt ratkaisemaan. Meidän kotimaisenkin talouskasvun edellytys on se, että työvoimapulaa vastaan pystytään taistelemaan, eli avoimet työpaikat täyttyvät nykyistä nopeammin. Toki siihen tarvitaan myös sosiaaliturvan uudistamista, ja sitä kokoomus on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt erityisesti ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan liittyen — meidän budjetissa on se 110 000 työpaikan ohjelma, ja sitä voi kyllä pitää realistisena. Mutta tämä työvoimapulaongelma on tosiaan maailmanlaajuinen, eli kilpailu työvoimasta on tällä hetkellä maailmanlaajuinen, ja näyttää siltä, että se tu-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

lee heikentämään talouskasvua globaalistikin, jos työpaikat eivät täyty. Koko läntinen maailma kärsii tästä samasta haasteesta.

Sitten on vielä tämä energiapolitiikka, johon tässä on viitattu eri yhteyksissä. Tässähän kävi niin, että kun tätä elvytystä valtavasti tehtiin ja se pitkälti kohdistui erilaiseen infrarakentamiseen ja ylipäättään rakentamiseen, koska ihmisten kulutuskäyttäytyminen muuttui korona-aikana siinä, mihin sitä rahaa käytetään, niin tietyt alat olivat sitten niitä voittajia. Siellä tuli sitten jo pula raaka-aineista, pula tavaroista, ja siitä seurasi valtavia hinnannousuja, joillakin aloilla kymmeniä prosentteja. No energian osalta on ajaututtu nyt tosiaan siihen tilanteeseen, että sähkön hinta on ihan taivaissa, ja nyt on oikeastaan havahduttu Euroopassa siihen tilanteeseen, että nyt se näkyy, että olemme tosiasiaa riippuvaisia Venäjältä tulevasta energiasta, ja energia on myös yksi osa tätä ajankohtaista suurvaltapoliittista tilannetta. Sinänsä tämä Suomen hävittäjähankinta, joka tässä edellisessä puheenvuorossa mainittiin, johon olen myös itse erittäin tyytyväinen, sehän toki sattui tähän aikaan, koska meidän entiset koneet oli tarpeen uusia, mutta erittäin hyvä, että se päätös saatiin aikaan. Mutta joka tapauksessa energian puolella hinnat ovat nousseet huomattavasti, ja kun me tiedetään, kuinka paljon se tuntuu tavallisen keskituloisen pussissa, jos bensiinin, dieselin ja sähkön hinta merkittävästi nousee, se on myös asia, joka herättää aivan varmasti tyytymättömyyttä, kuten me tiedetään maailmalta. Ei tarvitse mennä kuin Ranskaan asti, niin tiedetään, mitä tässä asiassa on tapahtunut. Ollaan todella isojen asioiden äärellä.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin sen, että ilmastonmuutos on otettava vakavasti ja meidän on tämä vihreä siirtymä saatava aikaan, mutta on myös otettava vakavasti se, että tässä täytyy olla sillä tavalla malttia, että liian nopeasti ei saa ajaa päin seinää, koska meillä tulee muuten tässä yhteiskunnallinen kriisi ennen kuin me ollaan sitten tämän ympäristön kanssa isoissa haasteissa.

Näitä ikään kuin globaaleja ja myös Suomea koskevia haasteita halusin tässä puheenvuorossani kertoa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

16.38 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski piti hyvän ja rakentavan puheenvuoron, ja edustaja Ovaskankin puheenvuoron alkusanat olivat hyvät. Sanottakoon hänelle ja muillekin, että näen nykyisen hallituksen, niin kuin kaikkien muidenkin hallitusten, toiminnassa paljon hyvää — nykyisen hallituksen toiminnassa paljon muutakin hyvää kuin esimerkiksi hallituksen monet koronatoimet. Hyvää on esimerkiksi edustaja Köntän mainitsemat hävittäjähankintaratkaisut, lisärahat poliisille, oikeuslaitokselle, panostukset koulutukseen ja moneen muuhun hyvään. Ongelmahan nykyhallituksella on se, että samalla kun se panostaa tärkeänä pitämiinsä asioihin, se ei pysty mistään vähemmän tärkeästä vähentämään, ja tämä on johtanut siihen, että kehykset ylitetään ja velan määrä kasvaa koko ajan kovaa vauhtia.

Edustaja Ovaska on entinen puoluesihteerin, ja voi olla, että hänelle on jäänyt puoluesihteerin hattu päähän, kun hän koki tarpeelliseksi niin vahvasti puolustaa puolueensa puheenjohtajaa ministeri Saarikkoa. En ole moittinut ministeri Saarikkoa saivartelusta. Sen sijaan olen edellisessä puheenvuorossani kertonut olevani pettynyt siihen, että arvostellessaan kokoomuksen budjettivastalausesta hän tosiasiaa ripustautui eduskunnan budjettitekniikasta johtuviin seikkoihin.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Kokoomus ei ole millään tavoin, edustaja Ovaska, pyrkinyt piilottelemaan sitä, mistä me säästäisimme. Päinvastoin meidän vaihtoehtobudjetissamme on osoitettu satojen miljoonien säästöjä muun muassa asumistukeen ja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, ja näitä säästöjä on aivan ymmärrettävästi täällä salissa ankarasti arvosteltu. Haluamme, että mahdollisimman moni tutustuu meidän vaihtoehtobudjettiimme, emmekä tietystikään pyri mitenkään salaamaan, toisin kuin edustaja Ovaska ilmeisesti antoi ymmärtää, siinä olevia säästökohteita.

Miksi nämä säästökohteet eivät näy meidän budjettivastalauseessamme? Kuten edellisessä puheenvuorossani kerroin, se johtuu eduskunnassa omaksutuista budjettia koskevista käsittelysäännöistä, jotka löytyvät esimerkiksi valiokuntaoppaan sivulta 60. Nämä säännöt tarkoittavat sitä, edustaja Ovaska, että näitä satojen miljoonien säästöjä emme pysty sisällyttämään momenttikohtaiseen budjettivastalauseeseemme, koska nämä säästöt liittyvät lakisääteisiin menoihin. Eduskunnan omaksuma budjetin käsittelytekniikka, joka on ollut nyt voimassa tällaisena noin 10 vuotta, tarkoittaa sitä, että lakisääteisiin menoihin ei voida esittää lisämäärärahoja eikä niihin voida esittää säästöjä. Lait määräävät näiden menojen tason. Kuvasin tämän asian, edustaja Ovaska, viime puheenvuorossani.

Miksi perussuomalaiset pystyvät vastalauseessaan tuntuvampiin säästöihin? Siksi, että heidän säästönsä eivät kohdistu lakisääteisiin menoihin, kuten etuusmenoihin, vaan esimerkiksi kehitysyhteistyörahoihin, jotka rahat eivät ole lakisääteisiä menoja. [Mauri Peltokangas: Erinomainen huomio!] Ja nyt kysyn, edustaja Ovaska: Olisiko teidän mielestänne todella — ja ehkä ministeri Saarikon mielestä, ja keskustan ryhmän mielestä — kokoomuksen pitänyt toimia niin, että jotta vastalauseemme tältä osin olisi mahtunut budjettikehyksiin, meidän olisi pitänyt esittää säästöjä sellaisista kohteista — kuten kehitysyhteistyömäärärahoista tai tiemäärärahoista — joihin me aidosti emme halua säästöjä esittää? Tämäkö on se tapa, jolla täällä pitäisi tätä talouspoliittista keskustelua ja julkista taloutta koskevaa keskustelua käydä? Ette kai te ole tosissanne? Sekö antaisi oikean kuvan siitä, mitä eri puolueet täällä eduskunnassa ajavat? — Ei tietystikään. Sen takia on luotu tämä vaihtoehtobudjetti-instituutio, että ne vaihtoehtobudjetit antavat oikeamman kuvan — ja oikean kuvan — siitä, miten eri puolueet julkista taloutta hoitaisivat, jos heillä olisi siihen valta ja mahdollisuus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kankaanniemi.

16.43 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Zyskoviczille tästä oppitunnista. Valtiovarainvaliokunnassa tuossa viimeisen kahden viikon aikana tai oikeastaan viime viikon aikana valiokuntaneuvokset tekivät kovan työn, kun he selvittivät meidän kaikkien oppositioryhmien vastalauseiden sisällön tältä osin, että siellä ei ole lainvastaisia esityksiä määrärahojen suhteen, ja juuri näin se menee. Se on tullut hyvin tutuksi tässä viimeisen kuuden vuoden aikana siellä valtiovarainvaliokunnassa.

Mainittakoon, että ainakin pari—kolmekymmentä vuotta sitten täällä pohdittiin sitä, ainakin jossakin, että kehitysyhteistyöstä säädettäisiin lailla, jolloin sitten, jos siellä olisi tietyt raamit, sekin sitoisi niin, että emme voisi tehdä tällaista määrärahan leikkausesitystä kuin minkä olemme tehneet. No, hyvä, kun lakia ei ole, niin me löydämme tässä sitten tällaisia reittejä.

Arvoisa puhemies! Muutama sana tässä yhteydessä verotuksesta vielä. Perussuomalaiset esittävät siis veronkevennyksiä erityisesti tuloveroihin, sekä palkansaajille että eläke-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

läisille tasapuolisesti. Sillä me pyrimme siihen, että talouden vauhtia saataisiin kiihdytettyä, eli kun erityisesti pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään, heidän käteenjäävä osuutensa palkasta, tuloista kasvaa, he kuluttavat sen ja tällä tavalla lisäävät välillisiä veroja ja toisaalta sitten työllistävät niiden välillistenkin verojen ja hankintojen ja muiden kautta. Toisaalta se innostaa työn tekemiseen, yrittämiseen, kun saa siitä työstään suuremman ansion käteensä. Näin ollen se myös johtaa siihen, että esimerkiksi palkankorotusvaatimukset eivät ole niin suuria, kun verotuksen kautta hoidetaan ostovoiman kasvattamista. Se taas, että palkankorotusvaatimukset ovat maltillisempia, vahvistaa yritysten tulosta, ja yritykset maksavat enemmän yhteisöveroa ja työllistävät enemmän. Näin ollen tämä ketju pyörii sillä tavalla, että siinä ei oikeastaan häviäjää ole, koska järkevästi tehty veronkevennys lisää innovatiivisuutta ja yrittämistä ja työntekoa, ja sitä kautta kaikissa kohdissa talous pyörii eteenpäin ja saamme tännekin lisää jaettavaa. Tämä on se idea, ja tätä pitäisi rohjeta tehdä. Nyt taas, kun inflaatio on korkealla, palkankorotusvaatimukset saattavat olla hyvinkin suuret, ja ne taas sitten heikentävät meidän kilpailukykyä, jos sille tielle lähdetään.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, mihin nyt hetken puutun, on työvoimapula. Me tunnustamme, että meillä on työvoimapulaa. Nyt täällä kaikki muut paitsi perussuomalaiset huutavat, että ulkomailta työvoimaa. Kysyin tässä asiantuntijoilta, mistä maasta sitä nyt sitten parhaiten saataisiin, kun me elämme kuitenkin 450 miljoonan tai itse asiassa sen ylikin menevällä työmarkkina-alueella Euroopan unionissa, Eta-alueella, vapaiden työmarkkinoiden alueella, ja kuitenkin tulijoita Suomeen ei ole, vetovoimamme ei ole riittävä, niin Intiasta kuulemma sitten tulisivat ne tekijät, joita me tarvitsisimme. Meillä on kuitenkin noin kaksi- ja puolisataatuhatta työtöntä työnhakijaa tuolla työvoimatoimistojen listoilla. He ovat siellä työkykyisinä ja työhaluisina, eivät he muuten voi olla siellä työtä hakemassa. Meidän koulutusjärjestelmä on kerta kaikkiaan pielessä, kun emme pysty hoitamaan 250 000 työttömästä esimerkiksi 100 000:ta ihmistä työelämään niin, että he kelpaisivat tai voisivat osallistua yritysten tarvitsemiin töihin. Jos me panemme verotuksen kohdalleen ja työelämän kohdalleen ja koulutuksen kohdalleen, niin me saamme Suomesta työllistettyä näitä ihmisiä. Kyllä me niitä huippuosaajia tarvitaan muualta, se on ihan selvä asia, mutta äärettömän yksinkertainen ja helppo ratkaisu on se, että haetaan muualta työvoimaa ja luodaan tänne tällaiset vierastyövoima- ja harmaat työvoimamarkkinat. Perussuomalaiset ovat Suomi ensin -ajattelun pohjalta liikkeellä: suomalainen ensin töihin, ja katsotaan sitten, minkä verran tarvitaan muita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hopsu.

16.49 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Debattikeskustelusta jäi vielä joitain kommentteja työllisyydestä, joita ajattelin tähän nostaa. Hallituksen talouspolitiikka on ollut onnistunutta myös työllisyyden näkökulmasta. Työllisyys on kasvanut nopeasti. Työllisiä on jo 40 000 enemmän kuin vaalikauden alussa, vaikka olemme selvittäneet samaan aikaan tätä koronatilannetta ja selvinneet siitä eurooppalaisittain varsin hyvin. Vuoden 2020 kesään verrattuna työllisiä on nyt yli 110 000 enemmän.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinoilta kuuluu jo vahva viesti työvoimapulasta, kohtaantongelmasta ja osaamispuutteista. Siksi hallitus satsaa myös nopeavaikutteisiin toimiin. Näiden ratkomista on käyty läpi tässä jatkuvan oppimisen parlamentaarisessa ryhmässä ja tuotu aika pitkäkin toimenpideohjelma, jota nyt toteutetaan. Samoin toimenpiteenä tässä

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

on, että kunnat saavat suuremman vastuun työllisyyden hoidosta. Tätä hallitusta ei voi siis työllisyyden unohtamisesta kritisoida. Laitamme budjetin yhteydessä liikkeelle myös merkittävän määrän rahoitusta vihreään kasvuun, joka myös vauhdittaa työllisyystilannetta.

Kun oppositio puhuu työllisyystoimista, aivan liian usein keskustelu ajautuu vain vaihtoehtoihin aktiivimalleihin ja sosiaaliturvan leikkauksiin. On kuitenkin turha tavoitella työllisyysasteen kasvattamista, jos samaan aikaan ei varmisteta, että ihmiset eivät pala loppuun. Olemme hallituksessa asettaneet myös tavoitteen työkyvyttömyyseläkkeiden ja sairauspoissaolojen ennaltaehkäisylle. Tämä voi toteutua vain, jos samaan aikaan parannamme matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita, sillä mielenterveyden sairaudet ovat yleisin syy työkyvyttömyyseläkkeelle jäämiseen. Ja kuten täällä on jo monesti todettu, inhimillisen hinnan lisäksi tällä on myös suuri kustannusvaikutus.

Myös opintotuen tulorajoja korotetaan ja mahdollistetaan näin opiskelijoiden työntekoa entistä paremmin. Myös opintotuen tasoon on selvä korotustarve. Toimeentulo on yksi suurin syy opiskelijoiden väsymiseen, uupumiseen ja kuormitukseen. Useammissakin selvityksissä tämä on todettu.

Arvoisa puhemies! Suomi menestyy yhä panostamalla koulutukseen, osaamiseen ja tieteseen. Tki-rahoitus kasvaa merkittävästi erityisesti RRF-rahoituksen myötä. Samoin Suomen Akatemian myöntövaltuus turvataan vuodelle 2022 ja rahoitusta kohdennetaan aiemmin sovitun mukaisesti esimerkiksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmiin, oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden vahvistamiseen, oppivelvollisuuden laajentamiseen ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanon jatkumiseen. Näiden osalta jatkuvuus ja riittävä rahoitus on turvattava pitkäjänteisesti myös sen tki-rahoituksen osalta. Tästä onneksi on nyt saatu sitten ainakin suunnitelma, joka parlamentaarisesti jaetaan. Toivottavasti se myös toteutuu.

Vielä edustaja Kankaanniemelle tähän kehitysyhteistyörahoitukseen ja siihen aiempaan pohdintaan, että tehtäisiin laki. No siinä päädyttiin siihen, että tehdään ylivaalikautinen tiekartta. Se on hallitusohjelmassa linjattu ja se pitäisi tänne saliin myös saada. Ylivaalikautinen selvitys niistä sisällöistä toki on jo, ja tämä tiekartta tarvitaan myös sen takia, että näitä perussuomalaisien ehdottamia niin kutsuttuja ratkaisuja ei sitten parlamentaarisesti olla hyväksymässä. [Toimi Kankaanniemi: Tiekartta ei sido!] — Näin, mutta parlamentaarinen sopimus sitoo, jos siihen saadaan, ja niin kun meidän neuvottelutilanteessa saatiinkin perussuomalaisia lukuun ottamatta, kaikki muut ryhmät mukaan. [Toimi Kankaanniemi: Juuri näin!] Eli tätä työtä pitää vielä jatkaa myös.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Ovaska.

16.53 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Hienoa, että edustaja Zyskowiec nosi ne ajat esiin, kun toimin puoluesihteerinä. Se muistuttaa siitä, että oikeastaan silloin opin tuntemaan, mitä tarkoittaa, kun puhutaan siitä, että kokoomus ajaa kaksilla kylmillä rattaila. Se nähtiin hallituksen sisällä, ja se nähdään tämän salin sisällä ja välillä maakunnissa: puheissa mennään tuonne, teoissa mennään tuonne.

Edustaja Zyskowiec, kun puhutte näistä budjettiteknisistä ratkaisuisiinne, niin se on teidän ratkaisunne. Te kysyitte meiltä, olisiko teidän pitänyt esittää tiettyjä leikkauslistoja ja mitä kohteita. Se on teidän esityksenne ja teidän päätettävissänne, mistä te haluatte leikata tai mihin te haluatte panostaa.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Itse luotan enemmän niihin asioihin, mitkä ovat kirjattuna mustalla valkoiselle. Täällä voidaan puhua, mitä sattuu, ja välillä puhutaankin, mutta se, mitä on mustaa valkoisella, yleensä pitää. Ja teidän esityksellänne te kasvatatte nettomääräisesti kehysvaikutteisia menoja yli puoli miljardia euroa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

16.55 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ovaska sanoo, että täällä puhutaan, mitä sattuu, ja antoi siitä sen jälkeen oivallisen näytteen.

Tämä ei ole meidän valintamme, edustaja Ovaska, että eduskunnan nykykäytännössä budjettivastalauseeseen ei hyväksytty sellaisia säästöjä, jotka ovat ristiriidassa voimassa olevan lain kanssa. Tämä ei ole meidän valintamme. Se on eduskunnan valinta. Se perustuu noin kymmenen vuotta sitten omaksuttuun käytäntöön, joka taas perustuu silloisen edustaja Hannes Mannisen vetämän työryhmän ehdotukseen. Tällä hetkellä pohditaan eduskuntatyön uudistamista ja myös budjettikäytäntöjen uudistamista, ja meille kokoomuksessa sopii erinomaisen hyvin se, että myös tätä asiaa siinä yhteydessä pohditaan.

Edustaja Ovaska, toisin kuin väitätte, tässä ei ole kyse mistään sanojen ja tekojen ristiriidasta. Meidän sanamme ja tekomme ovat yhtä. Meidän vaihtoehtobudjettimme kertoo teille ja jokaiselle, joka on siitä kiinnostunut, tasan tarkkaan, mitä me tekisimme julkisille menoilille, mistä säästämme, mihin laitamme lisää, mitä tekisimme veroille, mistä verotamme vähemmän, mistä verotamme enemmän. Tämä on kokoomuksen vaihtoehto tälle hallituksen ensi vuoden budjetille. Meidän sanamme ja tekomme ovat aivan yhtä.

Eri asia on eduskunnan budjettitekniikka. Edustaja Ovaska, se eduskunnan budjettitekniikka nyt on vain sellainen, että mikään oppositiopuolue tai hallituspuolue ei voi eduskunnan budjettimietintöön jättämässään vastalauseessa ehdottaa mitään sellaista säästöä, joka olisi ristiriidassa voimassa olevan lain kanssa. Näin ollen kun kokoomus vaihtoehtobudjettissaan ajaa rakenteellisia säästöjä, esimerkiksi asumistukeen satoja miljoonia ja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan satoja miljoonia, niin näitä emme pysty eduskunnan nykykäytännön mukaisesti sisällyttämään meidän budjettivastalauseeseemme. Ja tämä siis johtuu eduskunnan omaksumasta budjetin käsittelytekniikasta — se ei johdu kokoomuksesta, se ei johdu edustaja Zyskowiczista, eikä se johdu edustaja Ovaskasta.

Edustaja Ovaska, tätä on nyt aivan turha yrittää kääntää ja vääntää miksikään muuksi, vaikka ymmärrän, että entisenä puoluesihteerinä teillä on verissänne se, että puolustatte vimmatusti puolueenne puheenjohtajaa. Tällä kertaa teidän puolueenne puheenjohtaja, ministeri Saarikko — jota arvostan korkealle yhtenä Suomen etevimmistä poliitikoista — iski kirveensä kiveen. Hän lähti debatissa arvostelemaan kokoomusta ja sen puheenjohtajaa asioista, joilla ei aidosti ole mitään tekemistä eri puolueiden julkisen talouden vaihtoehtojen kanssa vaan jotka liittyvät eduskunnan omaksumaan budjetin käsittelytekniikkaan.

Vielä kerran: Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti ei salaile mitään, ei sano mitään sellaista, mitä me emme tee, ei tee mitään sellaista, mitä me emme sano. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti kertoo, millä tavoin poiketen hallituksen ensi vuoden budjetista olisimme rakentaneet Suomelle ensi vuoden budjetin. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti osoittaa, että me olisimme pystyneet laittamaan menot kehyksiin, osoittaa sen, että me olisimme pystyneet alentamaan esimerkiksi ansiotulojen verotusta, osoittaa sen, että me olisimme pystyneet panostamaan koulutukseen ja tutkimukseen, ja osoittaa sen, että me olisimme pystyneet tekemään päätöksiä, jotka olisivat merkinneet tähän maahan puolueettomien viran-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

omaisarvioiden mukaan yli 100 000:ta uutta työllistä. Tämä on se meidän vaihtoehtomme. Se, mitä meidän budjettivastalauseemme osoittaa, osoittaa sen, mihin eduskunnan budjettikäytännöt venyvät. Tästä on kyse, edustaja Ovaska.

Enkä kysynyt teiltä, miten teidän mielestänne pitäisi menetellä, siinä tarkoituksessa, että siihen vastaisitte, vaan kysyin siinä tarkoituksessa, että ymmärrätte varmasti itsekin, että esimerkiksi säästöjen esittäminen vain budjettiteknisistä syistä joistakin sellaisista kohteista, joista me emme halua säästää, olisi ollut vähemmän tarkoituksenmukaista eikä millään tavoin järkevää ja vastuullista kokoomuksen politiikan esittelyä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

17.00 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelin käyttää vielä yhden puheenvuoron yleispuheenvuorona budjetin käsittelyssä. Suomen tila todellakin on mielestäni äärimmäisen huolestuttava. Tämä ei liity millään lailla budjetin nimenomaan tähän budjettiesitykseen. Budjettiesitys on laadittu vakavasti hyvällä ammattitaidolla ja olosuhteet huomioon ottaen parhaalla mahdollisella tavalla. Siinä ei ole moitteen sijaa.

Mutta sitten tämä yleiskuva — siitä minä olen Suomen kannalta erittäin, erittäin huolissani. Työttömyys on totta kai laskenut, mutta se iso ongelma, mikä meillä edelleen on — edustaja Toimi Kankaanniemi omassa puheenvuorossaan siihen viittasi — on se, että on yli 200 000 työtöntä ja samaan aikaan puhutaan suureen ääneen, että työvoimaa on saatava ulkomailta Suomeen. Meillä on tavaton tyhjiö siinä, mitä me puhumme ja mitä me teemme. Joka ainoa suomalainen, joka on työttömänä, pitää tavalla tai toisella saattaa työelämän palvelukseen, töihin. Ajatelkaapa niiden ihmisten kohtaloita sitten, kun he ovat vanhoja ja eläketurvaa ollaan heille laskemassa eläkelaitoksessa. Jos työsuhteita ei ole ollut, niin he ovat pelkän kansaneläkkeen varassa. Elämä ei silloin varmasti ole kovin hauskaa, kun tulot ovat lähes olemattomat. Sen takia se työttömien määrä, mikä eri tavoin tuolla erilaisissa rekistereissä on, ne ihmiset, on saatava töihin koulutuksen kautta. Ja nyt en puhu mistään maisterin koulutuksesta enkä muista sellaisista vaan ihan tavallisista suomalaisista työpaikoista. Miksi puhun tavallisten suomalaisten työpaikkojen puolesta? Siksi, koska on huutava pula hoitajista, traktorinkuljettajista, kuorma-autonkuljettajista, rakennusmiehistä, siivoojista, kaiken maailman tärkeistä töistä, erilaisista töistä, mitä Suomessa on valtavasti tekemättä, kun ei ole työntekijöitä. Jos kysyy joltakin pieneltä yritykseltä vaikka tuolta Sisä-Suomesta tai vaikka itärajan kunnasta, niin siellä on monella, monella työnantajalla valtava huoli, kun ei saa työvoimaa. Kasvumahdollisuuksia olisi, mutta työvoimaa ei ole.

No, mitä sitten eduskunnassa tehdään, kun tämä työvoimapula on tiedostettu? Sitten panostetaan yliopisto-opetukseen, tuotetaan lisää maistereita. Eiväthän ne maisterit mene sahalle töihin, ja kovin harva heistä menee töihin tuonne terveyskeskukseen lähihoitajaksi tai sairaanhoitajaksi taikka rakennukselle tekemään sähköhommia taikka putkihommia. Ei varmasti yksikään mene. Meillä on valtava kohtaanto-ongelma, jota tämä järjestelmä ruokkii. [Toimi Kankaanniemi: Just näin!] Olen sitä surullisena seurannut, kun poliittiset ryhmäpuheenvuorot pidetään. Täällä puhutaan, että pitää olla yliopistotutkinto joka toisella, mieluummin jokaisella. Olkoonkin niin, mutta se ei auta yhtään siihen ongelmaan, että meillä ei ole rekkakuskeja, meillä ei ole traktorikuskeja, meillä ei ole rakennusmiehiä. Ja sitten me itkemme täällä valtavien työttömyyskustannusten keskellä. Pitäisikö tälle jotakin tehdä? Järkevä ihminen tekisi. Tavallisen työn kunnioittaminen pitää tässä maassa palauttaa arvoon, siihen oikeaan arvoon, mikä sille kuuluu.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Olen surullisena seurannut byrokratian kasvua tässä maassa. Vaikka Sipilän hallitusta moitittiin — siihen osallistui varsin moni puolue tässä talossa — se poisti merkittävän määrän byrokratiaa: yli 300 säädöstä poistettiin, lupamenettelyjä virtaviivaistettiin ja kaa-voitusta yksinkertaistettiin. Siinä on hyvä esimerkki, miten se toimii, ja silloin luotiin kuitenkin 140 000 uutta työpaikkaa, vaikka puhe tässä talossa oli jotain ihan muuta. Ja kun Sipilän hallituksen aikaisia lukuja katsoo ja uskaltaa katsoa niiden sisälle, niin totuushan niissä luvuissa on, että suurin osa niistä työpaikoista syntyi avoimelle sektorille.

Nykyisen budjetin kannalta tämä työttömyyden pienentäminen on aivan keskeinen asia. Se vaikuttaa esimerkiksi siihen, että asumistukien maksatus vähenisi olennaisesti, se toisi kunnille ja valtiolle verotuloja ja ennen kaikkea se poistaisi työttömyysturvamenot. Nämä asiat saadaan samaan pakettiin toimimaan, kun rohjetaan tehdä niitä oikeita päätöksiä.

Jos joku sanoo tässä talossa, että yliopistoille lisärahat, että saadaan koulutettuja huippuosaajia, niin mitä siitä on apua, jos nämä koulutetaan työttömyyskortistoon? Ei mitään. Onko se kunnia, että tohtorin papereilla... Niin kuin täällä rakkaassa isänmaassa törmäsin kerran erääseen tapaukseen, jossa tohtorin väitöskirjan tehnyt, tohtorin kunniakasta arvoa kantava henkilö oli pitseriassa myymässä pitsoja. Erittäin arvokasta työtä se, että hän myy niitä pitsoja, aivan hieno juttu, mutta ei se ehkä tuon tasoisella koulutuksella ole ihan se ykkösprioriteetti, missä hänen pitäisi olla töissä.

Tämän takia peräänkuulutan, arvoisat kollegat, että meidän on saatava tästä maasta tätä järjetöntä byrokratiaa purettua, esimerkiksi kaavoituksella. Annetaan niille kunnille aito mahdollisuus tehdä näitä kaavoja sillä keinoin, että työllisyys paranee ja työpaikkoja syntyy. Meillä on nykyisin menettely sellainen, että joka ainoa yhdistys, joka perustetaan vaikka viikkoa ennen kaavakäsittelyä, voi tehdä valituksen ja pysäyttää koko homman vuosiksi, jolloin työpaikkoja ei synny ja valtion menot kasvavat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Ovaska.

17.05 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Meillä on ollut ja on täällä edustaja Zyskowiczin kanssa tästä asiasta näkemysero, ja me molemmat puolustamme omia puolueitamme ja niiden linjauksia. En palaa siihen sen enempää, mutta tämäkin on varmaan asia, mitä eduskunnan uudistamistyössä voi pohtia. Mutta yhdessä asiassa minä voin lohduttaa: näihin lausumiin voi kirjoittaa mitä tahansa, ja niille ei tarvitse laskea nykyiselläkään teknikalla mitään rahallista vaikutusta, oli se sitten hyvää tai huonoa. Kokoomuskin esittää täällä, että siirretään sotea sitten tarvittaessa vuodella eteenpäin. Sen vaikutuksia en halua edes arvioida, mitä se tarkoittaisi rahallisesti tai mitä se tarkoittaisi terveydellisesti ja palveluihin pääsyn kannalta, mutta se on asia erikseen.

Haluan tässä lopuksi kiittää valtiovarainvaliokuntaa mietinnöstä ja niistä lisäyksistä, joita se on tehnyt. Erityisesti on mukava katsoa, kun kotiseudullemme tulee tärkeitä hankkeita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.06 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Meillä tämän koronan vuoksi on nyt se hankaluus tässä eduskuntadebatissa, että me seuraamme näitä keskusteluja tuolla huoneissamme hieman etäämmältä. Mielelläni olisin osallistunut tähän keskusteluun jo vähän aikaisemmassa vaiheessa, mutta juokseminen tänne vaatii oman aikansa, mutta nyt tässä sitä ollaan.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Kuuntelin tätä edustaja Ovaskan ja edustaja Zyskowiczin debattia ja jäin vähän pohdiskelemaan, kun edustaja Zyskowicz oli vakuuttavilla sanoilla liikenteessä ja taisi sanoa useampaan kertaan, että meillä kokoomuksessa sanat ja teot ovat yhtä. Se, minkä me sanomme, sen me teemme, ja sen, minkä me teemme, sen me olemme sanoneet — tällä tavalla te puhuitte ja hyvin painavasti toitte esille lähinnä budjettikäsittelytekniikkaan liittyviä yksityiskohtia, joista oli tämä debatti edustaja Ovaskan kanssa.

Ihan ensimmäiseksi se, mitä ymmärsin edustaja Ovaskan juuri äsken sanoneen: Hän yritti sanoa sitä, että tietenkin oppositiossa pelkät sanat ovat tekoja, ja silloin voi antaa lausumia sinne, lausumia tänne, ja jos ne ovat sitten ne teot, mitä teillä on siellä oppositiossa, niin hyvä on. Sitten ne ovat ehkä yhtä, jos te haluatte sen näin sanoa. Mutta luonnollisesti meillä hallituksessa teot ovat niitä tekoja, millä tässä yhteiskunnassa uudistetaan sekä lainsäädäntöä että käytänteitä. Eli me uudistamme yhteiskuntaa, ja ne ovat niitä aitoja tekoja, ja meillä on myöskin sanat siellä takana.

En halua irvailla tällä asialla, vaan halusin sen sanoa sen vuoksi, että kun jäin miettimään, mitä te sanoitte siellä pöntössä äsken niistä teoista, niin meidän kannattaisi avata sitä sisältöä, mitä te sanoitte. Te puhuitte vain, että tämä on budjettitekninen ristiriita, mikä tässä on, mutta se, mistä te sanoitte, että niitä satojen miljoonien säästöjä oli, oli asumistuen leikkaus. Se kohdistuu pienituloisimpiin kansalaisiin, jotka joutuvat Suomessa nojautumaan asumistukijärjestelmään. Kiitokset, kokoomus — se on se teidän tekonne sitten. Onneksi se ei toteudu ainakaan tämän hallituksen toimesta.

Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan satojen miljoonien leikkaus. Jälleen rangaistaan niitä ihmisiä, jotka ovat jo muutenkin vaikeuksissa tässä yhteiskunnassa, arvoisa edustaja Zyskowicz. Jälleen, jos se olisi aito teko, se olisi kammottava teko. Onneksi meillä on tämä hallitus, joka ei näitä tee, mutta te voitte näillä sanoillanne tehdä tekoja, puhua mitä tahansa sisällöllisesti, jotka ovat kauhistuttavia ilmiöitä, ja sitten se menee viisastelun puolelle, että mitä te tarkoitatte ja mitä te ette tarkoita. — Ja, arvoisa puhemies, nyt minä pelkään, että tuo aika menee tuosta ohitse, koska minulla olisi ollut erittäin iso teema ottaa tästä esille vielä liittyen siihen, mitä te puhuitte velkaantumisesta.

Koko ajan puhutaan, että ”velkaantuminen, velkaantuminen, velkaantuminen”, että tulevat sukupolvet maksavat tämän kulutushysterian ja niin edelleen ja niin edelleen. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Me olemme juuri tehneet suurimmat päätökset. Suomen historian suurin julkinen investointi on juuri tehty, ja te ette sano siitä sanaakaan. Päinvastoin, olette sen näkemässä, että kaikessa siinä mittakaavassa se viedään lävitse. Se on niin kuin ehdoton, ilman että me avaamme lainkaan, mitä mahdollisuuksia siinä olisi ollut säästää ja tehdä toisella tavalla, mahdollisesti kunnollisella keskustelulla. [Puhemies koputtaa] Siinä mielessä olisin kokoomukselta odottanut... Minä puhuin tietysti HX-hankkeesta, ja palaamme hetken kuluttua lisää siihen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kiljunen ja muutkin, meillä on vielä 17.30:een saakka tässä yhteydessä aikaa keskustella tätä yleiskeskustelua ja sen jälkeen myöhemmin uudestaan. — Mutta nyt edustaja Kankaanniemi.

17.10 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kyllä edustaja Zyskowicz on tässä oikeassa. Lailla säädetään menot ja tulot ja verot, ja tältä osin budjetti on tehtävä niiden lakien mukaiseksi, jotka on hyväksytty ja vahvistettu. Ja budjettilaithan käsiteltiin tuossa loka—marraskuussa täällä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Sitä jäin miettimään, että mahtoiko kokoomus esittää asumistuen ja työttömyysturvan leikkauksista lakialoitteita. Teittekö lakialoitteita, jotka olisi periaatteessa voitu käsitellä? Toki, jos ne hallituksen esityksenä eivät olleet auki, niitä ei valiokunnassa varmaan olisi käsitelty. Mutta se olisi ollut johdonmukainen menettely, jolloin olisin ehkä saanut vastauksen sieltä siihen, millä tavalla kokoomus esimerkiksi asumistukea haluaisi leikata, mikä olisi se mekaniikka, miten se kohtelisi sitten eri väestöryhmiä, esimerkiksi niitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, jotka asumistuen varassa pystyvät tässä maassa asumaan.

Arvoisa puhemies! Menneinä vuosina 90-luvulla oli tapana, että tehtiin määrärahalisäyksiä, jotka muotoiltiin niin, että ”lapsilisän budjettiperusteinen korotus”, ja siitä päästiin äänestämään, mutta tämä menettely on historiaa. Nyt ei voi sellaisia tehdä enää. Tuolla valiokunnassa ne katsotaan tarkkaan läpi, ettei ole tällaista muotoilua. Tällaiset eivät siis ole mahdollisia, ja silloin sitten jää jäljelle se, että tehdään lausumia. Esimerkiksi tässä mietinnössä, joka nyt on käsittelyssä, perussuomalaisilla on 253 lausumaa, jotka pääosin täällä äänestellään tämän viikon aikana, ja ne kertovat siitä linjasta, mikä meillä on: ajaa suomalaisten etua, ajaa vähävaraisten etua, ottaa sosiaaliset ja aluepoliittiset näkemykset esille ja työllisyys ja muut tällaiset tekijät. Ja myös verotuksen osalta toimitaan lausumilla, kun ei voi lakeja enää muuttaa tässä yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Ennen oli myös niin... Saaneen muistella vähän menneitä. Muistan, kun keskusta oli oppositiossa, niin sillä oli tapana esittää vastalauseessa kaikenlaisia muutoksia ja sitten arvioida näiden muutosten dynaamiset vaikutukset varsin suuriksi, ja ne olivat tietysti ihan ilmasta vedettyjä. [Tuomas Kettunen: Ei ole ollut!] Nyt me emme tee tällä tavalla. Meidän vaihtoehtobudjetissa ei ole dynaamisia vaikutuksia, vaikka olen sataprosenttisen varma, että niitä olisi, jos meidän vaihtoehto toteutettaisiin. Silloin meillä olisi työllisyys parempi ja meillä olisi ostovoima suurempi, verotulot paremmat ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa] Arvoisa puhemies, jatkanpa hetken.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olkaa hyvä.

[Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Olen varma, että tosiaan meidän vaihtoehto tarjoaisi paremman talouskehityksen ja sitä kautta kaikille suomalaisille paremman tulevaisuuden, mutta me emme todellakaan ole sisällyttäneet vaihtoehtobudjettiimme mitään ilmasta vedettyjä lukuja, mihin aikaisempina vuosina vedottiin, muistan, valitettavasti, että erityisesti keskustasta oli siinä ahkera. Meidän vaihtoehtobudjettimme on käynyt eduskunnan tietopalvelun tarkastuksen läpi, ja se on saanut sieltä kohtuullisen hyvät arvosanat. Täydellistähän ei oppositio, oikeastaan mikään oppositioryhmä, pysty tekemään, koska oppositiolla ei kerta kaikkiaan ole sellaista tietojärjestelmää ja asiantuntemusta kuin on hallituksella. Näin olen niin kokoomuksen, meidän kuin muidenkin oppositioryhmien vaihtoehtobudjeteista varmaan löytyy arvosteltavaa ja kohtia, jotka voivat olla hieman pielessä, mutta niin on hallituksenkin monet arviot aina niin. Lieneekö tälläkään hallituksella yhtään uudistusta, joka olisi mennyt niin kuin oli ilmoitettu. Esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentäminen aiheuttaa merkittävästi suuremmat kustannukset kuin mihin hallitus oli laskelmissaan päätenyt. Eli täydellistä työtä ei tehdä, ja kun meillä on tällaiset epävarmat ajat, niin sitten elämä vielä tuo yllätyksiä itse kullekin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Peltokangas.

17.15 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kiljunen ansiokkaasti otti esiin sanan ”tekoja”. Te moititte oppositiota ja te kerrotte, että te teette niitä tekoja ja te olette se hallitus, joka tekee tekoja — aivan näin, täsmälleen näin. Teidän tekojenne seurauksena me menemme kuoppaan, mitä, 7 miljardilla — se on teko. Kehutteko te sitä? Ei. Teidän tekojenne ansiosta esimerkiksi Suomen turvetuotanto on ajettu alas — se on teko. Siellä on perheiden elämä tuhattu — se on teko. Se on harkittu teko, teidän hallitusohjelmanne mukainen harkittu, kylmäverinen teko, jota keskusta kannattaa kaikilla sydämillään. Järkyttävää. Maatalouden puolue katsoo vierestä, kun vihervasemmistolainen puolue tuhoaa elinkeinoja maaseudulla — se on teko.

Hyvä, että otitte tämän teko-sanan esille. Me voimme jutella niistä teoista tässä tänä iltana lisää, nostan muutaman esimerkin. Teidän tekonne — tai teidän haaveenne teoksi — on se, että laittomasti maassa olevat, kielteisen turvapaikan saaneet, karkotuspäätös taskusaan istuvat kaverit saisivat oleskeluluvan. Se on teko. Mielestäni se on käsittämätön teko, se on vastuuttomuutta, se on sisäisen turvallisuuden uhka. Se on teidän mielestänne hieno asia. Tätä ovat tämän hallituksen teot, ja te takerrutte oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjetteihin samalla kun te teette tällaisia, nimenomaan radikaaleja tekoja, jotka vaikuttavat tähän yhteiskuntaan voimakkaasti. Haluatteko te tosissaan kaikkia näitä, oletteko te sen kaiken kannalla? [Kimmo Kiljunen: Ollaan!] Hyvä. Nyökkäävätkö keskustan edustajat tälle turpeen alasajolle? Ei heilu päät. Näin. Mutta siitä huolimatta menette mukaan tällaiseen. Miksi te menette mukaan tällaiseen? Osa teidän edustajistanne moittii teidän toimintaanne. Tässä tulee kuulkaas kansanedustajalla mieleen, että siellä taitaa olla kaikki myyty, kunhan maakuntauudistus saadaan. Katsotaan sitten vaalien jälkeen niitä tekoja. Keskitetäänkö siellä, niin kuin keskusta on tottunut tekemään? Mutta palaan vielä tähän. Tarkkana, edustaja Kiljunen. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!]

Tekoja. [Kimmo Kiljunen: Mielellään!] Niitä loistavia tekoja. Me voimme käydä niitä listassa tässä, minulla on parisataa tuossa niitä tekoja, jotka ovat haitanneet suomalaista kehitystä, haittaavat suomalaista teollisuutta, haittaavat suomalaista maataloutta, haittaavat suomalaisen oikeusjärjestelmän kykyä suoriutua. Te ruuhkautatte oikeusistuimet turvapaikanhakijoiden kolmansilla, neljänsillä ja viidensillä valitusoikeuksilla. Sekö on teidän mielestänne järkevää tekemistä? Ryhtykää lainsäädäntötoimiin, jotka estävät tällaisen hulluuden, ja mennään yhdessä yli tästä suosta, että heilahtaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Zyskovicz.

17.18 Ben Zyskovicz kok: Kiitos, herra puhemies! Pyrin osaltani huolehtimaan siitä, että eduskunta pysyy kaavailemassaan aikataulussa. — Kiitos edustaja Kankaanniemelle kokeneen valtiovarainvaliokunnan jäsenen puheenvuorosta. Eiköhän tämä ministeri Saarikon tämänpäiväinen pommi ole jo osoittautunut suutariksi, ja jos tätä keskustelua halutaan jatkaa, niin ehkä tuo eduskuntatyön kehittämisen työryhmä on sille oikea paikka.

Kiitos myös edustaja Kiljuselle. Te ette ruvennut keskustelemaan tästä budjettitekniikasta, mitä meidän vastalauseessamme on ja mitä siellä ei ole, koska täällä on jo käyty läpi hyvin se, mitä siellä voi olla. [Kimmo Kiljunen: Se on debatoitu, kyllä!] Te puhuitte itse asiasta, ja hyvä niin. Asiamme, näkemyksemme näkyvät meidän vaihtoehtobudjetissamme. Pari sanaa niistä:

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Asumistuki on viimeisen kymmenen vuoden aikana noussut noin miljardilla. Ovatko näiden pienituloisten ihmisten, joista puhuitte, asumisolosuhteet vastaavasti parantuneet? Eivät ole. Onko sen sijaan asuntosijoittaminen, vuokra-asuntoihin sijoittaminen, hyvä bisnes? Kyllä on. Katsokaa vaikka Kojamon kurssikehitystä. Asumistuen leikkauksella pyrimme ennen kaikkea puuttumaan siihen, että vuokranantajille asuntosijoittaminen ei olisi, veronmaksajien rahoilla, niin edullista bisnestä kuin se tällä hetkellä on. On aivan selvää ja kiistatonta, että asumistuki nostaa yleistä vuokratasoa. Kiistanalaista on tietysti, mikä on sen vaikutus. On aivan selvää myös se, että markkinatilanne vaikuttaa vuokriin vieläkin enemmän, mutta jos katsotte tämän hetken markkinatilannetta esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, on aivan selvää, että asumistuen raju leikkaus johtaisi myös yleisen vuokratason alentumiseen.

Mitä tulee ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, siinä meidän lähtökohtamme on se, että on parempi, että ihmisillä on töitä kuin että heillä on työttömyysturvaa.

Edustaja Kankaanniemi, olette oikeassa myös, kun kysytte kokoomuksen lakialoitteista. En aivan tarkkaan tunne kaikkea, mitä olemme budjettiin liittyen lakialoitteita tehneet, mutta uskon, että meillä tässä suhteessa on puutteita. En usko, että olemme kaikista näistä rakenteellisista uudistuksista tehneet vastaavia lakialoitteita. Olisi voinut tehdä, olisi ehkä pitänytkin tehdä, mutta samalla jokainen tässä salissa tiedämme, että ne lakialoitteet eivät olisi johtaneet vastaaviin lainmuutoksiin, kun niitä olisi käsitelty eduskunnan valiokunnissa sikäli kuin olisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

17.21 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Olen itsekin seurannut tätä hyvää keskustelua tuolta työhuoneesta käsin ja varsinkin tätä edustaja Zyskowiezin ja edustaja Ovaskan debattia. Täytyy nyt kyllä todeta opposition ja varsinkin kokoomuksen suuntaan, että tämä teidän vaihtoehtobudjettinne on aika omituinen. Jos ajatellaan, että te olette luvanneet niitä säästöjä jo pitemmän aikaa mutta tässä teidän esityksessä niitä säästöjä ei tule vaan konkreettisia lisämenoja tulee nettona se lähes 570 miljoonaa, niin täytyy kyllä sitä ihmetellä, kun sitä verrataan tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Ehkä voi ottaa sitten oppia sieltä oppositiopuolue perussuomalaisen suunnalta, koska he ovat löytäneet niitä säästöjä, mutta kuitenkin eivät täysin niin paljon, etteivät hekään olisi ottaneet sitten velkaa. [Ben Zyskowiec: Mä luovutan!]

Arvoisa puhemies! Tässä on keskustelun aikana tullut myös tämä korona-aika ja sen aikainen politiikka, ja etenkin sitten se, kun sen myötä ollaan jouduttu velkaakin ottamaan. Tosiasiahan on se, että eduskunnalla on yksimielisyys siitä, että koronapolitiikka on hoidettu hyvin, mutta on jouduttu sen myötä ottamaan myös velkaa. Kokoomus ja perussuomalaisetkin olisivat joutuneet, jos olisivat hallitusvastuussa, ottamaan tässä tilanteessa velkaa. Se on rehellistä myöntää.

Sitten iso ero hallituksen ja opposition ja varsinkin keskustankin myötä näissä linjanveidoissa on se, että nyt kun tammikuussa käydään tulevia hyvinvointivaaleja, niin kyllähän pitää ajatella sitä, että kun Suomea kehitetään, kaikki Suomen voimavarat otetaan käyttöön ja jokainen suomalainen pidetään kehityksen kulussa mukana. Nyten kun katselee näitä linjapapereita varsinkin tuolta kokoomuksen suunnalta, linjapapereissa korostuu isoimpien keskuksien kehittäminen, ja tämä on omituista, koska tässähän tulevaisuudessa pitäisi koko Suomea kehittää.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Kun ajatellaan hyvinvointiuudistusta, niin kyllähän tämä maakuntamalli on kaikista paras vaihtoehto sen suhteen, että myös alueitten kehyskuntien palvelut tullaan turvaamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.24 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kunnioitan edustaja Zyskowiczin tavoin nyt näitä pelisääntöjä ja ymmärrän tämän lyhyen ajan, mikä on käytettävissä.

Toiseksi haluan sanoa, että kahdestakin syystä arvostan edustaja Zyskowiczin puheenvuoroa. Ensinnäkin siksi, että hän perusteli asiansa, mitä hän esitteli, ja toiseksi vielä siksi, millä tavalla hän niitä perusteli. Nyt puhun tästä asumistukileikkauksesta. Teidän perusteenne oli siis se, että teistä nimenomaan keinottelevat asuntosijoittajat hyötyvät tästä enemmän kuin joku muu. Nyt käsi sydämelle, edustaja Zyskowicz — tämä oli teidän perustelunne, ja sitten kerron, minkä takia minä ihailin teidän perusteluanne — ensin käsi sydämelle: kumman te oletatte kärsivän enemmän asumistukileikkauksesta, hulppeaa elämää viettävän asuntosijoittajan vai kituliasta elämää elävän pienituloisen ihmisen, joka tässä asunnossa asuu? Jos asumistukileikkaus tehdään, niin kumpi taho tässä kärsii välittömästi ja enemmän? Käsi sydämelle, Zyskowicz. Mutta kyllähän minä ihailen teitä kokoomuslaisena. Jos te aidosti olette sijoituskeinottelua vastaan, asuntosijoituskeinottelua vastaan noin vilpittömästi kuin te olette, tervetuloa tähän joukkoon, joka mielellään rahamarkkinaveron sijoittaisi finanssisektorille ja siellä olevan keinottelun saattaisi kuriin. Siinä kokoomus ei ole meidän kanssamme samassa rivissä. Toivoisin, että tullette siinäkin mukaan.

Ja sitten, puhemies, hyvin nopeasti lause, ettei tule väärää käsitystä tästä HX-hankkeesta. Se minun argumenttini oli siitä, että me teimme Suomen historian suurimman investoinnin, 10 miljardia hankintakulut ja sen päälle vielä elinkaarikustannukset 20—40 miljardia, en rupea erittelemään pidemmälle. Mutta me tiedämme, että tässä hankintakuluvaiheessa me olisimme voineet säästää puolitoista miljardia, ja se on ihan puhtaasti Puolustusvoimien oma laskelma, jonka valtiovarainministeriö olisi voinut tarkistaa, koska Hornetien täysimääräiseen korvaamiseen olisi riittänyt 50—54 F-35-hävittäjän hankkiminen. Sillä me olisimme säästäneet välittömästi hankintakuluvaiheessa 1,2—1,5 miljardia. Loistava säästökohde. Kokoomus, te pelkätte velkaantumista ja tulevat sukupolvet sen maksavat: tässä olisi aito, hieno kohta säästää, kun nostaisitte näitä asioita esille. [Ben Zyskowicz: Vastauspuheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Keto-Huovinen, onko puheenvuoronne 3 minuutin mittainen vai pidempi? [Keto-Huovinen: Pidempi.] No, siinä tapauksessa ei nyt valitettavasti enää. — Annetaan edustaja Zyskowiczille minuutin mittainen vastauspuheenvuoro.

17.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Kiitos, edustaja Kiljunen. Ihan selvyiden vuoksi: en ole puhunut keinottelusta. Mielestäni esimerkiksi kansalaisille sijoittaminen vuokra-asuntoihin, yhteen tai useampaan, on järkevä säästämisen muoto. Kun luemme ministereiden ilmoituksia omasta taloudestaan, havaitsemme, että monilla ministereillä on sijoitusasuntoja. Se on järkevä säästämisen ja sijoittamisen muoto. En ole puhunut keinottelusta. Olen puhunut siitä, kuinka paljon veronmaksajien rahoilla pitää tukea tätä säästämistä, ja tämän halusin selvyiden vuoksi teille sanoa.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Yleiskeskustelua jatketaan tässä samassa täysistunnossa pääluokkakokousten yleiskeskustelujen jälkeen. [Pia Lohikosken välihuuto] — Me emme lähde tässä nyt enää debattiin, me ollaan debattia tämän asian puitteissa käyty tänään jo pitkiä tunteja.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.28.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.22.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä budjetin yleiskeskustelua. — Edustaja Keto-Huovinen.

19.22 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuudesta huolehtiminen on yksi yhteiskunnan tärkeimmistä tehtävistä. Hallituksen budjettiesityksessä se ei kuitenkaan näy turvallisuuden kannalta kriittisissä osa-alueissa. Hallituksen budjettiehdotuksessa oikeudenhoito jäi jälleen ilman kipeästi kaivattua lisärahoitusta, siitäkin huolimatta, että hallitusohjelmaan on kirjattu juhlava tavoite, että oikeudenhoidon riittävät resurssit turvataan ja oikeudenkäyntien kokonaiskesto lyhennetään.

Olen tässä salissa monesti muistuttanut siitä, että kansalaisten oikeusturvan välttämätön edellytys on sujuvasti toimiva ja riittävästi resursoitu rikosprosessiketju poliisin ja syyttäjälaitoksen kautta tuomioistuinlaitokseen ja lopulta rikosseuraamuslaitokseen. Tämä ketju on resursoitava niin, ettei asioiden käsittely ruuhkaudu vaan oikeudenhoito toimii sujuvasti eikä pullonkauloja synny. Kuitenkin tällä hetkellä tämän ketjun toimivuutta rapauttaa resurssipulan aiheuttama juttusuma. Työmäärä on viimeisen parin vuoden aikana kasvanut rajusti. Henkilöstö uupuu työkuorman alla, mikä on johtanut siihen, että monet vaihtavat alaa, kun ei nähdä valoa tunnelin päässä eikä yksinkertaisesti enää vain jaksa. Koronapandemia ei tätä tilannetta helpottanut, kun istuntoja jouduttiin tuhansittain lykkäämään. Viimeisimpään koronasta aiheutuneiden jonojen purkamiseen on lisärahoitusta annettu, mistä on kiitosta hallitukselle annettava.

Asian tärkeyden huomioon ottaen ja suhteessa muihin hallinnonaloihin kyse ei ole valtiontalouden kannalta suurista summista. Tällä hallituksen esittämällä budjetilla oikeudenhoito joutuu kuitenkin jatkamaan nilkuttamista riittämättömällä perusrahoituksella. Järjestelmä ei toimi tällä hetkellä, koska suuri työmäärä ja resurssipula ovat johtaneet siihen, ettei pienempiä rikoksia edes tutkita eikä syyllisiä edes yritetä saada vastuuseen teoistaan. Syyte nostetaan osassa maata vain hieman yli puolesta syyteharkintaan tulevista jutuista.

Arvoisa puhemies! Voidaan jopa sanoa, että kansalaisten oikeusturvan toteutumattomuudesta on yhteiskunnassamme tullut uusi hyväksytty normaali. [Petri Huru: Juuri näin!] Tämän kriittisen rahoitusvajeen me kokoomuksessa tunnistamme, ja olemme sitoutuneet korjaamaan asiaa ja turvaamaan oikeudenhoidon resurssit.

Arvoisa puhemies! Kestävän tulevaisuuden rakentaminen vaatii oikeudenhoidon lisäksi myös vastuullisuutta niin talouspolitiikassa kuin ilmastopolitiikassa. Näitä kahta asiaa haluan peräänkuuluttaa niinkin tärkeän politiikan alueen kuin liikennepolitiikan parissa:

Suomen maantieteellisen sijainnin takia on tärkeää panostaa ulkomaankaupan kannalta tärkeisiin liikenneyhteyksiin. Merikontit ja tukkikuormat eivät äänestä, ja siten monet rah-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tiliikenteelle välttämättömät tie- ja raideosuudet kärsivät korjausvelasta tai ovat alimitoitettuja vaadittuun välityskykyyn nähden.

Suomelle tärkeän ulkomaankaupan edistämiseksi olisi tärkeää edistää myös Kehä V -hankkeen etenemistä Mäntsälän ja Hangon sataman välisellä osuudella. Nykyisin vaarallinen ja ruuhkainen reitti voitaisiin näin kehittää tavara- ja henkilöliikenteen uudeksi poikittaiseksi pääväyläksi, joka keventäisi samalla Kehä III:lle jakautuvaa kuormitusta. Samalla parannettaisiin pääkaupunkiseudun tärkeiden kehyskuntien välistä poikittaisliikennettä ja työvoiman liikkuvuutta. Tällä hetkellä reitin kunnossapito ja palvelutaso ovat jääneet jälkeen kasvaneista liikennemääristä ja nykyisistä turvallisuusvaatimuksista. Taloustutkimuksen mukaan väylä tulee olemaan palvelutasoltaan Etelä-Suomen huonoin päätte vuonna 2030, jos ei perusparannusta tehdä. Tämä näkyy jo tällä hetkellä siinä, että vt 25:lla on nykyisellään enemmän onnettomuuksia kuin Kehä III:lla liikennemääriin suhteutettuna.

Arvoisa puhemies! Toinen erittäin olennainen ratkaisu kestävänsä tulevaisuuden rakentamiseksi on eri liikennemuotojen yhteensovittaminen. Meillä Mäntsälässä on raideliikenteen ja liityntäpysäköinnin yhdistäminen ratkaistu erinomaisesti. On kuitenkin kumma, että vaikka rautatieasema sijaitsee Helsinki—Lahti-moottoritien välittömässä läheisyydessä, ei siinä ole linjaliikenteelle soveltuvia bussipysäkkejä. Tämän korjaamiseksi esitinkin määrärahoja pikavuoropysäkin rakentamiseksi Mäntsälän rautatieaseman yhteyteen, Lahden moottoritien varteen. Mäntsälän ja muiden kuntien välisestä työliikenteestä suurin osa kohdistuu eri puolille pääkaupunkiseutua, pääosin Helsinkiin, Vantaalle ja Järvenpäähän. Tavoitteena on, että liikennemuotojen yhdistämisen helpottaminen kannustaisi vähentämään yksityisautoilua ja madaltaisi kynnystä ottaa työtä vastaan myös muualta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Kosonen.

19.28 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on todellisuudessa selviytynyt korona-ajasta myös taloudellisesti vähintään kohtuullisesti. Taloutemme on toipunut nopeasti, ja se kasvaa hyvää vauhtia. Työllisyys on tällä hetkellä korkealla, ja velanottokin jää ensi vuonna tuntuvasti arvioitua pienemmäksi, vaikka se toki mittavana jatkuukin.

Tämä hallitus on saanut aikaan myös todella isoja uudistuksia, vaikka välillä tässä salissa keskustelut eivät ehkä siltä kuulosta laisinkaan. Kauan kaivattu sote-uudistus vietiin maaliin, ja sitä toimeenpannaan nyt kovaa vauhtia aluevaalienkin muodossa alkuvuodesta lähtien. Perhevapaa-uudistus hyväksyttiin juuri tässä salissa. Koulutuspaikkoja on lisätty mittavasti maakuntiin. Pienimpien eläkkeiden korottaminen on tärkeä uudistus. Ja nämä kaikki ovat myös keskustapuolueen tärkeitä tavoitteita olleet.

Korona on ollut keskuudessamme, ja näyttää siltä, että se ei ootetaan hellitä, mutta silti talous kasvaa, työllisyysaste on todella poikkeuksellisen korkealla. Yritysten toimintaedellytyksiä on parannettu esimerkiksi teollisuuden sähköveroa alentamalla, ja on todella olennaista, että yritysten toimintaympäristöä parannetaan ensi vuonnakin lukuisilla toimilla, koska työpaikat todella syntyvät yrityksissä. Tässä budjetissa näkyy esimerkiksi tuplapoistot ja yritysten tukeminen koronavaikeisiin yli. On tärkeää huolehtia investointiympäristöstä. Ja myös tuo kotitalousvähennyksen korottaminen lisää työpaikkoja palvelualoille. Määräaikaisen tki-toiminnan tutkimusyhteistyökannustimen korottaminen ja sen keston pidentäminen kahdella vuodella tukevat myös yritysten uudistumista.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Työvoimapula vaivaa ympäri Suomen. Sen onkin sanottu olevan pahin kasvun este tällä hetkellä. Kasvun esteiden poistamiseksi budjetissa on osoitettu rahaa työvoimapulaa helpottaviin toimiin, kuten esimerkiksi työperäisen maahanmuuton helpottamiseen D-viisumilla. Opintotuen tuloajan määräaikainen nostaminen on tällainen toimi, ja sitten myös yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti on tällainen toimi. On tosi oleellista, että me täällä Suomessa teemme näitä toimia yli 65-vuotiaiden työllistämiseksi, koska juuri siinä väestöosassa meillä on suurin ero muihin Pohjoismaihin, jotka ovat töissä vielä ja jotka eivät. Työllisyystoimia hallitus on tehnyt laajasti. Esimerkiksi ikääntyneiden työllisyyttä parantava eläkeputken poisto on iso kokonaisuus. Oppivelvollisuuden ikää on nostettu ja laajennettu, työnhakuvelvoitetta on kiristetty ja työllisyyspalveluiden uudistusta tehty.

Sitten vielä lopuksi, arvoisa puhemies, kestävän kasvun rahoituksesta. On oleellista, että Suomi on kestävän kasvun ja vihreän siirtymän tiellä, ja tuossa vuoden 2022 budjetissa nämä vihreän siirtymän panostukset kohdistuvat erityisesti energiainfrastruktuuriin, uuteen energiateknologiaan sekä vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen. Näitä rahoituksia kohdennetaan myös investointeihin, jotka edistävät Suomen tki-menojen nostamista kohti tavoitteena olevaa 4 prosentin bkt-osuutta. Tämä 4 prosentin bkt-osuus on Euroopan laajuisestikin todella kova tavoite, mutta se on tärkeä tavoite siinä, että Suomi pysyisi kasvun uralla jatkossakin.

Loppuun vielä toivomus siitä, että luvitusprosessit saataisiin entistä joustavammiksi ja selkeämmiksi [Puhemies koputtaa] ja nopeammiksi, jotta vihreät investoinnit voisivat todella tapahtua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.33 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aikaisemmin omassa pääpuheenvuorossani kiinnitin huomiota siihen, että meillä vähemmän on puhuttu tämän budjetin yhteydessä ikäihmisistä ja heidän asemastaan Suomessa. Lähinnä vain siitä kulmasta on pohdittu, että väestön ikääntyminen on rakenteellinen haaste tai rakenteellinen ongelma, ja pahimmillaan jotkut toteavat, että ikääntyneet ovat tietätyttypinen taakka, tai ainakin monet ikääntyneet ihmiset kokevat, että he ovat yhteiskunnallinen taakka, koska niin monet budjetäriset ongelmat ja palvelurakenteen ongelmat suomalaisessa yhteiskunnassa ikään kuin pelkistyvät siihen, että tällainen passiiviväestö kasvaa, kuten ikääntyneet ihmiset, yli 65-vuotiaat leimataan passiiviväestöksi, ja se on sitten rasite yhteiskunnalle — huomaamatta sitä, että itse asiassa julkisissa menoissa, jos otamme ikäsidonnaiset menot huomioon, yli 65-vuotiaiden osuus ikäsidonnaisista menoista on lähes samansuuruinen kuin heidän osuutensa väestöstä: noin 25 prosenttia ikäsidonnaisista menoista on yli 65-vuotiaille lankeavia menoja, hoivapalveluja ja niin edelleen, ja jos katsotaan sitten toisinpäin, paljonko heidän osuutensa koko väestöstä on — se on noin 23 prosenttia tällä hetkellä — niin se vastaa suurin piirtein tätä.

Me ikääntyneet ihmiset emme ole passiiviväestöä, ja toivottavasti te ette koe muutkaan, nuoremmat ihmiset, meitä taakaksi ja rasitteeksi. Kuten edustaja Kosonen tässä omassa puheenvuorossaan totesi, ja joka oli arvokas toteamus, yli 65-vuotiaita yhä enemmän on työelämässä mukana — yhä enemmän on mukana, ja monet jopa haluavat olla. Tilanne on siis aidosti senkaltainen, että vaikka puhumme eläköitymisestä ja eläkeiästä, niin ei ole olemassa yhtenäistä eläkeikää. Ei ole. Se on aina yksilöllinen, ja se on ammattialoitainen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Raskaissa fyysisissä tehtävissä on hyvä päästä nuorempaan eläkkeelle, mutta meillä on myöskin aito aivovuoto eläkkeelle; tutkijoista professoreihin, diplomaatteihin ja yritysjohtajiin meillä on erittäin iso joukko henkisen työn tekijöitä — runoilijat, muuten, arvoisa puhemies, eivät mene koskaan eläkkeelle — jotka ovat luovassa tilassa myöskin yli 65 vuoden jälkeen ja antavat myöskin työpanosta. Tällä hetkellä on laskettu, että noin kymmenen prosenttia yli 65-vuotiaista on kokopäivätyössä. Tässä puhuu juuri yksi, ja tuolla salin toisella laidalla on eräs toinen, ja tässä voi olla kolmansikin vielä. Eli on paljon meitä yli 65-vuotiaita, jotka olemme aktiivisesti työelämässä mukana. Sitten siinä on toinen mokoma, 20 prosenttia, jotka ovat osa-aikatyössä. Eli jo nykyisin kolmasosa yli 65-vuotiaista on joko osa-aikaisessa tai täyspäiväisessä työssä, ja useimmat ovat omasta halustaan — eivät sen vuoksi, että siinä olisi toimeentulo-ongelmista kysymys. Kyllä sitäkin on, että halutaan pientä eläkettä korvata ja sitten ollaan työelämässä kiinni, mutta on myöskin sitä, että he haluavat olla.

Omaishoitajista, arvoisa puhemies, 60 prosenttia on eläkeläisiä.

Eli me iäkkäät ihmiset olemme myöskin aktiiviväestöä jopa tuotannollisessa mielessä, puhumattakaan siitä, [Puhemies koputtaa] että me 5 miljardia euroa maksetaan veroja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

19.37 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Kimmo Kiljulle tästä hienosta puheenvuorosta. Me olemme tietysti vähän jäävejä puhumaan asiasta, mutta puhumme kuitenkin, koska meidät on tänne valittu hoitamaan näitä asioita.

Todellakin on niin, että yli 65-vuotiaissa meillä tässä yhteiskunnassa on valtava potentiaali osaamista, tietoa, taitoa, elämäkokemusta, vaikka mitä, ja aina silloin tällöin täälläkin tulee, ainakin allekirjoittaneen osalta, käytettyä sitä tietoa sillä tavalla, että kerron, mitä tapahtui vuonna 87 ja sen jälkeen täällä eduskunnassa, kun olen täällä ollut... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt taisi mennä mikrofoni pois päältä.

No niin, meni pois päältä, joo. — Niin, olen ollut ja muistellut vähän vanhoja, ja niistä on hirveän paljon opittavaa, ja se koskettaa varmasti laajalti monia muitakin aloja. Me emme ehkä ole — tai minä ja moni muukaan tämän ikäinen — tietotekniikan huippuja, mutta senkin oppii, ja nämä uudet menetelmät on mahdollista oppia, ja niitten kautta voi sitten osallistua täysimääräisesti.

Meillä pitäisi luoda sellainen tapa, jolla esimerkiksi osa-aikaisesti hyödynnettäisiin eläkkeellä olevia ihmisiä tässä yhteiskunnassa, ja varsinkin nyt, kun työvoimapula vaivaa monilla aloilla, siihen olisi hyvät mahdollisuudet. Osa lähtee etelään johonkin aurinkorannikolle viettämään talvikuukausia, mutta kaikki eivät lähde. Ja toisaalta kun esimerkiksi nyt on tämä korona-aika, niin on vaikea lähteäkin, ja voisi olla, että sitä mielekästä ja yhteiskunnalle, kaikille hyödyllistä toimintaa voisi toteuttaa sillä lailla, että olisi mahdollisuus tällaisen osa-aikaisen panoksen antamiseen yhteiskunnan eri sektoreilla. On lukeneita, oppineita, on valtavan ammattitaidon omaavia ihmisiä, joilla on halua ja valmiutta. Kun tässä nyt jaetaan hirveän paljon kaikenlaisia tukia — niin kuin budjettikin on täynnä tukia, tukia, tukia — niin voisi ajatella, että olisi verotuksessa jonkinlainen pieni kevennys, jotta voisi tällaista toimintamuotoa lisätä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti totean, että kyllä olisin, edustaja Kiljunen, toivonut, että sosiaalidemokraattien johdolla päästäisiin nyt tähän taitettuun indeksiin ja vappusataseen, joilla voitaisiin eläkeläisten asemaa hieman parantaa. Toki taitettu indeksi tällä hetkellä, kun inflaatio on päässyt korkeammaksi kuin palkankorotukset, [Petri Hurun välihuuto] ei ole ehkä edullinen, mutta kuitenkin tuommoinen ratkaisu, niin että ne lupaukset, joita on tullut vaalien alla annettua, voisivat toteutua. Kansa odottaa tätä, eläkeläiset erityisesti. [Markku Eestilä: Se on juuri näin, minäkin odotan!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huru.

19.40 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä budjettikeskustelussa on tänään monia puheenvuoroja käytetty muun muassa poliisin määrärahoista. Haluaisinkin nostaa tähän ohelle toisen turvallisuudesta vastaavan alan eli pelastustoimen, ja siellähän on todettu jo 81 miljoonan rahoitusvaje ennen hyvinvointialueille siirtymistä, joten tämä olisi syytä huomioida budjetissa. Myös tulevissa budjeteissa pelastustoimen rahoitus tulee huomioida, koska arvioiden mukaan vuoteen 2030 mennessä tarvitaan jopa 2 500 uutta pelastajaa, ja tämä liittyy niin Pelastusopiston budjettitarpeisiin Kuopiossa kuin myös Helsingin Pelastuskoulun jatkamiseen ainakin toistaiseksi ja rahoitustarpeeseen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

19.41 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käynnissä arvokas keskustelu siitä, miten meillä jokaisen työkykyisen, työhaluisen olisi suotavaa saada olla töissä ja jokaiselle pitäisi tarjota niitä paikkoja. Suomessa on ehkä vähän liikaa sellainen ajattelutapa, että ollaan joko täysillä jossain tai sitten ei ollenkaan. Niin kuin tämän perhevapaaudistuksen kautta ehkä toivon mukaan siellä nuoremmassa polvessa osa-aikatyön ymmärtäminen ja työpaikkojen ilmapiiri voisivat lähteä joustavammaksi, niin samalla tavalla myös tarvitaan sitä joustavuutta siellä vanhemmassa ikäluokassa, että tällainen osa-aikatyö tulisi mahdolliseksi ja saisimme sitä arvokasta ja hyvää kokemusta, mitä vanhemmilla ihmisillä on yleensä tarjottavana, myös täysimääräisesti käyttöön Suomessa. Me tarvitaan kaikki työntekijät Suomen kasvua tekemään, ja inhimillisestikin se on monesti hyvin mielekästä olla töissä sitten juuri sen verran kuin jaksaa ja pystyy.

Vielä nostaisin tuon, minkä mainitsin myös omassa äskeisessä puheessani edustaja Kankaanniemielle, eli sen, että nythän tällaisia toimia todella tehdään, eli yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti toteutuu, ja se on juuri kannustin tälle vanhemmalle ikäpolvelle, että he olisivat töissä sitten kauemmin.

En malta olla vielä mainitsematta näitä päätöksiä, jotka tälle vuodelle tehtiin liikunnan, kulttuurin, tieteen ja nuorison osalta. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että nämä päätökset tehtiin, että niistä ei lähdetty nyt leikkaamaan. Sen rahan täytyy löytyä jostain muualta kuin tärkeistä asioista, kuten ihmisten liikuttamisesta tai kulttuuri- ja taidepalveluista. Ne ovat kuitenkin sitä henkistä sivistyspääomaa, jota me suomalaiset, me kaikki ihmiset, tarvitsemme, ja se on mittaamattoman arvokas pääoma, joka kuitenkin toteutuu hyvin pienillä summilla. Suomi sinänsä on aika kaukana sitten kuitenkin monesta sivistysmaasta näitten tukemisen osalta, ja siksi näkisin, että tämä taso, mikä tällä hetkellä muun muassa liikunnassa ja kulttuurissa on, tulisi säilyttää.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.44 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hanna Kosonen nosti esille osa-aikatyön mahdollisuuden. Jos missä ikäryhmässä, niin se on iäkkäille ihmisille mitä luontevin. Sekä niille, jotka lähestyvät eläkeikää, olisi luontevaa, että se eläkkeelle siirtyminen ei tapahtuisi niin yhtäkkisesti. Se voisi olla osa-aikaisuutta sillä tavalla, että voi antaa vielä sen henkisen osaamisensa työpanoksena niin, että se työaika voisi olla rajoittuneempi, jos se elämäntilanne muuten sen sallii. Sama koskee jo eläkkeellä olevia yli 65-vuotiaita: heilläkin olisi takuulla juuri tämmöisessä osa-aikaisessa osallistumisessa yhteiskuntaan työn muodossa varmasti sijansa annettavana. Tässä suhteessa meidän kannattaisi tätä järjestelmäämme kehittää selkeästi eteenpäin.

Halusin myöskin sanoa, että meidän ei pidä katsoa yli 65-vuotiaita ikään kuin ainoastaan tuotantoresurssina, jolloin he antavat työpanosta yhteiskuntaan, vaan heillä on myöskin muu rooli hyvin vahva. Kuten sanottu, verotuloistamme 5 miljardia euroa tulee yli 65-vuotiailta. Eläkkeensaajat maksavat myöskin veroja. Eivät ne kunnat, joissa on paljon eläkkeensaajia, ole katastrofaalisessa tilanteessa, koska siinä on varma verolähde, iäkkäissäkin ihmisissä, joka tapauksessa tällä hetkellä. He eivät ole sillä tavalla huollettavia kuten lapset, joilla ei ole minkäänlaista ansiotuloa.

Sen lisäksi kulutuskysyntä lähtee vahvasti heistä, kulttuuripalvelut, kaikki toimivat yhteiskunnassa paljon sen kysynnän varassa, miten erityisesti iäkkäät naiset kulttuuripalveluja käyttävät. Ja on huomattava se, arvoisa puhemies, että he käyttävät itse ansaitsemaansa eläketurvaa. Oikeus eläkkeeseen on aikanaan maksettu työeläkemaksujen kautta. 98 prosenttia saa tätä työeläkettä, johon edustaja Kankaanniemi viittasi heitollaan, että koska tähän taitettuun indeksiin puututaan. Totta, nämä 98 prosenttia eläkkeensaajista, jotka saavat työeläkettä, heidän eläkkeensä lakisääteisesti laskee tämän indeksin vuoksi.

En avaa, puhemies, tässä tätä teemaa, minä ymmärrän, että tämä ei ole nyt se oikea paikka avata, mutta kun edustaja Eestilä heitti sinne välihuudon edustaja Kankaaniemelle, ja minä ymmärsin sen välihuudon merkityksen siinä niin, että siinä on meillä tehtävää. Niin, meitä oli iso joukko kansanedustajia, toistakymmentä, jotka allekirjoittivat tämän taitettua indeksiä koskevan lakimuutosehdotuksen, ja edustaja Eestilä oli yksi niistä. Sen takia hän varmaan heitti teille sen. Ilmoitan saman tien, että perussuomalaisista yksikään kansanedustaja ei allekirjoittanut sitä. Kaikista muista olennaisista eduskuntapuolueista siinä oli allekirjoittajia, ja siinä kohdassa te ette olleet kiinnostuneita siitä, miten me toimimme.

Arvoisa puhemies! Myöskin viimeinen huomio liittyy edustaja Kankaanniemen puheenvuoroon mutta toiseen kulmaan eli digitalisaatioon ja syrjäytymiseen. Meillä on aito ikä-syrjäyntätilanne tämän digikehityksen kautta, ja tämä on semmoinen asia, jolla on myöskin budjetäristä merkitystä. Meidän täytyisi luoda valmiudet siihen, että nämä peruspalvelut, henkilökohtaiset palvelut myöskin iäkkäille ihmisille toimivat. Meillä on yli 300 000 yli 75-vuotiaita, joilla ei tietokonetta ole. 75 prosenttia yli 75-vuotiaista, joilla ei ole tietokonetta. 65—75-vuotiaista 40 prosentilla ei ole omaa tietokonetta. Me olemme mahdottomassa tilanteessa, jos me peruspalvelut siirrämme tuonne digitaalisiksi. [Puhemies koputtaa] Ja tämä syrjäytymisongelma on iso ja aito.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

19.47 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tulkoon nyt oikaistuksi, että meillä on edustaja Elomaan tekemä lakialoite taitetun indeksin korjaamisesta hieman eri tavalla kuin mitä teidän lakialoitteenne on, mutta lopputulos olisi sama, jos se hyväksyttäisiin. Se epäkohta, jonka eläkeläiset kokevat laajasti epäkohdaksi, tulisi korjatuksi. Mutta vielä suurempi ero tässä on se, että te olette hallituspuolue, johtava hallituspuolue. Teillä on ministereitä, teillä on valta, meillä ei sitä nyt ole, ja sen takia asia ei meidän aloitteemme pohjalta etene, mutta toivon, että teidän aloitteenne pohjalta etenee. Eli jos se tulee tänne, niin kyllä me varmaan sen puolesta äänestämme, jos se on viisas ja perusteltu malli, millä te tätä asiaa ajatte eteenpäin.

Mitä sitten tulee esimerkiksi tietotekniikkaan ja laitteisiin ja muihin, niin pienellä koulutuksella koko ajan mennään siihen eteenpäin, että yhä ikääntyneemmät pärjäävät tässä tietotekniikkadigimaailmassa varsin hyvin. Se ei ole sinänsä ongelma. Olen muutoin ihan samaa mieltä kanssanne, että tätä asiaa pitää viedä eteenpäin ja todellakin nähdä myös se puoli, että eläkeikäiset ovat hyviä veronmaksajia. Jos heillä on vielä sopivaa työtä sopivassa määrin, niin heidän kuntonsa ja kaikki tällaiset tarpeensa tulevat tyydytyksi niin, etteivät yhteiskunnan voimavarat edes siitä kärsi, vaan on puhdasta plussaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

19.49 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Minä itse luulen, että näillä lakialoitteilla tämä asia ei kyllä kovinkaan paljon tule menemään eteenpäin, vaikka kuinka hyvän lakialoitteen kuka tahansa tekisi. Aikanaan pääministeri Rinne lupasi tässä salissa kyselytunnilla, että hän perustaa parlamentaarisen työryhmän, joka tutkii työeläkettä, sen indeksejä, eläkeläisten todellista kulutusta — sehän poikkeaa aika pitkälle siitä kulutuksesta, mitä palkansaajilla keskimäärin on. Ja sitten tietenkin eläkeläisten verotus on tietyissä tuloluokissa, olikohan se joku 1 600—3 200 tai jotakin sinnepäin, parisataa miljoonaa ankarampaa kuin palkansaajilla. Eli näitä asioita pitäisi pakettina tutkia, ja parlamentaarisen työryhmän pitäisi todella perehtyä näihin asioihin ja arvioida sitten näitten rahastojen tulevat tuotot. Se on kyllä todella vaikeaa, kun kukaan ei tiedä, minkälaisia tuottoja tulee olemaan. Se on arvio. Mutta me tiedämme, kuinka paljon eläkkeensaajia tulee lisää ja paljonko todennäköisesti vähenee sitten aktiivinen työntekijäporukka tässä maassa, jolloin niistä voidaan arvioida. Pienetkin arviot varsinkin alaspäin johtavat vähän liian negatiiviseen lopputulemaan, ja sen takia tähän pitäisi todella paneutua. Toivon, että ainakin ensi kaudella tehdään heti eduskuntakauden alussa parlamentaarinen työryhmä, joka ainakin vuoden tutkii ja kuuntelee asiantuntijoita. Luin kyllä Yrittäjien puheenjohtaja Pentikäisen asiallisen artikkelin Helsingin Sanomista, kuinka hän lähestyy monien työeläkeyhtiöiden tilannetta ja näin pois päin, ja sitäkin pitäisi arvioida. Edustaja Kiljunen täällä aika järkevästi totesi, että jos me oikeasti pistettäisiin indeksiin kaikki nämä rahat, niin sehän seuraisi sitten maailmantaloutta, ja jos eri mantereelle vielä pistetään, niin itse asiassa me olisimme sen talouskehityksen keskiarvon ikään kuin eteenpäin viemänä, jolloin ei tarvitsisi hallintokuluja, mutta minä luulen, että siihen se järjestelmä ei kuitenkaan tule menemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

19.51 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on tullut tänään kritisoitua kokoomuksen kantoja, mutta nyt tässä illan kuluessa, kun on tultu tähän vaiheeseen, tulee yhä enemmän sellaisia puheenvuoroja, joihin yhtyy.

Edustaja Eestilän äskenen puheenvuoro siitä, että näitä asioita pitäisi aidosti jopa parlamentaarisisessa toimielimessä selvittää, on järkevä. Olette aivan oikeassa, että me voimme kilpalaulantaa tässä salissa pitää vaikka kuinka pitkään näistä lakialoitteista, joita olemme tehneet. Tuli vain sikäli kiusallisesti tämä huomio edustaja Kankaanniemelle, että meitä oli porukkaa täällä eri puolueista, jotka yhdessä tehtiin aloitetta, ja silloin perussuomalaiset siitä kieltäytyivät ja jälkikäteen tekivät omansa. Siinä jäi sellainen vähän harmillinen tilanne, että miksi emme voi yhdessä näissä asioissa edetä. [Toimi Kankaanniemi: Meillä oli valmiina se silloin jo!] Otan varmasti sen sanan vastaan ja tiedämme kaikki, että silloin jos tällainen esitys tulisi, niin sitten olisi laaja keskustelu täällä ja silloin me mittaisimme kantamme.

Aivan totta, hallitusohjelmassa on olemassa se kirjaus, mihin edustaja Eestilä viittasi, että pienimpiin työeläkkeisiin haluttaisiin tehdä tasokorotusta ja että nimenomaan pitäisi selvittää kolmikantaisesti, saataisiinko työeläkejärjestelmän piiristä näitä voimavaroja. Hallitus on paljon tehnytkin pienempiin eläkkeisiin tukea; sinne muun muassa kansaneläkkeisiin ja takuueläkkeeseen tehtiin korotukset, ja se on tietysti rekisteröitävä ja nähtävä, mutta se on vasta ensiaskel, ja lisää tietysti tarvitaan.

Edustaja Eestilä sanoi myöskin ison dilemman, mikä meillä on: Meillä on rahastoihin eläkevaroja kerätty tiettyyn tasoon asti — 240 miljardia euroa niissä on nyt — ja me emme tiedä, mikä se tulevaisuus siellä on. Ennusteita voidaan tehdä, ja kyllä, edustaja Eestilä on tässä aivan oikeassa, että me emme voi ennustaa kristallipalloon katsomalla. Sen me tiedämme, mitä on tapahtunut. Tämä taitettu indeksi tuli voimaan 25 vuotta taaksepäin, vuonna 95, ja jos siitä lähdetään, rahastot ovat nousseet 36 miljardista eurosta nykyiseen 240 miljardiin. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä!] Sen me tiedämme, ja me tiedämme, että se on keskimäärin 8 miljardia euroa vuodessa. Me tiedämme myös, että reaalityttö rahastoissa on ollut 5,6 prosenttia. Kaikki ne ennusteet, joita nyt tehdään ja joissa puhutaan 2060—2080-luvuista, lähtevät ennusteista, joissa reaalityttö-odotus on 2,5—3 prosenttia — kirkkaasti alle sen, mikä on historiallinen totuus, ja me puhumme jopa, joku sanoo, tuhansista miljardeista rahastoissa 2080-luvulla, jos se ero on kaksikin prosenttia reaalityttö-odotuksissa. Tämä on pelkkää spekulointia siitä, missä rahastot aikanaan ovat. Se me tiedetään, mikä on faktaa ja mitä on tapahtunut.

Sen, että me tekisimme koeluontoisesti tällaisen kymmenen vuoden muutoksen siellä indeksijärjestelmässä, jossa ei enää olisi niin raju tämä pudotus, mikä tapahtuu eläkkeessä, kun ihminen siirtyy eläkkeelle, eläkejärjestelmä aivan varmasti kestäisi. Mutta siinä on paljon mahdollisuuksia miettiä, ja yksi ehdotus on juuri se, että tässä mietittäisiinkin tällaisista europainotteista järjestelmää, joka tukisi pienimpiä eläkkeitä: kaksi kolmasosaa indeksikorotusvaroista olisikin eurokorotusta, ja sitten loppu olisi prosenttikorotuksia. Tämä olisi aidosti solidaarinen ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempi järjestelmä. Tällaisista ajatuksista muun muassa enemmistö sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmästä on sitä mieltä, [Puhemies koputtaa] että tätä kannattaisi selvittää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

19.54 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Näin nuoremman ikäpolven edustajana on aivan välttämätöntä tulla mukaan tähän keskusteluun, koska minun ikäluokkani ja erityisesti minua nuorempi ikäluokka ymmärtävät tämän tilanteen — mitä se tarkoittaa, että jo tällä hetkellä työikäinen väestö pienenee todella nopeata tahtia, koska eläkeläisiä tulee lisää kaiken aikaa ja myös elinikä on pidempi, joten eläkkeellä sitenkin ollaan kauemmin kuin ehkä siinä vaiheessa, kun näitä järjestelmiä on luotu.

Ja tämä taitettu indeksi: Silloin 90-luvullahan se tehtiin huolellisten laskelmien perusteella, ja sitä kannattaa laaja joukko asiantuntijoita, siis suurin osa. Siellä ovat aika harvassa ne asiantuntijat, jotka ovat sitä mieltä, että tästä pitäisi luopua. Tätä järjestelmää ovat olleet tekemässä työmarkkinajärjestöt, ja en kyllä sieltä asiantuntijapuolelta ole nähnyt lainkaan sellaisia kannanottoja, että tästä voitaisiin luopua.

Minusta tämä keskustelu on jopa vähän kohtuutonta meidän nuorempien ikäluokkien suhteen, koska tämä järjestelmä ei todella kestäisi pidemmän päälle, jos taitetusta indeksistä luovutaan, ja tämä on rehellistä sanoa tässäkin salissa. Sen sijaan eläkeläisköyhyys on tosiasia, ja se vaatii täsmätoimia ja niitä ratkaisuja. Ja tässä ehkä jonkun verran semmoisia uusia ajatuksia kuulinkin siitä, miten näitä erilaisia vaihtoehtoja ja ratkaisuja, uusiakin keinoja, pitäisi hakea, mutta taitetusta indeksistä emme kyllä voi luopua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.56 Kimmo Kiljunen sd: Puhemies! Tämä nyt siirtyy kuitenkin väkisin tähän kulmaan — en pitkään luennoi, sanon lyhyesti.

Kun taitettu indeksi hyväksyttiin, todellakin lähtökohtana oli se, että silloin suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle seuraavan 10—15 vuoden aikana, ja meidän täytyi varmistaa silloin, että meillä on rahaa maksaa se. Luotiin rahastot, jotka piti purkaa silloin, kun suuret ikäluokat siirtyivät. Ne olivat täysin koskemattomia vuoteen 2015. Sieltä ei siis käytetty reaaliuottojakaan eläkkeisiin.

Indeksin tehtävänä oli siis varmistaa eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys ja heikentää eläketasoa, ja sitähan se tekee koko ajan, mistä me puhumme. Ja nyt kun te viittaatte, että nuoremmat ikäluokat eivät ikään kuin voisi elää ilman että indeksi olisi hieman parempi, niin Tela-laskelmien mukaan 65 prosenttia rahastoissa olevista 240 miljardista eurosta on itse asiassa nykyisin eläkkeellä olevien säästöjä, 65 prosenttia. Nuoremmat ikäluokat, 80—90-luvuilla syntyneiden osuus — siellä on 4 prosenttia näistä rahastoista. He eivät ole omia eläkesäästöjään vielä tehneetkään, ja teidän, nuorempien ikäluokkien eläkkeiden maksuista vastaavat teidän lapsenne tai vielä syntymättömät ihmiset tai sitten maassa oleva muu populaatio, joka tekee tässä töitä, työt eivät varmasti Suomesta lopu, jolloin tässä ei kannata pistää nykyisiä eläkkeensaajia maksamaan tulevia eläkkeitä, koska aikaisempi sukupolvien välinen sopimus on ollut aidosti se, että kukin työikäinen väestö maksaa lastensa kasvatuksen ja vanhempiensa hoivan ja eläketurvan. Tämä on se ikiaikainen sopimus, ja tämä koskee myöskin nuorempia ikäluokkia. Teillä on omat lapsenne huolehtimassa niistä.

Voi olla, että teillä on huono omatunto nuoremmilla ikäluokilla — en puhu teistä tässä salissa, mutta yleisellä tasolla nuoremmilla ikäluokilla on huoli siitä, jos he eivät halua huolehtia nykyisten eläkkeensaajien eläketurvasta, että heidänkään lapsensa eivät aikanaan huolehdi heistä. Tämä tietysti voi olla dilemma, jos tämä on se ongelma. Mutta nykyiset eläkkeensaajat ovat aikanaan maksaneet omien vanhempiensa eläketurvan ja hoi-
van aivan aidosti. Tässä suhteessa tämä on ollut se järjestelmä, miten se toimii.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Eläkerahastot: Meillä on enemmistö Euroopan unionin jäsenmaista, joissa on nolla euroa eläkerahastoissa. Nämä Suomen lakisääteiset eläkerahastot ovat maailman suurimmat kansantuotteeseen suhteutettuna. Ne ovat järjettömän suuret jo siinä. Voitaisiin vallon mainiosti jähdyttää taso reaalisesti tälle tasolle, 240 miljardiin reaalisesti, mikä antaisi helpotusta sekä eläketurvaan että jopa työeläkevakuutusmaksuihin. Tämä on vain laskennallista kuviota, että me haluamme kasvattaa tätä Suomen suurinta pääomakeskittymää yhä edelleen ja edelleen. Jossain vaiheessa täytyisi vastata: Mille tasolle ne kasvatetaan? Kuinka suuriksi ne kasvatetaan? Nyt on maailman suurimmat lakisääteiset eläkerahastot. Norjassa on suuremmat, mutta ne ovat ne öljyrahastot, se on vähän toisentyyppinen. Se on toinen maa, jossa on suuret, mutta siellä se on budjetin katteena, ja nämähän eivät ole budjetin katteena, vaan nämä ovat nimenomaan eläketurvaa varten olemassa olevia.

Tässä nyt on meillä vakava ristiriita, että jotkut puhuvat eläketurvasta — allekirjoittanut — jotkut puhuvat edelleenkin vain eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyyydestä. Luvutahan meillä ovat samat, siitä meillä ei ole ristiriitaista tilannetta, mutta tämä on se poliittinen arvovalinta, joka joudutaan tekemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

19.59 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin minä nyt menen ehkä vähän liikaakin tähän eläkekeskusteluun.

Edustaja Kosonen esitti hyvän vasta-argumentin, että näitä ei saa purkaa, koska ne ovat tuleville sukupolville vaikeita. Oma näkemykseni on, että tämä on niin vaikea asia, että siksi minä olen itse ehdottanut aikanaan, että nämä oikeasti tutkittaisiin ja arvioitaisiin, sekä verotus, todellinen kulutus — se kori on vähän erilainen kuin palkansaajilla — että sitten tämä työeläkerahastojen kestävyys ja mahdollinen indeksi. Lopputulos voi olla, että se 80/20 ei muutu miksikään. Mutta jos me itse kukin täällä todetaan yhtäkkiä, että ”joo” tai ”ei”, niin minun mielestäni se on vähän niin kuin halpahintaista.

Itse asiassa käytän puheenvuoron sen takia, että minä olen pikkusen huolestunut meidän keskustelukulttuuristamme. Se on ihan sama, onko täällä metsät, onko ilmasto, onko eläkekysymykset, onko susi — jotkut ovat sitä mieltä, että kyllä, jotkut että ei, ja semmoinen analyyttinen järkevä lähestyminen koko problematiikkaan jää vähän lapsen osaan. Tämän pitäisi olla minun mielestäni se keskeinen asia, että ensin tutkitaan kaikki ja sitten mietitään, pystytäänkö tekemään jotakin vai eikö tehdä mitään.

Katselin tämmöistä julkaisua ”Työeläkkeiden rahavirrat vuonna 2020”. Minulla on tämä häkkyrä täällä edessä, ja siitä äkkiä näkee, että nettomaksut näistä työeläkerahastoista olivat 3,3 miljardia eläkeläisille ja niitten tuotot olivat 10 miljardia. Mutta se ei todista mitään, koska siinä on niin monta muuttujaa, ja sen takia tämä on ikuinen kiistelyn aihe ennen kuin tähän oikeasti kansanedustajat kunnolla perehtyvät ja sitten miettivät ja sanovat oman näkemyksensä, mitä kannattaisi tehdä. Siihen kyllä löytyy mekanismit, niin kuin löytyy edustaja Kiljusen pienten työeläkkeiden korottamiseen, mutta ne eivät välttämättä löydy oikeudenmukaisesti sieltä työeläkejärjestelmän sisältä. Se on toinen mekanismi, milä niitä hoidetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sirén.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

20.01 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tässä kun on jaoteltu sukupolvia vanhempiin ja nuorempiin sukupolviin, niin tähän eläkekeskusteluun ajattelin nyt lainata Demarinuorten sanoja, he kun ottivat kantaa tähän edustaja Kiljusen avaukseen ja kirjalliseen kysymykseen, josta sosiaalidemokraattisesta eduskuntaryhmästä varsin laajasti irtisanouduttiin johtoa myöten. Demarinuoret kirjoittavat, että ”kansanedustaja Kimmo Kiljusen retoriikka rakentuu harhaanjohtavien väitteiden varaan, jotka asiantuntijat ovat kerta toisensa jälkeen kumonneet” ja että ”työeläkkeiden nostaminen nuorten kustannuksella ei ole oikeudenmukaista”. Näin siis Demarinuoret.

Arvoisa puhemies! Se, mitä nuorempi polvi täällä salissa nyt toivoisi, olisi, että keskustelu palaisi talousarvion palautekeskusteluun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

20.02 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Sirénin toive tietysti toteutuu paremmin, jos ei avaa sitä tällä tavalla. Tähän jäi nyt ihan väkisin vastaamisen tarve, mutta omalta puoleltani voin lopettaa keskustelun eläkkeistä kyllä tähän puheenvuoroon, että päästään eteenpäin asioissa — täällä on muutakin puhuttavaa.

Kyllä, Demarinuoret sanoivat tuolla tavalla, kun meillä enemmistö sosiaalidemokraattisesta ryhmästä oli sitä mieltä, että pitäisi selvittää sitä, mitä edustaja Eestilä tässä sanoi. Pitäisi selvittää, kuinka näihin pienempiin työeläkkeisiin saataisiin sitä aitoa korotusta, mikä on hallitusohjelmassa kirjattu, se täytyisi selvittää. Samassa yhteydessä selvitettäisiin indeksijärjestelmän uusimista niin, että siitä tulisi europainotteinen indeksi, siis täysin erityyppinen. Todellakin se pohjaluku voi olla vaikka taitetun indeksin suuruinen, jos halutaan, tai puoliväli-indeksiin niin kuin siinä esityksessä oli, sehän se lakialoite meillä on ollut — jolloin sekin selvitettäisiin. Kukaan ei ole siihen sitoutunut, vaan kaikki olemme sitä mieltä, että me haluttaisiin tarkastella näitä asioita.

Haluan Demarinuorista kertoa sen, että tuon puheenvuoronsa jälkeen, joka oli julkinen kyllä, Demarinuoret järjesti tässä kaksi viikkoa sitten ison keskustelutilaisuuden — nimenomaan Demarinuoret järjesti, ja Telan pääjohtaja Suvi-Anne Siimes ja minä olimme siellä puhumassa, ja Demarinuorten puheenjohtaja oli myöskin puhumassa. Siellä hyvässä hengessä me pohdimme näitä kuvioita, eikä siinä yhteydessä kukaan sanonut, että tässä kukaan harhaan johtaisi, vaan meillä oli yhteiset luvut ja me käytiin niitä yhdessä lävitse. Mainitunlaista poliittista retoriikkaa meillä monesti käytetään, mutta aito tilanne on se, että meidän puolueessamme näistä asioista avoimesti keskustellaan, ja me olemme aidosti huolissamme siitä, että pienillä työeläkkeellä olevia ihmisiä on, ja niihin työeläkkeisiin täytyy saada korjausta. Siitä koko tämä meidän porukkamme on yhtä mieltä, ja toivotaan, että pystymme tätä asiaa myöskin hallitusohjelman hengessä viemään eteenpäin.

Tässä ei ole olemassa sukupolvien välistä ristiriitaa. Me sosiaalidemokraatit emme ainaakaan, ja minä en myöskään, missään tapauksessa halua luoda järjestelmää, jossa jonkun sukupolven eläketurvan kustannuksella joku muu sukupolvi pärjäisi. Ei myöskään niin päin, että nykyiset eläkkeensaajat joutuisivat maksamaan tulevia eläkkeitä vaikka kuinka pitkälle, vaan heidän tehtävänsä on ollut maksaa jo aikanaan — he kun ovat oman työtehtävänsä tehneet — ja varmistaa luonnollisesti se, että tulevilla sukupolvilla myöskin on vahva, selkeä eläkejärjestelmä, joka toimii, ja tässä yhdyn edelleen edustaja Eestilään. Selvitetään tätä avoimella mielellä: ilman, että on etukäteen määriteltä, mikä se johtopäätös siellä on. Eläkkeensaajat ansaitsevat tämän.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

20.05 Toimi Kankaanniemi ps: Joo, arvoisa puhemies, muistan, kun Kataisen hallitusohjelmaa neuvoteltiin keväällä 2011 ja sinne hallitusohjelmaan kirjattiin, että selvitetään taitetun indeksin palauttaminen, muistaakseni puoliväli-indeksiksi, ja tällainen selvitys tehtiin, mutta en tiedä, oliko se sitten valtiovarainministeri Urpilainen vai pääministeri Katainen vai eläkeasioista vastannut sosiaali- ja terveysministeri — kuka lienee ollut, en muista sitä — joka hyllytti sen selvityksen. En toki ollut eduskunnan jäsen silloin, niin etten tiedä, käytiinkö siitä selvityksestä täällä edes — tuskin käytiin — mitään keskustelua. Käytiinkö hallituksessakaan, sitä en pysty tietysti tietämään. Mutta selvitys on tehty, ja olisi tietysti hyvin mielenkiintoista hankkia se selvitys ja katsoa, mihin se silloin kaatui, kun ei siinä asiassa edetty.

Mutta kuitenkin asia on ollut esillä tämän 20 vuotta, ja siitä on äänestetty kymmeniä kertoja, ja itse olen äänestänyt kyllä eläkeläisten puolesta joka kerta, kun siitä asiasta on eri tavoin äänestetty lausumina. Ja silloin kun tehtiin vuosituhaten vaihteessa isot työeläkelainsäädännön uudistukset, niin silloin äänestimme siitä monta kertaa.

Arvoisa puhemies! Kun tässä on kysymys työeläkkeistä, niin se on verotettavaa tuloa, ja silloin jos niihin tulisi nousu, myös se nousu olisi verotuksen kohteena ja siitä yhteiskunta saisi suoria veroja plus sitten välillisiä veroja, koska nämä eläkeläiset käyttäisivät ne kyllä pääosin kulutukseen täällä kotimaassa. Eli ei se olisi nettomaksu, se olisi tietyllä lailla siirto tuolta eläkeyhtiöistä verotuksen kautta käytettäväksi tänne yhteiskunnan muihin menoihin, siis osa niistä varoista ja aika merkittäväkin osa melko varmasti.

Sitten on kyllä todettava, että meillä on valtava määrä työeläkeläisiä, jotka ovat tehneet vuosikymmenten työn matalapalkkaisissa töissä, kaupan alalla tai hoitoalalla tai muissa tällaisissa, ja se heidän eläkkeensä on kyllä erittäin pieni verrattuna siihen panokseen, minä he ovat elämänsä aikana antaneet tämän yhteiskunnan hyväksi. Siihen nähden nykyiset eläkkeet ovat näillä ihmisillä todella pieniä. Oma lukunsa on, että takuueläke on liian pieni. Se ei kuulu tähän keskusteluun varsinaisesti, mutta sekin pitäisi kyllä saada [Puhemies koputtaa] vähitellen ihmisarvoiselle tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.08 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni päälle.

Arvoisa herra puhemies! Vastaan vielä edustaja Kankaanniemelle tästä selvityksestä, joka tehtiin todellakin Kataisen—Urpilaisen hallituksen, josta käytettiin tätä nimeä, toimesta. Se oli siinä hallitusohjelmassa määritelty asiaksi. Te totesitte, että te ette ole siihen tutustunut. Minä voin kertoa, että olen tutustunut siihen ja huolella, eli tiedän sen perusrakenteen. Kyllä, siinä päädyttiin siihen ratkaisuun, että indeksijärjestelmää ei lähdetä korjaamaan. Siinä oli kaksi dilemmaa, jotka haluan avoimesti vain tässä yhteydessä sanoa.

Ensimmäinen dilemma oli siis se, että reaalitytotot oli alimitoitettu suhteessa siihen, mikä on ollut kehitys sen jälkeen. Sehän liittyi siihen, että näitä ennusteita tehtiin 50 vuotta

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

eteenpäin, vuodelle 2060 siinä vaiheessa. Silloin vielä todettiin se, että lähivuosikymmenenä erityisesti ne reaalitytuotto-odotukset, jotka silloin oli annettu, olisivat liian korkeita, jolloin lähdettiin siinäkin vielä varoittamaan. Tosiasialliset reaalitytuotot olivat melkein kaksinkertaiset siihen nähden, mitä silloin ennustettiin. Tämä perusongelma on koko ajan ollut sama, että näissä ennusteissa nämä rahastojen reaalitytuotot on aliarvostettu.

Toinen suuri ongelma, jonka Eläketurvakeskus myöntää näissä ennusteissaan, on se, että niin sanottuja dynaamisia vaikutuksia ei lasketa ollenkaan, ei edes kyetä laskemaan. Se, mikä verotulojen lisääntyminen tapahtuu eläkekorotuksista, on yksi seikka, mutta vielä suurempi seikka on se, että lisääntynyt eläke-euro menee suoraan kotimaiseen kulutuskysyntään. [Toimi Kankaanniemi: Nimenomaan!] Sillä on työllistävä vaikutus, sillä on myöskin työeläkevakuutusmaksuihin lisäävä vaikutus. Näitä ei kyetä näissä ennusteissa lainkaan laskemaan, ja sen on myöntänyt Eläketurvakeskuskin, että nämä puuttuvat.

Kun ottaa nämä tekijät huomioon, niin se on vastausta edustaja Kososelle siihen, että meillä eivät ole nämä lukusarjat oikein kohdallaan, koska se ei aidosti kerro, kun me teemme ennustuksia 50 vuotta eteenpäin, siitä, mikä tämä todellinen tilanne on.

Kataisen hallituksesta voin sanoa sen seikan, että 2014 tehtiin päätös siitä, että vuonna 2015 käytetäänkin palkkaindeksiä ensimmäisen kerran sitten vuoden 95. Eli taitettu indeksi leikattiin silloin, koska silloin kävikin tilanne niin päin, että inflaatio oli ikään kuin korkeampi kuin sopimuspalkkojen korotus. Silloin hallitus päätyi siihen, että tehdäänkin toisenlainen ratkaisu, eli eläkkeiden korotuksessa indeksikorotus onkin 0,4 eikä 1,1, mikä sen piti olla. Tosiasiassa se oli kyllä, kun siirtymät ottaa huomioon, 1,3 prosenttia.

Tuo oli se hetki, josta alkoi minun eläkkeisiin tutustumiseni, koska viimeinen argumentti, jolla voi puolustella taitettua indeksiä, että se suojaaa ostovoiman silloin kun inflaatio ryöstäytyy käsistä suhteessa palkkakehitykseen, ei toteutunutkaan, vaan me käytettiin palkkaindeksiä silloin kun se oli heikompi kuin tämä taitettu indeksi sinänsä, jolloin johtopäätös oli, että Suomessa käytetään aina heikointa indeksiä, kun eläkekorotuksia tehdään. Sen jälkeen lähdin tutkimaan tätä järjestelmää. Arvoisa puhemies, tällä tiellä ollaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

6.1. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Pääluokka poistettiin päiväjärjestyksestä.

6.2. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Esitellään ympäristöministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 35.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti ja 30 minuuttia. — Valtiovarainvaliokunnan jaoston puolesta sen esittelee poikkeuksellisesti edustaja Heinäluoma.

Keskustelu

17.28 **Eveliina Heinäluoma sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin jaostoa ja valiokuntaa hyvästä työskentelystä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ilmastonmuutos, luonnonvarojen ylikulutus ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ovat ihmiskuntamme vakavimpia ongelmia. Tilanteen ratkaiseminen edellyttää nopeita mutta samalla sosiaalisesti ja taloudellisesti oikeudenmukaisia muutoksia. Suomi voi olla ja tulee olemaan kokoaan suurempi toimija kestävän kehityksen edistämisessä. Meillä on yhteiskuntana hyvät mahdollisuudet kestävän kehityksen mukaiseen jälleenrakentamiseen, ja tätä kehitystä vauhditetaan myös ensi vuonna ympäristöministeriön toimialan budjettiesityksessä.

Arvoisa puhemies! Hallitus ohjaa asumisneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen 3 miljoonan euron kohdennuksen. Asumisneuvontaa tuetaan lisäksi Valtion asuntorahastosta 0,9 miljoonalla eurolla. Avustus kohdennetaan jo olemassa olevan asumis- ja talousneuvonnan laajentamiseen yksityiseen vuokra-asumiseen ja omistusasumiseen. Lisäksi valiokunnan lausumaehdotuksessa edellytetään asumisneuvonnan lakisääteistämistä. Tämä laajentaminen on erittäin tarpeellista. Asumisneuvonnan ei tule perustua siihen, minkä tyyppisessä asunnossa ihminen asuu. Neuvontaa tulee saada asumismuodosta riippumatta, jotta vuokravelkojen, asumisen häiriöiden ja häätöjen määrää voidaan tehokkaasti vähentää. Lisäksi neuvonnalla turvataan asumisen jatkumista vaikeiden tilanteiden yli.

Valtion asuntorahastosta myönnettävät korkotuki- ja takauslainavaltuudet nousevat talousarvioesityksen hyväksymisen myötä ennätystasolle. Korkotukilainojen hyväksymisvaltuus mahdollistaa hallitusohjelman linjaaman, 10 000 valtion tukeman kohtuuhintaisen asunnon rakentamisen. Myönteistä on myös, että hallitusohjelmassa linjattu pitkän korkotuen tukijärjestelmän uudistamista koskeva työ on nyt aloitettu ja tavoitteena on saada hallituksen esitys lausunnolle keväällä 22.

Arvoisa puhemies! Valiokunta korostaa lausunnossaan kiertotalouden asemaa keskeisenä keinona hiilineutraaliuden saavuttamisessa. Kiertotalousmarkkinoiden vahvistamiseksi ensi vuonna selvitetään keinoja edistää uusiokäytön ja kierrätysmateriaalin markkinoita. Tärkeää on selvittää myös kannusteita osana kestävän kehityksen tiekarttaa ja toimia kiertotalousmarkkinoiden vahvistamiseksi.

Itämeren ja sisävesien hyvän tilan saavuttaminen edellyttää lisätoimenpiteitä. Tästä syystä Itämeren ja vesiensuojelua ohjaavat suunnitelmat päivitetään. Näiden toimeenpanton varaan budjetissa noin 16 miljoonaa euroa. Lisäksi jatketaan täsmätoimenpiteitä Saaristomeren valuma-alueen kuormituksen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Sisäilmaongelmat ovat olleet pitkään suomalaisten riesana, ja työtä niiden kitkemiseksi on tehtävä painokkaasti ensi vuonnakin. Valiokunta pitääkin tärkeänä käynnissä olevaa Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaa, jonka päätavoitteena on tervehdyttää julkiset rakennukset sekä tehostaa sisäilmasta oireilevien ja sairastuneiden hoitoa ja kuntoutusta. Valiokunta myös kiirehtii homeloukkuihin jääneiden tukijärjestelmän kehittämistä ja ongelmien ennaltaehkäisemistä.

Ympäristön- ja luonnonsuojelun osalta tärkeimmät ympäristöministeriön alaiset keinot pysäyttää luontokato Suomessa ovat Helmi- ja Metso-ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen. Ympäristöministeriön osalta ohjelmien toimeenpano on edennyt hyvin ja jatkuu ensi vuonna. Valiokunta korostaa, että ilmastotyön jalkauttamiseksi ja parhaiden ratkaisujen käyttöönottamiseksi koko maassa on välttämätöntä turvata edellytykset kuntien pitkäjänteiselle ja vaikuttavalle ilmastotyölle. Hallinnonalan määrärahat tähän tarkoitukseen ovat kuitenkin tavoitteisiin nähden vaatimattomat.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten keskuudessa luonto- ja kotimaanmatkailun suosio on kasvanut koronan aikana. Tämän kehityksen ennustetaan kasvavan edelleen, ja tätä varten

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

infran tulee olla kunnossa. Tähän ensi vuonna ohjataan määrärahoja. Lisäksi on syytä korostaa, että hallitus on osoittanut kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden hoitoon erillisiä avustuksia, kuten esimerkiksi Vallisaaren kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden hoitoon.

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan huomiot talousarvioesitykseen. Mietintöön sisältyi myös vastalauseet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja ministeri Kari.

17.34 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari: Arvoisa puhemies! Hyvää iltaa kaikille. Ehkä heti alkuun erityinen kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja ympäristövaliokunnalle ansiokkaasta työstä. Kuten edustaja Heinäluoma tässä edellä viisaasti totesi, silloin kun me puhumme luontokadosta ja ilmastokriisistä, me puhumme ihmiskunnan kohtalon kysymyksistä, ja sen takia tämä keskustelu on äärimmäisen tärkeä. Vuoden 2022 budjetti on historiallinen niin ilmasto- kuin luontotyön kannalta. Suomen kestävä kasvun ohjelman investoinneilla tuemme mittavasti vihreää taloutta ja elinkeinoelämäämme sekä pidämme huolen reilusta muutoksesta. Yhteensä budjetissa edistetään hiilineutraaliutta 2,3 miljardilla eurolla.

Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelurahoitus on nostettu historiallisen korkealle tällä hallituskaudella. Ensi vuoden budjetin luonnonsuojelurahoituksella olemme sillä polulla, jolla suojeluun satsataan vuosina 2020—23 yhteensä 400 miljoonaa euroa enemmän kuin viime hallituskaudella.

Tarvetta luonnonsuojelun ja sen rahoituksen vahvistukselle todella on, sillä olemme sitoutuneet pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikentymisen. Valtioneuvosto teki kesän kynnyksellä periaatepäätöksen Helmi-elinympäristöohjelmasta. Ohjelma on hallituksen iso ponnistus luontokadon torjumiseksi. Jatkamme myös suosittua Metso-ohjelmaa eteläisen Suomen metsien suojelemiseksi. Viime vuonna hallitus laajensi metsien suojelun myös pohjoiseen Suomeen erityismäärärahalla. Tärkeitä metsäkohteita on nyt saatu suojeluun.

Iso kokonaisuus on myös luonnonsuojelualueiden rakenteiden kunnostaminen. Raken-teisiin kertynyt korjausvelka saadaankin suurelta osin hoidettua tämän hallituskauden aikana. Sillä on iso merkitys erityisesti nyt, kun alueiden kävijämäärät ovat lisääntyneet roimasti. Vesiensuojelun tehostamisohjelmaa jatketaan vuoden 2022 aikana. Ohjelman tavoitteena on parantaa vesien tilaa monipuolisin toimin esimerkiksi vähentämällä maatalouden ravinnepäästöjä Saaristomeren valuma-alueilla.

Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntia kiertotalouden edistämishojelmalle varattujen resurssien tärkeyden korostamisesta. Kiertotalouden keinoin voimme päästä eroon luonnonvarojen ylikulutuksesta, joka on sekä ilmasto- että luontokriisien juurisyy. Ensi vuoden 4,5 miljoonan euron rahoituksella vauhditamme kiertotalouteen siirtymistä esimerkiksi solmimalla vähähiilisiä kiertotaloussopimuksia eri toimijoiden kanssa. Tässä yhteydessä valiokunnat nostivat esille myös sujuvan luvituksen merkityksen. Tuoreen Suomen ympäristökeskuksen selvityksen mukaan ympäristöluvut myönnetään jo pääosin alle vuodessa. Ympäristöluvituksen laatua voitaisiin parantaa ja lupien myöntämistä nopeuttaa resursseja lisäämällä ja hallintoa ja tietojärjestelmiä kehittämällä. Ensi vuonna kestävä kasvun ohjelmasta rahoitetaan eily-keskusten lupavoimavaroja 1,85 miljoonalla eurolla.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Arvoisa puhemies! Rakennetun ympäristön puolella edistetään ilmastotavoitteita, asuinrakentamista ja sosiaalista kestävyttä. Kasvukeskuksien asuntotarjonnan lisäämiseksi ja asumisen kohtuuhintaisuuden edistämiseksi toteutetaan MAL-sopimuksia suurimmilla kaupunkiseuduilla. Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukivaltuutta nostetaan 1,95 miljardiin euroon, mikä mahdollistaa 10 000 asunnon rakentamisen. Suosittua öljylämmityksestä luopumisen tukea jatketaan kestävä kasvun ohjelmassa. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisesti on tärkeää, että me varmistamme hakemusten käsittelyyn riittävän resursoinnin ely-keskuksissa.

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää erityistä huomiota asumisneuvontaan. Uudistuksena esitetään laajennettavaksi asumisneuvontaan ja asumiseen liittyvä talousneuvonta koskemaan myös yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvia sekä omistusasunnoissa asuvia, mihin osoitetaan 3 miljoonan euron määräraha. Esitys asumisneuvonnan lakisääteistämisestä tuodaan eduskunnalle syksyllä 2022.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kinnunen. [Sakari Puisto: Tuleeko debattia?] — En huomannut, että kukaan olisi sen kummemmin noussut. [Naurua] — Nyt on edustaja Kinnunen kuitenkin kutsuttu.

17.39 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään uutisoitiin Haminaan rakennettavasta akkumateriaalitehtaasta. Se oli iloinen uutinen. Suomeen perustettava tehdas on ympäristöteko.

Elämme muutosten pyörteissä, sään ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet. Ilmaston muuttuminen vaikuttaa meistä jokaiseen. Tarvitsemme järvivihreää ilmastopolitiikkaa ja kestävä kehitystä, arjen vihreitä tekoja. Emme tarvitse liioittelua, pelottelua tai maailmanlopun maalailua, emme ihmisten arjen kurjistamista. Tarvitsemme ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia ratkaisuja. Siihen hallitus on sitoutunut. Kannustetaan ihmisiä ympäristöystävällisiin ratkaisuihin arjessaan.

Hallitus luo esimerkiksi kannusteita siirtyä ilmaston kannalta parempiin lämmitysmuotoihin. Budjetissa panostetaan öljylämmityksen vaihtajalle osoitettuihin tukiin, jotka pienentävät hiilijalanjälkeämme ja samalla luovat työtä erityisesti lvi-alan yrityksissä. Tälle tukimuodolle on ollut suuri kysyntä, ja samalla se on luonut työtä maakunnissa ympäri Suomen. Ympäristö kiittää.

Arvoisa puhemies! Tärkeä avain ilmastonmuutoksen torjumisessa on mahdollistaa sellaisten yritysten toiminta, jotka toimivat kestävästi. Hallitus perusti 300 miljoonan euron ilmastorahaston, joka sijoittaa päästöjä vähentäviin teknologioihin ja yrityksiin. Hallitus panostaa noin 4,4 miljoonaa euroa strategisen kiertotalousohjelman toimeenpanoon ja muuhun kiertotalouden edistämiseen. Markkinatalous kääntyy hiljalleen asentoon, jossa vihreä teknologia tuottaa voittoa parhaiten. Tässä kilpajuoksussa suomalaiset yritykset voivat olla eturintamassa. Olemme osa ratkaisua. Meidän ei auta jäädä tienposkeen ihmettelemään, kun muu maailma kirii ohitse. Menettäisimme kilpailukykyämme ja taantuisimme raaka-ainetarastoksi.

Keskustalle on tärkeää, että budjetissa panostetaan teollisuuden vähähiilisyyteen ja kiertotalouden vauhdittamiseen. Pitkällä aikavälillä työpaikat tulevat bio- ja kiertotaloudesta, ja siksi keskusta haluaa vauhdittaa oikeudenmukaista vihreää siirtymää. Hallitus satsaa puhtaisiin uusiutuviin energioihin ja siten myös energiaomavaraisuuteen. Puhtaat kotimaiset uusiutuvat ylös, saastuttavat ulkomaiset uusiutumattomat alas — tämä on keskustan

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

linja. Tämän linjan mukaisesti hallitus satsaa puhtaisiin uusiutuviin energialähteisiin ja energiaomavaraisuuteen. Tuloksena on puhtaampi ilmasto, enemmän työpaikkoja ja lisää vientituloja.

Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous viljelee ja varjelee. Biokaasun tuotanto ja kehitystyö on sille tärkeä. Suomalaiset maanviljelijät ja metsänhoitajat ovat ilmastosankareita, kun he kasvattavat meille puhdasta kotimaista ruokaa, sitovat hiiltä pelloillaan ja kasvavissa metsissään. Paljon on toki tehtävissä. Saaristomeren valuma-alueella on todella hyvät kokemukset kipsin levittämisestä pelloille. Hallitus on budjetissaan varannut rahaa tämän hankkeen jatkolle. Hallitus haluaakin vähentää tämän kautta Itämeren ravinnekuormitusta, vahvistaa vesien ja merenhoidon suunnitelmien toimeenpanoa ja edistää siirtymää kiertotalouteen.

Liian moni suomalainen kärsii huonosta sisäilmasta myös julkisissa tiloissa. Liian moni on menettänyt mahdollisuuden tehdä työtä sisäilmaongelmien ja altistusten vuoksi. Hallituksen tavoitteena on tervehdyttää julkisia rakennuksia ja tehostaa kaikkien sisäilmasta oireilevien hoitoa ja kuntoutusta. Budjetissa toteutetaan valtioneuvoston kanslian vastuulla olevaa Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaa, jolta odotan kovasti konkreettisia tuloksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt näyttää siltä, että edustaja Kinnusen puheenvuoro kiihottaa mieliä niin paljon, että on syytä avata debatti. Nouskaa seisomaan, painakaa V-kirjainta. — Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

17.44 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuo opposition muutosehdotukset ovat muutaman prosentin luokkaa tästä ympäristöministeriön hallinnonalan budjetista, joten voitaneen sanoa, että ympäristöministeriö on onnistunut laatimaan sellaisen budjetin, joka saa laajan kannatuksen täällä eduskunnassa. Vielä valtiovarainvaliokunta esittää siihen 2,2 miljoonan lisäyksiä, jotka osin kattavat myöskin niitä esityksiä, joita täällä opposition listalla on, joten voidaan sanoa, että tässä on onnistuttu hyvin.

Keskustalle tärkeitä asioita voisi nostaa muutaman. Ministeri mainitsi tämän öljylämmityksestä luopumisen 29 miljoonaa elikkä 19,5 miljoonaa enemmän kuin viime vuonna. Samoiten kotitalousvähennystä nostetaan sillä tavalla, että myöskin sillä tuetaan öljystä luopumista. Vesien ja ympäristönhoidon edistämiseen 20,5 miljoonaa, terveisiin tiloihin, [Puhemies koputtaa] ravinteiden kierrätykseen ja niin edespäin. Erittäin hyvä ja onnistunut budjetti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Elo.

17.45 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tällä talousarviolla hallitus jatkaa myös ensi vuonna määrätietoista työtä ilmastomuutoksen torjumiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi, ja erityisen hienoa on, että luonnonsuojelun rahoitus jatkuu edelleen korkealla tasolla. Samoin on tärkeää, että kiertotalousohjelman toimeenpanoon nyt satsataan.

Mutta on selvää, että me ei päästä näihin hiilineutraalisuustavoitteisiin ilman kuntia. Niiden toimien varassa arvioidaan olevan 50 prosenttia Suomen päästövähennystavoitteista. Kuntaliitto nosti ympäristövaliokunnan kuulemisessa huolen siitä, että kannustimet

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

kuntien siirtymisessä hiilineutraaliin kiertotalousyhteiskuntaan ovat osin pirstaloituneita ja ennakoimattomia eivätkä kaikilta osin vastaa kuntien ilmastotoimien suuruusluokkaa, niin että tässä meillä selvästi on vielä parantamisen varaa. Ja nostan vielä sen, että erityisesti kestäväällä kaupunkipolitiikalla on suuri merkitys suomalaisten hiilijalanjäljelle ja sillä, että me onnistutaan kaupunkien kanssa kumppanuudessa ilmastoratkaisujen vauhdittamisessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Peltokangas.

17.46 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun tässä nyt kokonaisuudesta on kysymys, niin heittäisin ilmoille tällaisen kysymyksen. Haluaisin, arvoisat hallituspuolueiden edustajat, kysyä teiltä sitä, että mikäli Suomi olisi ollut mukana siinä Euroopan unionin 2050-kehityksessä, niin olisiko maapallon ilmasto tuhoutunut, kun kuulostaa vähän siltä, että Suomen pitää olla se 2035 elikkä maailman kunnianhimoisin tässä, muutoin maapallo tuhoutuu. Ainakin ministerin puheista saa sellaisen käsityksen. Haluaisin kysyä lähinnä sitä, että kuka veti sen ässän hihasta. Kuka katsoo peiliin ja veti sen ässän hihasta, että nyt mennään tällä? [Juha Sipilä pyytää vastauspuheenvuoroa] Ja lisäkysymyksenä siihen — koska tiedän jo valiokunnan puheenjohtajan vastauksen etukäteen — [Jari Myllykoski: Miksi kyselet?] eikö suomalainen teollisuus osaa innovoida ilman, että meidän pitää olla kunnianhimoisempi kuin koko maapallo. Eli eikö suomalainen teollisuus osaa innovoida ilman tätä kunnianhimoista tavoitetta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Sipilä.

17.47 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos me täytämme tuon EU:n 55-paketin velvoitteet, niin me olemme hiilineutraali meidän tavoitteen mukaisesti. Me emme oikeastaan käytännössä tarvitse mitään lisätoimia sen eteen. Eli tämä minusta on ihan turhaa puhetta siitä, että me oltaisiin näillä oman hiilineutraaliustavoitteen lisätoimilla vaarannettu jotenkin suomalainen teollisuus. [Mauri Peltokangas: Miten kävi turpeelle?] Mutta monta kertaa tässä salissa olen nostanut esille myöskin ilmastomuutoksen vastaisten toimien mahdollisuuksia suomalaiselle teollisuudelle. Aion nostaa näitä esille tuossa pidemmässä puheenvuorossani. Suomesta voi tulla vihreän öljyn vientimaa, jos me toimimme nyt tässä tilanteessa oikein. Se muuttaa suomalaisen työn ja työllisyyden aseman aivan toiseksi, jos me vain tartutaan nyt niihin mahdollisuuksiin, mitä meillä on edessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Talvitie.

17.49 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöpuolella on tosiaankin tälle vuosikymmenelle hyviä mahdollisuuksia, ja kiitosta on syytä antaa siitä, että kiertotaloutta vauhditetaan, ja myöskin siitä, että viime kaudella käynnistetty Terveet tilat eli työ sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi jatkuu.

Hyvää ovat myöskin panostukset Helmi- ja Metso-ohjelmiin sekä kansallispuistoverkostoon. Harmittavaa on, että kun pilaantuneet maa-ainesalueet saatiin kartoitettua, niin rahaa ei nyt ole siihen puhdistustyöhön sillä tavalla kuin oletettiin.

Tärkeää, kuten ministerikin mainitsi, on tämä ympäristölupien nopeampi käsittely, ja hyvä, että ely saa sinne panostuksia.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Mutta sitten kaksi kysymystä ympäristöministerille:

Toinen liittyy tähän asuntopoliittiseen selontekoon, jota on odotettu koko vuosi, sitä, että eduskunta saa sen käsittelyyn, ja parlamentaarinen työ päättyi jo vuosi sitten.

Ja toinen on tämä maarakennuslain uudistus, josta tuli yli 400 lausuntoa, ja omalla alueellakin [Puhemies koputtaa] Pohjois-Pohjanmaa yksimielisesti päätti, että antaa lausuntona, että uudistus pitäisi keskeyttää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.50 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Peltokangas heitti ilmoille teesin, että ilmastokriisin suhteen ei kannata Suomen olla kunnianhimoinen. [Mauri Peltokangas pyytää vastauspuheenvuoroa] Ylipäättään ihmettelen vähän tätä perussuomalaisten asennoitumista tähän ilmastokriisiin sillä argumentilla, jonka kyllä ymmärrän, että Suomi yksin ei tätä ilmastokriisiä ratkaise. Me tiedämme, että suurimmat fossiilisten päästöjen lähteet ovat Yhdysvallat, Kiina, Venäjän kaltaiset maat, jolloin niiden teot tietysti ovat tässä erittäin olennaisia. Mutta, edustaja Peltokangas, Euroopan unioni ja Suomi näyttävät mallia, ja tekemällä näin me voimme edellyttää toimia niiltä, joiden toimet todella ovat ratkaisevia. Ilman sitä me olemme sanavallattomia näissä asioissa. Sen takia tässäkin suhteessa, kun edustaja Zyskowiec tänään puhui teoista ja sanoista, sanoista ja teoista, kyllä sanojen täytyy olla sitten tekojen mittaisia tai tekojen täytyy olla sanojen mittaisia. Ei me voida vaatia muilta sitä, mitä me emme ole valmiita tekemään itse.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Peltokangas.

17.51 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edellisessä puheessani tarkoitin kyllä jotain muuta. Tarkoitin kysyä sitä... Tai muotoilenpa tämän näin: Ovatko ne Euroopan maat, jotka ovat sitoutuneet 2050-tavoitteeseen, jollain tavalla heikompia, tyhmempiä tai muuten vaan eivät ole hoksanneet sitä valtavaa mahdollisuutta, mistä te koko ajan puhutte? [Kimmo Kiljunen: Valiokunnan puheenjohtaja vastasi tähän!] Voisin sanoa tähän, että jos me olemme maailman kunnianhimoisimpia, niin kyllä meidän pitäisi osata silloin miettiä, onko se varmasti etu. [Perussuomalaisten ryhmästä: On se etu, muttei Suomen etu!] Ja vielä korostan sitä, että koska yrityksemme osaavat kyllä innovoida etukäteen ilman tällaisia kunnianhimoisia tavoitteita, niin kyllä tämä homma on nyt pikasen lähtenyt meillä lapasesta, ja toivoisin, että vähän himmattaisiin niistä remmeistä, ettei tämä touhu mene ihan hulluksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sirén.

17.52 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta todellakin on hyvä yhteinen tavoite, jossa tämän pääluokan osalta on paljon hyvääkin. Tietenkin on välttämätöntä nostaa esille se ristiriita, että hallituksen esittämät päästövähennyskeinot eivät ole riittäviä suhteessa niihin tavoitteisiin, jotka hallitus on itse itselleen ilmastopolitiikan osalta ja hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan osalta asettanut. Yksi esimerkki on turvepeltojen rooli, jossa kosteikkoviljely ja metsitys-tuki ovat hyviä uusia lisäyksiä, mutta kun samaan aikaan turvepeltojen raivausta jatketaan, niin kokonaisuus ei ole ihan oikean suuntainen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Kysyisin kestäväen kehityksen budjetoinnista, joka Petteri Orpon valtiovarainministeri-kaudella aloitettiin. Mistä johtuu, että hallitus ei ole laajentanut ja vahvistanut tätä hyvää välinettä kestäväen kehityksen edistämässä, niin että meidän budjettimme aidosti ohjaisi kestäväen kehityksen tavoitteisiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lohikoski.

17.53 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumisen kalliista hinnasta puhuttiin täällä hetki sitten. Siksi tarvitaan lisää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, siksi tarvitaan asumisneuvontaa. Asumista ei myöskään voida jättää vain markkinoiden hoidettavaksi. Asuntomarkkinat ja asuntojen rakentaminen ovat jo vuosia pyörineet liiaksi asuntosijoittajien ehdoilla. Siksi asuntorakentaminen on keskittynyt nyt yhä pienempiin asuntoihin, jotka palvelevat tutkijoiden mukaan enemmän sijoittamisen tuotto-odotuksia kuin asunnon hakijoiden tarpeita.

Toisin kuin edustajat Zyskowicz täällä äsken väitti, ei kokoomuksen esitys asumistukien leikkaamisesta anna mitään takeita siitä, että vuokrataso laskisi. Pienituloisten asumisen tukien leikkaamisen sijaan hallitus vastaa ensi vuoden budjetissa voimakkaasti asumisen kallistumiseen. Kohtuuhintaisen asumisen korkotukivaltuuden kaikkien aikojen ennätystaso, lähes 2 miljardia, on hieno saavutus. Nyt päätetty taso mahdollistaa noin 10 000 uuden kohtuuhintaisen asunnon rakentamisen ensi vuonna, ja tästä on syytä olla ylpeä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Taimela.

17.54 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erityisen tyytyväisenä budjetista 2022 ympäristöministeriön hallinnonalalta voin mainita Metsähallitukselle kohdistetun erillisrahoituksen, josta suurin osa on osoitettu luonnon virkistys- ja matkailualan infran kunnostukseen ja uudistamiseen. Niin kuin me kaikki tässä salissa tiedämme, luontokohteiden kysyntä on ollut voimakkaassa kasvussa ja näille rahoille on jatkosakin iso, iso tarpeensa.

Ministeri Karille toivon kovaa tahtoa siihen työhön, että Saaristomeri saadaan pois HELCOMin listalta — Saaristomeri kun on viimeinen hotspot-kuormituslähde tuolla listalla, ja se on todellinen häpeäpilkku.

Varsinainen kysymykseni ministerille kohdistuu sisäilmaongelmista kärsivien auttamiseen ja tukemiseen. Niin kuin me tässä salissa tiedämme, kyseisen hankkeen loppuraportti on valmistunut. Mitä kaikkia siitä vielä pystymme tämän hallituskauden aikana toteuttamaan ministerin mielestä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

17.55 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeriltä kysyisin tästä asuntopoliittisesta ohjelmasta. Eduskunta edellytti sitä viime vuoden loppuun mennessä annettavaksi eduskunnalle tarkastusvaliokunnan mietinnön pohjalta noin kolme vuotta sitten. Missä viipyy ja miksi viipyy?

Toinen kysymys: Kaavoitus- ja rakennuslakiuudistus on käynnissä. Siihen tuli aivan tyrmäävät lausunnot kautta maan. Mitä tapahtuu sille nyt jatkossa?

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Sitten totean tästä ilmastofanatismista, mikä on muuttunut ihan uskonnolliseksi touhuksi tässä maassa. Meillä valtiovarainvaliokunnassa eräs asiantuntija varoitti tästä liian nopeasta Suomen etenemisestä, liiasta kunnianhimosta, että se johtaa virheinvestointeihin, vanheneviin järjestelmiin, jotka eivät ole ilmaston kannalta positiivisia, ja sitten ne ovat vielä kalliita. Ja nythän näemme, että turpeella, sähköllä ja niin edelleen on ajettu ihmiset ahdinkoon. Eikö olisi aika muuttaa suuntaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eestilä.

17.57 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei lamppu syttynyt.

No nyt, arvoisa puhemies, nyt sytty lamppu. [Puhemies: Kyllä!] — Tarkoitus oli vain käyttää puheenvuoro, että jos tämä päästöoikeuden hinta jää pysyvästi noinkin korkealle, missä se nyt on, 80—90 euroon, niin se ensinnäkin asettaa aikamoisia vaatimuksia suomalaiselle ja eurooppalaiselle teollisuudelle — ne saattavat olla jopa ylipääsemättömiä. Ja on selvä vuoto, että teollisuutta, esimerkiksi alumiinin valmistusta, lähtee valumaan Kiinaan, ja tästä suomalaiset yritykset ovat jo aika huolissaan.

Ja toinen huomio on se, että saattaa olla näin, että Fit for 55 -paketti on rakennettu väärällä päästöoikeuden hintatavoitteella, niin että tässäkin eduskunnan kannattaa maltillisesti suhtautua näihin asioihin ja analysoida.

Mutta varsinainen kysymys ja huomio ministerille on se, että Siilinjärven Yaran tehtaila on jo ympäristölupa seissyt lähes kolme vuotta ja tämä tehdas haluaisi laajentua. Ja kuten tiedämme, yksityiset investoinnit ovat Suomen suurin ongelma, koska niitä on liian vähän, niin että toivoisin ministerin kiinnittävän huomiota tähän, että tämä ympäristölupa saadaan kuntoon ja Yara pääsee laajentamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen.

17.58 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee tähän edustaja Peltokankaan puheenvuoroon: Aikanaan, kun Suomessa vapautettiin matkapuhelinverkkojen sääntelyä, puhelinverkkosääntelyä, luotiin tämä alusta Nokian-klusterin kasvamiselle, mistä edustaja Sipilä voi varmasti kertoa lisää, ja aivan huikea menestystarina syntyi, ja samanlaisia tarinoita on muuallakin. Ja nyt samalla tavalla annetaan tällä ilmastosääntelyllä impulssi teollisuudelle, yrityksille, jotka luovat ratkaisuja ja luovat uusia menestystarinoita Suomen teollisuudelle, luovat työtä ja toimeentuloa.

Kysymys ministerille aivan toisesta aiheesta: Tuolla jaoston kuulemisessa kävi ilmi, että nämä jäteveden puhdistusinvestoinnit ovat kunnille yhä vaikeampia. 70—80-luvuilla rakennettiin paljon jätevedenpuhdistamoita, jotka ovat vanhentuneita, eivät täytä näitä nykyisiä ympäristölupavaatimuksia, mutta ei ole olemassa avustuksia. Ympäristöministeriö, valtio, ei nykyään avusta kuntia ja kaupunkeja näissä investoinneissa. Kuinka ministeri näkee: tulisiko jatkossa alkaa jälleen avustamaan näitä [Puhemies koputtaa] jätevedenpuhdistusinvestointeja?

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pitko.

17.59 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kehuttu näitä Helmi- ja Metso-ohjelmia, kuten tässä valiokunnan lausunnossa myös, ja valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on myös todettu, että lisää panostuksia tarvitaan tulevaisuudessa, jotta luontokato aidosti saadaan pysäytettyä.

Haluan nostaa tässä myös toisen asian, mikä olisi tärkeää huomioida, eli sen, että samaan aikaan, kun me suojelemme valtion rahoilla yksityisillä mailla näitä kohteita, [Mauri Peltokankaan välihuuto] niin valtio hakkaa samoja suojeluarvoja vastaavia metsiä niin Etelä-Suomessa kuin etenkin Pohjois-Suomessa, jopa luonnontilaisia aarniometsiä. Tänäkin syksynä näin on käynyt esimerkiksi Suomussalmella ja Taivalkoskella. Metsähallitukset ovat toki eri hallinnonalaa, mutta yhtä kaikki kyse on valtion budjetista. Eikö olisi järkevää rahankäyttöä se, että emme hakkaisi näitä samoja suojeluarvoja sisällään pitäviä metsiä. Toivon, että kaikki hallinnonalat [Puhemies koputtaa] sitoutuisivat luontokadon pysäyttämiseen, ja kysyisinkin ministeriltä, voisiko tämmöistä kartoitusosaamista... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

18.00 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ensinnäkin siitä, että meidän luonnonsuojelurahoituksemme taso on säilymässä. Se on tosi tärkeätä, että me pystytään Metso- ja Helmi-ohjelmat pitämään ja — yhtenä erityisenä asiana — tietysti meidän vesilintujemme elinolosuhteita parantamaan. Siellä on uhanalaisia lajeja, joita meidän tulee tehokkaasti suojella. Menee kyllä menetelmänä toisen ministeriön puolelle, mutta tässä kohtaa ympäristöpuolella on tehty oikeita ratkaisuja.

Mutta se, mistä haluan kysyä, on se, minkä tässä edustaja Kinnunenkin otti esille. Olen tosi huolissani, kuinka meidän vihreä siirtymä voi toteutua, jos meidän lupamenettelyt ovat niin kankeita, mihinkä edustaja Eestilä viittasi: kolme vuotta ja niin edelleen. Meillä pitää olla jäntevä, notkea, todella täsmällinen, ympäristöä kunnioittava lupajärjestelmä, mutta meille ei tule investointeja, jos meillä lupaprosessit kestävät vuodesta toiseen. Ja kysynkin ministeriltä, mitä teemme tälle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Ollikainen, ja sen jälkeen ministeri vastaa.

18.02 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det finns många bra delar i miljöministeriets budgetförslag kring klimatåtgärder och naturens mångfald och, som det har kommit fram här, kring vattendragen också, kring Skärgårdshavet — väldigt, väldigt bra. Också det här som kom upp kring tillstånd och snabbare behandlingar är jättebra.

Då det gäller det här med natur- och friluftsleder så är det någonting som coronan har fört med sig att bland annat barnfamiljer har letat sig mycket ut. Att sedan medlen kanaliseras dit i framtiden är en fin och bra sak.

Kunnilla on keskeinen rooli hiilineutraalin kiertotalouden tavoitteiden saavuttamisessa. Niiden toimien varassa arvioidaan Suomen päästövähennystavoitteista toteutuvan yli 50 prosenttia. Kysyisin ministeriltä: millaisilla konkreettisilla tavoilla kunnat voisivat osallis-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tua teidän näkemyksenne mukaan ilmastotekoihin, ja millainen on kuntapäättäjien tahtotila osallistua talkoisiin kestävän kehityksen näkökulmasta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Kari, 2—3 minuuttia.

18.03 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari: Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille edustajille hyvistä kysymyksistä ja tärkeistä puheenvuoroista. On hieno nähdä, miten suomalainen luonnonsuojelu ja yhteinen vastuu planeetan tilasta tässä salissa puhututtaa. Ehkä alkuun haluaisin kiittää ympäristövaliokunnan puheenjohtajaa, joka jälleen viisaasti puhui siitä, miten selkeä, suunnitelmallinen, pitkäjänteinen ilmastopolitiikka on nimenomaan suomalaisen yrityselämän etu, ja tämä on se viesti, joka itsellenikin vahvasti suomalaisilta yrittäjiltä tulee. Suomalainen teollisuus, suomalainen tuotanto, on verrattain puhdasta, ja silloin kun meillä on tiukat ilmastokriteerit, nimenomaan suomalainen osaaminen tästä hyötyy.

Edustaja Kinnunen nosti esiin ympäristöystävällisten valintojen tukemisen, ja juuri tässä erityisesti tämä öljylämmityksestä luopumisen tukeminen on merkityksellinen asia. Tässä puhutaan 1,5 miljoonan tonnin hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä vuodessa, mikä vastaa lähes 3:a prosenttia Suomen kokonaispäästöistä, eli tämä on merkityksellinen asia. Valiokunnan varapuheenjohtaja nosti esille kaupunkien merkityksen, ja juurikin näin, ja tässähän myös hallitus on linjannut sen, että kunnille tulee velvollisuus tehdä ilmastosuunnitelmia, joissa kunnat luovat polun siihen, miten he näistä tavoitteista kiinni pitävät.

Sekä edustaja Talvitie että edustaja Kankaanniemi kysyivät asuntopoliittisesta selonteosta, ja tämä on juurikin tulossa hallituksen käsittelyyn.

Sen lisäksi kysyttiin myös tästä kaavoitus- ja rakennuslaista. Tässä tosiaan lausuntokierros on juuri päättynyt, lausuntoja on massiivisesti. Tämä lausuntopalaute tullaan käymään huolellisesti läpi ja näihin palautteisiin perehdytään.

Tämän lisäksi edustaja Taimela kysyi Saaristomeren valuma-alueesta, joka tosiaan on Suomen hotspot. Me olemme juuri käynnistäneet Saaristomeri-ohjelman, jossa etsitään ratkaisuja näitten ongelmien korjaamiseksi.

Lisäksi tuli useitakin kysymyksiä liittyen yleisesti Suomen ilmastotavoitteisiin. Täytyy sanoa, että hallituksen ilmastotavoite, totta kai, ei nojaa poliitikkojen mielipiteisiin, se nojaa tämän maan johtavien ilmastotutkijoiden, johtavien asiantuntijoiden, näkemyksiin siitä, miten Suomi kantaa vastuuta ilmastokriisin torjumisesta ja miten me kannamme oman osamme Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteiden saavuttamisesta — ei enempää eikä vähempää. [Saara-Sofia Sirénin välihuuto] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja jatketaan debattia. — Edustaja Malm.

18.06 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion budjetilla edistetään ensi vuonna ilmastoviisasta teollisuutta, työpaikkoja ja taloutta. Siksi on vähän nurinkurista, että osa tässä salissa ei halua Suomen olevan edelläkävijä ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa, koska kansainvälisistä pöydistä nauretaan jo ulos niitä, jotka tulevat heikon ilmastopolitiikan maista. Sellaisten maiden innovaatioita ja tuotteita ei kukaan tule ostamaan tulevaisuudessa. Tarvitaan puhtaita ja ilmastokestäviä ratkaisuja, ja niitä etsitään kaikkialla. Kiinan kurssimuutos on tässä merkittävä signaali. Takertumalla mennee-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

seen — ja todella me sinne menneeseen vielä päädyimme, jos tämä tie valitaan — me tuhoamme Suomen kilpailukyvyn tulevaisuudessa. Siksi kysyisinkin ministeriltä: eikö meillä juuri ole kaikista eniten saatavaa täällä teknologian ja teollisuuden saralla myös kilpailukyky mielessä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Puisto.

18.07 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tietysti Suomen pitää olla mahdollisimman innovaatiokykyinen, mutta sitä paremmalla syyllä pitää myös kiinnittää huomiota erilaisiin lisäkustannuksiin.

Otin tämän puheenvuoron, koska esittelypuheenvuorossa ja myös budjettikirjassa otettiin esiin Itämeren hyvä tila ja se, että se on saavutettu. Tämähän on helpommin sanottu kuin tehty. Näin on luvattu aikaisemminkin. Edelleen tässä todetaan, että ympäristöriskit on tunnistettu ja ne hallitaan. Nythän Itämeren ympäristössä usein puhutaan, juuri niin kuin tässäkin keskustelussa, ravinnepestöistä ja rehevöitymisestä, mutta siellähän on toinenkin ongelma, nimittäin ammukset ja kemialliset aineet, mitä on upotettu toisen maailmansodan jälkeen. Niitähän on vaikea nostaa ylös, koska ne ammukset ovat hauraita ja ne voivat levitä. No, toisaalta ei niitä oikein voi jättää sinnekään. Nyt kun tässä budjettikirjassakin sanotaan, että ympäristökuormituksen ja vaarallisten aineiden kulkeutumisen vähentäminen edellyttävät valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä, niin vaikka te olette ollut vasta vähän aikaa ministerinä, [Puhemies koputtaa] niin oletteko te kiinnittänyt tähän huomiota? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiuru.

18.08 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Metsähallitus ylläpitää noin 300:aa autiotupaa. Autiotuvat ovat kansallispuistojen maisemaan kuuluva olennainen osa. Ne ovat kulttuuriperintöä ja retkeilyperintöä, ja autiotuvat ovat meille kaikille vapaasti käytettävissä. Vaellusreitit sitoutuvat hyvin pitkälle autiotupaverkostoon ja sitä kautta ehkäisevät luonnon kulumista, kun ei synny ylimääräisiä vapaita polkuja.

Vuonna 2017 kiireellistä korjausvelkatarvetta oli 45 prosentilla tuvista. Viime vaalikaudella kahdessa eri valiokunnan mietinnössä lisättiin korvamerkattua rahaa autiotupaverkostoon ylläpitoon, mikä oli hieno asia, ja edellinen hallitus ja myös tämä hallitus ovat kiittävästi pitäneet kansallispuistoasiaa yllä. Kysyn: onko tämä korjausvelka-asia missä tilanteessa tällä hetkellä, ja kuinka hyvin ministeri tuntee autiotupaverkostomme [Puhemies koputtaa] — onko henkilökohtaista tuntumaa? [Emma Kari: Kyllä on!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hopsu.

18.09 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatketaan mielellään kuppilassa autiotuvista keskustelua kaikkien kanssa, että missä on vierailtu. — Eduskunnassa perustettiin tänä vuonna Saaristomeri-ryhmä, jonka tarkoituksena on edistää toimenpiteitä, joilla Saaristomeren valuma-alueen ravinnetilannetta muutetaan siten, että alue poistuu helpommin hotspot-listalta seuraavan viiden vuoden aikana. Sama tavoite on myös hallituksella.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Saaristomeren valuma-alueen maatalouden kuormitus on syntynyt useiden vuosikymmenten aikana, ja tällä hetkellä peltoja pitäisi käsitellä 150 000 hehtaaria nopeavaikutteisella maanparannusaineella. Nyt on varauduttu 16 000 hehtaariin, ja lisäksi on määrärahat 65 000 hehtaariin. Sekä valiokunta että minä ja täällä salissa useampi muukin ovat nostaneet tämän ja toivoneet tähän vauhtia.

Lisäksi haluan kiittää näistä valtiovarainvaliokunnan tekemistä lisäyksistä ympäristökasvatukseen ja ympäristöjärjestöille, kuten BirdLifelle, [Puhemies koputtaa] ja luonnonvaraisten vahingoittuneiden eläinten hoitoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt edustaja Kontula.

18.10 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että Metso jatkuu ja että se on saanut Helmin rinnalleen. Nämä toimet eivät kuitenkaan riitä pysäyttämään lajikatoa. Päinvastoin tilanne näyttää vain pahenevan.

Ajattelen, että me tarvittaisiin näiden luonnolle rauhoitettujen alueiden rinnalle huomattavasti raskaampaa ja systemaattisempaa toimintaa myös niillä alueilla, joita ihminen asuttaa. Tarkoiton tällä esimerkiksi aidanteiden palauttamista peltojen reunalle, ehkä myös avo-ojien, tarkoiton tällä tienvarsien jättämistä niitty- ja ketolajeille, tarkoiton viherrakentamista ja viherkaavoitusta kaupunkieihin. Jos liikutte tuolla, näette, kuinka ihmiset pystyvät ötökkähotelleja ja perustavat pihapiiriinsä mininiittyjä. Meillä on aika iso kannatus ihmisten keskuudessa tällaiselle toiminnalle, paremmalle elämiselle rinnakkain, ja tämä voisi olla se täydentävä palikka, joka ei meillä vielä oikein ole kunnossa. Mutta se vaatii myös resursseja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Heinäluoma.

18.11 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön toimiala koskettaa tämän tärkeän ilmastomuutos- ja ympäristöpolitiikan lisäksi erittäin tärkeää asuntopolitiikkaa. Ja se, jos mikä, koskettaa aivan kaikkia tavallisia suomalaisia, ja siksi haluan kiittää ministeri Karia siitä, että olette viemässä eteenpäin tätä asumisneuvonnan lakisääteistämistä, koska ei voi olla niin, että ihminen saa asumisneuvontaa riippuen siitä, asuuko ARA-kohteessa vai yksityisessä vuokra-asunnossa. Tämä tilanne ei ole oikeudenmukainen, ja siksi lakisääteistäminen on tärkeä hanke. Erittäin iloinen olen myös siitä, että näitä kohtuuhintaisten asuntojen rakentamisia edistetään korkotukivaltuuksien korottamisella, ja ihmettelen vähän, miksi tämä perussuomalainen puolue on näin hiljaa tästä asuntopolitiikasta. Voisi välillä, kohtuullisen oppositiopolitiikankin nimissä, kehua hallitusta silloin, [Puhemies koputtaa] kun tehdään hyviä asioita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Oliko edustaja Huru?

18.13 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! En nyt puhu asuntopolitiikasta vaan puhun täällä aikaisemmin esillä olleista luontokohteiden lisäyksistä, joita hallitus politiikassaan toteuttaa. Niihin liittyen kysyisin — lähinnä rahoittamiseen liittyen, josta ympäristövaliokuntakin Sallan kansallispuiston lausumassaan mainitsi — vapaaehtoisien käyntimaksun selvittämisestä. Mikä on ministerin kanta asiaan, aiotteko selvittää asiaa?

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Toinen kysymykseni koskee valkoposkikihanhia ja niiden aiheuttamia tuhoja. Nythän ne käsitellään Varsinais-Suomen elyssä, ja hanhinyrkin raportti mainitsee selvitetäväksi korvauskäsittelyn siirtämisen VARELYstä Pohjois-Karjalan elyyn. Miten tämä edistyy?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

18.14 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenteen päästövähennykset voidaan toteuttaa kasvattamatta autoilun kuluja. Suomi on pitkien etäisyyksien harvaan asuttu maa, ja henkilöautoja tarvitaan jatkossakin. Päästöt vähenevät nykyvauhdilla jo ajateltua nopeammin, samoin sähkö- ja hybridautojen kauppa on ollut odotettua nopeampaa. On tarve tuottaa biokaasua ja muita bio- ja synteettisiä polttoaineita. Myöskään vetyä ei pidä sulkea pois päästöttömistä polttoaineista. Tämä riippuu tietenkin myös autonvalmistajien kehitystyöstä. Kysyn ministeri Karilta: olemmeko saamassa ponnustuksia biokaasuun ja vetyyn?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

18.15 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Heinäluomalle totean, että juurihan edellisessä puheenvuorossani peräänkuulutin tätä asuntopoliittista selontekoa, jotta pääsisimme täällä keskustelemaan tästä todella tärkeästä asiasta. [Eveliina Heinäluoma: Nyt on paikka keskustella!]

Mutta tähän edustajaa Malmin puheenvuoroon viitaten, oletteko te varoittaneet Ruotsia — Ruotsin hiilineutraalisuustavoitevuosi on 45, kun meillä on 35 — että Ruotsi nyt taantuu ja jää muiden investointien saamisessa huonompaan asemaan, jos se ei ole niin älyttömän kunnianhimoinen kuin Suomi? [Niina Malmin välihuuto] Ja sitä paitsi kyllä näihin Suomeen ajateltujen suurten lupausten toteutumiseen on aika lailla varaa esittää myös huomioita siltä osin, että meillä on tiukka sääntely, meillä on kallis kustannustaso. [Niina Malm pyytää vastauspuheenvuoroa] Meillä on paljon sellaisia ilmastoon ja muihin liittyviä tekijöitä, jotka eivät ole niin houkuttelevia, [Puhemies koputtaa] että Suomeen niitä vyöryisi. [Inka Hopsu: Ei pelkät kriteerit!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Malm.

18.16 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun tässä nyt otetaan tämä Ruotsi tapetille, niin terästeollisuutta on niin Suomessa kuin Ruotsissa. Molemmilla on tavoitteita vetyteknologiaan. Molemmilla on myös mahdollisuuksia päästä niihin. Terästeollisuudessa asiakkaat vaativat päästöarviot per valmis tonni, ja kun meillä Suomessa sitä terästä tehdään, niin ne ovat huomattavasti pienemmät kuin muualla maailmassa. Ja tämä on se peruste, minkä takia meidän täytyy tehdä ja antaa mahdollisuudet myös yksityiselle sektorille tehdä ne investoinnit, jotta he voivat viedä omaa tuotantoaan eteenpäin, jotta heillä on sellaiset tuotteet, joita sitten maailmalla halutaan ja joita myös ostetaan. Tällä hetkellä se on vielä mahdollista, mutta jos palataan taaksepäin, niin tuskinpa sitten on, jos ne meidän päästöarviot alkavat olla sitä luokkaa kuin ne olivat 50 vuotta sitten, kun meitä kiellettiin koulussa, että terästehtaan ympärillä ei syödä salaattia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Talvitie.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

18.17 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi hyvä, että hallitus nyt vihdoinkin viimein korottaa tätä kotitalousvähennystä ja myöskin mahdollistaa sen hyödyntämisen näihin energiaremontteihin. Kolmena vuonna kokoomus on esittänyt sitä vaihtoehtona avustustukijärjestelmälle, koska siinä olisimme säästäneet myöskin näitä hallinnon kuluja ja uusia tietojärjestelmiä.

Oli hyvä kuulla ympäristöministeriltä, että asuntopoliittisen selonteon käsittely etenee hallituksessa. Saamme sen varmasti sitten ympäristövaliokuntaan kevään kuluessa. Sitä valiokuntakin on jo odottanut. Toivottavasti siinä nyt pystytään tekemään painotuksia ja valintoja. Me kaikki tiedämme, että asumistuki vaikuttaa yleiseen vuokratasoon. Reilu kymmenen vuotta sitten valtion asumistukikulut olivat noin 0,7 miljardia, ja nyt ne ovat yli 2 miljardia. Ne kulut ovat reilun 10 vuoden aikana lähes kolminkertaistuneet. On selvää, että asumistukijärjestelmän remontointi [Puhemies koputtaa] on tarpeen tällä vuosikymmenellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Sipilä.

18.18 Juha Sipilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan vielä opposition väitteeseen liian kunnianhimoisesta ilmastopolitiikasta. Kun me kaikki olemme, ilmeisesti myöskin perussuomalaiset, sitoutuneet EU:n yhteiseen 2050-tavoitteeseen ja kun me teemme siinä oman osamme, niin Suomi suurin piirtein niillä toimilla, mitkä on siinä sovittu, on hiilineutraali vuonna 2035. Se johtuu siitä, että me ollaan tehty paljon, meillä on hyvässä kunnossa olevat hiilinielut täällä. Valiokunnan kuulemisissa, ja myöskin muissa kuulemisissa, missä olen teollisuutta haastatellut, kaikki ovat sitoutuneita sekä EU-tavoitteeseen että tähän Suomen 2035-tavoitteeseen ja nähneet sen suurena mahdollisuutena. [Petri Huru: Entäs kun Neste meni Rotterdamiin?] Mutta olen edustaja Kankaanniemen kanssa siinä samaa mieltä, että koko ajan meidän pitää olla tarkkana siinä, että me löydämme kustannustehokkaimmat tavat vähentää päästöjä ja lisätä nieluja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustajat oppositiosta, Eestilä ja Kankaanniemi. Ensinnäkin Eestilä.

18.19 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tätä ilmastopolitiikkaa EU:ssa pitää pystyä rakentavasti myös arvostelemaan. Ja en olisi yhtä innokas sanomaan, että kaikki suomalaiset firmat ovat innoissaan jostakin Fit for 55 -paketista. Tässä on nyt käynyt niin, että kun niitä ilmaisia päästöoikeuksia on liian paljon otettu markkinoilta pois, se päästöoikeuden hinta on päässyt aivan liian korkeaksi. Koko Fit for 55 -paketti on rakennettu alhaisemman päästöoikeuden tavoitteen näkökulmasta.

Nyt kannattaa Suomessakin olla tarkkana, sillä meilläkin on 50 000 ihmistä välillisesti ja suoraan töissä metallinjalostuksen parissa, ottaen rauta pois siitä. Tämä on iso työllisyyskysymys Suomelle ja Euroopalle. Väärin mitoitettujen toimenpiteiden ei pitäisi maailmaa pelasta, ne vain siirtävät Kiinaan tuotantoa, mitä on tapahtunut jo viime vuosikymmenellä. [Niina Malmin välihuuto]

Minun mielestäni tämä ei ole millään tavalla ilmastovastaisuutta, vaan tällä tavalla pitää talouspolitiikkaa, ilmastopolitiikkaa ja Eurooppa-politiikkaa miettiä: ei yli-innokkaasti vastustaa, ei yli-innokkaasti todeta, että kaikki on hyvää. Näitä pitää koko ajan [Puhemies koputtaa] miettiä tarkkaan.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kankaanniemi.

18.20 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin pitää edetä: rauhallisesti, harkita jokainen toimenpide hyvin tarkkaan. Minä väitän, että Ruotsissa tehdään näin, ja siksi he ovat asettaneet vuoden 45 tavoitteeksi, kun meillä on 35. Me annamme siis 10 vuotta etuajo-oikeutta Ruotsille. Ja kuitenkin meillä on Euroopan ja maailman puhtain teollisuus. Tällä hallituksen politiikalla ajatte nykyisenkin teollisuuden ulos hiilivuotoina niihin maihin, [Niina Malmin välihuuto] joissa päästöistä ei paljon välitetä. Ei tämä ole vastuullista politiikkaa. Pitää tehdä harkitusti [Katja Taimelan välihuuto] ja sääntelyt rakentaa niin, etteivät jatku tämmöiset järjettömyydet, mitä edustaja Eestilä sanoi Siilinjärveltä. Ja vihreät ja hallitus ovat luomassa lisää. Esimerkiksi tällä kaavoitus- ja rakennuslailla pyritään byrokratiaa vain lisäämään. Tämä on aivan väärä linja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Taimela ja Elo, ja sen jälkeen ministeri vastaa.

18.22 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Menen asunto-politiikkaan niin kuin ajattelinkin, enkä provosoidu. Niin kuin edustaja Heinäluomakin, minä olen itse tosi tyytyväinen, että asumisneuvontaa tuetaan voimakkaasti tässä budjettiesityksessä, mutta jatkossa on kyllä pidettävä huoli siitä — mikä oli tämä valiokunnan jättämän lausumankin henki — että edellytetään asumisneuvonta vakinaistettavaksi ja säädetään se myös lakisääteiseksi toiminnaksi.

Sekin on ollut hyvää, että puurakentaminen ja vähähiilisen rakentamisen edistäminen on ollut vahvasti hallituksen tahtotila ja siinä on myös onnistuttu. Tätä työtä on myös voimakkaasti jatkettava. Tämän terveisen haluan myös nyt uudelle ministerille jättää.

Sen huolen haluan myös jakaa tässä budjettikeskustelussa, että rakentamisen kustannukset ovat edelleen valtavassa nousussa ja työvoiman saatavuus on muuttunut todella paljon vaikeammaksi. Se, että nämä kustannukset nousevat, tarkoittaa muun muassa, että myös valtion tukeman asuntotuotannon hinnat ovat korotuspaineessa, ja tästä syystä muun muassa tätä yhteishallintolakia nyt sitten on ministeriöstä ja hallituksen toimesta voimakkaasti kiirehdittävä, [Puhemies koputtaa] etteivät nämä maksut lankea vuokralaisten kontolle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä edustaja Elo ja sen jälkeen ministeri.

18.23 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todella ihmetellä tätä perussuomalaisten jatkuvaa uhkakuvien maalailua Suomen ilmastotoimia kohtaan, [Toimi Kankaanniemi: Päinvastoin!] ja ajattelen, että se sama energia kannattaisi käyttää suomalaisten yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseen [Petri Hurun välihuuto] muuttuvassa maailmassa yhdessä näiden yritysten kanssa.

Mutta, sitten puhemies, tähän asiaan, minkä haluan vielä nostaa eli luontokatoon: se etenee nyt nopeammin kuin koskaan ihmiskunnan historiassa. [Petri Huru: Joo, suojellaan kaikki!] Luontokadon pysäyttäminen ei ole realistista ilman ekologista kompensatiota. Siinähan luontohaitalle ja sen aiheuttamiselle asetetaan hinta, jolla haittojen kustannukset otetaan osaksi hankkeiden kokonaiskustannuksia. Eli silloin, kun luontoa vaurioittavaa toimintaa ei voida välttää, toiminnan haittoja on hyvitettävä suojelemalla luontoa ja parantamalla heikentyneitä elinympäristöjä toisaalla.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen askel tähän ekologiseen kompensaatioon on ottaa se osaksi luonnonsuojelulakia. Mutta ollakseen vaikuttavaa se pitäisi kuitenkin laajemmin ulottaa kaikkeen luontoa koskevaan lainsäädäntöön. Tästä kysyisin ministeriltä näkemyksiä, miten tätä edistetään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri pääseekin tuoreeltaan vastaamaan, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan.

18.24 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari: Arvoisa puhemies! Kiitän kaikkia edustajia hyvistä kysymyksistä ja huomioista.

Ehkä yleisesti tästä eurooppalaisten maiden ilmastopolitiikasta: Usealla Euroopan maalla on kuitenkin myös tiukemmat ilmastotavoitteet kuin Suomella, kuten esimerkiksi Saksalla ja kuten esimerkiksi Ruotsilla. Ruotsilla on tiukempi päästötavoite kuin Suomella, sillä Ruotsin tavoite on nollapäästötavoite, [Petri Hurun välihuuto] eli he eivät laske mukaan lainkaan hiilinielujaan toisin kuin me täällä. Eli kyse on laskentaerosta, ja kun lasketaan samalla tavalla, niin Ruotsin tavoite on itse asiassa tiukempi.

Edustaja Pitko kysyi tästä luonnon monimuotoisuudesta, biodiversiteettistrategiasta. Tosiaan Suomi on sitoutunut biodiversiteettistrategiaan EU:n laajuisesti ja myös sen tavoitteeseen suojella kaikki vanhat ja luonnontilaiset metsät. Tässä meillä käynnistyy työryhmätyö ensi vuoden alusta, miten nämä strategian tavoitteet Suomessa toteutetaan ja miten niitä viedään eteenpäin. Kun puhutaan luontokadon torjumisesta, niin tämä työ on äärimmäisen tärkeää.

Edustaja Malm puhui viisaasti meidän kilpailukyvyistä, ja juurikin näin: meidän kilpailukyky riippuu myös siitä, miten me voimme olla tarjoamassa niitä tulevaisuuden ratkaisuja, joita tällä hetkellä koko maailmaa etsii. Markkinat ovat valtavat. Tässä meillä on sekä osaamista että vahva ilmastopolitiikka, ja yhdistelmänä nämä ovat tulevaisuuden tekijöitä, joten juurikin näin.

Edustaja Kiuru puhui autiotuvista. Ne ovat hyvinkin tuttuja — hieno asia meidän luonnonsuojelualueilla. Me olemme tosiaan tehneet ison satsauksen tällä kaudella siihen, että luonnonsuojelualueiden ja retkeilyrakenteiden korjausvelkaa saadaan pienennettyä, ja tavoite on tällä hallituskaudella saada kuitattua siitä suuri osa.

Edustaja Hopsu puhui Saaristomerestä. Tosiaankin Saaristomeri-työryhmä on lähtenyt käyntiin, ja olemme päässeet hyvään vauhtiin myös muun muassa tässä kipsin levittämisessä, jolla me pystymme vähentämään päästöjä Saaristomeren valuma-alueella. [Saara-Sofia Sirén: Ei ole ainoa keino!]

Edustaja Puisto puhui vesiensuojelun tehostamisohjelmasta. Ja tosiaan tässä me puhdistamme Itämeren vanhoja hylkyjä vaarallisista aineista, ja meressä olevien ammusten osalta lupaan viedä tätä viestiä eteenpäin — kiitos arvokkaasta puheenvuorosta.

Nyt jäi useita kysymyksiä jälleen vastaamatta, [Petri Huru: Valkoposket!] mutta palaan tähän seuraavassa puheenvuorossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Myllykoski, puhujalistaan.

18.27 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ilahduttavaa kuunnella ministerin vastauksia näihin, mutta vielä haluan palata kuitenkin ensin kiitoksiin siitä, kuinka mietinnössä on huomioitu valiokunnan näkemyksiä siitä, että luonnonsuojelun rahoituksen taso

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

säilyy sillä tavoin, että me mahdollistetaan edelleen se positiivinen ennallistaminen luontoarvojen ja monimuotoisuutta tukevien toimien osalta. Se on pakko todeta.

Kaikkein suurimpana ongelmana tulevaisuuden osalta palaan siihen vastauspuheenvuorossanikin olevaan kysymykseen, eli kuinka me toteutamme vihreän siirtymän tässä maassa niin, että me voimme todellakin nauttia siitä hedelmästä, että meidän kunnianhimoiset tavoitteet täyttyvät siihen 2035:een mennessä, sillä ne eivät täyty, jos meidän lupaprosessit ovat puutteellisia, ahtaita ja valituksille liian herkkiä. Meidän pitää pystyä turvaamaan ja muuttamaan meidän lupaprosesseja nykyisestä. Me emme kestä sellaista, että meidän akkuklusteri törmää sellaisiin asioihin kuin esimerkiksi Harjavallassa saksalaisen yrityksen BASFin kohdalla, että hallinto-oikeus peruu ympäristöluvan. Meidän ympäristölupajärjestelmän pitää olla niin hyvässä kunnossa, että se on sujuva mutta erityisesti että se siinä lupaprosessivaiheessa jo huomioi luonnon kestävyysarvot. Minä en halua niin kuin mitään semmoista huutokauppaa, että nyt tänne kaikki vain tervetuloa. Kyllä meillä pitää olla kaivannaisteollisuudessa ja näissä uusissa, erityisesti akkuklusteriin tähtäävissä investoinneissa erittäin täsmälliset, ympäristön kannalta hyvät normitukset, mutta niiden pitää olla kestäviä.

Suomi jää vaille vihreän siirtymän investoinneista, jos emme ole sellainen maa, jossa voi toteuttaa niitä [Petri Huru: Juuri näin!] ja meidän teknologiaosaamisen avulla mahdollistaa innovaatioiden hyödyntäminen. En halua Suomesta mitään Kongoa, niin että me olisimme semmoinen huutokauppakamari, johon niin kuin kaikki vain tervetuloa, vaan meillä pitää olla erittäin tarkka ja täsmällinen lupaprosessi, mutta meidän pitää pystyä turvaamaan se, että olemme kiinnostava investointikohde niiltä osin kuin se meidän kannalta on hyvää ja järkevää ja meidän tavoitteitten mukaista.

Luontokadon osalta pieni huomio käytettyihin puheenvuoroihin: Olemme siinä tilassa, että kun ilmasto lämpenee, niin se tosiasia nyt vain on, että tapahtuu muutoksia. Mutta koetetaan mahdollistaa se, että ihmiskäsi ei aiheuttaisi lisäluontokatoa siihen, mitä nyt vääjäämätön ilmastomuutos mahdollistaa. Silloin tullaan siihen, että meidän metsienhoito osaltaan on sillä lailla kestävä, että me voidaan mahdollistaa monimuotoisuuden säilyminen yhdessä sen kanssa, eli että meidän sosioekonominen metsäteollisuus, joka tuottaa hyvinvointipalveluja, voi toimia niin, että se ei ole uhka monimuotoisuudelle mutta myöskin että tämä meidän sosiaalipalvelujärjestelmä voi toimia tässä maassa siten, että voimme ne ihmiset, joilla ei ole työtuloja, kantaa ja kuitenkin pitää yhteiskunnassa kiinni.

Toivon, että ministeri tässä vielä vastaisi: Mitenkä me voimme kehittää eri ministeriöiden välistä yhteistyötä tässä koko vihreän siirtymän asiassa? Tuntuu, että maa- ja metsätalousministeriöllä, ympäristöministeriöllä ja TEMillä ei ole aivan sellaista yhtenäistä niin sanottua punaista lankaa, ja se nyt tarvitsisi löytää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Malm.

18.33 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Kuten äsken totesin, valtion budjetilla edistetään ensi vuonna ilmastoviisasta teollisuutta, -työpaikkoja ja -taloutta. Myös kotitalouksia autetaan muutoksessa. Esimerkiksi lämmitystapamuutoksia tuetaan korottamalla öljylämmityksen korvaamisesta saatavaa kotitalousvähennystä.

Meidän on kuitenkin vihoviimein aika luopua siitä väärinkäsityksestä, että luonnon ja talouden edut olisivat keskenään ristiriidassa. Päinvastoin — jos emme vastaa ilmaston-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

muutokseen ja luontokatoon, myös taloutemme tulee kärsimään ennennäkemättömällä tavalla. Tämän luulisi mahtuvan ihan jokaisen arkijärkeen, koska lopulta kaikki varallisuutemme ja hyvinvointimme perustuu luonnonvaroihin. Kuten totesin aiemmin, on nurinkurista, että tässä salissa ei ole halua Suomen edelläkävijyyteen ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Kansainvälisistä pöydistä naureskellaan jo ulos niitä, jotka tulevat heikon ilmastopolitiikan maista. Sellaisten maiden innovaatioita ja tuotteita ei todellakaan kukaan tule ostamaan tulevaisuudessa, kun puhtaita ja ilmastokestäviä ratkaisuja etsitään kaikkialla maailmassa, kuten ministeri totesi. Tässä on Kiinan kurssinmuutos erittäin merkittävä signaali.

Kiertotalous on hieno esimerkki siitä, kuinka ympäristön ja talouden etu kulkevat käsi kädessä. Ensi vuoden budjetissa osoitetaan rahoitusta hallituksen kiertotalousohjelmaan, jonka tavoitteena on vähentää uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta sekä kaksinkertaistaa resurssien tuottavuus ja materiaalien kiertoaste vuoteen 2035 mennessä — aivan kuten vaikkapa tuossa edellä mainittu terästeollisuus, joka käyttää pelkkää romua.

Arvoisa puhemies! Sanotaan, että metsä on suomalaisen kirkko, siis meille pyhä ja tärkeä paikka. Ensi vuonna hallitus jatkaa kirkkomme suojelua Metso- ja Helmi-ohjelmien kautta. Helmi-ohjelman toimeenpanoon on varattu yhteensä 46 miljoonaa euroa ja Metso-ohjelmaan 30 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan ympäristön- ja luonnonsuojeluun esitetään 182 miljoonaa euroa. Suomessa on taitavia ja vastuullisia metsänomistajia ja myös -käyttäjiä sekä osaamista löytää tasapaino luonnonsuojelun ja metsien kestäväen talous- ja virkistyskäytön välille.

Arvoisa puhemies! Vielä vihoviimeisenä asiana on imatralaisena pakko todeta, että lopuksi on iloittava Imatran erä- ja luontokulttuurimuseon saamasta rahoituksesta. Museon toiminnan käynnistämiseen on suunnattu 500 000 euroa vuosina 22—23. Museon tarkoituksena on kerätä, tallentaa, tutkia ja esitellä suomalaista eräntyä ja luontosuhdetta. Eräntuuriin, luonnon monimuotoisuuden ja hyvinvointiamme lisäävän luontosuhteen säilyttäminen tuleville sukupolville on elintärkeä tehtävä, joka kuuluu meille kaikille ja jota Imatra saa tällä erityisellä tavalla kunnian edistää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Elo.

18.36 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa ensi vuonnakin satsaamista ilmastonmuutoksen torjuntaan ja luontokadon pysäyttämiseen, ja tämä on välttämätöntä, jotta pystymme säilyttämään maapallon elinkelpoisena myös tuleville sukupolville. Se on meidän vastuumme ja velvollisuutemme. [Petri Huru: Suomiko sen yksin tekee?] Ilmastonmuutoksen ja luontokadon juurisyy on luonnonvarojen kestäväen ylikulutus. Vihreä siirtymä edellyttää taloudellisten ohjauskeinojen ja kannusteiden määrätietoista kehittämistä sekä satsaamista tutkimus- ja kehitystyöhön. Suomella on hyvät edellytykset olla kiertotalouden suhteen aktiivinen toimija niin EU:ssa kuin kotimaassa, ja näin me luodaan Suomeen myös uutta työtä ja elinkeinotoimintaa.

Ensi vuoden talousarviossa kiertotalousohjelmalle on tosiaan varattu 3,5 miljoonaa euroa. Ohjelma asettaa ensimmäistä kertaa tavoitteen luonnonvarojen käytön ylikulutuksen taittamiselle, ja rahoituksella varmistetaan, että tässä työssä myös päästään eteenpäin. Julkisissa hankinnoissa meillä on todella paljon potentiaalia vihreän siirtymän vauhdittamisessa. Välillä turhauttaa, miten hitaasti tässä asiassa päästään eteenpäin. Kansallisessa hankintastrategiassa on huomioitu ekologinen kestävyys, ja parhaillaan ministeriöiden ja kun-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tien kesken etsitään ratkaisuja, joiden avulla hankinnoilla tuettaisiin sekä hiilineutraaliutta että kiertotaloutta. Nostan yhden esimerkin.

Suuren mittakaavan mahdollisuuksia on maarakentamisessa, jossa on mittava potentiaali kasvattaa kierrätysraaka-aineiden osuutta. Suuri osa infrarakentamisesta on julkisen sektorin hankkeita. Kierrätysraaka-aineiden alihyödyntäminen infrarakentamisessa on hyvä esimerkki siitä, että kiertotalouden edistäminen vaatii myös eri alojen sisäisten toimintakulttuurien muutosta. Alalla on paljon kannustimia ja sopivaa sääntelyä, jotka tukevat kierrätysraaka-aineiden käyttöä, mutta käytännössä hankintakriteerit, tarjouspyynnöt tai sopimustekstit eivät mahdollista kierrätysraaka-aineiden käyttöä. Tässä meidän on pystyttävä parempaan. Julkisen hallinnon lisäksi yksityisiä toimijoita on ohjattava käyttämään ja suuntaamaan tutkimus- ja tuotekehityspanoksiaan ilmastopäästöjen vähentämiseen ja kiertotalouden edistämiseen. Esimerkiksi kiertotalousohjelmassa ehdotetun kiertotalouden osaamiskeskuksen perustamista ja t&k-panostusten lisäämistä on vauhditettava.

Arvoisa puhemies! Kunnilla on tosiaan keskeinen rooli hiilineutraalin kiertotalouden tavoitteiden saavuttamisessa. Tämän vuoksi on tärkeää, että ensi vuoden talousarviossa on suunnattu rahoitusta kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittamiseen. Olennaista on, että edelläkävijäkuntien parhaita ratkaisuja voidaan levittää koko kuntakenttään, niin ettei jokaisen tarvitse keksiä pyörää uudelleen. Ensi vuonna vihreään siirtymään panostetaan merkittävästi kestävän kasvun ohjelmalla. Ohjelman kautta kanavoidaan määrärahoina ja valtuuksina yhteensä 1,2 miljardia euroa. Meidän on varmistettava, että nämä rahat kohdistetaan siten, että ne aidosti nopeuttavat kohti hiilineutraaliutta vieviä rakennemuutoksia. Kun panostamme kestävän kasvun ohjelman kautta energiainfrastruktuuriin, uuteen energiateknologiaan, kestäviin investointeihin ja teollisuuden sähköistämiseen, panostamme samalla talouden elpymiseen ja siirtymään kohti kestävästä yhteiskuntaa. Ja jotta pk-sektori saadaan aktiivisesti mukaan, tarvitsemme uudenlaisia avustusmalleja ja lisää osaamista rahoituksen kohdentamiseen.

Arvoisa puhemies! Kiertotalous on tosiaan olennainen osa siirtymässä hiilineutraaliin yhteiskuntaan. Se tarjoaa työkaluja paitsi ylikulutuksen hillitsemiseen myös talouden monipuolistamiseen ja uusien työpaikkojen luomiseen. Hiilineutraalin kiertotalouden kestävyysnäkökohdista me tarvitaan tutkittua tietoa. Tutkittuun tietoon perustuen me voidaan välttää virheinvestointeja ja vahvistaa vihreään kasvuun perustuvaa osaamis pohjaa. Hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan tarpeet on talousarvioesityksessä tunnistettu ja asiaan on pyritty resursoimaan voimavaroja, mutta muutostarpeeseen nähden rahoitus on kuitenkin vaatimatonta. Kiertotalousyhteiskuntaa on kehitettävä tehokkaasti eri hallinnonaloilla, ja se vaatii riittäviä satsauksia, ja myös yksityinen raha on valjastettava tähän työhön mukaan.

Puhemies! Lopuksi vielä haluan myös nostaa sieltä joululahjarahoista sen, että on hienoa, että ympäristöjärjestöjä tänäkin vuonna on sitä kautta tuettu. Nostan myös tämän lintuharrastusjärjestö BirdLifen saaman tuen, jolla meidän lintuasemaverkostoa vahvistetaan ja sen toimintaa turvataan. Tekevät todella tärkeää työtä: muun muassa linnustoseurannan kautta voidaan seurata, miten ilmastonmuutos etenee Suomessa, maailmalla, Euroopassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Muistutan edustajia siitä, että täysistunnon aikana valokuvaaminen on kiellettyä. — Edustaja Pitko.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

18.42 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Aikamme suuret uhkat, ilmastonmuutos ja luontokato, ovat teemoja, joiden osalta toimia tarvitaan kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ja kaikissa pääluokissa. On kuitenkin tietenkin väistämättömän tärkeätä, että tähän on resursoitu tarpeeksi rahaa erityisesti ympäristöministeriön pääluokassa.

Ympäristöstä ja planeetasta huolehtiminen vaatii todellakin rahaa. Luonnonsuojeluun kohdistetaan tulevalle vuodelle jälleen tuntuvat määrärahat. Se summa on hieman pienempi kuin edellisenä vuonna, mutta pitkässä juoksussa se on silti suuri. Valtaosa näistä rahoista käytetään hyvässä vauhdissa olevien suojeluohjelmien, Metso- ja Helmi-ohjelmien, jatkamiseen. Samaan aikaan pidän kuitenkin kriittisen tärkeänä sitä, että valtion omistamat luontokohteet, jotka täyttävät nämä samat arvot, samat kriteerit, rauhoitetaan talouskäytöltä. On älytöntä tuhota toisella hallinnonalalla jotain sellaista, mistä ympäristöministeriön hallinnonalalla maksetaan.

Metsämme, meidän moninaiset elinympäristömme ja luontomme, ovat arvokkainta, mitä tällä maalla on. Niiden suojeleminen auttaa paitsi meitä itseämme myös tulevia sukupolvia.

Tämän hallituskauden ennätyksellisistä panostuksista huolimatta luonnonsuojelun rahoitukselle on tulevaisuudessa vieläkin kasvavampi tarve. Ympäristövaliokunta huomauttikin lausunnossaan, että luontokadon vuoksi tulevaisuudessa tarvitaan vielä paljon suurempia panostuksia. Suojelualueverkostomme tulee laajentaa tuntuvasti kattamaan EU:n biodiversiteettistrategia, minkä lisäksi esimerkiksi kaikki jäljellä olevat luonnontilaiset metsät ja vanhat metsät olisi suojeltava tiukasti.

Arvoisa puhemies! Energiankäytön ja energiamuotojen murros on tärkeässä osassa taistelussa ilmastonmuutosta vastaan. Tässä budjetissa on useita hyviä asioita tämän kehityskulun edistämiseksi. Erittäin tärkeää on, että ensi vuodelle jatketaan valtiontukea öljylämmityksestä luopumiseen. On hyvä, että luomme kannustimia vaihtaa lämmityksessä fossiilisista ratkaisuista vihreämpiin, kestävämpiin vaihtoehtoihin. Lämmityksessä vaikkapa maalämpö tai auringon hyödyntäminen paitsi on ilmastoystävällistä myös vähentää riippuvuutta polttoon perustuvasta lämmityksestä.

Sähköautoilu on tulevaisuutta ja monille jo nykyisyyttä Suomessakin. Liikenteen päästöjen laskun ja käyttövoimien murroksen avuksi ensi vuodelle on luvassa tukea sähköisen liikenteen latausvalmiuksien rakentamiseen sekä yksityisille että yrityksille. Yksi sähköautoilun kasvun edellytys on sujuva lataaminen, [Petri Huru: Tai halvat hinnat!] ja lataamisen tuella vauhditetaan koko sähköautoilua. Viime aikoina VTT on hyvin kommentoinut ja haastanut sähköautojen toisinaan kohtaamia asenteita, joissa ajatellaan, että sähköautot ovat kaupunkien liikkumismuoto. Päinvastoin: lataaminen on harvemmin asutuilla alueilla ja omakotitaloissa helppoa — auton kun voi ladata aina kotona ja silloin, kun muutenkin on siellä kotona.

Hallituksen ilmastopolitiikka on kunnianhimoista mutta samalla myös arkea ymmärtävää ja reilua. Kuitenkin ilmastokeskustelu on Suomessa polarisoitunut. Olisi tärkeää saada saman pöydän ääreen niin ne ihmiset, jotka ovat huolissaan tulevaisuudestaan lämpenevässä maailmassa, kuin myös ne, joilla on huoli ilmastotoimien vaikutuksesta heidän arkeensa. Toivon, että ympäristöministeriö voisi kehittää uusia keinoja tuoda ihmisiä yhteen ja löytää konsensusta ihmisten kesken keinoista, joilla pääsemme yhteisesti sovittuihin ilmastotavoitteisiimme.

Arvoisa puhemies! Se, millainen maa Suomi on, hahmottuu tulevaisuudessa väistämättä sen kautta, miten onnistumme tekemään osamme torjuessamme aikamme suuria uhkia,

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

ja siinä, miten pidämme ihmiset mukana. Siihen tämä tulevan vuoden 2022 budjetti vastaa monilla tärkeillä panostuksilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Sipilä.

18.46 Juha Sipilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Palaan vielä muutamaa tuossa debatis-
sa olleeseen asiaan.

Ymmärrän edustaja Eestilän huolia teollisuudesta, sen, että me varmasti tekisimme kustannustehokkaassa järjestyksessä näitä toimia, eikä se EU:n liialliseen yksityiskohtaisuuteen menevä sääntelykään aina ole paikallaan. Mutta haluan kuitenkin ymmärtää täällä esimerkiksi edustaja Sirénia, joka on käyttänyt puheenvuoroja sen puolesta, että myöskin kokoomus on sitoutunut tähän 2050-tavoitteeseen ja myöskin tähän Suomen 2035-hiilineutraalisuustavoitteeseen. Haluan uskoa näin, että tämä ei sitä tarkoittanut, ettei olisi.

Täällä nousi myöskin Itämeren tila -kysymys esille. Itämeren tila on tosiaan merkittävästi parantunut. Siinä on lähinnä nämä Pietarin jätevesipuhdistamon ja sitten Puolan ongelmat saatu ratkaistua. Mutta niin kuin täällä on tullut esille, Saaristomeren tila on todella huono. Sinne tarvittaisiin sitä Siilinjärven kipsiä ja muita toimia, ja olen samaa mieltä täällä esitetystä, että niihin toimiin pitäisi saada vauhtia.

Lupasin palata sitten näihin teollisuuden mahdollisuuksiin. Ympäristövaliokunta on kuullut LUTia, Lappeenrannan yliopistoa. Kuulimme heitä vielä jälkikäteen, ja he esittivät meille tänne eduskuntaan pohdittavaksi tällaisen vision, missä meidän runsaista vesivoimastamme tuulivoiman avulla tehtäisiin vetyä ja sitten vaikkapa sellutehtaiden piipusta otettaisiin vihreää alkuperää olevaa hiilidioksidia — sitä on saatavilla heidän ilmoituksensa mukaan jopa yli 20 miljoonaa tonnia. Kun tämä vety ja hiilidioksidi yhdistetään, niin näistä saadaan synteettisten polttoaineiden ja myöskin muovien raaka-aineita. Jos me koko tuon potentiaalin käyttäisimme, niin saisimme päästöjäme vähennettyä 20 miljoonaa tonnia. Kun tuossa budjettiriihessä totesimme, että meiltä puuttuu vielä 11 miljoonan tonnin edestä toimia tähän meidän omaan hiilineutraalisuustavoitteeseemme, niin tämä olisi melkein tuplasti se. Tämä visio toisi 30 000 työpaikkaa, tekisi Suomesta energian viejän ja markkinajohtajan synteettisille polttoaineille. Se myöskin panisi monen, monen kunnan talouden kuntoon ja samoin toisi maanomistajille tuloa.

Kävin Pyhäjoen kunnassa lauantaina vierailulla, ja paitsi, että siellä on tämä ydinvoimala, siellä on myös yli 100 tuulimyllyä suunnitteilla, ja nämä suunnitteilla olevat myllyt tuovat kunnan kassaan 3 miljoonan euron tulot. Jos tuossa nopeasti oikein katsoin, niin Pyhäjoen verokertymä on 11 miljoonaa euroa. Eli tämä rakenteilla oleva tuulivoima vastaa suuruusluokaltaan jotain 5:tä veroäyriä, ja se kuulemma tuo maanomistajille miljoonan euron tulot ja sitä kautta vielä kunnan kassaan lisää verotuloja. Eli tällä on merkittävät työllisyysvaikutukset ja merkittävät talousvaikutukset niin kuntien talouteen kuin myöskin maanomistajille.

Mutta mitä tämä tarvitsee? Edustaja Myllykoski nosti juuri sen ydinasian: luvat, prosessit ja valitukset. [Petri Huru: Juuri näin, määrääjat!] Näihin meidän pitäisi nyt saada yhteisymmärrys ja vaikka sitten hallitukseen ja eduskuntaan tällainen yhteinen nyrkki, joka koko ajan miettisi sitä, millä me poistamme ne esteet, mitä tämän vision toteuttamiselle ja tuulivoiman lisäämiselle meillä Suomessa on.

Tuulivoima on tällä hetkellä vesivoiman ohella ylivoimaisesti edullisinta energiaa. Vieläkin tulee sähköpostia — tälläkin viikolla on tullut — siitä, että tuulivoimaa tuetaan. Ei

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

sitä tarvitse tukea. Se on nyt jo puolen hintaista siihen nähden, mitä esimerkiksi ydinvoima on, ja sen lisäksi tuo merkittäviä tuloja maanomistajille ja merkittäviä tuloja kunnille. Minä toivon, että eduskunta ja hallitus tarttuisivat tähän visioon, joka on ainakin osittain toteutuskelpoinen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Zyskowicz. [Jari Myllykoski ja Petri Huru pyytävät vastauspuheenvuoroa] — Meillä oli äsken aika laaja debatti, niin että mennään nyt puheenvuoroilla.

18.51 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Olen tänään aikaisemminkin täältä todennut sen, että tämä nykyinen hallitus on panostanut lisää varoja moneen hyvään tarkoitukseen. Ongelma on kuitenkin se, että tämä hallitus ei ole käytännössä pystynyt löytämään mistään kohteesta mitään säästettävää. Nekin muutamat tunnetut säästökohdeet, joista hallitus oli alustavasti sopinut, peruttiin, kun vastustusta ilmeni, ja näiden peruttujen säästöjen tilalle ei luonnollisestikaan esitetty mitään uusia säästöjä.

On aivan selvää, että jokainen säästö, mitä julkiseen talouteen tehdään, herättää vastustusta. Sellaista menoa ei olekaan — ehkä nyt kansanedustajien palkkoja lukuun ottamatta — johon puuttuminen ei herättäisi vastustusta ja kritiikkiä. Tämä Marinin vasemmistohallitus ei ainakaan tähän saakka ole kuitenkaan kyennyt käytännössä säästämään yhtään mistään. [Petri Huru: Juuri näin!] Kaikki lisäpanostukset, joita on tehty hyviin kohteisiin, on rahoitettu ottamalla lisää velkaa. Onko se kovin vaikeata? Täällä kehutaan tämänkin viikon budjettikeskustelussa hallitusrintaman toimesta ja minunkin toimestani, miten erilaisiin hyviin tarkoituksiin on laitettu lisää varoja. Onko se vaikeata? Onko vaikeata laittaa lisää rahaa hyviin tarkoituksiin? Sehän on meidän poliitikkojen ydinosamisaluetta. Vaikeinta on se, että jostain pitäisi myös säästää, jotta velkaantuminen ei jatkuisi liian kovaa vauhtia ja jotta menokehityksiä ei rikottaisi, kuten tähän saakka tämä hallitus on tehnyt.

Jätän käydyn — vähän arvottoman — budjettikäsittelyn tekniikkaa koskevan keskustelun sivuun. Totean, että kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa on avoimesti, julkisesti, rohkeasti, jos niin halutaan sanoa, kerrottu satojen miljoonien eurojen säästöistä, joita kokoomus on valmis tekemään, jotta tilaa on tärkeämmille asioille. Yksi meidän säästökohdeistamme, joka on saanut tässä salissa ymmärrettävästi paljon kritiikkiä, on asumistukimenoihin kohdistuva, tuntuva säästö. Ensin vähän lukuja.

Tässä maassa käytetään tällä hetkellä vuodessa asumistukeen yli 2,2 miljardia euroa, siis 2 200 miljoonaa euroa. Asumistukimenot ovat noin 10 vuodessa kasvaneet noin miljardilla eurolla. Ovatko niiden pienituloisten, köyhien ihmisten, jotka asuvat näissä vuokra-asunnoissa, asumisolosuhteet vastaavalla tavalla parantuneet? Eivät ole. Onko sen sijaan esimerkiksi tunnetuimman asuntosijoitusyhtiö Kojamon kurssi noussut noin kolmessa vuodessa 140 prosenttia? Kyllä on. Tietävätkö kaikki, jotka toimivat erilaisissa yleishyödyllisissä säätiöissä, että vuokra-asunnot ovat hyvä sijoituskohde? Kyllä tietävät. Tietävätkö erilaiset yksityissijoittajat ja säästäjät, että vuokra-asunnot ovat hyvä sijoitus- ja säästökohde? Kyllä tietävät.

Katsokaamme peiliin. Katsotaan kansanedustajien, katsotaan ministereiden erilaisia talousselvityksiä, joita nykyään on annettava: useiden kohdalla säästökohteena on sijoitus-asunto. Ja miksei olisi? Se on hyvä säästökohde. Se ei ole mitään keinottelua — kuten edustaja Kiljunen käytti puheenvuoroa — se on hyvä säästämisen ja sijoittamisen kohde.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Kysymys on siitä, onko veronmaksajien tuettava tätä kannattavaa sijoitustoimintaa nykyisessä määrin. Minä siis väitän, ja me väitämme, että asumistuen tuntuva leikkaus vaikuttaa yleiseen vuokratasoon sitä alentavasti. Totta kai markkinatilanne vaikuttaa vuokratasoon vieläkin enemmän, jokainen ymmärtää sen, mutta jos katsomme esimerkiksi tämän päivän markkinatilannetta vaikkapa pääkaupunkiseudulla, on aivan kiistatonta, että asumistuen tuntuva leikkaus alentaisi vuokratasoa, ja tällainen säästö pitäisi uskaltaa tehdä. Mutta tämä hallitushan ei tällaisiin rohkene, koska totta kai siitä seuraa kritiikkiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohikoski.

18.57 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Toteamme valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaoston tekemässä mietintöosassa, että luontoretkeilykohteiden kysyntä on ollut voimakkaassa kasvussa ja sen ennustetaan jatkuvan. Samalla kävijöiden aktiviteetit ovat monimuotoistuneet, mikä asettaa alueiden kestävyydelle, saavutettavuudelle ja asiakasturvallisuudelle yhä kovempia vaatimuksia.

Infran kunnostaminen ja kehittäminen edellyttävät pitkäjänteistä ja vakaata perusrahoitusta. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Metsähallitukselle on kohdistettu kuluvan vaalikauden aikana erillisrahoitusta yhteensä 38 miljoonaa euroa, josta suurin osa on osoitettu luonnon virkistys- ja matkailukäytön infran kunnostukseen ja uudistamiseen. Palveluinfra korjausvelkaa on jäljellä nyt 10,7 miljoonaa euroa, kun se vielä vuonna 2019 oli 39,4 miljoonaa euroa. Olemme siis hyvin kirineet tätä korjausvelkaa.

Rahoituksella ei ole sen sijaan pystytty vähentämään kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelkaa, jonka suuruudeksi arvioitiin 70,9 miljoonaa euroa vuonna 2019. Valiokunta pitää tärkeänä, että ratkaisua tähän etsitään edelleen, ja olisi hienoa kuulla, mitä uusi ympäristöministeri tästä ajattelee.

Arvoisa puhemies! Valiokuntamme pitää tärkeänä, että ympäristöministeriö luo osaltaan vihreälle siirtymälle oikeudenmukaisia edellytyksiä sekä edistää yhteiskunnan toimijoiden konkreettisia toimia hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan toteuttamiseksi. Valiokunta korostaa, että kiertotalous on keskeinen keino hiilineutraaliuden saavuttamisessa, ja talousarvio tukee hallituksen periaatepäätöstä tämän kiertotalousohjelman toteuttamisesta, jonka tavoitteena on vähentää uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta sekä kaksinkertaistaa resurssien tuottavuus ja materiaalien kiertoaste vuoteen 2035 mennessä. Ohjelman toteuttamiseen esitetään rahoitusta myös tässä ympäristöministeriön pääluokassa, mutta pääosa rahoituksesta on kuitenkin varattu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle, josta tuetaan muun muassa kiertotalousratkaisujen kehittämistä.

Itse olen erityisen iloinen Keravalla sijaitsevan kiertotalouskeskus Jalotus ry:n saamasta 300 000 euron määrärahasta eduskunnan jakovarasta — se tulee sieltä TEMin puolelta — sillä ilmastonmuutoksen hillitseminen on aikakautemme tärkein tavoite, joka on tuotava myös lähemmäs tavallisia ihmisiä. Valtiovarainvaliokunnan myöntämä määrärahan lisäys mahdollistaakin Jalotukselle innovaatiotiimin perustamisen sekä kiertotalouskeskuksen kehittämisen valtakunnalliseksi malli- ja oppimisalueeksi.

Arvoisa puhemies! Valtion budjetissa on varattu vuosittain hieman varoja myös vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidon järjestämiseksi. Esimerkiksi Kymenlaaksoissa Pyhtäällä Pyhtään lintuhoitola on lintujen hoitamiseen ja kuntouttamiseen erikoistunut hoitola. Sen tarkoituksena on aina vapauttaa eläin takaisin luontoon. Lintuhoitola myös tarjoaa neuvontapalvelua luonnonvaraisten eläinten osalta. Pyhtään lintuhoitolan saama

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

määräraha on pienentynyt viime vuosina, ja se on uhannut lintuhoitolan olemassaoloa ja toimintaa. Olen iloinen, että valtiovarainvaliokunta nosti budjettimietinnössä esiin Pyhtään lintuhoitolan. Samalla kaksinkertaistimme ympäristöministeriön avustuspäämäärärahat vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitamiseksi ensi vuodelle. Valiokunta kirjasi mietintöön pitävänsä tärkeänä, että avustuspäätöksiä tehtäessä kiinnitetään huomiota erityisesti Pyhtään lintuhoitolan tarpeisiin. Tästä kiitos hallituspuolueiden neuvottelijoille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.11.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua ympäristöministeriön pääluokasta 35. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

20.11 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä aiemmassa keskustelussa tuli tuolta vähän vasemmalta suunnalta arvostelua siitä, että perussuomalaiset eivät ole kiinnostuneita asuntopolitiikasta. Väite on tietysti täysin perää vailla. Meikin asumme, meidän yli puoli miljoonaa äänestäjäämme perheineen asuvat tässä kylmässä ja välillä lämpimässä maassa. Olemme todella huolissamme myös niistä, joiden varat eivät riitä asumiseen, kun hallituksen politiikan seurauksena asumiskustannukset ovat valtavan kovassa kasvussa.

Me olemme puhuneet tänä syksynäkin — ehkä enemmän kuin mistään muusta — asumisen kustannuksista, ja on syytä puhua. Toivoisin, että täällä olisi nyt vasemmalla puolellakin sali täynnä keskustelemassa asuntopolitiikasta, jos se kiinnostaisi, mutta eipä täällä ole tällä puolella kovin paljon väkeä. No, ymmärretään, että illalla on muutakin tekemistä.

Arvoisa puhemies! Tämän vaalikauden alussa, hetkinen, kaksi vuotta sitten suunnitteen, oli ympäristöministeriön asettama — vai oliko se peräti valtioneuvoston asettama — asuntopoliittisen selonteon valmisteleva parlamentaarinen ryhmä. Olin siinä jäsenenä. Pidimme silloin vuoden 20 kevään ja syksyn aikana semmoisen viisi, kuusi, seitsemän kokousta. Asia ei oikeastaan edennyt juuri lainkaan. Sitten runsas vuosi sitten lokakuussa ministeri, joka sitä työryhmää johti, ilmoitti yhtäkkiä, että ”tämä oli sitten tämän työryhmän viimeinen kokous”.

No, asuntopoliittisen selonteon valmistelu jäi ymmärtääkseni ympäristöministeriön virkamiesten vastuulle. Ja kun kysyin ministeri Karilta tuossa kolme tuntia sitten, että milloin saamme sen tänne eduskuntaan, niin hän sanoi, että ”kyllä se kohtapuolin tulee”. Eli ei vielä ole hallitus saanut aikaan selontekoa, jonka kuitenkin eduskunta [Petri Hurun välihuuto] yksimielisellä lausumallaan syksyllä 18 tilasi silloisen tarkastusvaliokunnan omana hankkeena tekemään laajan selvityksen pohjalta — täällä teki esityksen valiokunta, ja sitten eduskunta hyväksyi, että selonteko on valmisteltava ja tuotava eduskuntaan vuoden 2020 loppuun mennessä. 2020 päättyi noin vuosi sitten, ja tänäkään päivänä emme saaneet päi-

vämäärää tietoomme, milloin selonteko tulee. [Petri Huru: Juuri näin!] Eli minä olen tätä kysynyt monta kertaa ministeriltä valiokunnassa, asunto- ja ympäristöjaostossa, valtiovarainvaliokunnassa, ja aina on tämä vastaus, että kyllä se lähiaikoina tulee.

No, en vieläkaan usko, että tulee. Mahtaako tulla koskaan? Mutta tämä minusta osoittaa sen, että hallituksella ei ole riittävää kiinnostusta asuntopolitiikkaan. Sen sijaan meillä on paljon vahvempi kiinnostus asuntopolitiikkaan. [Mikko Lundén: Näin on!] Ja odotan ja vetoan erityisesti täällä oleviin kolmeen hallituspuolueen edustajaan, arvoisaan puhemieheen, että kiirehditte sitä, koska asuntopolitiikka on tavattoman tärkeä.

Meillä on monenlaisia asumiseen liittyviä ongelmia. Täällä on ollut yksi esillä kokoomuksen toimesta, tämä asumistuen leikkaus. Minusta se on vakava asia. Se on valtavassa kasvussa ollut, niin kuin on kuultu, mutta se, miten sitä leikataan niin, että ei ajeta ihmisiä kadulle, on iso kysymys.

Arvoisa puhemies! Piti vähän tässä puhua ympäristöpolitiikkaa muutoinkin, mutta totean vain, että meillä on täällä muutosesityksiä 16 kappaletta, kun täällä ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Sipilä sanoi, että on hyväksytty yksimielisesti. [Petri Huru: Ei pidä paikkaansa!] Ei ole hyväksytty, meillä on asunto- ja ympäristöasioihin 16 esitystä, ja kokoomuksellakin näyttää olevan muutama, ja ne ovat vakavassa mielessä tehtyjä, [Puhemies koputtaa] niin että ympäristöpolitiikka on meille tärkeää, mutta ilmastopolitiikkaa tässä muodossa [Puhemies: Kiitoksia!] emme ole tukemassa. [Petri Huru: Suomalainen ensin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sen verran totean tähän, että meillä on nyt vahva suositus siitä, että edustajat täällä salissa työskentelisivät vain silloin, kun on oman puheenvuoron tarvetta, että siitä ei voi vetää johtopäätöstä, ettei ole kiinnostunut asioista, ettei ole paikan päällä. [Kimmo Kiljunen: Aivan oikein, puhemies!] — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

20.17 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tuossa debatin aikana nousivat esille nämä ympäristöluvut, ja itsekkin nostin esille nämä Siilinjärvellä sijaitsevan Yaran tehtaat ja sen yhteydessä olevan EU-alueen ainoan fosfaattikaivoksen, ja tilanne siellä on, että tämä kaivos haluaa nyt laajentua ja tehdas haluaa laajentua ja avi on käsitellyt melkein kolme vuotta ympäristölupaa. Ja kun me tiedämme, että Suomen yksi suurimpia ongelmia on yksityisten investointien puute, niin minun mielestäni näinkin pitkä käsittelyaika ei kyllä tätä yritystä kohtaan ole oikein, sillä he haluavat selvän päätöksen, on se sitten myöntävä tai kieltävä, mutta sen päätöksen pitäisi tulla nopeammassa ajassa, kun nyt on melkein kolme vuotta mennyt. Itse tiedän, että sieltä on jo pyydetty virka-apua toisesta avista, mutta sieltäkään sitä ei ole oikein tullut, joten silloin tullaan tilanteeseen, jossa ministeriön pitäisi osoittaa sinne resursseja ja apua, mitä tahansa se apu sitten on, mutta nopeammin pitää tällaiset elinkeinoelämää ja suuria investointeja ja tehtaitten toimintaa ja työpaikkoja koskevat päätökset pystyä tekemään.

Me olemme kokoomuksen ryhmäpuheessa aikanaan muistaakseni Heikki Auton toimesta tuoneet esille tällaisen käsittelytakuun, ja kyllä minun mielestäni tällaisissa ympäristöluvuissa pitäisi olla käsittelytakuu, että maksimi vuosi ja silloin on tultava sen diagnoosin ulos, oli se sitten myönteinen tai kielteinen. Tämä on tärkeä asia, ja toivottavasti tämä nyt sitten menee eteenpäin, ja toivottavasti ministeri, kun hän oli täällä läsnä, oikeasti perehtyy tähän Yaran ongelmaan. Ei sitä pitkään voi enää venyttää, kyllä se niin tärkeä tehdas on koko Euroopan kannalta.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Toinen juttu, mikä täällä nousi esille, oli tämä Fit for 55 ja ilmastopolitiikka yleensä, ja itse kuulun kansanedustajana sellaiseen ryhmään, että en niin kiihkona ole puolesta enkä vastaan, pikemminkin päinvastoin, niin kuin Seppo Kääriäinen on tainnut joskus määritellä jotakin kantaa. Minun mielestäni tähänkin pitäisi analyttisesti suhtautua, ja nyt on olemassa riski, kun tämä päästöoikeuden hinta on käsittääkseni käynyt jo yli 90 euron tonni ja silloin kun Fit for 55 -pakettia ja siellä olevia tiettyjä säädöksiä, joilla pyritään sitten tietenkin päästöjä vähentämään... Kysymys kuuluu: onko ne tehty olosuhteissa, joissa oletettiin päästöoikeuden hinnan kehittyvän huomattavan paljon hitaammin kuin se nyt on kehittynyt? Tämä on jopa todennäköistä, ja tämä on suomalaiselle ja eurooppalaiselle teollisuudelle elintärkeä asia, joka pitäisi rekisteröidä tässä salissa eikä väheksyä sitä, että jotkut yksityiskohdat, jos ne menevät tämän pysyvästi korkealle nousseen — jos se näin on — päästöoikeuden päälle, jos siellä tulee kaksi ikään kuin teollisuudelle kustannusrasitteeseen vaikuttavaa mekanismia päällekkäin, niin se saattaa johtaa siihen, että entistä enemmän metalliteollisuus varsinkin, ja tiettyjen metallien jalostaminen, siirtyy Euroopan rajojen ulkopuolelle. Tämä pitää tunnistaa, ja ei se voi niin olla, että emme tee mitään, jos me näemme, että päästöoikeuden hinta on mennyt liian korkealle, koska se johtuu siitä, että markkinavakausmekanismi tai mikä tahansa muu mekanismi, millä näitä päästöoikeuksia on vähennetty, tietenkin on johtanut siihen, että ne kallistuvat, ja nytkin suunnitelmissa on muistaakseni vielä 4,2 prosentin vähentäminen, että otetaan vielä vähemmän päästöoikeuksia ja markkinoilta vedetään niitä pois, kun ennen oli 2,2 prosenttia.

Nyt pitäisi todennäköisesti ottaa vähän pakkia ja miettiä, pitäisikö päästöoikeuden kulkea itse asiassa putkessa, jolloin alaraja ja yläraja ja se putki menisivät vähän ylöspäin niin, että teollisuus pystyisi paremmin investoinneissa ja eri hahmotelmissa ja strategioissa ottamaan tämän huomioon. Minusta tämä on semmoinen asia, että tämä pitää rauhassa nyt Suomen eduskunnassa käsitellä ja itse asiassa Eurooppa-neuvostossa ja vähän isommissakin pöydissä miettiä, että onko nyt Eurooppa liian kovalla vauhdilla ajamassa itsensä ulos tuotannollisilta markkinoilta. Esimerkiksi sähkön hinta vaikuttaa suoraan alumiinin tuotantoon, ja tällä hetkellä 57 prosenttia alumiinista tuotetaan Kiinassa. Jos me koko ajan mennään vaan sinne päin tiettyjen metallien tuotannossa, niin se ei voi enää meidän tiettyjen jalostusketjujen ja yritysten kannalta olla järkevää. Se muodostaa selvän riskin, niin kuin nyt on jo havaittu vähän komponenttipulien ja muitten näkökulmasta: se haittaa meidän kauppaa, tuotantoa ja teollisuuden toimintaa.

Arvoisa puhemies! Vielä yhden haluan ottaa, nämä luonnonsuojelualueet. Kun hallitusohjelmassa on, että metsästysmahdollisuudet turvataan, niin valtioneuvosto ja ympäristöministeriö tänä vuonna Pohjois-Karjalassa — Hoskosen kotiseudulla — perusti uusia luonnonsuojelualueita 37 000 hehtaaria, joissa metsästys lain mukaan on kielletty. En tiedä, miten se [Puhemies koputtaa] sitä hallitusohjelman kirjausta noudattelee, mutta arvoisat kollegat, arvoisa puhemies, ympäristöministeriö suunnittelee perustavansa vielä 250 000 hehtaaria luonnonsuojelualueita lisää, [Puhemies: Kiitoksia!] joissa metsästys on kielletty. [Petri Huru: Huolestuttavaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.22 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kaksi huomiota tähän keskusteluun, mitä tässä on tänään käyty tästä ympäristöministeriön pääluokasta.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäiseksi, tästä kokoomuksen vaihtoehtobudjetista edustaja Zyskowicz toi vahvasti esille sen, että heillä on laskettu sinne leikkauksia, useiden satojen miljoonien eurojen vaikutuksia, ja minä jäin pohtimaan niitä sisältöjä: toinen liittyy tähän asumistukeen, ja toinen liittyy ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. Jäin vain kysymään, ja esitän vain tämän kysymyksen kokoomuslaisille — vastatkoot sitten eri muodoissaan — miksi te aina näissä leikkauksissanne lähdette heikoimmista ihmisistä. Ansiosidonnainen työttömyysturva — vielä enemmän rankaisisimme niitä ihmisiä, jotka ovat ajautuneet työttömäksi. Ja asumistukijärjestelmässä selvästi pyritään auttamaan niitä ihmisiä, joilla on toimeentulovaikeuksia, hankaluuksia maksaa asuntonsa täysimääräisesti, erityisesti näillä kaupunkiseuduilla, joilla asuntojen hinnat ovat karanneet käsistä. Edustaja Zyskowicz käytti perustetta, että sillä pyritään rajoittamaan hintojen nousua, että nämä sijoittajat, jotka omistavat vuokra-asuntoja, hyötyvät siitä, että on asumistukijärjestelmiä, ja hintoja voidaan nostaa. Arvoisa puhemies, minä jäin kysymään sitä, nousikin vain se kysymys, että jos me leikkaamme asumistukea, niin kumpi puoli siitä kärsii välittömästi: nämä asuntosijoittajat vai ko se pienituloisen asunnon tarvitsija. Minulle vastaus on ihan selvä asia.

Arvoisa puhemies! Toinen teema, jonka halusin ottaa esille — siinä ovat perussuomalaiset vahvasti esiintyneet, ehkä Eestiläinkin äskeinen puheenvuoro pyrki ikään kuin realistisesti katsomaan sitä — on tämä ilmastonmuutosasia. Antaisin siihen vaan pohdittavaksi kaksi lukusarjaa, jotka itseäni ovat havahduttaneet, jolloin ymmärtäisitte ilmastonmuutoksen merkityksen:

Me olemme tottuneet katsomaan maailmankarttaa, jossa on pohjoisessa pysyvä valkoinen jääpeite. Nyt vuodesta 1980 ja 80-luvulta tähän päivään, 40 vuodessa, 40 prosenttia tuosta pysyvästä jääpeitteestä on menetetty. Se on hävinnyt, se on sulanut. Ja nyt ennusteet ovat, että 2050-luvulla Pohjoinen jäämeri on täysin vapaa. Eli tämä pysyvä jääpeite, joka on aidosti ikiaikainen ilmiö, kun puhutaan ihmiselämästä tässä suhteessa, vuosituhantinen ilmiö, on nyt häviämässä, ja se on nimenomaan häviämässä ihmisen omien toimien vuoksi.

Meillä on ilmasto lämmennyt teollisella ajanjaksolla eli 1800-luvun lopulta tähän päivään niin, että keskimääräinen maailman lämpötila on noussut 1 asteen. Arvoisa puhemies, Suomessa ja pohjoisilla alueilla se nousee kaksi kertaa nopeammin eli 2 astetta — toisen maailmansodan jälkeen meillä on keskilämpötila jo asteen verran noussut. Jääkauden päättyminen vapautti tämän pohjoisen Euroopan pysyvästä jääpeitteestä 10 000 vuotta sitten, ja tämä pysyvä jääpeite, joka oli 100 000 vuotta tällä alueella, sulii 5 000 vuodessa. Tuon 5 000 vuoden aikana maailman keskilämpötila nousi 5 astetta eli 1 asteen 1 000 vuodessa. Nyt me ihmisten toimin olemme nostaneet jo asteen 100 vuodessa, ja se tuntuu vain kiihtyvän.

Arvoisa puhemies! Nämä luvut kun ottaa vastaan, niin me ymmärrämme, että on vakavaa, koko ihmiskuntaa koettelevasta asiasta kysymys. Sen takia minua häiritsee se, että on vähätteleviä puheenvuoroja sekä kansainvälisesti että tässä eduskunnassakin kuultu, kun me puhumme ilmastonmuutoksen merkityksestä ihmiskunnalle ja koko luomakunnallekin tällä maapallolla. Sen suhteen nämä toimenpiteet, mihin me olemme nyt ryhtymässä, ovat minimi, mitä tarvitaan, ja kannustan eteenpäin myöskin tämän budjetin läpivientiä tässä suhteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

20.27 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Haluan minäkin vielä palata tuohon jokin aika sitten käytyyn debattiin koskien ympäristöministeriön pääluokan palautekeskustelua. Siellä ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Sipilä viittasi kysymyksiä herättävällä tavalla kokoomuksen näkemyksiin ilmastomuutoksen kohdalta, joten on tarpeen ehkä sitä kirkastaa tai siitä muistuttaa.

Kokoomus tietenkin haluaa ratkaista ilmastomuutoksen. Kokoomus haluaa pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen. Me haluamme tehdä politiikkaa, jolla turvataan kestävä tulevaisuus tuleville sukupolville, ja se kritiikki, mitä kokoomuksen suunnalta on omalta osaltani tai puolueen taholta muutoin osoitettu, ei niinkään kohdistu niihin tavoitteisiin, joita hallitus on asettanut, vaan niihin keinoihin, joita hallitus edistää, ja osaltaan sitten taas siihen, että keinot eivät ole olleet riittäviä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Eli debattipuheenvuorossani pyysin kiinnittämään huomiota siihen, että on ristiriita hallituksen tavoitteiden ja hallituksen edistämien keinojen välillä. Hallituksen esittämät toimet eivät ole riittäviä hallituksen tavoitteisiin nähden. Tämä ei ole kokoomuksen näkemys, vaan tämä on myös varsin laajasti asiantuntijoiden esiin nostama huoli, ja muun muassa OECD on todennut, että Suomi ei tule nykyisillä toimilla pääsemään asetettuihin tavoitteisiin, mikä OECD:n mukaan on Suomelle vuosikymmenten haaste. Ilmastomuutos on totta kai globaali asia, joka vaatii kansainvälisiä toimia ja yhteistyötä, ja kokoomus uskoo järjestelmätason ratkaisuihin, markkinaehtoihin, teknologianeutraaleihin ratkaisuihin ja siihen, että teknologiakin meitä tässä osaltaan tulee avittamaan.

Ilmastomuutosta ei tule ratkaisemaan tämä hallitus eikä mikään muukaan hallitus yksin, vaan se vaatii pitkäjänteistä politiikkaa ja se vaatii yhteistyötä, ja on ollut erittäin harmillista, että tämä hallitus ei jatkanut hyvin alkanutta eduskuntapuolueiden välistä yhteistyötä ilmastotoimissa. Sipilän kaudella kahdeksan eduskuntapuoluetta sitoutui yhteisiin ilmastotavoitteisiin ja yhteinen ilmaston pyöreä pöytä -työskentely alkoi varsin lupaavasti, mutta tämä hallitus ei jostakin syystä halunnut yhteistyötä jatkaa, vaan heitti opposition ulos tästä pyöreän pöydän yhteistyöstä, emmekä ole saaneet missään vaiheessa vastausta siihen, mistä tämä oikein johtui. No syksyllä kuulimme uutisen, että hallitus on havahtunut tähän tarpeeseen pitkäjänteisestä ilmastotyöstä ja siihen ajatukseen, että kaikki todellakin tarvittaisiin näihin ilmastotalkoisiin mukaan, kun hallitus kertoi pistävänsä pystyyn ilmastopolitiikan parlamentaarisen seurantaryhmän, mikä on ollut ilahduttava uutinen, joskaan tämän syksyn ilmoituksen jälkeen asiasta ei ainakaan omiin korviini ole kuulunut mitään. Olisinkin ministeriltä kysynyt, että mikä sen tilanne mahtaa olla.

Ilmastopolitiikka siis edellyttää yhteistyötä ja pitkäjänteisyyttä, ja sen vuoksi kysyin ympäristöministeri Karilta, miksi hallitus ei ole vahvistanut ja kehittänyt tätä valtiovarainministeri Petteri Orpon viime kaudella käynnistämää kestävä kehityksen budjetointia. Sitä keuhuttiin silloin varsin laajasti. Se on ollut vaikuttava toimi, ja sitä olisi ollut syytä vahvistaa ja kehittää edelleen, mutta jostain syystä hallitus ei näin ole toiminut, vaikka potentiaalia olisi kovastikin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä Saaristomeren suojelusta. Tarvitaan vahvempia toimia, jotta saadaan Saaristomeri pois HELCOMin hotspot -listalta, ja tähän kokoomuksen puolelta on esitetty rahoituksen selkeämpää kohdentamista vaikuttaviin toimiin nimenomaan sinne Saaristomeren alueelle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

20.32 **Petri Huru ps:** Arvoisa herra puhemies! Ympäristöministeriön talousarvioehdotuksella ja ilmastolain uudistamisella hallitus varmistaa kansallisesti ylikunnianhimoiset ilmastotavoitteet. Vuoteen 2030 ulottuvalla keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmalla edistetään kireiden päästövähennystoimien toteuttamista. Linjaukset ovat osa pääministeri Marinin hallitusohjelman tavoitetta Suomesta, joka on kokoaan suurempi maailmalla ylikunnianhimoisten ympäristö- ja ilmastotoimien edistäjänä.

Hallitus näyttää omassa toiminnassaan kuitenkin unohtaneen kokonaan maamme kansallisen edun. Suomalaisen teollisuuden kustannuskilpailukyvyyn turvaaminen on elinehto. Maailman mittakaavassa keskeistä on saada suurimmat globaalit saastuttajat mukaan ilmastopolitiikkaan, sillä niiden osalta tehty ympäristöinvestointi tuottaa suurimman tuloksen. Nyt ilmastopimuksia toteutetaan maanosien välillä nurinkurisesti siten, että siellä, missä päästöinvestoinnit ovat suhteessa edullisempia, edellytetään minimaalisia päästövähennyksiä. Vastaavasti siellä, missä päästöinvestoinnit ovat suhteessa kaikkein kalleimpia, vaaditaan maksimaalisia vähennyksiä, ja pahimmillaan tämä jopa lisää hiilivuotoa. Energia- ja ilmastopolitiikan kaikissa ratkaisuisa tulee tarkastella päästövähennysten lisäksi kokonaistaloudellisia vaikutuksia läpi koko ketjun ja ottaa huomioon teknologinen kehitys sekä vaikutukset kustannuskilpailukykyymme. Ilmastopolitiikassa ei pidä tehdä tehotomia tai jopa vahingollisia ratkaisuja vain ideologisista syistä.

Arvoisa puhemies! Tähän asti Suomi on tehnyt ilmastotoimien osalta jo enemmän kuin oman osansa. Suomen hiilidioksidipäästöt henkeä kohti ovat eurooppalaista keskitasoa, vaikka meillä on suuri lämmitystarve ja pitkät etäisyydet. Lisäksi Suomessa on runsaasti energiantensiivistä teollisuutta, kuten paperiteollisuus ja raskas metalliteollisuus, joiden tuotteet menevät suurelta osin vientiin ja jotka tuovat merkittävän osan myös vientituloistamme.

Suomen sähköntuotannon selkärankana tulee olla ydinvoima. Se on ilmastoneutraali ja muutenkin päästötön tuotantotapa, joka tuottaa sähköä tasaisesti ympäri vuoden, ja tämä tulee huomioida myös EU:n taksonomiasäännöstöissä. Ydinvoiman avulla on mahdollista varmistaa, että teollisuudelle riittää sähköä tulevaisuudessakin kilpailukykyiseen hintaan.

Arvoisa puhemies! Suojeltujen metsien määrä Suomessa on kokonaisuutena riittävällä tasolla ja metsätalous kestäväällä pohjalla. Metsänomistajan on voitava toteuttaa omia tavoitteitaan kestävästi, olivat ne sitten taloudellisia, maisemallisia tai suojelullisia. Metsänsuojelua tulee edistää vapaaehtoisuuteen pohjautuen, yhteistyössä metsänhoitoyhdistysten kanssa, ei siis pakottamalla. Lisäksi metsäpolitiikka tulee jatkossakin pitää kansallisessa päätösvallassa, eikä sitä pidä luovuttaa EU-komissiolle.

Perussuomalainen energia- ja ilmastopolitiikka perustuu teknilliseen ja taloudelliseen realismiin, ei sokeaan idealismiin tai moralismiin niin kuin hallituksella. Ympäristön, ihmisen, yritysten ja yhteiskunnan edut on sovitettava yhteen. Suomalaisen teollisuuden, liikenteen ja muun yhteiskunnan toimintaedellytykset on varmistettava. Samalla on etsittävä laajempiin ympäristöasioihin kokonaisuutena tehokkaampia ja oikeudenmukaisempia ratkaisuja. Nyt näin ei ole, koska istuva hallitus rankaisee kansalaisia ja elinkeinoelämää liian kireällä ilmasto- ja ympäristöpolitiikalla, joka pahimmillaan lisää globaaleja päästöjä sekä kansalaisten menoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Lundén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

20.36 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kaupunkien ydinkeskustoista valuu vesistöihin liki yhtä paljon kiintoaineita ja fosforia kuin vastaavalta peltoalalta. [Petri Huru: Juuri näin!] Asfalttiviidakoista päätyy hulevesien mukana luontoon mikromuovia, raskasmetalleja ja muita myrkkijä, jotka ovat peräisin pääosin liikenteestä. Asfalttipinnoitteista valuu mittava määrä haitallisia aineita, fosforia ja typenoksidia, sadevesiviemäreiden kautta vesistöihin. Maanviljelijöitä on syytetty Itämereen valuvista ravinteista, mutta nyt onkin huomattu, että kaupunkiympäristön hulevedet saastuttavat merkittävästi vesialueita.

Mitä enemmän kaupungeissa on kosteikkoja, altaita, puistoja ja viherkattoja, sitä paremmin hulevesien mukana huuhtoutuva fosfori ja kiintoaines sitoutuvat kasvillisuuteen. Puistot ja viheralueet hengittävät ja luovat monimuotoisuutta. Viheralueilla on tärkeä merkitys ja kyky pidättää hulevesiä. Siksi kaupunkisuunnittelussa pitäisi huomioida tämä sen sijaan, että rakennetaan ahtaat tonttimaat täyteen betonisia asuinrakennuksia, liiketiloja ja asfalttiparkkipaikkoja. Erityisesti hulevesijärjestelmän rakentaminen tulee kunnille ja kaupungeille todella kalliiksi. Oletteko, arvoisa hallitus, tietoinen kaupunkiympäristön huomattavien saastepäästöjen valumista vesistöihin? Mitä aiotte asialle tehdä, ja aiotteko ottaa jatkossa nämä asiat myös huomioon ainaisten maaseudun päästöjen sijaan?

Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset puolustaa kansalaisten toimeentuloa ja veronmaksajien asemaa. Kokonaisveroasteemme on jo liian korkea, eikä sitä voi nostaa enempää ilmastotoimilla. Hallituksen kunnianhimo lisää kansalaisten kustannuksia, kiristää verotusta ja lisää velkaa. Samalla se lisää kustannuksia monenlaisille yrityksille, jotka eivät ole saamapuolella vihreässä siirtymässä. Jos keskipitkän aikavälin suunnitelma ja muut ilmastopolitiikan toimet realisoituvat, se merkitsee edelleen polttoaineen hinnankorotusta jopa 11—13 senttiä per litra. Eikö hallitus millään halua tunnustaa, että hyvinvointimme perustuu pitkälti monipuoliseen, elinvoimaiseen ja menestyvään teollisuuteen? Tämä mahdollistaa niin hyvinvoinnin rahoittavat työpaikat kuin yksityisten ja julkisten palvelujen kehittämisen.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen ilmastotoimin nouseva autoilun ja lämmittämisen hinta asettaa kansalaiset keskenään epätasa-arvoiseen asemaan, koska korotukset vaikuttavat erityisesti työssäkäyviin ja syrjäseuduilla asuviin. Vaikka liikenne etenee voimakkaasti sähköiseen suuntaan, ei suurella osalla ihmisistä ole minkäänlaisia mahdollisuuksia hankkia uutta vähäpäästöisellä teknologialla varustettua autoa. He eivät myöskään hyödy hallituksen sähköautoille antamista kannusteista ja verohelpotuksista. Ilmastokuristaminen etenee, kun ostovoima heikkenee. Aikooko hallitus tyhjentää maaseutukunnat omalla ilmastoveropolitiikallaan, tahtoisin tähän loppuun kysyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ympäristöministeriön pääluokassa on muutamia sellaisia isoja yhdensuuntaisvirheitä, joihin on pakko puuttua.

Edustaja Kimmo Kiljunen tässä omassa puheenvuorossaan äsken maalaili uhkakuvia, miten maailmalle käy ja miten meidän on toimittava heti. Suomen osuus koko maailman päästöistä on noin promille. Vaikka me mitä tekisimme, vaikka koko Suomen heimo täältä lakkaisi ja kaikki tulet sammutettaisiin, niin maailman hiilidioksidiviisari ei edes värähtäisi. Elikkä suomalaisten ihmisten syyllistäminen täältä eduskunnan istuntosalista on aivan väärin. Se ei pidä millään lailla paikkaansa.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensinnäkin: Oikeasti olemme hyvin lähellä hiilineutraaliutta jo nyt. [Petri Huru: Juuri näin!] Kun näitä Suomen ilmastotavoitteita lähdettiin neuvottelemaan, niin sinne laskettiin Suomelle semmoisia päästöjä, jotka ovat väärin. Ensinnäkin metsien hiilinielua ei anneta hyväksyä Suomen eduksi kokonaan, sitä, mikä oikeasti on. Esimerkiksi puurakentamiseen liittyviä etuja ei lasketa meille täysimääräisesti mukaan, elikkä sieltäkin meille on tullut, tahallaan tehty Suomelle vahinkoa.

Toinen asia: Luonnontilaisten soiden lähes 5 miljoonan hiilitonnin sidonta per vuosi. Sitäkään ei lasketa meidän eduksi. Se ei kuulemma käy. [Petri Huru: Juuri näin, käsittämättöntä!]

Sitten Suomessa on 2 300 000 hehtaaria peltoa, josta 10 prosenttia on turvemailla. Niistä turvemaista, 230 000 hehtaaria, 110 000 hehtaaria on aitoja turvesoita, turvepeltoja. — Ne aikanaan 1500—1600-luvulla raivatut turvepellot ovat jo multamaita, niistä ei tule mitään päästöjä. — Niille on laskettu 8 miljoonan hiilitonnin päästö. Jokainen järkevä ihminen, joka matematiikkaa edes jonkun verran hallitsee, tietää, että se ei pidä paikkaansa.

Kaikki tämä kun lasketaan yhteen, ja sitten jos haluamme vielä aidosti edistää asiaa, niin hoitakaamme metsämme vielä parempaan kuntoon. Lannoitetaan niitä hieman, laitetaan harvennushakkuut kuntoon, taimikohdoidot kuntoon, [Petri Huru: Juuri näin!] niin olemme hiilineutraaleja kirkkaasti, eikä maksa mitään.

Nyt me syydämme ulkomaille rahaa hirvittävät määrät erilaisilla taksonomioilla. Olemme antamassa metsistä päättämisen ulkomaalaisille tahoille ja sitoudumme sellaisiin maksuihin, jotka eivät meille kuulu.

Elikkä, arvoisa puhemies, onhan tämä merkillistä, että tätä ympäristöpolitiikkaa käytetään omien luonnonsuojelutavoitteiden saavuttamiseen. Johan arkijärkikin sanoo sen, että jos me suojellemme suomalaisella tavalla metsät, niin mehän tuhoamme hiilinielut. Kun suomalainen metsien suojelu tapahtuu, se, mitä ympäristöministeri Emma Kari ajaa, 30 prosentin tavoite, sehän tarkoittaa, että me tuhoamme sen hiilinielun sieltä alueelta pikkuhiljaa. [Petri Huru: Juuri näin!] Kun mitään ei saa tehdä, niin luonto rupeaa toimimaan ihan niin kuin se toimii: metsä sulkeutuu, puut alkavat kuolla pystyyn, ja menetämme hiilinielun. Ja tämä koko vasen salipuoli huutaa täällä kurkku suorana, että tälläkö luonto pelastetaan. Eihän sitä pelasteta, sehän tuhoetaan.

Katsokaa, mitä tapahtui Saksassa ja koko Keski-Euroopassa: viime kesänä miljoonia, miljoonia, miljoonia kuutioita metsää kuoli pystyyn, kun ne olivat lahoja, vanhoja metsiä tai sitten hoitamattomia. Sielläkin menetettiin hiilinielu nimenomaan huolimattoman hoidon ja metsänhoidon laiminlyöntien takia, ja täällä me vaahtoamme, moni edustaja vaahtoaa, että me tuhoamme metsät. Se on ihan höpinäpuhetta. [Petri Huru: Juuri näin!] Eikö meitä edustajia ole vaadittu lain mukaan puhumaan vain totta? Nämä ovat luonnontieteellisiä tosiasioita. Jos joku muuta väittää, niin näyttäköön sitten toteen puheensa.

Toinen asia: Sitten kun hoidamme ilmastonmuutoksen muita sivuvaikutuksia, muun muassa hyönteistuhon, sienituhon, vain ja ainoastaan elävä, hyvinvoipa metsä kestää sienitautit, hyönteistuhot ja voi hyvin ja sitoo hiiltä ilmasta [Petri Huru: Kyllä!] yhteyttämisen kautta tuottamalla uutta puuta joka vuosi toistasataa miljoonaa kuutiota. Nyt täällä väitetään sitten, että meidän pitää metsät suojella, jolloin muka paranee tämä tilanne. Sillähän me nimenomaan heikennämme metsän terveystilannetta, kun emme hoida niitä metsiä. Onhan tämä älytöntä touhua, kun väitetään aivan totuudenvastaisia tietoja ja leikitään, että ollaan sitten oikeassa. Suojelu tuhoaa meiltä hiilinielut.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä yksi asia: Kun katsotaan suomalaista ympäristöpolitiikkaa, niin sehän on puhtaasti tiettyjen suppeiden piirien omaa tavoitetta suojella metsät, pyrkiä maatalous ajamaan alas, jolloin mennään vegaaniruokatalouteen ja sitten vihdoinkin viimein saadaan tämä metsäammattikunta tästä maasta pikkuhiljaa häviämään. Muistakaa, mitä sanoi UPM:n hallituksen puheenjohtaja Björn Wahlroos haastattelussa noin viikko sitten: Hänhän sanoi, että kun meillä ei ole kymmeneen vuoteen tässä maassa juurikaan enää metsäinvestointeja tehty, niin tällä keinoin me palvelemme sitä valtavaa [Puhemies koputtaa] vahinkoa, mikä Suomeen syntyy, ellei näitä metsiä pidetä kunnossa. Menetämme työpaikat, [Puhemies huomauttaa ajasta] menetämme rahat ja menetämme hiilinielun. [Petri Huru: Juuri näin, hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiuru, Pauli poissa. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

20.45 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että ilmastonmuutoksen torjunnan lisäksi vahvasti niin maailmalla kuin meillä Suomessa myös tietoisuus monimuotoisuuden heikkenemisestä on vahvistumassa. Todellisuushan on se, että ilmastonmuutoksen sijaan huolen monimuotoisuudesta kuuluisi olla suurempi, vaikka näitä haasteita ei pidäkään laittaa toisiansa vastaan vaan hoitaa rinta rinnan.

Hallitus on päättänyt panostaa luonnonsuojeluun. Saimme juuri muun muassa Sallan kansallispuiston tässä salissa päätettyä.

15 vuotta sitten ministerien Anttila ja Tiilikainen luoma Metso-suojeluohjelma on ollut hyvin toimiva, ja on tärkeää, että rahoitusta edelleen jatketaan. Helmi-kunnostusohjelma on kohtuullisen uusi ja myös toimiva ohjelma. Miksi juuri nämä ohjelmat ovat onnistuneet? Siksi, että ohjelmissa maanomistajat ovat aktiivisia toimijoita ja he tekevät suojelusekä kunnostustoimista ne päätökset. Pidetään jatkossakin tämä linja, tehdään suojelua ruohonjuuritasolta käsin. Vain siten sen hyväksyttävyyden ja tietoisuuden toimista voi kasvaa. Siten voimme myös saada sen laajuuden, mikä näille toimille todella tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Perinnebiotoopit ovat maamme uhanalaisimpia luontotyyppejä. Ne ovat itse asiassa ihmisen muovaaman luonnon muotoja. Perinnebiotoopeissa on niitetty, eläimet ovat niissä laihtuneet, tai siellä on lehdestetty eli kerätty latvuksista karjalle talviravintoa. Perinnebiotoopeista viedään inventointi päätökseen ensi vuonna. On tärkeää, että saamme tästä kiertotaloudeksiikin hyvin kutsuttavista toimista ajantasaista tietoa.

Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Juha Sipilä nosti aikaisemmassa puheenvuorossaan hyvin esille tuulivoiman mahdollisuudet. Tuulivoima todellakin tällä hetkellä on edullisinta energiaa, sen tuotanto ei tarvitse tukia. On puhuttu, että Suomessa ei tuule talvella, mutta sehän ei pidä paikkaansa niissä korkeuksissa, missä tuulivoimaloiden lavat tällä hetkellä ovat. Suomessa itse asiassa on todella hyvät tuuliolosuhteet ympäri vuoden, ja siksi olisi erittäin tärkeää, että saisimme esimerkiksi luvitusprosessit mahdollisimman sujuviksi, jotta tätä puhdasta, päästötöntä energiaa Suomessa pystyttäisiin tuottamaan mahdollisimman tehokkaasti. Vihreä siirtymä — siirtymä fossiilisesta päästöttömään energiaan — ja esimerkiksi näkyvillä oleva vetytalous vaativat paljon sähköä, ja tuulivoimalla sitä maassamme olisi tarjolla.

Itäsuomalaisena huomioni kiinnittyy kuitenkin siihen, ettei tuulivoimaa juuri Itä-Suomeen voi rakentaa Puolustusvoimien tukajärjestelmien takia. Mielestäni pitää tehdä kaik-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

ki mahdollinen, että tämä asia saadaan korjattua ja että saamme suuren osan maatamme myös tuulivoimarakentamisen ja energiatuotannon käyttöön.

Arvoisa puhemies! Muutama sana loppuun vielä eduskunnan jakovarasta. Luontoihmisenä olen todella tyytyväinen siitä, että norppasaariston vesien pilotointihanke saa 120 000 euroa. Tämä koskee Puruveden vesienhoitoa. Puhdas vesi on hyvä paikka norpalle sekä muikuille elää ja meille ihmisille pulahtaa niin kesällä kuin talvella. Onneksi puhtauden ylläpitoon ja parantamiseen saadaan nyt tukea.

Norpat on huomioitu myös toisella kokonaisuudella. Saimaan norppasaariston Unescon maailmanperintökohteen valmistelulle myönnetään 95 000 euroa.

Ja loppuun vielä retkeilyreitistöasiaa, eli Puumalan Pistohiekan retkeilyreitistöt saavat 100 000 euroa, ja se on noston arvoinen asia. Reitistöjen avulla yhä useampi voi löytää upean hiekka- ja kalliorantojen luonnon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Sirén, olkaa hyvä.

20.49 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Ei voi riittävästi korostaa, miten tärkeä on tämä päätös Saaristomeri-ohjelmasta, jonka hallitus on tehnyt — siitä hallitukselle siis kiitos. Hallitus haluaa tällä ohjelmallaan edistää sitä, että Saaristomeri saataisiin viimeisenä kohteena pois HELCOMin hotspot-listalta. Ohjelma on hyvä asia, mutta tietenkään mikään ohjelma itsessään ei korjaa tilannetta, vaan tarvitaan nimenomaan niitä tekoja, joilla tämä Saaristomeren herkkä vesistöalue saataisiin ekologisesti parempaan tilanteeseen. Me olemme puhuneet tästä rahoituksen kohdentamisesta näihin toimiin niin, että tällä ohjelmalla olisi vaikuttavuutta, ja mikäli haluamme Saaristomeren pois hotspot-listalta, niin se edellyttäisi toimien kohdentamista nimenomaan tänne Saaristomeren valuma-alueelle.

Ympäristövaliokunta kuuli varsin laajasti asiasta asiantuntijoita, ja toimet, joita Saaristomeren alueella tarvitaan, ovat osa tällaista nopeampaa ikään kuin ensiapua, ja sitten tarvitaan tietenkin pitkäaikaisempia toimia, jotka lähtevät nimenomaan niistä juurisyistä, jotka rehevöitymistä Saaristomeren alueella aiheuttavat. Tällaisia ensiapukeinoja ovat esimerkiksi maanparannukseen liittyvät maanparannuskuidut, kipsikäsittely, johon ympäristöministeri viittasi omassa puheenvuorossaan, ja myös rakennekalkki, jonka mahdollisuuksista hyötyisi myös viljelijän sato. Ympäristövaliokunta toteaa lausunnossaan, että näitä erilaisia keinoja — siis maanparannuskuidut, kipsikäsittely ja rakennekalkki — ei ole mahdollista laittaa paremmuusjärjestykseen, ja meillä on hyvin tiedossa, että erilaisille pelloille tarvitaan erilaisia menetelmiä. Sen takia, ihan niin kuin valiokuntakin toteaa, kaikkien näiden keinojen pitäisi olla käytössä, ja tämä pitäisi myöskin tässä rahanjaossa huomioida.

Yksi tällainen ratkaisu tai toimi, jota voitaisiin Saaristomeren suojelussa edistää, liittyy järviruokoon. Tästäkin ympäristövaliokunta totesi lausunnossaan, että järviruovikon oikea-aikainen niitto ja jatkohyödynnys on potentiaali, joka pitää huomioida, mutta tämän mahdollisuuden jatkokehitystyö edellyttäisi kohdennettua rahoitusta, korjuuketjun tehostamista ja niittokoneiden kehittämistä sekä järkeistystä lupiin, koska tällä hetkellä, mikäli järviruovikon niittoa halutaan edistää, on aikamoinen viidakko lupia, joita pitää hakea hyvin monilta tahoilta siellä vesialueilla, ja tämä on asia, mitä voitaisiin myös edistää, jotta tätä potentiaalia voidaan hyödyntää.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

No, tällaiset keinot ovat tietenkin vain pieni osa ratkaisua, ja ne todelliset, isot vaikutukset olisivat olleet tämän CAP-uudistuksen kautta saavutettavissa. Onkin ollut nyt harmilista huomata, että tämä juna taitaa CAP-uudistuksen osalta olla vähän jo mennytkin.

Niin kuin tuossa aikaisemmassa ympäristöministeriön pääluokkaa käsitelleessä keskustelussa todettiin — en nyt valitettavasti muista, kenen edustajan toimesta, mutta hallituksen puolelta se oli — eduskuntaan on nyt perustettu tänä syksynä Saaristomeri-ryhmä edistämään ja vauhdittamaan tarvittavia toimia Saaristomeren suojelemiseksi ja poistamiseksi tältä hotspot-alueelta. Ryhmän perusti Kai Mykkänen, kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, ja mukana on hyvin laajasti edustajia eri puolueista. Nyt toivotaan suuresti, että hallitus ottaa huomioon ja kuulee tämän laajapohjaisen ryhmän viestiä ja ehdotuksia siitä, minkälaisia toimia Saaristomeren hyväksi tulisi edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Sirén vaati näitä hotspot-ryhmiä, erilaisia tärkeitä ryhmiä, ympäristöä ja ilmastoa suojelemaan, niin milloinkahan me perustettaisiin Suomeen suomalaisen metsäteollisuuden ja suomalaisten metsien käytön suojeluryhmä? Alkaa käydä tämä metsämiehen ammattikunta uhanalaiseksi, kun tuntuu, että kaikki pitää lopettaa. Ja nuo puheet, mitä kuuluu tuolta metsäteollisuuden keskustelusta Metrystä ja suurista metsäyhtiöistä, kannattaisi tässä talossa ottaa vakavasti. Muistakaa nyt, hyvät ystävät: suuret metsäyhtiöt eivät ilmoittele suunnitelmia etukäteen. Ne ilmoittelevat vain päätöksiä. Ja kun pillit pannaan pussiin, se loppuu sitten. Muistakaa, että me emme elä missään unimaailmassa enää: jos me jonkun teollisuudenalan menetämme täältä Suomesta pois, niin se menee sellaisille alueille, missä ei varmasti luonnonsuojelusta välitetä tipan vertaa, [Petri Huru: Se on juuri niin!] tai ainakin huonommin välitetään.

Otetaan nyt ensinnäkin energiantuotanto esimerkiksi. Kun olemme tehneet viisaita turvepäästöksiä, niin mitä se on maailman ilmastolle aiheuttanut? Valtavat lisäpäästöt. Venäläiset rekat jyräävät nyt minkä jyräävät energiaa tänne ja aiheuttavat hirmuiset lisäpäästöt ilmaan — ties mistä ne kyseiset raaka-aineet tulevat. Kukaan ei tunnu kiinnostuvan siitä. [Petri Hurun välihuuto] Satoja kilometrejä ajetaan rekalla pitkin Suomen teitä, kulutetaan Suomen tiestöä, ja päästöt ovat valtavat. Kun yksi rekkakuorma ajetaan jostakin satojen kilometrien päästä Venäjältä Suomeen, niin se varmasti aiheuttaa enemmän päästöjä kuin itse asiassa se kuormassa oleva puu aiheuttaa päästöjä. Onhan tämä käsittämätöntä, että täällä puhutaan tämmöisiä höpöjuttuja ja sitten me ne niellään ja painetaan vihreää nappia.

Sitten kun turve on lopetettu, niin nyt sitten Euroopan unioni on keksinyt varsinaisen älynväläyksen. En tiedä, joutuuko ydinvoimakkin sille vaaralliselle listalle, tai kun se ei pääse sinne taksonomian hyvien aineiden listalle, [Petri Hurun välihuuto] niin sinne tulee korvaamaan sitten maakaasu. Fossiiliaineella korvataan uusiutuvan energian tuotanto. [Petri Hurun välihuuto] Turvekin uusiutuu, sille ette mahda mitään. Sitä on 75 miljardia kuutiota Suomen soissa, ja se on uusiutunut. Ei taivaalta ole satanut turvetta. Kyllä se on Suomessa kasvanut ja jatkuvasti kasvaa lisää. Se korvataan sitten maakaasulla — haloo! Kyllä on muuten tiedemiesten elastinen mielikuvitus aika harhateillä, kun väitetään, että nyt ollaan, mikäli EU:sta tulleet tiedot pitävät paikkansa, maakaasulla korvaamassa nämä energiat, mitä Suomessa tulee. Ei siinä auta silmiä ummistaa, tosiasioitahan nämä ovat. Jos joku väittää, että maakaasu on uusiutuva, niin olen hänen kanssaan eri mieltä.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Samoin tämä tuulivoiman rakentaminen — missä on sitten säätövoima? Jos me rakennamme tuulimyllyjä, niin yksikään pysyvä teollisuus ei pysty tuulivoiman varassa pyörimään. Meillä pitää olla säätövoima sitä varten, koska aina ei tuule. Ja silloin, kun on hirvittävä sähköntarve kovalla pakkasella, ei ole tuulivoimaa maksimimäärää käytössä, ei varmasti ole. Elikkä toivon tässä keskustelussa hieman realismia.

Monimuotoisuutta Suomessa ei uhkaa mikään. Suomessa on noin 500 000 metsätilaa, ja jokaisella metsätilalla, joka on noin keskimäärin 30 hehtaaria, on lähes 20 metsäkuviota. On erilaisia metsiä: nuoria metsiä, vanhoja metsiä, uudistusaloja, harvennushakkuussa olevia metsiä, erilaisia semmoisia alueita, joita ei ollenkaan hakatakaan. Jokainen tila sisältää muutaman hehtaarin alueita, joita ei käytännössä liikuteta. Minunkin pienessä metsäkuviossani siellä Ilomantsin kunnassa on semmoisia alueita, jotka jäävät varmasti ikuisiksi ajoiksi koskemattomiksi. Saavat linnut ja eläimet elää siellä ihan rauhallista elämää. Ihan oikein, ei semmoisella alueella olekaan käyttöä, se saa olla ihan luonnontilassa. Siinä on suojelua parhaasta päästä, eikä maksa valtiolle penniäkään.

Sitten puurakentaminen. Kun me täällä puhumme suuria kauniita sanoja, että meidän pitää puurakentamista edistää, millä ihmeellä me sitä edistämme, kun jatkuvasti haluamme suojella lisää? Yksikään tukkipuu ei kasva, jos metsiä ei hoideta eikä harvenneta. Järeää tukkipuuta ei synny kuin hyvän, järkevän metsänhoidon jälkeen. Jos me metsien hoito lopetetaan, niin sanomme pikkuhiljaa hyvästi Suomen sahateollisuudelle ja puurakentamiselle. Kuvitteleeko joku, että tässä olisi oikotie onneen, joku ihme vippaskonsti? No, on tietenkin, jos ruvetaan Venäjältä tuomaan nekin puut, mutta miten käy suomalaisten työllisyyden? [Petri Hurun välihuuto]

Ihmettelen täällä esimerkiksi työväenpuolueiden edustajia, kun ei kukaan ole kantanut huolta suomalaisesta tehtaan työmiehestä tai -naisesta taikka suomalaisesta metsurista taikka suomalaisesta puutalorakentajasta. Kaikki tuntuvat olevan vain suojelun kannalla, monimuotoisuutta edistetään ja ollaan olevinaan niin tavattoman viisaita. Mutta kuka kantaa suomalaisesta työstä huolta? Ei tunnu ketään tässä talossa enää se kiinnostavan. Se näkyy tässä salissakin: täällä on allekirjoittanut ja puhemies mukaan lukien yhteensä viisi kansanedustajaa paikalla. Eipä kovin paljon kiinnosta suomalainen työ enää, kun tämä tällaiseksi on mennyt.

Uusia suojelualueita vaaditaan, mutta kukaan, joka niitä vaatii, ei ole kysynyt, mitä Suomelle tapahtuu. Meillä on suojelualueita riittävästi. [Puhemies koputtaa] Tämä, mikä meillä nyt on, on jo hyvä taso, ja odotetaan sitten, kun Eurooppa pääsee samalle tasolle. [Petri Huru: Hyvä puhe jälleen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

21.00 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nostan vielä kiertotalouden panostuksia esiin tästä ensi vuoden budjetista. Niitä on lukuisia, ja totuus on se, että meillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin siirtyä kiertotalouteen tästä lineaarisesta mallista. Kaiken pitää kiertää resurssiviisaasti, meidän täytyy kaikki materiaalit käyttää ja lopettaa tuhlaaminen tällä meidän maapallollamme.

Hallitus muun muassa panostaa 4,4 miljoonaa euroa strategisen kiertotalousohjelman toimeenpanoon ja muuhun kiertotalouden edistämiseen. Sillä edistetään muun muassa uusiokäytön ja kierrätysmateriaalien markkinoita ja digitaalisia markkinapaikkoja, sekoitovelvoitteita muun muassa.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Sitten 3 miljoonaa euroa panostetaan ravinteiden kierrätysohjelmaan, joka painottuu taas yhdyskuntajätevesien sisältämien ravinteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen, energia- tehokkuuden lisäämiseen ja vesistöjen ravinnekuormituksen vähentämiseen.

3 miljoonaa taas tulee elpymis- ja palautumissuunnitelman vihreän siirtymän kautta ravinteiden kierrätystä edistäviin tki-investointeihin, ja tässä juuri hyvin edustaja Siréninkin mainitsema Itämeren suojelu ja ne toimet kohdistuvat sinne suuntaan.

Ja sitten yleisesti tässä elpymis- ja palautumissuunnitelmassa vihreän siirtymän osuudesta 1 850 000 piiriin kuuluvat myös kiertotalouden hankkeet, eli niitä voi pian hakea.

Todella näin on, että hallitus on ja myös ympäristövaliokunnan kautta olemme vahvistaneet sitä, että Saaristomerelle kohdennetaan suojelua ja vesien- ja ympäristönhoidon toimenpiteitä, ja myös määrärahat lisääntyvät viime vuodesta. Määräraha on tosi tarpeellinen, koska vain näin voidaan puuttua siihen, että Itämeri elpyisi ja olisi vähitellen puhdas. Erityisesti tuo täällä monesti mainittu kipsikäsittely Saaristomerellä tulee olemaan yksi, mutta sitten on tosi tärkeää, niin kuin täällä edellä on jo mainittu, että erilaiset menetelmät ja yleensä kaikki menetelmät ovat täysimääräisesti käytössä, juuri ne menetelmät, jotka kullekin pellolle ja kullekin maaperälle sitten parhaiten sopivat. Tästä todella tarvitaan vielä lisää tutkimustietoakin, selvästi nämä [Puhemies koputtaa] menetelmäkään eivät ole vielä ihan täysin valmiita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Huru, olkaa hyvä.

21.03 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tahtoisin ottaa kantaa muutamaaan tänään täällä salissa esitettyyn asiaan ja muun muassa lupapolitiikkaan liittyen.

Jos haluamme saada investointeja Suomeen, niin Suomen lupapolitiikka tulee jatkossa saattaa kilpailijamaiden tasolle, joissa esimerkiksi kun teollisuus hakee lupia, niin niille on määräaika, jossa ne tulee antaa. Myös valitusoikeus pitää olla niin, että kun on valitettu, niin tietyssä määräajassa pitää tulla päätös, joko kielteinen tai myönteinen, mutta kuitenkin määräajassa, jolloin teollisuus tietää ne aikajanat, joiden puitteissa toimitaan ja joissa päätösten on tultava. Se luo ennustettavuutta, jota teollisuus kaipaa ja jolla me pystymme myös osaltamme kilpailemaan investoinneista.

Tämä liittyy myös hiilivuotoon. Jos me teemme Suomessa sellaisia päätöksiä, mitkä vaikuttavat meidän kustannuskilpailukykyyn, se on yksi ajuri, mikä ajaa investointeja meiltä pois, ja sitä myötä hiilivuoto lisääntyy. Suurin ekoteko on suomalainen tehtaanpiippu, kun saamme sen pidettyä Suomessa.

Edustaja Sipilä puhui aikaisemmin vetyteollisuudesta ja synteettisistä polttoaineista ja siihen liittyen tuulivoiman lisäämisestä, ja haluan erityisesti nostaa esille merituulivoiman ja sen mahdollisuudet. Esimerkiksi meillä Länsi-Suomessa Satakunnassa on merituulivoimarakentamiseen liittyvää osaamista, jossa on aidosti, ehkä ainoana maailmassa, jäätyviin meriin soveltuvaa tekniikkaa ja kokemusta, joten tämä toisi myös mahdollisesti työtä Suomeen.

Se, mitä edustaja Hoskonen mainitsi turpeesta, on täysin totta, ja on kyllä kerrassaan käsittelemättömän päätös turpeen osalta, mikä on tehty. Sen uusiutuvuuden osalta tulisikin laskea, miten se vaikuttaa päästökertoimeen. Jos se huomioidaan, laskisiko turpeen päästökerroin alle kivihiilen, jolloin me voisimme käyttää kotimaista raaka-ainetta sen sijaan, että nyt, kuten edustaja Hoskonen mainitsi, energiaomavaraisuutta heikennetään, kun tuomme haketta Venäjältä ja Baltiasta? Tämä on myös huoltovarmuuskysymys ja sen lisäksi iso asia

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

myös kotimaiselle ruoantuotannolle, jos ei voi käyttää kuiviketurvetta tai kasvuturvetta. [Puhemies koputtaa] — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

21.06 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tähän metsäpoliittiseen keskusteluun:

Edustaja Hoskonen oli huolissaan aikaisemmassa puheenvuorossaan siitä, että eduskunnassa ei kuuluisi riittävästi metsien käytön ääni. En olisi kyllä tästä huolissani. Kyllä metsien talouskäytön ääni on varsin vahvasti kuultavissa ja kuulunut myös siinä päätöksenteossa, mitä eduskunnassa on pitkään tehty. Se, mikä nyt on uutta, on se, että metsäkeskustelussa huomioidaan yhä useammin myös ilmasto ja ennen kaikkea monimuotoisuusnäkökulma, mikä vähemmällä huomiolla on pitkään ollut. Ja vaikka Suomessa on valtavan hyvää metsäosaamista, niin emme voi ohittaa sitä tosiasiaa, että meillä on uhanalaiskehitys edelleenkin menossa väärään suuntaan ja uhanalaisia lajeja nimenomaan siellä metsissä, ja tähän meidän on kiinnitettävä huomiota. Mutta tämä on sellainen keskustelunaihe, johon me emme myöskään tarvitsisi vastakkainasettelua. Sen vuoksi me kokoomuksessa viime viikolla julkaisimme metsäpoliittisen linjauksen, jossa on otettu huomioon niin metsänomistajien näkökulma, metsien talouskäytön näkökulma kuin myös suojelun näkökulma. Tämä on osoitus siitä, että erilaiset näkökulmat ovat kestäväällä tavalla sovitettavissa yhteen myös metsäpolitiikassa, joka on tuntunut olevan hankala keskustelunaihe Suomessa ja, etenkin ehkä viime aikoina, myös hallituspuolueiden sisällä, niin kuin julkisuudesta olemme saaneet lukea.

Edustaja Kosonen puhui kiertotaloudesta erinomaisella tavalla edellisessä puheenvuorossaan, ja täytyy sanoa, että tavoite kiertotalouteen siirtymisestä on juuri se suunta, johon meidän pitääkin mennä. Kiertotalous on se ratkaisu, jolla me ratkaisemme samanaikaisesti niin ilmastomuutoksen tuomia haasteita, luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen liittyviä haasteita kuin esimerkiksi näitä vesistöhaasteita, ja voimme tehdä sen tavalla, jolla luomme myös uutta työtä ja kestäväää kasvua Suomeen. Se on erinomainen tavoite, ja sitä kohti teemme yhdessä työtä myös hallitus—oppositio-rajat ylittäen.

Yhdestä asiasta voisin hallitusta vielä kehua, nimittäin kotitalousvähennyksen hyödyntämisestä nimenomaan kiertotalouden edistämiseksi. Tämä on asia, jota kokoomus on ehdottanut jo aikaisemmissakin vaihtoehtobudjeteissa, ja on hienoa, että hallitus on nyt tässä talousarviossa tähän mahdollisuuteen tarttunut. Siinä on vielä potentiaalia laajentaa sitä edelleenkin, mutta tämä on kuitenkin hyvä edistysaskel.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

21.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä yksi asia jäi sanomatta, ja se koskee nimenomaan kotimaisen energian tuottamista. Toki myös tuulimyllyjä pitää olla, tuulivoima on tärkeää, mutta säätövoimaa pitää olla — se jäi vähän liian pienelle huomiolle. Minne on hävinnyt tästä talosta sähköosaaminen? Tähän asti minulle on opetettu, 30—40 vuoden aikana, että jos tuulivoimaa tehdään, niin pitää olla säätövoima, kun aina ei tuule. Mitä me sinä päivänä teemme, kun on kova pakkanen? Silloin kun on todella kova pakkanen, niin kaikki me tiedämme kokemuksesta, Pohjolan pojat ja tytöt, että silloin ei muuten tuule. Jossakin voi vähän tuulla, mutta niitä tuhansia ja tuhansia megawatteja ei synny.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Meillä on sähkön hinta viime aikoina pyörinyt aivan järjettömissä lukemissa. Yli 500 euroa oli megawattitunnin hinta sähköpörssissä silloin, kun oli kova pakkasjakso tässä viikko sitten. Yli 500:n päästiin, elikkä käytännössä silloin, kun siihen pannaan siirtohinnot ja verot päälle, 1 kilowattitunnin hinta kuluttajalle sillä hetkellä oli noin 1 euro per kilowattitunti. Miltä tuntuu sellainen? Muun muassa länsirannikolta muuan kurkuntuottaja pisti pillit pussiin, kun ei semmoisella sähkön hinnalla kannata enää edes ihmetellä.

Tällä tavalla me ajamme oman taloutemme alas, kun emme omaa sähköä tuota riittävästi ja teemme päätöksiä, joilla tuotantoa vähennetään. Kun CHP-sähkö loppuu turpeen ja kivihiilen loputtua, niin mitä sitten tapahtuu? Mistä me otamme tuhannet megawattitunnit sähköä tähän maahan? Ostamme ne valtavan kalliilla hinnalla, [Petri Huru: Juuri näin!] kun olemme jo liittyneet eurooppalaiseen sähkön hintaan Nord Poolin kautta. Kuka sen maksaa? Kuluttaja sen maksaa. [Petri Huru: Veronmaksaja!] Ei sitä maksa sähköyhtiö, eikä sitä maksa kukaan muu, vaan jokainen, joka sähkölaskun maksaa.

Ja sähköautoja kun lisätään, niin pitäähän jonkun se sähkö tuottaa. Esimerkiksi kun metsäteollisuus tekee selluloosaa, niin siinä sivutuotteena syntyy sellaisia kemian jakeita, joista voidaan tehdä vaikka biodieseliä. UPM:llä on jo tehdas, joka tuottaa sitä, ja lisää rakennetaan. Minkä takia tähän maahan ei haluta tehdä kotimaisen biodieselin tuotantoa? Pudotettaisiin veropäätöksillä se vero niin alas, että kotimainen biodiesel olisi halvempaa kuin fossiilidiesel. Silloin ilmastopäästöt yhä edelleen leikkautuisivat, työ jäisi Suomeen, rahat jäisivät Suomeen ja puhdistaisimme maailman ilmakehää samalla. Vaan kun tätä vaihtoehtoa nyt ei sallita, kun metsien suojelu tuntuu nyt olevan se päätarkoitus, ja kukaan ei ole siitä huolissaan.

Ihmettelen, että vasemmistopuolueissa ei tässä talossa haluta ymmärtää sitä, että jos metsäteollisuus pistää pillit pussiin, siinä loppuu kemianteollisuus, siinä loppuu metalliteollisuus, siinä loppuu energiateollisuus samalla ja puurakentaminenkin vähenee. Tätäkö tässä talossa halutaan? Kyllä minua ottaa sapesta tämmöinen varjonyrkkeily, kun ei tunnu ketään enää suomalainen työpaikka kiinnostavan, kun isoja päätöksiä tehdään. Muttei kukaan ajattele seurauksia. Minä niin mielelläni näkisin, että tähän maahan rakennettaisiin lisää uusia sellutehtaita ja sahoja, jolloin kansantalous pyörisi ja tuottaisi lisäarvoa tälle yhteiskunnalle. [Petri Huru: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

21.13 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Metsäkeskustelu käy kuumana täällä salissa näin iltatunteina mutta myös tuolla medioissa ja meidän yhteiskunnassa, ja se on oikeastaan aika selvää, koska toisaalta metsiin kohdistuu niin paljon odotuksia ja toiveita ja toisaalta sitten myös metsät ovat olleet kautta aikain suomalaisen hyvinvoinninkin kivijalka — tai puujalka — ja se todella elinkeinona monessa arvoketjun osassa on tarpeellinen ihan joka puolella meidän maatamme.

Jos mietitään näitä paineita metsän osalta, niin metsien tulisi ratkaista ilmastohaasteet, monimuotoisuushaasteet myös, sitten metsästä pitäisi saada kuitenkin tämä yhteiskunnan ja kansantalouden tulovirta ja sitten myös tietenkin nämä tuotteet, kun nyt esimerkiksi näiden muovidirektiivien ja muun sääntelyn kautta meiltä Suomessakin vaaditaan sitä, että meillä olisi mahdollisimman paljon tätä uusiutuvaa materiaalia käytössä. Sitten toisaalta tällä hetkellä myös esimerkiksi puurakentaminen vetää ihan valtavaa vauhtia, ei ainoastaan suomalainen rakentaminen, vaikka sekin on nousussa, mutta Suomesta myös viedään

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

tosi paljon ulkomaille, oikeastaan kaikki, mitä löytyy, ja tavallaan kaikki nämä moduulit, mitä suomalainen puutuoteteollisuus on kehitellyt rakentamiseen, ovat aivan hittejä, ja suurta kasvua voidaan nähdä siellä tulevan.

Mistä olen tosi iloinen, niin siitä, että nyt viimein isot metsäteollisuusyrityksetkin ovat nähneet mahdollisuuksia tässä jatkuvan kasvatuksen menetelmässä. Itse olen pienen pienen metsänomistaja ja kyselin tästä mahdollisuudesta joku viisi vuotta sitten, ja silloin ei ollut vielä oikeastaan mitään mahdollisuuksia siihen, että sitä voisi jotenkin taloudellisesti järkevästi harjoittaa. Nyt kuitenkin on paljon tullut niitä viestejä, että se on mahdollista, toki vain tietyn tyyppisissä metsissä, ja tietenkin se metsien uusiutuminen on sen verran pitkäaikainen prosessi, että toki, että sitä metodia saadaan enemmän käyttöön, täytyy ehkä vuosikymmeniäkin tietyissä paikoissa ja alueilla odottaa, että se on sitten mahdollista.

Edustaja Sirén piti tästä myös hyvin rakentavan puheenvuoron, johon minun on helppo yhtyä. Sillä tavalla kokoomuksen kanssa ollaan samaa mieltä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

21.16 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tästä kestävästä metsäpolitiikasta ja metsien käytöstä edustaja Kososen puheenvuoron perään. On aivan totta, että Suomessa pitäisi laajemmin hyödyntää erilaisia metsänhoitomenetelmiä. Niistä tarvitaan myös lisää tietoa, ohjausta ja neuvontaa. Suomi on maantieteellisesti varsin laaja maa. Meillä on hyvin erilaista metsää eri puolilla Suomea, eri ikäistä, erilaista, ja erilaisille metsille soveltuvat erilaiset hoitomenetelmät myös riippuen tietenkin siitä, minkälaisia tavoitteita metsänomistajalle siitä metsästä on, mutta keskeistä on se, että meidän on mahdollista kestävästi käyttää metsiä ja yhdistää se tarkoituksenmukaiseen suojeluun. Tästä olemme varmasti samaa mieltä.

Edustaja Kosonen puhui myös puumateriaalien hyödyntämisestä, ja juuri näin, puupohjaisilla materiaaleilla voidaan korvata fossiilisia raaka-aineita, ja tämän tulee olla tavoitteena. Jotta puuta voidaan käyttää, niin sitä pitää tietenkin olla saatavilla, ja tämä on sitä tasapainoa, jota metsäpolitiikassa halutaan hakea.

Täällä on ollut myöskin vähän energiapolitiittista keskustelua eri edustajien toimesta. Metsien käyttöön liittyen voisi todeta, että tarkoituksenmukaista ei ole, että energiapolittoon päätyy sellaista puuta, jota voitaisiin hyödyntää järkevämminkin, jatkojalostaa johonkin kestäväan käyttöön. Tämä on myös asia, josta luulisi, että meillä on varsin laaja yhteisymmärrys.

Jos ajatellaan ympäristöpolitiikkaa ja ilmastoratkaisuja, monimuotoisuusratkaisuja, niin kaikki ratkaisut eivät löydy täältä ympäristöministeriön pääluokasta, vaan meidän pitää kestävä kehityksen ajatuksen mukaisesti huomioida nämä politiikan osa-alueet kaikessa päätöksenteossa. Yksi esimerkki on verotuksessa. Verotuksen painopistettä pitää edelleen siirtää sinne päästöjen verotukseen ajatuksella, että saastuttaja maksaa. Tämä on se nyrkisääntö, jota tulee edistää, ja kun kestävä kehitys haluamme edistää ja siirtyä sinne kiertotalousyhteiskuntaan, niin verotus on siinä yksi aivan keskeinen työkalu, ja tämä edellyttäisi vähän rohkeampaa verotuksen kokonaisuudistusta, joka lähtisi nimenomaan tästä kestävä kehityksen ajatuksesta. Tämän suuntaisia avauksia on myös kokoomuksen suunnalta tehty.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

21.19 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Sirén hyvin laajensi tätä ympäristönäkökulmaa muillekin hallinnonaloille, ja se on juuri näin, että nämä ympäristöministeriön hallinnonalan tavoitteet tulisi oikeastaan ottaa aivan kaikessa huomioon. Tässä on ilo ollut huomata, että tämän ilmastomuutoksen torjunnan myötä se ajattelu on myös laajentunut, ja täytyy vaan toivoa, että sitten myös tämä monimuotoisuuden vähenemisen uhka otetaan myös samalla tavalla haltuun eri hallinnonaloilla ja nähdään tämä todella tarpeellisena, että nämä ympäristöasiat läpileikkaavat kaiken tekemisen ja toimet ja päätökset, mitä meillä on.

Tuosta metsien listasta vielä, kun tässä vauhtiin pääsin, on pakko suunnistajana nostaa tietenkin ne virkistys- ja retkeilyarvot, mitä siellä on, ja ympäristöministeriön hallinnon-alalla hyvin nyt sinne satsataankin ja on myös satsattu Metsähallituksen luontopalveluihin ja retkeilypaikkoihin todella hyvin, kun ihmiset ovat koronan myötä onneksemme löytäneet — tai onnekseen ovat löytäneet — ulkoilupaikat. Itsehän mieluummin ehkä olisin siellä ihan itsekseni, mutta hyvä, että siellä nyt muutkin ovat sitten ne kauniit paikat löytäneet.

Hyvinvointi on tosi oleellinen osa metsien käyttöä. Meillä on jo valtava määrä tutkimuksia siitä, miten ihan pienikin hetki metsässä oleilua muun muassa vähentää verenpainetta ja vähentää stressiä ja tuottaa hyvän olon hormoneita.

Ja sitten ei pidä unohtaa esteettisiä arvoja. Eli kyllä sellainen vihreä, kaunis metsä on myös semmoinen iso kauneusarvo ja maisema-arvo, ja tästä olenkin saanut yhteydenottoja juurikin ihmisiltä, jotka asuvat seuduilla ja joiden lähimaastosta on hakattu isoja alueita, siitä, miten tähän voitaisiin vaikuttaa. Tavallaan se yhteistyö myös sitten niitten lähimaastojen maanomistajien kanssa olisi parempaa, niin että jos esimerkiksi tämä maanomistaja haluaa ostaa siitä läheltä sitten suoja-alueita, niin se mahdollistuisi paremmin kuin tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

21.22 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! On helppo olla samaa mieltä edustaja Kososen kanssa metsien monipuolisesta, hyvää tekevästä vaikutuksesta. Metsät ovat luoneet Suomeen valtavasti hyvinvointia tietenkin niin taloudellisessa mielessä kuin myös virkistyskäyttöön ja ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyen. Itse asiassa aivan varmasti tulee olemaan jatkossa isompi keskustelunaihe tämä ja motivaatio metsien omistamiseen tai ostamiseen, että niitä halutaan suojella ja pitää omat lähimetsät pystyssä.

Edustaja Kosonen vahvisti viestiä siitä, miten ympäristöpoliittisten teemojen tulisi näkyä vahvemmin eri hallinnonaloilla. Yksi työkalu tähän olisi kestävän kehityksen budjetointi. Sipilän kaudella silloisen valtiovarainministerin Petteri Orpon toimesta aloitettiin Suomessa kestävän kehityksen budjetointi. Siinä otettiin isoja edistysaskeleita, ja se sai paljon positiivista huomiota. Mutta se oli ensiaskel, ja silloin oli ajatus, että kestävän kehityksen budjetointia hyödynnettäisiin vuosi vuodelta laajemmin.

Kansainväliset arvioinnit ovat nyt todenneet, että nämä kestävän kehityksen budjetointikäytännöt ovat tähän mennessä lähinnä tehneet näkyväksi hallituksen SDG-tavoitteiden mukaisia toimia, mutta ne eivät ole suoranaisesti — ainakaan siinä määrin kuin mikä mahdollista olisi — johtaneet yhtenäisempään kestävän kehityksen toimintaan tai ohjanneet

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

budjettivalmistelua. Näen, että tässä olisi kyllä iso potentiaali vahvistaa. Kun me haluamme siirtyä kiertotalousyhteiskuntaan, kun me haluamme edistää kestävä kehitystä, niin meillä ei ole oikeastaan vaikuttavampaa hetkeä kuin talousarviovalmistelu. Silloin kestävä kehityksen tavoitteiden tuominen tähän meidän keltaiseen kirjaan entistä vahvemmin on erittäin suositeltava toimi.

Ja tämä viestinä hallitukselle, että tätä erinomaista työtä olisi hyvä jatkaa ja siinä on edelleen paljon mahdollisuuksia. Vaikka se on viime kaudella käynnistetty, se ei ole nyt ottanut edistysaskeleita siinä määrin kuin olisi ollut toivottavaa. Toivottavasti seuraavassa talousarvioesityksessä kestävä kehityksen budjetoinnin käytännöt ovat ottaneet taas askeleita eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

21.25 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Sirén nosti tämän kestävä kehityksen budjetoinnin mahdollisuudeksi juuri ulottaa esimerkiksi näitä ympäristöasioita talouden kautta eri hallinnonaloille, ja on helppo olla samaa mieltä siitä, että se työ, mikä silloin Sipilän kaudella aloitettiin, olisi hyvää jatkoa nyt, koska se pohja on jo tehty ja se sai myös tosi paljon kansainvälistä huomiota ja sitä oli kelpo meidän silloisten ministerien esitellä maailmalla.

Nostan vielä keskusteluun metsien käytöstä sen, että näihin ilmastotoimiin, vaikka ne eivät nyt tässä budjetissa suoraan näykhän, on todella ensi vuonna syytä kiinnittää huomiota, tähän vapaaehtoisen kompensaation sääntelyyn tai yleensä siihen kehitkoon, missä tätä vapaaehtoista kompensaatiota ja sitä elinkeinotoimintaa voi harjoittaa Suomessa. Tässä on tosi olennaista se, että ollaan mukana Euroopan linjauksissa, ollaan etunenässä myös vaatimassa sitä, että esimerkiksi nämä kaksoismerkinnät saataisiin kaikkialta pois, jotta oltaisiin kaikki sitten samalla viivalla näiden vapaaehtoisten kompensaatioiden ostojen suhteen. Eli kysymyksen on näistä ilmastopäästökompensaatioista, joita firmat tai yksityishenkilöt voivat ostaa sitten taas elinkeinotoimijoilta, jotka tätä vapaaehtoista kompensaatiota harjoittavat. Ja tämä voi olla myös todella iso mahdollisuus Suomelle niin monimuotoisuuden kannalta kuin myös ilmastomuutoksen torjunnan kannalta, koska meillä on iso maa, paljon maa-alaa ja myös sellaisia joutomaita, joita on hyvä tähän asiaan käyttää. Täällä on turvesuot mainittu useaan kertaan jo tänäänkin, ja esimerkiksi tämmöistä turvesoiden ennallistamista ja niitä toimia, joita ei muuten tehtäisi näillä alueilla, voidaan lukea tämmöisen vapaaehtoisen kompensoinnin piiriin, ja näistä turvesoista, joutomaista, sellaisista jättömaista ja pelloista, joita ei käytetä, saattaa yllättäen tullakin ihan arvokkaita ominaisuuksia sitten maanomistajille tämän kautta, että niihin pystytään sitten hiiltä sitomaan ja käyttämään niitä tähän kompensaatiotoimintaan.

On kyllä pakko kuitenkin vielä lopuksi sanoa, että tämä ei missään nimessä saa olla se ensimmäinen ajatus, jota ajatellaan, kun mietitään päästöjen vähennystä, vaan kyllä päätöt pitää vähentää siellä, missä ne ensimmäisenä syntyvät, eli nimenomaan siitä [Puhemies koputtaa] fossiilisesta päästöttömään energiaan on siirryttävä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

21.28 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Juurikin olin itse asiassa samaa nousemassa vielä sanomaan, minkä edustaja Kosonen puheenvuoronsa lopuksi sanoi, eli että en-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

sisijaista ilmastomuutoksen vastaisessa työssä on totta kai, juuri niin kuin edustaja Kosonen sanoi, vähentää päästöjä, ja niitä päästövähennyksiä tarvitaan kaikkialla.

Koska kyseessä on niin valtavan suuri haaste, tarvitaan myös muita keinoja, ja isoja mahdollisuuksia liittyy näihin kompensatiovälineisiin tai -ratkaisuihin niin päästökompensaatioiden osalta kuin ekologisen kompensaation osalta. Ympäristövaliokunta on asiasta myös kuullut asiantuntijoita. Se edellyttää tarkoituksenmukaista sääntelyä, siis pelisääntöjä, ja koska kysymyksessä on aivan uusi asia, se tarkoittaa, että siihen pitää perehtyä huolella ja pitää muodostaa tarkoituksenmukaiset pelisäännöt tälle uudelle toiminnalle. Se on jälleen kerran esimerkki ratkaisusta, joka tarjoaa nimenomaan Suomelle mahdollisuuksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

6.3. Pääluokka 21 Eduskunta

Puhemies Anu Vehviläinen: Esitellään eduskuntaa koskeva pääluokka 21. — Sitten mennään keskusteluun. Edustaja Zyskowitz, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.02 **Ben Zyskowitz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan yhteydessä toimii Valtiontalouden tarkastusvirasto. Viraston asioita käsitellään parhaillaan Helsingin käräjäoikeudessa, ja pitää olla hyvin varovainen lausumaan mitään asiasta, joka jollain tavoin liittyy meneillään olevaan oikeudenkäyntiin. Sen sijaan tarkastusviraston meneillään oleva oikeudenkäynti, jossa on siis kyse siitä, oliko laillista maksaa virkamiehelle kahden vuoden palkka, jos samalla häneltä käytännössä edellytettiin, että hän ei millään tavoin osallistu työntekoon, antaa aiheen muutamaa yleiseen huomioon valtionhallinnon menoista.

Kun kokoomuksen vaihtoehtobudjetti esiteltiin tässä salissa jokin aika sitten, valtiovarainministeri Saarikko löysi siitä melkein ainoana moitittavana kohtana sen, että esitimme hallinnon yleisten menojen, kuten palkkojen ja vuokrien, osalta säästöä, joka merkitsisi palaamista vuoden 2019 menotasoon, pois lukien tietyt hallinnonalat, kuten vaikka oikeuslaitos ja puolustushallinto, ja tällä tavoin olisimme voineet säästää noin 300 miljoonaa euroa ensi vuonna. Ministeri Saarikko silloin antoi ymmärtää, että kokoomus on joulun alla jakamassa irtisanomislappuja valtion virkamiehille. Haluan kysyä: eikö noin 2 000 hengen luonnollinen poistuma vuosittain valtionhallinnosta mahdollista sellaista töiden uudelleenjärjestelyä, että kaikkien eläkkeelle jäävien tilalle ei tule palkata uutta henkilöä? Haluan kysyä: onko Valtiontalouden tarkastusvirasto ainoa virasto tässä maassa, jossa esimerkiksi johtoon kuuluvat henkilöt tekevät turhia matkoja ja osallistuvat turhiin seminaareihin? Haluan kysyä: eikö koronan vuoksi tehty digiloikka merkitse huomattavaa säästöä myös valtionhallinnossa esimerkiksi matka- ja kokouskuluihin?

Rouva puhemies! Haluan sanoa, että väitteet siitä, etteikö julkisesta hallinnosta, tässä tapauksessa valtionhallinnosta, voitaisi säästää mitenkään muuten kuin irtisanomalla virkamiehiä joulun alla, ovat perusteettomia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

19.05 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz kiinnittää sikäli oikeaan asiaan huomiota, että meidän pitäisi aina välillä miettiä myös sitä, kuinka tarkoituksenmukainen tämä budjetti on rakenteeltaan juuri ajatellen sitä, miten pystytään valvomaan, miten järkevää ja tarkoituksenmukaista yhteisten varojen käyttö on. Nyt esimerkiksi tämä Valtiontalouden tarkastusvirasto on yhdellä euroluvulla koko laitos. Jos muistellaan parikymmentä vuotta taaksepäin, niin silloin vielä oli eriteltynä näitten tämän tyyppisten virastojen osalta juuri henkilöstömenot, kiinteistökulut, toimistokulut, niin edelleen, ja silloin saattoi vähän paremmin arvioida sitä, onko siellä sitten väljyyksiä. Tämä malli, että on näin isoihin budjettilukuihin menty, siirtää sitä vastuuta ministeriöille ja mikseipä myöskin näille tarkastuselimille, niin että ne sitten seuraavat tarkasti, miten järkevää ja tiukkaa se rahankäyttö on.

Paraikaa valtioneuvostossa on menossa budjetti uudistushanke, joka on aika hidas, mutta toivottavasti sen tuloksena pystyttäisiin rationaalisemmin katsomaan eri hallinnonaloja, että millä tasolla asioita on syytä tuoda eduskunnan päätettäväksi, millä tasolla on myös julkisuudelle tuotava nuo luvut, niin että pystytään myös sen julkisuuden kautta paremmin arvioimaan, miten tehokasta eri hallinnonaloilla tuo tulosten aikaansaaminen on.

Pitkäänhän on keskusteltu siitä, että näitä vaikuttavuuslukuja pitää lisätä ja että niissä olisi sellaisia mittareita, jotka tätä hallinnon tehokkuutta ja tuottavuutta paremmin kuvaisivat. Siinäkin on ollut vähän tämmöistä sahausliikettä: välillä sinne syntyy niitä ja vaaditaan ja tulee ihan hyvänkin näköisiä mittareita mutta välillä niitä sitten perataan pois. Yleensä siinä on ikään kuin hallinnon sisäinen tahto, että mitä vähemmän lukuja ja mitä isompaa pottia hallinnoidaan, niin sen helpompaa se herran elämä on, jos näin sitaateissa sanotaan.

Mutta tuolla linjalla, mitä Zyskowicz esitti, varmaan tässä tulevassa uudistuksessa olisi järkevää käydä hyvinkin huolella läpi nämä budjettirakenteet, niin että ne mahdollistaisivat sen toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden seurannan. Näitä tällaisia säästöoperaatioitahan on tehty viimeisen 30 vuoden aikana useampaan otteeseen, ja niissä on lähdeetty ihan tällä ikään kuin juustohöyläperiaatteella, tietyistä menoeristä on prosenttiluvulla leikattu ja pantu hallinto ikään kuin priorisoimaan asioita, ja tällaisenkin aika varmaan jossakin vaiheessa taas on tulevaisuudessa, kun joudutaan näitä menosopeutuksia tekemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.08 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz avasi oman puheenvuoronsa pohtiessaan Valtiontalouden tarkastusviraston toimintaa, että tässä on herkistä asioista kysymys.

Arvoisa puhemies! Minäkin nostaisin esille herkän asian, ja tulin tähän pönttöön sen takia, kun en ole ihan varma, kuinka pitkästi joudun tätä asiaa ja millä sanoilla sitä lähestymään. Kysymys on Suomen historian suurimmasta investoinnista, josta me olemme juuri tehneet valtioneuvoston tasolla päätöksen, koskien F-35-hävittäjien hankkimista Suomeen.

Se, miksi otan sen tässä yhteydessä esille Valtiontalouden tarkastusviraston osalta, liittyy siihen keskusteluun, jota kansainvälisesti on käyty ja myöskin Suomessa on käyty näiden hävittäjien käyttö- ja ylläpitokulujen arvioinnista ja niiden seurannasta. Miksi nostan sen tähän esille? Nostan sen sitä kautta esille, että olisi ollut suotavaa, että Valtiontalouden tarkastusviraston kaltainen elin olisi jossain vaiheessa paneutunut huolellisemmin edelli-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

sen hävittäjäpolven, joka on meillä edelleen käytössä, eli Hornet-hävittäjien käyttö- ja ylläpitokuluihin, koska aidosti olemme siinä tilanteessa ja tiedämme sen, että alun perin mitoitettut käyttö- ja ylläpitokulut, jotka myöskin silloinen valmistaja oli meille ilmoittanut, ovat käytännössä kaksinkertaistuneet.

Kun edustaja Koskinen tässä viittasi, että meillä puhutaan valtiontalouden rahojen käytöstä, niin minusta olisi järkevää, että meillä kaikilla hallinnon haaroilla pyritään mahdollisimman tehokkaaseen toimintaan ja myöskin avoimeen toimintaan niin, että me näemme aidosti, mihin me sitoudumme ja mitkä ovat päätöksenteon kautta annetut valtuudet.

Nyt olemme tietoisia siitä, että tässä F-35-hankkeessa valtiovarainministeriö on kriittisesti, todella kriittisellä silmällä, tarkastellut tämän F-35-hankkeen käyttö- ja ylläpitokulut ja tullut siihen johtopäätökseen, mikä myöskin puolustusministeriön esityksessä tässä yhteydessä on, että tämä 10 prosentin vaade, mikä meillä tällä hetkellä siinä on suhteessa puolustusmenoihin, joka on nyt 254 miljoonan euron tasolla nykyrahassa, on myöskin se taso, jolla nämä käyttö- ja ylläpitokulut tulevat jatkossa, eli mennään 2030-luvulle ja siitä eteenpäin, myöskin olemaan.

Tässä on nyt se kysymys — tässä on nyt se kysymys, että kuinka tarkasti, kun tämä arvio on nyt tänä päivänä tehty kriittisesti, me tulemme tätä jatkossa arvioimaan, kun on ehdottomasti pelättävissä — on ehdottomasti pelättävissä — ja nyt kansainväliset vertailut jo kertovat, että tämä taso ei tule toteutumaan. Siinä on esittelijän vastuusta tietysti viime kädessä myöskin kyse, mutta ylipäätään tässä on kyse isosta asiasta, koska meillä on tietoa Hollannista, Norjasta, Australiasta myöskin, että F-35-hävittäjien käyttömenot ovat olleet reilusti enemmän kuin se, mitä Suomessa nyt on arvioitu, puhutaan kaksinkertaisista, jopa kolminkertaisista summista. Silloin me olemme hyvin tarkassa paikassa siinä, kuinka tämä seuranta tulee tapahtumaan.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa tähän myöskin esille Sveitsissä käydyn keskustelun. Siellä on tehty päätös huomattavasti pienemmän hävittäjälaivaston hankkimisesta kuin Suomeen — ja siellä päädyttiin myöskin samaan amerikkalaiseen koneeseen F-35 — joka joudutaan altistamaan kansanäänestykselle sen vuoksi, että siellä on niin voimakas vastustus siitä, että koneet hankittiin Yhdysvalloista. En ota siihen kantaa ollenkaan, vaan siihen, että myöskin Sveitsin parlamentin tarkastusvaliokunnan tasolla on jo nyt käynnistetty selvitys tarjouuskilpailussa annetusta käyttö- ja ylläpitokustannusten arviosta ja siitä, kuinka ne laskentaperusteet on tehty ja kuinka tämä arvio on tehty, ja siitä tehdään nyt virallinen selvitys. Siinä yhteydessä jään kysymään sitä, pitäisikö Suomessakin tätä samaa arvioida, koska tässä kohdassa on nyt, epäilemättä vaikuttaisi nyt siltä, hyvin kriittinen kysymys vähintään olemassa oleva, ja tämä vastuu siitä, että valtiontalouden rahoja käytetään tällä tavalla, että mihin ollaan sitouduttu, se myöskin toteutuu, ja että sen seuranta olisi tehokasta ja järkevää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Arvoisat edustajat, tässä kohtaa totean, että Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan arviointi kuuluu tarkastusvaliokunnalle ja tarkastusvaliokunta ei ole antanut tästä budjettiesityksestä edes omaa lausuntoaan, joten pyytäisin, että keskittyttäisiin tähän eduskunnan pääluokan menokohtaan. — No niin, ja sitten jatketaan keskustelua. Edustaja Kiuru.

19.13 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Toivottavasti pystyn puhemiehen ohjetta noudattamaan, tässä oli jo vähän puhetta valmisteltu. Ja sinänsä VTV:n rooli kuuluu edus-

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

kunnan vastuulle tiukasti, koska VTV:n tehtävä on tarkastaa valtion taloudenhoitoa ja lailisuutta ja tarkistaa talousarvion noudattamista.

Edustaja Kiljuselle sanoisin sen, että jos Hornetin elinkaarikustannukset kiinnostavat tai uusien hävittäjien elinkaarikustannukset kiinnostavat, niin tarkastusvaliokunnalla on oikeus saada tietoonsa myös salaisia tietoja, ja edustaja Kiljunen on tarkastusvaliokunnassa jäsenenä, niin mikään ei estä nostamasta asiaa esille. Valiokunta sitten päättää. [Kimmo Kiljunen: Kiitos vihjeestä!] — Joo, tämä on ihan normaalia valiokuntatyöskentelyä.

Edustaja Zyskowicz nosti esiin säästöt. Säästökohteita varmasti löytyy hallinnon eri aloilta. VTV:n osalta tuli ikävällä tavalla nämä matkalaskut, jotka koskivat pääjohtajan yli 180 000 euron matkakuluja neljän vai oliko viiden vuoden ajalta. On tärkeää, että VTV on riippumaton, niin kuin laki sanoo. Riippumattomuus on tärkeää sen takia, että täältä ulkopuolelta ei tule väärää ohjailua esimerkiksi ministereiltä, jotta VTV voi toimia riippumattomasti ja tarkastaa taloudenhoitoa. Mutta riippumattomuuteen kuuluu myös mitä suurimmassa määrin vastuu. On hienoa, että tähän vastuuttomuuteen on nyt puututtu ja se on tullut esiin, ja se on selkeä viesti hallinnolle, että mitä tahansa ei siedetä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

19.15 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljunen puhui suurista rahoista. Itse puhun vähän pienemmistä rahoista, koska minua jäi askarruttamaan se ministeri Saarikon kritiikki meidän vaihtoehtobudjettiamme kohtaan siltä osin, etteikö muka hallinnon menoista voitaisi säästää.

Mainitsin virkamiesten mahdollisista matka- ja kokouskuluista, joihin koronan aikaansaama digiloikka merkitsee huomattavia säästömahdollisuuksia. Jos ajattelen pelkästään eduskunnan budjettia, en ole asioita tarkastellut, mutta esimerkiksi asiantuntijoiden kuuleminen etänä ilman, että he tulevat valiokuntiin läsnä oleviksi, on varmasti säästännyt näille asiantuntijoille maksettavia matkakuluja — ajatellaanpa vaikka vain saamelaisasioiden käsittelyä esimerkiksi maa- ja metsätalousvaliokunnassa tai perustuslakivaliokunnassa.

Kun puhuin virkamiesten tarpeettomistakin matka- ja kokouskuluista, niin haluan hyvin vahvasti selvyiden vuoksi sanoa, että arvostan suomalaista virkamieskuntaa hyvin korkealle. He tekevät erinomaista työtä ja uhrautuvaa työtä, ja heidän palkkansa on usein paljon vähäisempi kuin mitä vastaavan tasoisesta työstä voisivat saada yksityisellä sektorilla. Eli missään nimessä en halua langettaa minkäänlaista yleistä varjoa virkamiesten tekemän työn ylle. Mutta me poliitikot laitetaan virkamiehet tekemään myös turhaa työtä. Tälläkin hetkellä valtiovarainministeriössä valmistellaan maakuntaveroa, jota hallitus ilmeisesti ei kannata. Eivätkö nämä VM:n hyvät virkamiehet voisi tehdä jotain hyödyllisempää työtä tältä osin? Sisäministeriössä me olemme laittaneet virkamiehet selvittämään laittomasti maassa olevien turvapaikanhakijoiden kertalaillistamista, oleskeluluvan myöntämisestä könttäratkaisuna, noin 3 000:lle laittomasti maassa olevalle, lähinnä Irakista tulleelle turvapaikanhakijalle. Eihän tällainen ehdotus voi mennä hallituksessa ja eduskunnassa läpi. Turhaa työtä.

Ja lopuksi, puhemies, sanon, että koronan aiheuttamat muutokset etätöhyön merkitsevät myös huomattavia mahdollisuuksia säästää vuokra- ja kiinteistökuluissa, eli hallinnosta on mahdollista tehdä merkittäviä säästöjä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

19.18 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Minä olen tänään useamman kerran tukenut edustaja Zyskowiczin pohdiskeluja, ja jälleen kerran joudun toteamaan, että edustaja Zyskowicz pohtii ihan oikealta suunnalta: hallinnosta voidaan tehdä säästöjä. Otan esille yhden esimerkin merkittävästä säästökohteesta, joka hallinnossa voitaisiin aidosti saada, ja toivon, että kokoomus ottaa sen ohjelmaansa myöskin — sen Suomen Yrittäjien johtaja Mikael Pentikäinen on myöskin selkeästi esittänyt:

Meille riittäisi Suomessa vallan mainiosti, niin kuin maailmalla kaikkialla muualla on, että jos lakisääteisiä eläkerahastoja on, ne ovat yksi ainoa eläkerahasto. Eli ei ole olemassa monia, niin kuin meillä on tämä hajautettu järjestelmä, jonka hallintokulut ovat 500 miljoonaa euroa vuosittain, niin kuin on ilmoitettu meille nykyisin oleva, kun siinä voitaisiin saada useita satoja miljoonia euroja säästää, jos hallintoa yksinkertaistettaisiin. Sijoittaminen indeksirahastoon toisi välittömästi puolitoista miljardia euroa säästää, koska nämä sijoitusrahastot, joihin eläkeläisten rahoja käytetään, kun sijoitetaan maailmalle, myöskin aiheuttavat tarpeettomia hallintokuluja, jotka voitaisiin säästää, koska pitkäaikaiset tuotot olisivat yhtä suuria.

Huippujohdon palkat ovat aivan kohtuuttomia siellä eläkerahastoissa. Varman toimitusjohtajan palkka ylittää miljoona euroa vuodessa — lakisääteistä tehtävää täyttävä käytännössä virkamies eläkeyhtiön johdossa: miljoona euroa vuodessa. Meillä ei pääministeri ansaitse vastaavia tasoja.

Siinä on paljon paljon mahdollisuuksia säästää. Näillä on myöskin eläke-etuudet koko ylijohdolla eläkerahastoissa, joissa on ylimääräinen lisäeläke, joka Helsingin Sanomien antamien tietojen mukaan ylittää toistasataatuhatta euroa. Tietysti ymmärrän, että taitetun indeksin kaltainen eläkejärjestelmä, minkä he saavat, laskee eläketasoa muilla, ja se halutaan kompensoida eläkeyhtiöiden johdoille näillä rahoilla.

En halua nostaa tätä lainkaan populistisesti esille vaan aidosti siitä kulmasta, edustaja Zyskowiczin viitoittamalla tiellä, että hallinnosta voitaisiin säästää, ja eläkeyhtiöt ovat selkeästi yksi lohko, jossa me voisimme aidosti saada hallinnollisia säästöjä. Ne luetaan Euroopan unionin piirissä sosiaalirahastoksi — vaikka ne ovat yksityisiä, joka tapauksessa ne luetaan osaksi tätä meidän julkista talouttamme. Niin kuin edustaja Kiuru halusi äsken jo tuoda esille, että tarkastusvaliokunnalla on tehtävää tässä HX-hankkeenkin puitteissa ja hävittäjien käyttö- ja ylläpitokuluissa, niin luulen, että täällä on myöskin toinen lohko varmaan tarkastusvaliokunnalle tutkittavaksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Totean edelleen, että käsittelemme eduskunnan pääluokkaa numero 21. — Seuraavaksi edustaja Hoskonen.

19.21 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti vain totean sen, että jos me tätä hallintoa haluamme oikeasti keventää — niin kuin edustaja Kiljunen omassa puheenvuorossaan ja samoin edustaja Zyskowicz avasivat tätä näkökulmaa heidän ajatusmaailmansa pohjalta — ja jos me todella haluamme tähän maahan tehokkuutta lisää, niin meidän pitää purkaa byrokratiaa armotta. Eihän siinä ole mitään järkeä, että virastoilla on valitusoikeus päätöksistä ja sitten annetaan lausuntoja lausuntojen jälkeen ja niitä käsitellään hallinto-oikeuksissa ja taas käsitellään — sama asia pyörii kymmenen kertaa, eikä mitään uutta tule. Virtaviivaistetaan järjestelmät, valitusajat lyhyiksi, ja töihin. Siinä on minun reseptini. — Ei muuta. [Petri Huru: Juuri näin!]

Pöytäkirja PTK 151/2021 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

6.4. Pääluokka 22 Tasavallan presidentti

Eduskunta hyväksyi pääluokan 22 mietinnön mukaisena.

6.5. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Anu Vehviläinen: Esitellään valtioneuvoston kansliaa koskeva pääluokka 23.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 36/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.12.2021 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 15.12.2021 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen